

8

177 -

181.

Gutall 661

דקדוקי רשי

עבודות

תורת הבית

רוח חז 5

מלות הציון

חקי חז

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 177-81.

115525

דקדוקי רשי

יורה דעה לפה ומה ומי הכריתו
במקומות העמוקות לפרש
כאשר הטיב דברו נדפס
חתמת ממשלת הארון
החשמן

קרישטופל מאדרוץ ירה

פה ריווא דטרינטי
שנת שך לפק

Bona Andair
8 -
Bono guerra
edham

ואתה הקורא

בהתנדב ראשי עם הגאון מהרר יוסף אוטלינג ז"ל ויתא
להדפיס קצורי הרב ר"י מזורח ז"ל להבין ולהורות כמה
עמקו דבריו ופירושי הרש"י ז"ל נתנו מרועה אחד כאלו קבלם
מסיני • ואין בדבריו כי אם מתוס • כמסמרות נטועים •
באנו אנחנו למלאות את דבריו בחבור הלזנקרא כישרא
שמו דקדוקי רש"י יורה יבין יתיר • ילמד • כל מקום אשר
דברו מגיע • מה ראה על ככה ומי הכריחו לפרש והחכמה
מאין תמצא • ובפרט בפקודים • אשר דקדוקו שט"א נכון •
אל תאמין • אם לא בעיניך תראה • ולכבד • פינ •

מהרר יוסף אוטלינג ז"ל
בהדפיס קצורי הרב ר"י מזורח ז"ל
עמקו דבריו ופירושי הרש"י ז"ל
נתנו מרועה אחד כאלו קבלם
מסיני • ואין בדבריו כי אם מתוס •
כמסמרות נטועים • באנו אנחנו
למלאות את דבריו בחבור הלזנקרא
כישרא שמו דקדוקי רש"י יורה
יבין יתיר • ילמד • כל מקום אשר
דברו מגיע • מה ראה על ככה ומי
הכריחו לפרש והחכמה מאין תמצא
• ובפרט בפקודים • אשר דקדוקו
שט"א נכון • אל תאמין • אם לא
בעיניך תראה • ולכבד • פינ •

הדפיס קצורי הרב ר"י מזורח ז"ל

עמקו דבריו ופירושי הרש"י ז"ל

נתנו מרועה אחד כאלו קבלם

בראשית

פירוש

רש' ז'ל אין המקרא אמר אלא דרשניו וקא' פי' רש' על ה' מן בראשית
 אלא רש' כי כמנ' בהרבה מקומו' שאמרה תורה: ראשית דרכו ראשית
 בתנבותו וכן דר' ופי' מה שפי' וכו' ורש' רש' שימושה של ב' כמו בעבור
 כי ב' ז'ל שוין במקורות ובשמות כמו שאמר רבינו יוסף קמחי בהפך הזכרון בסימן אל"ב כמו
 לעבדים ולשפחות במכרם שהוא כמו בעבור עבדים ובעבור שפחות במכרם. וכן בראשית
 בעבור ראשית כי ב' ז'ל במקורות ובשמות שוין ומה שנקרא מקור כבאר במקומו ב' ז'ל כשגביע
 איהם ועל השמות כמו בעבדי' ובשפחות שהוא בעבור כל אשר לאיש יתן צדד כפשו בעבור שלא
 יבא המכה עד כפשו וכן דרים אך בעבדי הפעולות יש הפרש גדול בין שימושי ב' ובין שימושי ל'
 כי ה' דרכה לשמש הפעל פי' האדם העושה מעשה הוא אשר דבר ממנו והל' דרכה לשמש עם
 הפעל פי' העבין אשר כפעלמא' הפעל אותו ל' ה' משמש אב' ול' משמשת תולדה כמו בתתך
 לו לחם הוא האב הנותן ולתתך עליו' הוא התולדה הנתון. בעצותך הוא אב העושה לעשותך לו
 לעם הוא התולדה העשוי וכן דרים ועוד הפרש אחר יש בין שימושי ב' ובין שימושי ל' ד' בעבין
 הפעולות במקורות כי המקורות משמשת בלשון עבד או עתיד כמו באמרו אליו פעלו האותי זה עבד דרבי
 והב' במקורות משמשת בלשון עבד או עתיד וכן דרים אכל ה' לעולם משמש לעתיד כמו לעשות להלן להורות
 עמך ברא כל ישראל זה עתיד וכן דרים אכל ה' לעולם משמש לעתיד כמו לעשות להלן להורות
 וכן מלס' ועוד פי' הוא ז'ל אס' באת לפירוש כפשוטה כך פירושו בראשית בריאת וכו' פי' לפי'
 בראשית בריאת ופירושו הוא ז'ל אין לך ראשית דליו' דבוק לתיבה שלאחריו פי' שראו ראש הוא
 השם הכפוד מבראשית ל' סס דבר היור לרבים כמו ראשי עבדי שמי הצית לפניו בשר חומר
 מושגי ה' והתניו מכוס דביקות לתיבה שלאחריו כמו אמרת ה' לעזרת ה' בצבירים ממלכות הארץ
 ובכל דבוקם מביאה כל מאמרו של העזרתו של הממלכות של הארץ. בראשית ברא' בראשונה
 ברא אס' כן ברא ע"כ כמו בריאת של שמים וארץ ופי' הוא ז'ל ברא כמנו' בראו שהוא כמו בריאת
 ודומה לו תחלת דבר ה' וכו' פי' לפי היכן מצינו בלשון לשון עבד כמו ברא מכולל לומר בריאת
 ש' ד' אלא כך תחלת דבר שהוא לשון עבד ופירושו דבורו שם דבר ואס' תאמר היכן מצינו תיבה
 ששדרו פעולה כמו ברא עשה בנה כשא' מכולל לומר שהוא שם דבר תדע שכן דרים שאופשר
 לפרש באחד משני עניינים ובנקודת' שוין כאשר פי' הוא ז'ל ככל כדלכ פרעה כאשר ברא' באר
 העני' ב' ז'ל כשגביע איהם. ודע לפי פי' רש' ברא הוא שם דבר לפי נקודת' ב' קמונים כמו
 חכם רשע דבר וכן תחלת דבר גם הוא בראה פעולה כמו שבר כפר ולרעתו הוא ז'ל ש' הוא כמו
 לפני עור ואס' תאמר ותקשה על דעת הח"כ רש' כי ש' של ב' קמוני' כשהוא סמוך ודבוק לתיבה
 שלאחריו לעולם יפול הקמ' הראשון ולרוב פעמים יהיה שגא' כמו דבר דברים דברי חכם רבעים
 רשעי העם חכם חכמי' חכם. וז'ל פי' פירושו ברא דבוק כמו ברא ואת' ליה לא כשתה כקודמת
 וז'ל כי לפי פי' רש' ברא אינו דבוק לתיבת אלהים אלא בראשית דבוק אל ברא ואס' כן ברא עמד
 כדיו' עם ב' קמונים אף על פי משמש לשון דבוק כי בריאת הוא דבוק והתניו משדר רש' אינו
 בל להורות ברא דבוק אלא בראשית וכן להורות על ברא שהוא ש' ד' כמו בריאת וכן תחילת
 דבר כמו דברת פי' תחילת של דברת הכל יתברך בהגש' ויאמ' לו כך וכן רוא' זה בתחילת של
 בריאת האלקים שמי' ארץ הייתה כך וכן. וכן איתא ג' דברי רבינו אברהם א' ופירושו הוא ז'ל
 ואת' להורות ב' וכו' פי' לפי ואס' תאמר ברא הוא פעולה אינו ש' ד' ואס' תאמר זה אי' אופשר
 כי בראשית ע"כ דבוק הוא לתיבת שאליו כמו שפירשנו ופי' הוא ז'ל וילמא מחובר הוא לתיבת

חסירה כי יש מקראות מקצרים תיבה אחת כמו כי לא כגר וכו' וכן הוא חסר הכל ופירושו
 בראשית של הכל בראשית וזהו כי איפשר לפרש כתיבת המקצרים דלא לא כן תימא על
 עצמן בפירושם שהרי קודמין ללא ודאי דבוק בראשית אל בראשית כפירושנו ודע כי דרך
 הלשון לקצר תיבה אחת בעניין הידוע בלתי ספק ויגיד עליו העניין כמו וימדע שם שפירוש פירוש
 שם מרות לא יאמר פירוש פירוש יאמר לא לסיק פירוש הוא לא ואם תאמר
 בראשית דנוק אל הכל כמו שאמרנו : תו וכו' כי רש"י לשון תימא וכו' וכו' לפי לא
 סתמנו של תו לשון תימא לא מדבר שלא כדרכו משום ופירושו לא גם כן בוטה הלשון לשון
 תימא כמו מתה פירוש מתה מאד על שהוא ברוי פי' מדבר רוק וכו' משל דבר שנשעול
 וחכמי הדקדוק הביאו בפרש תהה ופרש בהה' וכו' שרש"י לא קאי על ר' של תהו ועל ר' של בהו
 פי' כמו שמדברים על עניין שלא בפניהם כי הווי' נסתתין פי' לרצות שלא בפניהם וכו' והתה
 כל בהה' שבו וכו' : תדשא הארץ דשא עשב פירש"י לא דשא לשון ענר וכו' פי' לפי דשא ר"ל כל
 עשבים : עשב אחד מן עשבים של דשא בקרא עשב ופירוש לא תשא תתכס ותתמלא פירש"י
 בכל מקום שבה אותיות האיתן לשון עתיד ואם הוא שם כמו דשא של היפכו לעשותו פעולה כמו
 תדשא תשג ואם היה הכה היה וכו' לומר תדשא על משקל תפדה עד אשר תפדה ולפי שגא
 האיתן בפתח ודאי לשון הפעיל הוא פי' שגמר לאחריהם לשעות המעש' וכן בכל מקום שגא האיתן
 בפתח אבל בשאר אחר האיתן אחד מאותיות הגרוכיים פי' א"ה א"ה אשר מונח' מן הגרון כתאמ'
 אלה וכו' מלכ' וכו' מורד' מורד' על משרתיהם כמו שהם קודרין אם הם נקודין בשבא
 ובסגול כי בחטוף סגול או כותבין למשרתיהם סגול כמו אלאו אלוף יאבוק וכו' ואם הם נקודין
 בשבא ופתח פי' כחטוף פתח או כותבין למשרתיהם פתח כמו אשרך תעריך וערך ואם רוצה
 לומר בלשון הפעיל או אומר אשרך יעריך כעריך והי' קומן להפעיל וכמנא מילות שאינם
 ככרים אם הם מכתבין קל כמו יעריך או מכתבין הפעיל כמו יעריך ויעיד עליו עניינו ומשמע
 לשון אם העניין עמד בעצמו פי' שהוא עשה המעשה קליו ואין הפעולה לאחרים כמו יעלה על
 הר העניין על עצמו וקראו חכמי הדקדוק בורד' ולאו ודאי הוא כניין קל אבל אם הוא וי' לאחר'
 פי' שהפעולה לאחר כמו אלף עולות יעלה או ודאי הפעיל הוא ופי' זה כבר לכל מבין ואם כן
 תדשא הפעיל : מורע זרע פי' רש"י שגדל בו זרע לזרוע ממנו במקום אחר גם כן דעת
 רש"י כקודתן בפתח והוא הפעיל כשקוד' ה"מ בפתח דיכה כמו האיתן אך שה"מ סימן לטעם
 כמו מרכיש מדרג' משמש ש"מ מצטרף טוב בכל מקום לבד כש"מ מאותיות אמתא המהכבים
 פעולה לשם כמו שגדל צ"ה במקומו כשגדל שיהא או כשהיא אות בכלל שם סימן על המקור
 כמו שגדל במקומו צ"ה כשגדל אלהים וזולת שני הסמיכה' ה"מ תוספת לטעם והיינו
 שפי' רש"י : טרם יהיה בארץ פי' רש"י כל טרם שבמקרא לשון עד לא הוא וכו' פי' לפי פי' הוא
 ש"ד אשר י"א לדבר ממנו פעולות כי יש צמיחי שמות בזה השם של סגול וקראוהו חכמי
 הדקדוק פעל כמו שתאמר עבד מלך השם זה ישוב לפעולה ותאמר ממנו אעבוד יעבוד תעבוד
 אלוך ואלוך כמלך והאחר כמו שתאמר ארץ גפן הוא שם בלא פעולות וקראוהו חכמי הדקדוק
 שם העצם ולא תוכל לדבר ממנו אלאו או אגפן והוא פירוש לא טרם מן השם אשר לא ידבר ממנו
 פעולות כמו שמדברים מחצירו קדם שה' שם התואר והוא שפי' אינו כפעל ר"ל ואין שם זה כולו
 להיות פעולה לדבר ממנו פעולות ולומר הערים או לערים תערים כערים כמו שאמרנו חצירו
 הקדים הקדים יקדים הקדים אמלך ימליך תמליך כמליך כמנא אלאו או אגפן לא כמנא
 ואל תתן על איתו' האיתן ערם יהי' ערם ימנח ה"ל היה צמח וכו' תדע כי כן הוא הדין' אשר
 גזר עליו ה' וי' ואל יעלה והשקה ואחר כך יגדלו ויצמחו כל מיני בראשית כי בכל מקום שגא האיתן
 על פעולתו לעולם הוא לשון עתיד לבד כשהוא הוה תמיד כמו ככה יעשה איוץ וחציריו וגם נ'

כח

וכו' פירוש. לפירוש ילד הוא השרש ונבחר וסימן כמדרשים על האדם שלא בפניו ונקרא בניין קל
 פירוש קאי על האדם עצמו והפעולה יוצאת הימנו כי בכל מקום בניין קל הנבחר פי' הוא עשה
 המעשה לאחר או לפעמים לעצמו ובכל מקום שאמר הוליד בניין הפעיל הוא גרם המעשה שפועלו
 אחר כמו שתאמר הרדוף העביר האכיל פי' גרם לאחר שפועלו המעשה או לפעמים קאי על עצמו
 כמו ופרעה הקריב פי' הקריב את עצמו פי' גרם לעצמו וכפ' לו ודעתו לך כי שמה בניינים
 יש כאשר נפרש ב' היתבדך ובכל מקום בניין קל ובניין הפעיל הפרש בינים כמו שאמרנו וגם
 יש שמה גירות כאשר נפרש כמבניע אליהם ב' היתבדך וזאת ילד נקרא הטופי פ' פעל מאוד
 לפיכך כי אית ראשונה הוא י' לפעמים כפ' י' השרש ואמר אלד ילד תלך כלל כי נבחר לזכר פי'
 כמדרשים על אדם שלא בפניו הוא השרש כמו ילד שזר פקד וכן כולם ושקלוהו חכמי הדקדוק
 צפלה פעל שם הוא שרש נבחר לזכר והוא יותר ממוצא מכל התיבות כי הוא תיבה ופירוש פעל
 ועשה לפיכך קראו כל שרש פעל אית ראשונה פ' שבייה ע' שלישי ל' לפיכך נקראת חטופי פ' א'
 פעל מיוחד לפי שהפא היא הכפלת ואם כן ילד פירוש זריעת תולדת האיש הוליד פירוש
 גרם לאשתו שילדה כי הוא הפעיל מן יולד הוליד והשרש והאב מן הוליד ילד ושמה נפרש שמה
 בניינים שכל גורה וגורה ובכל פעולה ופעולה מוצא מהם מה שמצא ויש מהם חסרים כאשר
 נפרש בניין קל כמו פעל פקד בניין כד כמו פעל פקד דבר עבר וטני הבנייני' שנין במשמעות
 אלל הפרש גדול יש בינים כאשר נפרש כל אחד במקומו בניין הפעיל הפעיל הפעיל כמו שאמרנו
 הוליד וחזיריו ושלש הבניינים האלה הם אבות ויש להם תולדות כשצדקה לשון לדבר מהם בניין
 בפעל קל תולדת פעל קל והוסיפו לו כ' ש' כפעל כפעל כפקד ממוזא קים ככרא וחזיריו בניין פעל
 נקרא כפעל כד כמו אשר פקד על פי משה הנזקק יורה שהוא כפעל ודגש בזה למעשה השרש
 כמו אלד דבר עבר פקד והוא תולד' פעל כד בניין הפעיל הוא היוצא מן הפעיל כמו הפקד הרדוף
 ולפעמים ה' שזקוק ואלה שני בניינים פעל והפעל הפעולה בא מחחר ואז' גרמין לך
 פעולתם בעצמם וקראוהו חכמי הדקדוק שלא הזכר שם פעלו ומי שקראוהו שם אין לו שם אב'
 בפעל קל נמצא הרבה פעמים שפעל מעצמו כמו ועמשה לא כשמר לדבריהם ובראה לי שהוא
 יוצא ופי' לא כשמר על ידי כל העם אשר עמו אל מלך כאמן כפעל מעצמו אף על פי שהוא שם
 התוא' כאשר נפרש במקומו ובניין הפעיל יוצא מן הפעיל בניין מרוב' כמו שפוט פועל פוקד המעשה
 שהוא עבר ונשעת האמור' עדיין הוא וקצת כ' ע' לפעל בניין התפעל התקדק התקדק כח ולעולם
 בניין התפעל על עצמו כמו שפרש כמבניע אליהם ב' היתבדך ואלה ה' בניינים המקיפי' בכל
 חוב הלשון ולפעמים חסרין כמו שתאמר בפעולת פעל אי אפשר לפעל והפעל כ' הוא פעל אי
 אפשר שהוא תולדה וכן רבים: חרש פי' רש' אינו לשון פועל אלא לשון פעל שהוא כקוד קעוץ
 וטעמו למטה פירוש לפירוש אילו היה כקוד פועל אז היה שם ואז יהא כבגול וטעמו לעיל כמו
 קודש ל' חרש מים חסד המושט אל מעד בהן ירו אלל כשהוא מלרע ואינו בזיו ודאי הוא פעל
 כמו אבי כל תפס ופי' אל לפיכך הוא כקוד קעוץ ר' ל' נרי שהוא ק' וז' והרי הלשונות האלה
 עברית ואין כאמר עליהם שכן פועלים כי כשאמרה משה רבינו ע' המעשה היה עבר ופי' תפס
 היה מוכמה ימים חרש היה מוכמה ימים ואינו כמו שפס כל הארץ שהוא פועל ואינו עבר אל
 חדש כי כל פעל שהוא כדוד פי' הפעולה על עצמו ואין המעשה כעשת' לאחר או וכל לאמר בלשון
 עבר או עתיד או היה כי המעשה בעצמו כמו והוא יושב פתח והוא עומד עליהם פי' גם כן עבר
 כי הם כדודי לא יכרת לו כדן רכב עמד לפני הוא עתיד אלל אלה כלם יוצאי' לאחר' והמעשה
 איכ' עושי' לעצמם וזה' אי אפשר לפר' בשום פני' כ' פעל ופי' בכל זמן וכל הוה תמיד אין חילוק
 אים מוכיו' בלשון עבר או עתיד או פעל כי הוה בכל זמן וכן הוא פעולתם ואומנתם עדיון
 קיימתי האומנות עדיון הוא ודיקרי' אחרים פי' אה' שפי' ל' זה הכנון ואם הפועל מחובר לאותו'

בת

התהדק כחפי' רשז' וזהו שמונה של' ללש' כדפי' לפירו' דגם בלמד שהוא בלות
אמצעית של שרשכי שרבו הכ' ולשון כד' הוא כמו דבר שבר הלך אלפי' שהלך
לא מנח' בפעולות כח' בנמות פעל עיר הלכו כסיום דגושים ואחד דפה כי הוא
גם התאר כמו שכתב' דבר שבר שה' פעולות לפיכך פי' הוא זל דגם ה' יעיד שהוא בלשון כד' כד'
אלפי' שהוא מבנין התפעל וכבר אמרו חכמי הדקדוק כי מורכב הוא ממנו: לפיכך פי' הפעל
דגוה פי' אות אמצעי השרש כגון פי' שהיא אמצעית של פעל כך לאמצעית של הלך מדלג' מנח' **נח**
ה' ל' לעיל יאנו כבר שהא' כד' כח' דגסג' ופי' הוא זל משמשת לה' ולשעבר גכ' כבר אמרו
חכמי הדקדוק התיב' הוא אשר אהבו שהיא מורכבת מבנין כד' וקראוהו בנין התפעל מנח'
מהו בנקודתו לשעבר וכו' והיינו להב' כי כל נוויו ולהב' כי אי אפשר שיהיה אדם על מה
שכתב' כח' להב' וזהו נקודתו ונעשה חלוק ביהיה אלה יעיד עליו שצורו וכתב' דדו' אש
בבנין עבר אל ציבור דהיינו להב' וכן התה' שיה' כמחירו' בלשון מקור כלשון בנמקומו
מה הוא המקור ובאיה אופן תנאיותיו ופי' הוא זל ובא' התפלל א' בנית הזה הוא לשעבר וכו'
פי' לפי' ה' לשון הוא עבר מד' אינערי' בראשו' בשב' כי בכל מקום שתבא' בשב' על העב' י' הפך
לעתיד כמו שפרש' שהוא עבר ושננו' דכי ישרא' הוא עתיד וכן כולם קר' ו' שהיא מחוברת לבנין
של מעלה אינ' כמו כן וזהו שמונה בנין בשמות דין בפעולות כמו ואלה המספטים
והשאל' אהב' את' ויזק' ועשה הוא עתיד ולוי' ה' היא מחוברת להב' שהוא עבר אבל' וז'
של והתפלל ודאי מהפכת עבר לעתיד ואלא' שהוא מחוברת ב' ש' ועשה אין קס' שה' מחוברת
לתיב' ובא' כ' ג' ושל ובא' מ' פכת עבר לעתיד כי בא' הוא עבר ובא' דיוכו וישרו' ובא' אלה שאי
אפשר' בלשון על אותיות בומק' להבדק ו' בשב' כי אותיות בומק' בראשי תיב' קראוהו חכמי הדקדוק
אותיות השרוק פי' שמתקיים ו' שבאית לפניהם בשורק פי' בלבושם כמו ברכו וברכו מנח' ואל'
מנח' ופרצת' מנח' ו' לאמנח' וכן כולם גם כשאין ראש' כשכ' ב'ו בומק' נא' כל ד' כ' בא' אה'
שב' בתיבית התיב' לאמנח' וכן תשוב שב' בלות' ל' ג' ונלומס וכלי' הקדש וישאל' וכן כולם ח'
ו' כולם ח'

וְאֵלֶּיךָ שָׂאוֹת עַל הַתַּפְּלָא שֶׁכֵּן בָּאָה לְרַפְּכָה לְהַבִּיאַ וְאֵלֶּיךָ בָּלָא וְהָיָה עֲבָרָא וְהִנֵּנוּ מִשְׁחִיתִים אֶת הָאָרֶץ
 פִּי רֵשִׁי כְּמוֹן הָאָרֶץ וְכוּ' פִּי הָיָה ז' לֵאמֹר אֶת הָאָרֶץ כְּמוֹ עֵם הָאָרֶץ וְכוּ' וְכֵן הָיָה שְׂמוֹתָם שֶׁל אֵת
 בְּהִרְבֵּה מִקְוִיּוֹת מִמֶּנּוּ כְּמוֹן וְלִשָּׁן עִם וקראו חכמי דקדוק שְׂמוֹ מִלֵּת הַדָּבָר בִּיהִל לְעוֹלָם
 דְּבִקּוּ לְתִיבָה בְּלִחְדָּיו לֵאמֹר כֵּךְ הַעֲבִיין אוֹ הַפְּעוּלָה לְמַעַן שֶׁכֵּתֵב אַחֲרָיו כְּמוֹ לִאֲחֵי הַדָּבָר שְׂמוֹתָם
 אִינִי וְיִרְעֵמִי כִּדְבָרֵי אֱלֹהֵי מִי הָרַג וְאֵם הָרָיו אֶת שְׂמֻעוֹן וְדָאִי שְׂמֻעוֹן כִּדְבָרֵי וְכוּ' עִם וְכוּ' מִן דְּבִקּוֹת
 מִבּוֹל בִּי רֵשִׁי שְׂמֻעָה הִכָּל וְכוּ' וְכָל מַה שֶּׁפִּי דִקְדַק מִן הַלִּשָּׁן שֶׁל מִבּוֹל : נְפֹד כֵּךְ כֵּךְ פִּי רֵשִׁי דְּבִקּוֹת
 הָיָה נְפֹד כֵּךְ כֵּךְ כֵּךְ מִן כֵּךְ פִּי לִבִּי כֵל דְּבִקּוֹת מִבִּיחָה שֶׁל פִּי דְּבִקּוֹת לְתִיבָה שֶׁל אַחֲרָיו : וְיִגְדֹר פִּי
 דְּשִׁי מִחֲלִינִין כִּי כָל לְשׁוֹנֵי דְּבִקּוֹת קָל וְכָל לְהִיטֵן עַל שְׂכֵי פָנִים אוֹ עַל שְׂמֻעָה אִיפְשָׁר לְפָרֵשׁ הֵם
 גְּבִירֵי אַחֲרִים לֹא אַחֲרִים גְּבִירֵי אֲנִי וְאִפְשָׁר לְכַרֵּשׁ הֵם מִתְּגַבְּרִים וּפִירֵשׁ הָיָה ז' הֵן מִתְּגַבְּרִים
 מִאֲלִיּוֹת : כְּשֶׁמֶת רוּחַ חַיִּים פִּירֵשׁ הָיָה ז' כְּשֶׁמֶת שֶׁל רוּחַ חַיִּים כִּי כָל דְּבִקּוֹת מִבִּיחָה שֶׁל כְּמוֹ
 שְׂפִירָשְׁכוֹ וְהָיָה שֶׁל כְּשֶׁמֶת מִשּׁוֹם דְּבִקּוֹת תִּכְּלוּ שֶׁל אֲמֶרֶת דְּבִרַת וְכוּ' : וְיִחַל פִּירֵשׁ דְּשִׁי לִשָּׁן
 וְיִפְתַּח וְיִזְכֹּר לִשָּׁן וְיִפְתַּח וְכוּ' פִירֵשׁ לִבִּי הָיָה מִבִּיחָן קָל וְאִינִי לִשָּׁן וְיִפְתַּח כְּמוֹ שְׂכִיבִי אַחֲרָיו
 וְיִמְחוּ שְׂמֻעָה לִשָּׁן וְיִפְתַּח כִּי הָדָג שֶׁל מִימָחוּ מִבִּיחָה לְכַפֵּל אֲלֵל וְיִמְחוּ אִין הֵם ג
 דְּמֻסָּה וְהָיָה מִבִּיחָן קָל כְּמוֹ וְיִפְתַּח וְיִכֵּן כִּדְרָךְ כָּל תִּיבָה שְׂמוֹתָהּ הִ' בְּשִׁירָה כְּמוֹ פִּסָּה וְיִכֵּן בִּכְה
 וְיִכֵּן מַחֲה וְיִמְחוּ קָה וְיִכֵּן חֲלֶקֶת הַשָּׂדֶה וְכוּ' : וְיִשְׁלַח פִּירֵשׁ דְּשִׁי אִין זֶה לִשָּׁן שְׂמֻעָה אֲלֵל לִשָּׁן
 שֶׁל וַח פִּירֵשׁ לִפִּי וְיִשְׁלַח מִבִּיחָן קָל הָיָה וְכָל מִקּוֹם שֶׁכִּתְּבֵה וְיִשְׁלַח שְׂמֻעָה עִלֵּי לְהַחֲזִיר כְּמוֹ וְיִשְׁלַח
 יִשְׁכַּח מִלֵּאכִים וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח
 מִכֵּת כֵּלֵּל לֵחַם יִרְכָּה וְיִשְׁלַח מִבִּיחָן קָל וְכָל בְּעִלָּה הָרִאשׁוֹן לְשׁוֹב לְקַחְתָּהּ אִין כֵּלֵּל וְיִשְׁלַח כִּדְבָר
 הָיָה עַל רֵכֶת שֶׁלֵּא לְחַזֹּר וְכוּ' יִרְכָּה כִּי קָלֵל הַמֵּימָה וְכוּ' וְכָל בְּעִיין כִּדְבָר אִינִי חֹזֵר אוֹ עַל מִכֵּת שֶׁלֵּא
 לְחַזֹּר וְהָיָה וְיִשְׁלַח וְיִכֵּן אֶת אֲחִיו וְכוּ' שְׂמֻעָה הָיָה חֹזֵר וְעַל מִכֵּת מִיחֻזְרוֹ שְׂמֻעָה תִּדְבַּר שְׂמוֹתָהּ
 בִּי קֶטֶת עֲמֻיבִי כִי לֵאמֹר שֶׁלֵּא עֲמֻעָה כְּמוֹ נָדָה וְיִשְׁלַח וְכָלֵם כְּמוֹ שֶׁל עֲמֻיבִי כִי אֵל
 תְּחֻסָּה כֵּלֵּל עֻמָּה וְעַל מִכֵּת שְׂמֻעָה שֶׁלֵּא לְהַחֲזִיר שְׂמֻעָה וְיִשְׁלַח וְיִכֵּן וְיִכֵּן וְיִכֵּן וְיִכֵּן וְיִכֵּן וְיִכֵּן וְיִכֵּן וְיִכֵּן וְיִכֵּן וְיִכֵּן
 הַפִּירֵשׁ אַחֲרֵי דִּין בְּעִיין קָל לִבִּי כֵן כִּדְבָר בְּעִיין קָל לְפָעִים עַל עֲמֻעָה כְּמוֹ עֲמֻד וְלְפָעִים עַל אֲחֵר
 כְּמוֹ שְׂמֻד אֲלֵל בְּעִיין כִּדְבָר לְעוֹלָם עַל אֲחֵר וְאִינִי עַל עֲמֻעָה כֵּלֵּל : טוֹרַף בְּפִיחָה פִירֵשׁ דְּשִׁי אִינִי
 שׂוֹכֵר הִיךְ וְדִקְדַק מִן טוֹרַף לִשָּׁן וְכוּ' טוֹרַף לִשָּׁן קִבְּהָ אִין עֵבֶר סִהִי לֹא לְוֹמֵר טוֹרַף חֲזִיו קִמָּן וְחֲזִיו
 פִּתַּח הַמִּסּוּרֵת עֲלֵיו בְּקִמּוֹתָם : וְיִיחַל פִּירֵשׁ דְּשִׁי הָיָה לִשָּׁן וְיִיחַל וְכוּ' פִירֵשׁ לִפִּי לִשָּׁן הַמִּתְּכָה
 הָיָה כְּמוֹ וְיִיחַל אֲלֵל שֶׁזֶה לִשָּׁן וְיִפְתַּח כִּי הָדָג בְּיָדוֹ רִאשׁוֹנָה כִּדְרִין דָּגָשׁ אַחֲרָיו כִּתְּחָ הַהִפְכָּת
 עֲתִיד לְעֵבֶד כְּמוֹ וְיִיחַל וְיִיחַל וְיִשְׁעֵם וְכֵן רִבִּים וְדָגָשׁ בִּי מִכִּיחָה בְּעִבּוֹר ת' הַתַּפְּלָא וְהָיָה כְּמוֹ
 וְיִיחַל וְהִקְמָן תַּחַת הִי מִעִיד סִהִי דִיכֵן וְיִיחַל וְדָגָשׁ בִּחָ' כִּי הִיא אֶת מִכִּיחָה בִּשְׂמֻעָה כְּמוֹ
 וְיִתְּכֵד וְיִתְּכֵס וְהִיא אִינִי מִתְּכֵל דָּגָשׁ כִּפֵּל הָדָגָשׁ תַּחַת הַפִּתְחָ וְיִהְיֶה קִמָּן וְיִיחַל וְכֵן רִבִּים וְכֵן
 וְיִפְתַּח הַעֲלִיקָלֵת דָּגָשׁ וְיִיחַל וְיִיחַל וְיִיחַל וְיִיחַל וְיִיחַל וְיִיחַל וְיִיחַל וְיִיחַל וְיִיחַל וְיִיחַל וְיִיחַל וְיִיחַל וְיִיחַל
 בְּסִפְרֵי דְּבִיחָתָם הִיךְ דָּקִי וְכוּ' : הִנֵּי פִירֵשׁ דְּשִׁי הִנֵּי אֲלֵל מִכִּיחָה הִנֵּי קִרְיָן אֲחֵר לֵאמֹר שֶׁלֵּא
 וְכוּ' פִירֵשׁ לִפִּי כִי הִנֵּי אֲלֵל לְפָרֵשׁ לִשָּׁן עֲבֵד אֲלֵל הִנֵּי אוֹ אִפְשָׁר כִּי אֲלֵל בְּלִשָּׁן בְּזוּי וּפִירֵשׁ
 הָיָה ז' וְאֵם אִינִי הִנֵּי אֲלֵל בְּעַל כִּרְחֵם וְהָיָה לִפִּי מִשְׁמֻעָה טִישָׁה מִשְׁמֻעָה שִׂנְאָה בְּעַל כִּרְחֵם
 וְיִיחַל כֵּחַ פִּירֵשׁ דְּשִׁי עֲשֵׂה עֲמֻעָה חֲלוּן וְכוּ' פִירֵשׁ לְפִירוּשׁ בְּרָשׁוֹ חֲלָ' אוֹ אֶתֶּן בְּקִמָּן עִיד וְיִקְרָא
 כְּפֻלִּין עַל דֶּרֶךְ הַשְׁחִיבִין וְיִיחַל פִּי רֵשִׁי לִשָּׁן וְיִתְּכֵל פִּירוּשׁ לִפִּי שְׂמֻעָה וְכָל שְׂמֻעָה הִיא
 כִּפְלֵת מִמֶּנּוּ לְפִרְקֵי אֲשִׁירִי כִּסְבָּא לְדָרֵךְ בְּלִשָּׁן הַתַּפְּלָא שְׂמֻעָה כֵּלֵּל בְּכָל גְּזֵרוֹת אַחֲרוֹת אֲלֵל ה' בְּזוּי
 הַשָּׂדֶה כִּפְלֵת וְיִקְרָא גִזְרֵת חֲזוּפִי לְפָעֵל שֶׁל ה' לִפִּי שְׂמֻעָה חֲזוּפִי לְפָעֵל אֲפִלַּת : וְיִתְּכֵל
 עַל מִשְׁקָל וְיִתְּכֵס שְׂמֻעָה כִּסֵּה וְיִתְּכֵס הַעֲבִיף וְיִתְּכֵס : בָּאָה פִירוּשׁ דְּשִׁי בָּאָה טָד וְכוּ' פִּי לְפִירוּשׁוֹ
 אִין הִי לִשָּׁן קִבְּהָ אֲלֵל תּוֹכֵל אֲמִיתָה לְעֻמָּתָם שֶׁמֶן הַפְּעוּלָה כְּמוֹ שֶׁכִּתְּבֵה הַעֲבִיף בְּפִרְשֵׁת תּוֹרָתוֹ

אלה עתה : הכלם מירש' כמו אור עשתם וכו' לפיכך פירוש הוא אל התחילו הם וכו' הם פירוש מ' כמון לכתרים :

לך

לך ויעברו אחרם בארץ פירוש רש' אל ככנס בתוכה וכו' פ' לפי כי אור בארץ ולא אור ויעבור אחרם הארץ כי בארץ בתוכה : ויהי רעב בארץ פ' רש' באת ארץ לכו וכו' פ' לפי ב' בארץ קמוצה להודיע שהיא ידוע פ' אלותיות ב' לה כשנל' בבתח ואחריו דגש ידוע הוא שזכר ופדור ממנו צמח ידוע כמו' בשדה כשדה לשדה השד והדגש צמח' ה' הירוש' הכל כשאות אחר ב' לה ה' ער שאינה מקבלי דגש כפ' הדגש תחת הפתח ויהי קמץ כמו בארץ לארץ הארץ וכן רבי' כי הדגש במקום ה' ובאילו נאמר ב' הארץ ולא כש' אות' הארץ פ' רש' לשון קצר וכו' אחר כאן מרש' מה' לשון זכר כי כש' לשון זכר כש' כאמ' לכקב' ודייקני' אחרים פירשו מה שפירשו : אם השמאל ואימיה פירוש רש' אימין את עצמו וכו' פ' לפי זה מן הפעיל והפעיל לפעמים יונא' לשלשה בני אדם הגרם העשה והעשה כמו הרדף ארדף וזכר פעמים לשכוי' כמו הגדיל אגדיל ולפעמים הוא הפעיל עצמו כמו ופ' הקריב הקריב את עצמו פ' כשה' בה' וגרס לו דל' וכו' וכו' צמחין קל ולא נלשון הפעיל אף כאן אימיה הפעיל עצמו ואינו יונא' לאחריה ופירוש הוא אל מה שלא אור אימין והאמן בפתח דרין הפעיל וכו' והרד' וכל התיבות שטרס' בראש כמו יעב יען יר' וכן בשבא' ה' הפעיל או האמן צמח' כמו רעב אעב וצ' תצ' בעב הליל בן שחר אבל כשפלה ה' יהיה ה' הפעיל או האמן בחולם כמו יעב יר' ה' ה' הורד אונס אורד וזהו המושג מ' כמ' צמח' כי הרצה ממא' כמו לעבדי' ולשפח' כ' כרבו ש' איפשר לפרש נלשון אחר כ' צמח' ענדים וצמח' פתח פירוש להיות וכן הרצה : צמח' פירוש רש' צמח' מלש' פירוש שלא תלמוד בהרס הרים הרצה לכן פירוש הר' כללם וזמן השמות הכפילות ה' כי א' אבי והמ' לרבים אכנים ואם הרים הרצה הוא ה' צמח' : הרצה כבו פירוש רש' להר כמו וכו' צמח' כמון ל' בתחילה פירוש כמו ל' בשבא' להר ואין יד' לאזהר אל כל מה שצמח' המלש' שם ואין זה כק' מקור בל' כי כש' בל' ל' בתחילת התיבה הוא מקור כמו צמח' צמח' ומשור וגם כן צמח' בל' על' השמון' כמו צמח' להר כהר מהר אלא והוא כימן ב' לה כשצ' כשצ' אינו ידוע כמו להר וכשצ' בפתח ודגש אחריו ידוע הוא כמו בשדה כמו שצ' ארצו וכשצ' מקבלת דגש אז יצא הפח' חלק מן כמו שצ' ארצו לעיל וכל מקום שסופו ה' במקום ל' בתחילה ה' היא במקום ל' בשבא' ואינה ידוע כלל אם לא בכתב ה' הירוש' כמו ההרה המדברה או ה' ידוע כי בכת' ה' ידוע בפירוש ואם היה רוצה לומר למד' להר היה יכול לומר ויש חילוק בין המדברה למדבר פירוש ה' אחרונה במקום ל' בתחילה פ' ל' ואינו מבוזר ידוע אף הירוש' עומדת בראשה ה' ופירוש תחילת המחשבה אינה ידוע אף צמח' שהיה לבסוף ידוע הוא אבל למדבר להר תחילה וכוף ידוע הוא : העברי פירוש רש' צמח' משבר הכר וכו' פירוש לפי משבר הזה שהוא משבר הכר ובקרא עבר הכר כי גם כן במקומות אחרות היו שאר אכנים ששם עבר כמו שתאמר לכן ארמי : ערבי פירוש רש' בל' יורש כי הרצה עביינים שלהם דבר והפכו ופירוש הוא אל וכראה לי שהוא לשון חורבן כמו ערו ערו וזהו מן השמות הכפילות ער ערר כמו שפירשו : ויהי השמש צמח' פירוש רש' ויהי דור זה וכו' פ' צמח' הלשון עבר כי העם באת ראשונה כמו שפ' הוא אל וכשרטעם למטה פ' באת שכיחו פ' פועלת כמו הזה בנבך היא שבה : לורעך תתני פירוש רש' אמירתו של גבוה כאילו ה' עשויה תתני הוא עבר פ' תתני כבר וה' ל' אתן אלא כאילו היא עשויה : הכך היה פירוש רש' כשתשובי תהי כי הכך לשון עתיד והרה לשון עבר אלא שהפעל כרפי' וכשתשובי תהי והוא כמו שאמרנו לעיל אמירתו של גבוה כאילו ה' עשויה כי הרה כמאד וכבר הוא עבר

והשמשו הדית כדל אלל עת' אלכ' הרה מכל מקום ילדת בן ורומה לו הרה דאפת מוכח לענין
 ע' דר במקום עתיד וכללו היא עשויה אלל לענין הריון כבר אירנו בן כי עקרה הית' אלת מוכח
 ולא היתה כבר: ויולדת בן פירוש רמ' כמו וילדת וכו'. כירוש לפירושא מוכח בכייון הס
 בסיכוי הפעולות בכיון קל ילד דכיון כבר ילד בכיון הפעול הוליד בכיון מרובע יולד בכיון
 כפעל כולד בכיון פעל יולד בכיון הפעל הולד בכיון התפעל הוליד ופירוש הוא זכרונם לברכה
 יולדת שהיא מצביע מרובע כי החולס יורה על הולד הבכירה כמו ילדת שיר ואמצנין קל אלל
 הד' בשבט מהפכה לעתיד כמו בביורכס בתולדות במ' ונפ' זה בכיון קל ובכיון קל אמצנין שוין
 במשפט אך הפרש גדול יש בינים כי דכיון הקל עצר ופסק הישג' כיהלך לו ובכיון מרובע עצר
 ועדיין ה' הוא בשעת האמירה: וקראת שמו פירוש רמ' זוהו הוא זכו' פירוש עתיד הוא
 הכונה לבנוי ואינו עתיד הכונה לכבואה כי כשאל עתיד אופס' מצביע בכיון מכל מקום עתיד
 הוא כי כל זוו' לעולם הוא עתיד וקל לרצון קראת לכבדה כמו קראת לזכר ופירוש דבורתו
 המדרקקי זכרונם לברכה כוכב כוכב פירוש כוכב קראת כוכב פירוש כוכב הזכר: אלה
 אל' רמ' פירוש רמ' אלה הוא אלה הראה צלצולן עליון ופירוש הוא זכרונם לברכה מכבדו
 ש"ד הראיה ודעת החכם הגדול אי אופס' דפעולות העוקף קיון צלות ראבוב ש' שרש ונכרס
 כשאין אות שרש לפכיון אלל לא כשהוא דכיון לתיבה שלאחריו וזה דל' צאתה תא דל' ש"ד הוא
 וי' אחרונה כ' רצתי שם שכני צמני וכן דכ' ולכבדה היא כי יורה איה לשון קבצה ומכח זה פי'
 הוא זכרונם לברכה הראיה ועוד וודאי גם דכר' הוא מדרקאמר אחריו רמ' כדפירוש' הוא
 זכרונם לברכה שבי' של רמ' למדבר נעצמו אף כל פי שרש' גס כן ש"ד ה' מכל מקום שם הכונה
 לפעל הוא ופירוש אחר שהייתי פועלת דכיתו של אברהם פירוש דלת קבה שרש אממנו קבו
 קבי אף כן דל' דל' רמ': הגם הלום פירוש רמ' לשון תימה וכו' וכן כל' ש' מושם בתחלת
 התיבה דחטוף פתח לשון תימה הוא לזכר על ילדו ע' פעל פירוש כשהרש' ב' אותיות כמו קס
 אמר ממנו הקימותי וגם מצביע בכיון הוא אופס' כגון כוכב ונכתר וכו' וזולת אלו תמונה
 רמ': והיה תמים פירוש רמ' אף זו צוה אחר דכיון וכו'. פירוש התהלך דכיון מן הלך וזהו
 דכיון מן היה: ואלה פירוש רמ' ומוסיף על עכיון ראשון כי יש' ראיה מהפכה עצר לעתיד
 או עתיד לעצמו אלל מחוברת למה שאמר למעלה היינו כמו שפירשנו דכרת ואלה תולדו' כח
 ובמקומות אחרות: המול פירוש רמ' כמו לרמול פירוש לפירוש וזו קרא מקור דל' כל' לם
 פירוש על כרחי אצטרך לומר הל' מן כל' אף על פי שאינה נכתב': ונמלתם בירוש דמ'
 מולתם וכו'. פירוש לפירוש לשון מילה כגורה מכני שרשים כמ' שרשו ולפעמים בפל' כ' ושרשו
 מל' ומל' תם ילד מן כמל' מולתם ילד מן מל' כמו שתל' מן כמל' שרש' מן כמל' כמל' ונמלתם
 את אביכם וסא' את מספר מן ג' אלל ילל לשון יתפעל פירוש לשון כפעל והו' מן שרש' וזהו
 במ' בעבור כ' כפעל כדגש יסוף בעבור כ' כפעל מן מוכח וילדו היה מגזרת כ' אינה לשון כפעל
 כח' לשון קל' כמל' וימול ככד יסוף ודגש בעבור כ' שרשי אין זה דעת דכיון אברהם אצן עזרא זכרונם
 לברכה וסא' תלמד וילמד דגש ימול בעבור כ' שרש ושרש כמל' אל' זה אי' אופס' כי הן אינו
 מוכח על עצמו כי תלמד' קינח דקידושין הל' הייב דכיון למול ולקדושו וללמדו תור ול' שאלו
 אשה וללמדו או תלמדו יכן דכ' דקידושין בל' לא מל' אותו אביו מכוון ד' למ' וכו'
 ואם לא יתעלם ד' מכוון עליו אפ' שפוטס כרת על עצמו דווקא כשיגדיל מ' שיקר המוכה
 וק' וימול' נאמר כמו שפירשנו ולקדן עזר ימול עליו כדמר שיהיה מן וכו' ת: קד' ודל' דכיון
 ואל' תתיה על לשון החכם סא' ר' לשון יתפעל ואינו אחר לשון כפעל כי הוא שפס' לשון דתרגום
 כי בכל מקום פ' כפעל ולשון הקדש ל' ת' יתפעל ולכיון דתרגום כי כפעל דל' וכו' ודעת
 רמ' וימול' דגש מל' על כתר גומו ודייק' אחר' פ' אמה שבי' וכו' הוא זכרונם לברכה שיהיה

למעלה כעת חיה כי לעולם אחר אות ידוע דגש אך לא ימוע הה"ע ער כמו שפירשנו : כי וירא
 כי נחקת שאמרו רבותינו כי משמש לר' לשונות וכו' אי דילמא קלל דהא ובראה לו תיבת כי אינן
 שם ולא פטולה אלא מילת הדבק הוא מכח שימוש וכוני הוא להרצה ענינו ונגזר מן כ השמות
 בתיבות כמו כמו כאשר כעס וה' בקוף תוספת אמתאכה לעשותו שם כמו שפ' דהר"י
 כפר תדויע אבל עתה כי כל הויתות השימושים וצבה שם מהן כמו א' אצטעה אפי' ב' אמתאכה
 י' למדבר בערו ואיפשר ה"ל אפי' גס כן לאמתאכה ת' של תעשה אתה ה"ל לאמתאכה כעשות כמו
 מ' לאמתאכה ו' למי שדבר מוצנו וכי לבו להרצה משמעות אי דילמא קלל דהא וכן כי משמש דף על
 פי לה' הרחמי והכליות כי מודכו בו פי אפי' שמדכו בו וכן הרב"י משמש לשון אי כי המרת
 ת בחמוכי ערסו כי משמש בלשון אשר וזהו דהא כי מנעה לקחתה כי אשר מנעה לקחתה כי
 משמש בלשון יען ויאמר אלוקים אל הכהש כי עשית זאת כי משמש לפיכך כי צעציל כך כמו כי
 ידעתיו כי משמש בלשון שאל כמו כי תאמר בלבדך וזהו לשון דילמא כי משמש בלשון שאל כמו
 כי לא תשתחוה לאל כפר כי אלא לא תשתחוה כי אינו בתיבת טעם כי משמש בלשון עד כמו כי
 שכתתי מאכול לחמי פיעד שכתתי מאכול לחמי כי משמש בלשון אפי' כמו כי אם תכבדי בנתר
 פי אפי' תכבדי בנתר כי משמש בלשון כאשר כמו כי גברו שמי' פי כאשר גברו שמים : ע"כ תדע
 בלשון כי מייך על כמה ענינים הלשון מהו בו כאשר בארנו בעשה שימושה שלב אפי' לאמתאכה
 ה' לככתרים כמו שמו' כי הלשון הזה אפי' בכל מק' שמתבאר דווקא על עניני שאינם ידועים
 וזהו ה' אפי' כן באכחנו ואיפשר בו למדבר בעד כמו שמו' וחדריו ואפי' לאמתאכה ה' תמש
 בקוף לבקבה כמו עשתה שמה היא לא תוסף לאמתאכה לעשותו שם ג' ה' לבקבה : מ' מנערים
 במקום מן מנערים וה' תוסף לאמתאכה : שכתה השבעתו שאל אשר אתה ה' אמתאכה וזהו שלא
 לגזר כר' של שרשרות כמו כפי ה' ה' אפי' אלא וזהו מאד צעני כי לא מצינו ל' תוסף לא לענין
 הפעולות ולא לענין השמות ולא למילת הדבק אשר על גלש העמודי נברת כל לשוננו ל' לעשות
 כמו אל וא' אמתאכה יעשה הוא עשה ה' נמ' יכי הם מתחלפים כמו שאמרו בפר' קדושים
 באר העי' : ה' ה' ה' תוספת אמתאכה : כה דבדי פי הדבר שאפי' מדבר אפי' תוספת לאמתאכה
 ואיפשר ה' לרבים ליסדיו וטעניוה' ב' משמש בתוך ה' לאמתאכה וכן לבסתר וכוכח כמו ויעזר
 אברהם בארן ובקרה ב' בלשון לשון בית ית' אמתאכה ואיפשר ה' לומר שאמר בנית ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 לא במא' אלא בתיים הדגש בעצור כ' שלבנוי כמו בתיים והטעם לפי ג' בית בכו לדר' בתוכו
 ובקרה בית על שם שימושיה של בית לשון בית כך בראה לי : ומשמעת לבסתר כמו אמרו דברו
 במקור הוא ה' א' אמתאכה בראש ונכון וגם צאמצע לשם הכבוד על דרך ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 זה לי ואניוהו וכן רבים ושימוש הויתות יעשו תיבות בפני עצמן בלא המת' והנהגות על
 הסדר כבוד רבנו יוסף כן קמחי בספר הזכרון את כ"ה מ'לי ז' כימן האותיות המשרות
 ויחמה יבנה מכל אחת תיבה בפני עצמה בעצור אשר ישרתו עם בקדש פי בלשון הקדש משרתי
 לפיכך יבנה מהן תיבות : המכסה פירוש רש"י בתורה וכו' : פירוש לגי' כדר' נאמר בפרק ל'
 ל' כל ה' בתחיל התיבה הצאה בחטוף פתח היא לתמוה גם כן הצאה בפתח לנד ואין דגש מחירה
 אפי' לה מתג בתחילתה כגון זו וכגון הנמחנים וכן רבים תמוה היא כמו שהיה החטוף אף
 כשהפתח בא חריזה תמוה איה לתמוה כגון העניר עיני מראות שאל וכן רבים : יבנה פירוש
 דג' לשון ה' וכו' כי בכל מקום שג' ה' ה' בתחילת התיבה הוא עתיד ואם הוא ה' ה' תמיד
 אין מייך בו לדקדק כי אין חילוק בלשון אי מוכיו בלשן עבר או עתיד כי הוא עבר ועתיד והיה
 וזה אי' איפשר לפירשו לשון עתיד כדון איתן אלא ודאי הוא ה' ה' תמיד : כי רבה פירוש רש"י
 כלרצה וכו' : פירוש אם הכנינה מלשיל הוא עבר ואם הכנינה מלרע פועלת כמו שפירשנו
 קמן ויהי הנמש בלה בדרשת לך : הכנעתה פירוש רש"י שלמדינה וכו' : פירוש
 למי

לפירושו ה'אחרון לשון בקצה והיינו של מדינה וה'ראשונה לתמוה כמו שפירשנו לעיל אך אשר
ה'דושה כדון צ"ל כפ"ת בשבא הוא אחר תמוה וכמנא מהן רפויית כמו שבט ערכל ישמע
הנרצה אחת היא לך הכוונה יעשה ואיפשר ברפה ואיפשר נדגש ובראה ל' ג"כ התיבה ידוע
עם תמוה וה' לעני עבדין לתמוה וליריעה כמו היטב בעיני ה' ודייקנים אחרים פירשו
מה שפירשו . עשו פירוש רש"י והם עומדים צמדים וכו' כי עשו הוא
עבר ואינה תמוה כי ודאי הוא כמו בנו . קנו . כי חטופי למד פעל של ה' הוא כמו
הם . האף תכנה פירוש רש"י הגם וכו' והניא התרגום האף ישיאך . פירוש לפירוש כי ה' צמק
לינו תמוה כי רינה בפתח צמתג לו בשבא וזה צמק ידוע הוא כדון צ"ל לה לפני אה"ע כמו
שפירשנו למעלה ואיפשר ידוע הוא ותמוה כמו שפירשנו למעלה : ולילה לך פירוש רש"י חולון
הוא לך פירוש כי חולין מגזרת חלל כמו תמים מגזרת תמם כי כל הכפולים הככלים אות אחת
מן הכפל כדגש האחר לחקרון ויורה דגש עליו . השפט פירוש רש"י השפט לשון תימא הכל
כמו שפירשנו לעיל : הואלתי פירוש רש"י לשון ויואל משה וכו' . פירוש לפירוש הלשון
והגורא הוא כי חטופי פ"מ הם פירוש יאל שרשם אכל שני צמיינין הם ויואל צמיינין קל ו
והואלתי צמיינין הפעול כי ה' עד שהפעיל הוא ואם תלמוד ויואל גם כן הפעול הוא והכרה הכדון
א"תן לחקור ה' כמו ויושיב ויוויד ואם היה קל היה כמו ויטב וי"ד אשכ יבש תטב
כשכ והי כופלת ויש צומד זה אי אפשר כי כל אותיות מה"ש צמאצם התיבה פירוש ע' הכפל לא
תפול חששם לכינוי צמיינין קל הוא כמו הכלמים אך יהפך ל' כדון יה"א המתחלפים כמו
שפירושם בפרשת קדושים ואי בראשיתא שהוא הפעיל ויואל ה"ל . יושג יבש כתר והכל
שפירשנו לעיל . לבבתי רש"י . פירוש רש"י הפך אנו פירוש שלא תאמר הוא צמיינין לבקצה
כמו שפירשנו לעיל . פירוש רש"י פירוש הוא וכו' וכו' לצרכה ה' למדור צמיינין והוא גם ויטב קמץ הוא
לשם דבר ופירוש המרפפת שלי ומה שפירוש הפך אנו ומה לומר ה' אנו ולא לבקצה מאחריו
פירוש רש"י וכו' וכו' לצרכה מאחריו של ליש והטעם שלא אמר מאחריה אלא מאחריו כי לא צוהרנו
אלא שלא להציב מאחריו של ליש שצמאצם קל תביע אחריו וכו' : אל מרה פירוש רש"י כמו על
מרה פירוש כי אותיות אחהע מתחלפות זה דבר כמו שפירשנו בפרשת קדושים : ויהי כאשר
התעב פירוש רש"י מספיק נאמר רטיב . אמרי לי פירוש רש"י כמו עלי כצר ביארנו אותיות
המשפחות בתיבה בלימה וק' וע' מתחלפים כדון אחהע ולמד של לי כמו רל ואל כמו על כמו
שפירשנו אף מצינו למד כמו בעבור כמו בביארנו לעבדים ולשפחות מוכרנו גאי איפשר כ"א
בעבור אף כאן אמרי לי בעצמיו דהיינו ע"י : וה' פקד את מרה פירוש רש"י פקדה כצר וכו' .
פירוש לפירושם פקד כסתר וצמיינין קל הוא ויפ"כ ע"כ כצר וכו' . למועד אשר דבר אתו פירוש
רש"י אשר דבר וקצת וכו' . פירוש לפירושנו כמו שפירשנו למועלה כעת חיה כ"ל כל למועד
ידועה היא כי דגש אחריה וירי ריא כמו להמועד ככל אשר פירשנו למעלה : כמעטוי קשת
פירוש רש"י בשתי טוחות פירוש לפי כי ד' נחוי לרבים ד' שמרי הבית אכלי כצר וה' לרבים
מיושט רבים שנים ומכר דביקות התיבה לאות אחריה לא כתב כמעטויים ועוד פירוש הוא
וכו' וכו' לצרכה משפט הוא לכנס כאן וכו' . פירוש כל תיבות שסוף השרש ה' ונקרא חטופי למד
פעל של ה' איפשר שחליף ה' השרש כ' כדון אותיות יה"א המתחלפים זה דבר וי' אחריו
לרבים ובכפלה פכה פעולה לשם רוב פעמים כן הוא כמו זעה שהוא עבר והיייתה לזעה ש"ד
הוא וה' נמקום ה' שרש וה' תוספת אות כ"ה כשלאמרנו בפרשה תודיע לכל עובדה ואף כאן
כמעטוי שרש טח וה' תמורת ה' שרש וי"ת תוספת אות ת"ה לשם רדוק ותיבאל ויהי רבה
קשת פירוש רש"י על שם האומות וכו' . פירוש לפי לא ששעה קשת אלא אומן היה לירות
קשת כמו שפירוש הוא וכו' וכו' לצרכה כמו חמר צ"ל וכו' ואל תתמה שזה נקוד צמק צמק
ובצירי

ומכיריו בפתח תרבו כי הוא לתפלת סוף פתח וכן רבים תרע שראו עם מעשה האמונות שם
 וינבאו המורים תרגומו ואשכח קשתיוא: לעדה פירוש רש"י לזון עדות לבקרה פ"י לפי
 שם הכפר עדות והת' לא יתאכזר וסלמורה ב"ה איתול' היא למ מורה לבקרה וכן עדות מנב
 פלישתים וטרה המנחה: ויחננו את חזקו פירוש רש"י הוא בעצמו וכו' וית' שמה ע"י אחים
 הוא וכו' נזה לענודו לחבוס חמורו כי ה' ככתבה בפתח וביקום בככתב ראיין בפתח הפעול
 הוא כמו שפי הוא ז' אל' ויפס' מש' דלת העם ובהרבה מקומות וז' שראו איליכסר ש"כ ה"ה
 לו לכתוב יחביס כמו יחפיר ויפיר ע"מ הפעול ומה שכתב ה' בפתח זה אינו נמחה הפעול לא
 מחמת הח' שהיה ב"פ גם כן כתבה הפתח לפניה וזהו דין אלה כש"ן בקורות בשב"ל ובקרה
 אחר כתב' הכיקוד האחר גם כן לפניה משל למלך שכתב מלכוס לעבדיו כי אלה גרונ' ומלכוס
 הם כמו שפירשנו בפרשת קדושים אלל לא ת' דכיל:

ויהיו

ח"י שרה וכו' יסב פתח פירוש רש"י יסב כתי' כבד ביאורו ב"ר העיב בתחיל'
 פרשת וירא: כתי' פירוש רש"י הרי היא כמו שפתי וכו' רש"י זכרנו לברכה
 ב"ל לטעם כתי' הוא עבר והרי עדיין לא כתבו לו: זקן ביתו פירוש רש"י לפי
 שהוא רבוק כקוד זקן: פירוש לפירושו שם הכפר ממנו זקן ושם התואר הוא כי לא קרא שמו
 זקן אלא ראובן או שמעון או מה שהוא וקרא זקן לשי התואר שבו באלעזר כי כבד ב"ה שראו זקן
 לפיכך קרא שם התואר כי השם והמעשה קודם לתואר וכולם רבניה מלעול זקן שכן שרל ש"ל
 וכשהוא רבוק לתיבה שלאחריו ישתנה הקמץ לשב"ל והנרי לפתח זקן ביתו שרל שפתיים כבד
 פה וכל דביקות מביא' של והוא כמו זקן של ביתו ויש שנקוד בקמץ וצ"ו ואיכו שם לא פעולת
 עבר כמו כבד מ"ל ויהי כי זקן ינחם וכולם מלרע וזהו הפרס בין שם התואר לפעולת עבר:
 ואשר כבד ל' פירוש רש"י לנדרש ופירוש הוא זכרנו לברכה כי לא נמצא לי אצל דבור ש"י וכו' ע"י
 פירוש לפירושו בכל מקום שאמר לי אל' השם הכרע הוא עלי כי אינו כבוד הש' יתבדך בדבור
 פ"ס כ"א א"ר ידבר בכבוד גאון והדיוט נמנה קול בריא' דבר אמתיות ואינו דין לכו' גשמות
 או כ"ל כבוא' דבקות מעלי' המלא' ים ומעלי' החיות האמתיות וזהו ההפך גם כן דין לי ודין
 א"י כי תוספת א' אמתיות צו לפעולתו שם מורכב ממלת הדבק כי אל מילת הדבק הוא ובכל
 מקום שהוא פירוש הקול ה"ל ומגיע אליו אחר אל וכן וידבר ה' אל משה לאמר לא תאמר למשה
 אלא הדבור כשתלח וגם אינה חוזרת כי וידבר הוא כבד ומגיע אל משה רצונו לאומרו לישראל
 כי כל וידבר ודבור פעולתו לעולם כבד ואינה חוזרת וכל לעולם כבד וי' לעולם כבד וי' קל ואמר
 והכניס פירשו לעול בפרשת לך לך: ארס הכדים פירוש רש"י בין שתי כהדות יושבות פי'
 לפי' כל מקום שנוספת ים רבים לרבים רבים עבדים וכן הרבה ומיפוט רבים רבים: ויב' פי'
 רש"י הרבנים פ"ל לפי' זה משמשה של י' בפתח ב"שון הפעול כמו ויפס' משה כמו שפירשנו לעיל
 בפרשת וירא אלל ויחבוס: עד אם פירוש רש"י הרי אם משמש במקום אשר פירוש כי אם אחר
 מ' לשמות של כי והוא ראה וביארכיו ב"ר העיב בפרשת וירא ופרשת קדושים: אל' השוקת
 פירוש רש"י אכן חללה שמתין בה וכו' רונה לומר כאם היה רונה לומר שם הכתי' מכה ה"ל
 כי הוא שם הכפר ותואר מלשון שקייה אף ע"י פי שלא נמצא שקייה לא שתיה כמו שמכובש
 כספר הזכרון של רצונו יוסף קמחו זכרנו לברכה ושוקת הוא מקום שכיבת המים ות' לתוס'
 אמתיות לעשות שם מאות הפעולה: משתאה פירוש רש"י ואל תתמה על ה' שם משתאה
 שאין לך תיבה וכו': פירוש לפירושו כל מקום שכתב התפעל או אתפעל ה' מתקדמת לפני
 אות ראשונה של שרש כמו ה' התהלך כח כבד התכבד ושכ' בבינת קדש: יתקדשו למחר וכן
 כולם אך בשאלת ראשונה של השרש מאותיות שם נ"ל: או ישתנה מדין התפעל לפיכך א' תתמה
 על משתאה: שם לעולם ת' התפעל אחר אות ראשונה של שרש כמו ומשתאה שרש' טאה והמשתכר

ואלה

הולדות יצחק וכו' . ועתה פירוש רש"י אל הרבה ופסוק בתפילה ויעתר
כתפסר וכו' . פירוש לפי' הוא לשון נפשי עצמי ופירוש רש"י הענין כמו
שפי' הוא זכרנו לברכה ויעתר בכיין קל פי' התפלל הרבה .

ויעתר בכיין כפסל אין פי' הרביעי הוא דיו וכתרנה עמו עניין גדול : ויקראו עמו פי' רש"י
הכל קראו לו וכו' פירוש לפי' ויקראו ככתרים פי' על אכסים קלא ככניהם ולא הזכיר מי הם ללא
הכל קראו : כיום פירוש רש"י כיום דלהון רוצה לומר דרור וכו' . פי' לפי' רש"י
דקדק כן לפי' שהכ' קדורה בפתח ואחריה דגם ידוע הוא שהוא כמו כיום מרלא אחר ביום ככל
אשר פירשנו בפרשת ויהיו חיי שרה ובפר' וירא אליהו אצל כעת חיה : הא' לפי' רש"י האלה וכן הוא
לעניין פעולות כל פעולה עסוקה ה' כמו עשה כופלת ה' וזמור מחמו ויעם נצה וינן קכה
ויקן ואף על פי' שאלה אינו פעולה כ"א עס המורכב ממילת הדבק אל מילת הדבק הוא שלפועל
דבוק לתיבה שלאחריו ולא כמזל אל שאין אחריו מילה ובה' ה' מתייבנה וכעשה עס ואמר אלה
אצל ה' ליכנו בריך לה' אמת' אלה כי ה' שבראש קמוצה לחסרון דג' ש' כ' כי היא ידוע כמו
שפירשנו אצל ויהי רעב בדרך ובהרבה מקומות וא' ע"כ במקום שתי ה' ה' עומדת ה' עם
הקצמן אחת שהמילה ידועה ואחת לתופפת אמת' אלה ואם היה רוצה לומר האלה היה יכול לומר
ואז ה' אלה כח' ידוע לנד כמו בעניינים אחרים כעס כעת כאלץ כי מצינו תכועה בראש
במקום ה' בכוף כמו שהביא רש"י דוד קמחי בחלק הדקדוק : לאחת פירוש רש"י על אמתו
וזה שמושה על ל' במקום בעבור כמו לעבדים ולשפחות : והבאת עליו אש פירוש רש"י אם
שכב כבר הבאת וכו' . פי' לפי' ש' ואל' והבאת מחוברת למעלה היינו שכב הוא עבר ו' זו מחוברת
ואיכ' משמשת לא עבר ועתיד אלא מחוברת למה שאמר כבר וכן וישראל אהב את יוסף ועשה וכן
הרבה : ועבדה רבה פירוש רש"י פעולה רבה והוא שמושה של שורק מלא או חסר לא כמז' אחר
אותו בעצת של נרש ליחוד פעולה אחת לא כמזל ואם היתה אחת עבודה ה' ל' ואחות מרשיהו
פי' רש"י סוגית מחמוחי וכו' רש"י ב' ליטב שאין מ' מרשיהו תופפת אמת' אלה כח' מ' המשמשת
במקום מן . ועוד פירוש הוא אל מקרא כבר הוא וכו' ב' ליטב ת' של אחות אמת' ת אמת' אלה כי
עס הנפרד הוא אחזה אלת ד' ביקות וכל ד' ביקות בריך לומר של כמו שפי' אצל וכן ביתו וכתולדות
ב' ובמקומות אחרות . ותייבנה מרת רוח פירוש רש"י נמרים פי' אף על פי' אכתב לשון יחיד
לשון ממרים הוא וכו' אל אחת מסרצת ורש"י דקדק ב' מתרגמו ורש"י אחרים פי' מה שפי'
ימשיכי פירוש רש"י כמו ממשש בנהרים . פירוש לפי' שרשו משש והל' דכתב ימשיכי ולא ימשש
כי שני חלקים הם מגורה זו הנקראת כפולים פי' ששתי אותיות האחרונות דומות זו לזו אחת
לא יפ' אות מן השלשה כמו שכב ישכב יקום ירום החלק האחר יכול אות הכפ' לפועל כתי' ישכב
יקום ירום ודגם כשפי' משרד על הסדון ש' אחרת ומה שהאיתן בשב' איתן מפני שהתיבה הא'
ש' ב' שני עניינין לשני בני אדם ימשיכי כסתר למדבר בעדו פי' מדרג אחרי האיש לעצמו :
וזה בקרא כניוים ובכניוים האיתן בשב' כמו יביא יבי' וביאיהו וכן הרבה : הכי פירוש רש"י
לשון תימא וכן כל ה' הכדור כח' פ' לשון תימא אף על התיבות ששרשו שתי אותיות כקרא' עלושי
פ' ועל הכניוים אינו כן ורש"י כל ה' מאלה קאמר הברכה פירוש רש"י ה' זו משמשת בלשון
תימא כמו הבחני' וכו' . פירוש לפי' כל ה' אשר תחתיה מתג בתחילה הפתח כמו שפירוש וסלך
היא לתמיה אף על פי' ש' דין אותיות ב' ד' כל' אחר ה' תמיה במתג דינה ברגש כש' ג' כל' פ'
בשב' ויש מרין רפויים שלא כדון כגון זו וכגון הכדור אלוה תשמע הכן וזה יעשה ובהרבה וכן
איתא בספר הזכרון . ונראה לי כל אלה נאמרו דמתוך הבחי' וה' לשון כן מבייה ואין לחתך
דגש בבחי' נאמר הלשון כמו שהיה המעשה : פדנה ארס בית' בתולא פיתש רש"י וכדרכו
לנדרה כמו לפדון ארס לבית בתולא וכו' כל תיב' וכו' פירוש כל תיבה אחר דגה לעשות וסל' לש

אבל במקום ל' שאינו ידוע כמו שפירשנו צפרשת לך לך אצל הרהבא:

ויצא

ישקב ויפגע במקום פירוש רבי שלמה יצחקי לא הזכיר באיזה מקום וכו' .
 פירוש לפי' לפי שכתוב צ' פתוח והוא ידוע לם כתב במקום צ' בשאל און
 המקום כוזב במקו אחר כי צ' לה כפואין צפתח הם ידוע' כמו שהארכנו כבר בהרב' מקומות
 ואמר הוא צ' לא כוזב כאן אלא כבר והוא הר המוריה: מראשתיו פ' רש' צ' עשאל' כמין מרוב
 סביב מראשתיו וכו' ודקדק רש' מ מראשתיו שאל ואם היא משמשו כמו מ' ה' דכ' להכד' צברי
 ועת' לפי דקדוק לשונו מראשתיו והיינו כדפי' המ' פועלת ות' לנכבות רבות מראשות' ו' ו'
 לכתה ודייקי' אחרים פירשו מה שפירשו אך צ' ראש כמו שתי אותיות והוא אמת' עש' למה
 הכנויים שנוכחו על הקס' ולפי' הפירושים ג' ג' גבי שאלו החל' לעיין שמורה' דברתי לך פ'
 רש' לצורכך וכו' פ' לפי' צהרבה מקומות מצבו שיומש של' צלשון צעבור כמו לעבדי' ולשפחו'
 במכרכו וכו' . ישקו העדרים פירוש רש' משקים העדרי' פירוש לפי' ישקו הוא עתיד כי בכל
 מקום שאל שיומש כל איתן לכן עתיד הוא לצד על עניין ההיה תמיד וזה אי' איפשר לאמרו
 צלשון עתיד הוא הוה תמיד הוא : וכלשכו פירוש רש' גילין היו לצסוף וכו' . וגללו וגללן
 ותרגמו ומגד רין וכו' דקדק רש' כל הלכות הללו לשון עתיד וזהו אי' איפשר בקל לחזין שאל
 ודאי הוה תמיד הוא . והענין ומתיבין פירוש היינו הוה תמיד כל מקום שנוכסת מ' צבאות
 פעל הוא : צה עש הנאן פירוש רש' מהפיק צהר הענין צהרבה מלשלי' ה' ענה וכסה הכוונה
 מלרע הוא פועלת וכו' וגללו זה עתיד כמו שפירש הוא צ' כי כדצ' יך לאמרו הוה תמיד דחק
 הוא צלשון : ויגש יעקב ויגל פירוש רש' בזה שמעביר הפקק וכו' פירוש לפירושו לפי' כאלו אמר
 ויגלל כמו שאמר וגללו אלא שרמו גלל ושני חלקים הם גלל כקראת כפול' על דרך השלמי' גלל כקרא
 כפולים על דרך השנים ויגלל מן כפולים על דרך השנים ודקדק רש' מלשון גלל ולא מלשון גלל כי
 משועתא כמו גילה' . הכי אחי אתה פירוש רש' לשון תימה וכן כל' צהעוף פתח לשון תימה
 הוא לבד על תיבות שפרשם שתי אותיות ולבד על הכנויים קאמר . ועבדתי חכם פירוש רש'
 תעבדתי חכם וכו' . פירוש לפירושו כל' שצאה בשבט על העבר יוסף לעתיד כמו שמו' ו
 ואמרו בני ישראל את השבת וכן רבים אבל כשצאה ה' על הח' שם שהן ממוצא הגרון ומלכים הם
 כמו שפירש בהרבה מקומות ויכד ה' כאות שאחריה אם אהבה פתח ושאל ויפך המערת
 לפתח ואם היא צהעוף סגול ויפך המערת לסגול וכולם מן' שאלות להם אבלו הכקודה פתח
 ואחריה דגש ויפך לעבר כמו יא' דנו בא ישראל ויאמרו אליו וכן רבים ואם אחר ה' הפתוח
 אחר' ע' שאינה מקבלים דגש ויפך הפתח לקמן כי הכקוד כופלת תחת הפתח ויהיה קמן כמו
 אחר אל אלה אשמש ואמר ואשמש אבל ועבדתי פתח ואין אחריו דגש כמו שאל הוא כדפי' .
 שבוש זאת פירוש רש' שבוש כל זאת פירוש לפירוש שבוש דבוק הוא לזאת וכו' פירשנו צהרבה
 מקומות כל דביקות מביאה כל ואם אמרו בלא דביק' ואמר שבוש . וכתבה פירוש רש' לשון
 רבים וכו' . פירוש לפירושו לפי' שיש מקום לטעות ולומר שרמו כתב ואם כן כל' שרש וכתבה צ' מ
 מצרה אית ראשונה של שרש ופי' הוא צ' זה אינה כי כ' לרבים המדברים ובמקום אכחזה עומדת
 והדגש טבת משריה על אות ראשונה של שרש וכן אתן יתן חתן כתב וכן ככע אכע ישע תכע
 ככע וכן רבים ורש' דקדק מלשון התרגום שפירוש וכתב' . על כן קרא פירוש רש' ככולן כתב'
 קראה ותקרא וכו' . כירוש קראה והיינו לומר לפיכך פירוש והלך : גגד פירוש רש' לא ידעתי
 למה כתב תיבה אחת פירוש שכתב גגד ולא כתב בא גגד : הן לו יהי כדנדיך פירוש רש' קבלת
 דברים וכו' . פירוש לפירושו הן לשון בפני עצמו והרי הוא כמו הין היפכו מלאו ונתוספת
 אחת' אנה לתפלת שמו הנה ופי' הן דבר המוכן ומזומן וקבלת דברים לשונות כמו הכי פי' אפי'
 אמר הן ונתהיכו לעלות ותאמרו הן לדברי האשכנזים ולעלות ההר וכן רבים . ויחמה פי' רש'

הנהמה ראה המקלות וכו' המוסר כעש' זרע במוסריו וכו' וזהו הלשון הזה ככרי עד מאד כי
 אין שרשו ממש דל' לב דרכי המ' להיות דגושה כמו חמותי ראיתי אור שרשו חמם לא ויחמכה
 שרשו יחם ומן הלשונות הכבדות הוא והה' אור' מקבלת דגש לפי כך י' שהיא אות ראשונה בנרי
 גי הקדור' שהיא דגש שומדת אלל ההירוק כי' וכעשה צרי כמו בך והיה דיכה ותימנה ע"מ
 ותמלאכה כי' כה' בצוק האיתן לעולם לנפקה ויחם לעולם כסתר לזכר פירו' שאומרים כן על
 זכר בלא בפניו ואם ר"ל זכרי' לדינו ויחמכו ה"ל ואם ר"ל בקצות ותימנה ה"ל אלא ע"כ
 התיבה זו אכד' רוגיכוס זכר ונקבה לפיכך פירוש רש"י מה שפ' פי' המוסר מחממים אותם והם
 כתיבנו ומואמה והדייקו' אחרים פי' מה שפ' : אך ק"ל מאד מאד אם הוא כבד כמנא הי'
 פ"ס בזה ו' פתוח ודגש להפכו לעבר והרי כבד עבר הוא וכל שהו' בכיון קל והי' איתן והצרי
 יורה על י' שרש מ"מ אכד' רוגיכוס הוא : צאן רבות פי' רש"י אל פרות ורבות משאר צאן פירוש
 כי רבות פי' רבות פי' עשות המעשים כה' ר"ל צאן רוב הרבה ה"ל או רב : עשרה מוכי' פירוש
 רש"י אל לשון רסכוס כלל חשבון וכו' : פי' לפי' מוכים לשון מכיין ואיכו פחות מעשרה והיינו
 עשרה כי הוא סוף לכל המספרים ועל מספר עשר' לא כמנא וכשיגיע מספר עשר' הוא מספר
 אחד כ' מספר שנים ל' מספר שלשה וכו' מאה מספר שב' ל' יו' לאחר אלף אחד על עשרה לא
 כמנא כי הוא ראש וסוף לכל המספרים שם אלפים ית' קדושים רבה ואמר עשרת מוכי' דייקו
 מאה פעמים : אכזי האל בית אל פ' רש"י ה' תירא ודרך המקראות לדבר כן וכו' : פי' לפי' ה'
 יתירא על שם האל כמו אל אלפים כמו אלפי' ודרך כבוד בלשון שם הבריה על עולמו' שכבר
 בזה העולם הזה בה' כבדו ויאמר אלפים היוי' ועל זה אמ' הפייטן וב' את קולא דלית ביה
 משותא וזולת הש' כמנא ה' שיש לה פירוש' כמו הארץ כענן וכן רבים : יש לאל ידיו פי' רש"י
 יש לבח ולחיל ודיו וכו' : פי' לפי' כל אל אפילו שהוא קדוש שם התואר הגבורה הוא : אם אכזי
 פירוש רש"י הרי אדם משמש בלשון אשר וכו' פירו' כי הו' מ' לשונות של כי או דילמא אלא והא'
 ולפי' שהוא כמו כי משמש גם כן אשר : מחכים פי' רש"י שתי מחכות פי' לפי' כי בכל מקום
 כמספרת' בתיבה לרבים הוא כמו אכזים עבדים מלכים ומישוט רבים שכים ומה
 שאמר מלאכי כמו מוכי' הי' לרבים ודבוק הו' כמו אכזי הבית אכלי עמי שמרי הב' וכש' אכזי
 דבוק נתן מ' אליו ואמר מחכי' אכזים אכלים שמרים : וכל המס' לעשותו שם מאותיו' אמות' אכה
 כי האות דבוק אל המ' ושמד בו ולפי' עמי' שאר פעולה וכלא מ' לעולם דבוק הוא לתיב' שלאחריו
 ועוד יש הפרש בינם בפעולות הדבקות כמו אכלי שמרי הוא יוצא לאחר אכל אכלים שמרים
 בודדים הם ועל עצמם עומדים ובשמות מחכי' מלאכי שם מעשה מזד' הפעולה לפי הצורך
 בלישנה או' מחכים מלאכים שם התואר עשי העכיון אשר כדבר ממונו : ועוד שהם לנכסר'
 ולעולם מדבר על עכיון שלא בפניו : אכה אכזכו עולי' מקתמן לא עבו ועשקו כולם שאם היה
 שאמר דבביל כולם : ודוק

וישלח

יעקב ארבה שער כי' רש"י לאחר שער כל תיב' שצריכה ל' בתחילה יוכל
 להוסיף ה' בסופה במקום ל' בשבא כמו שפירשנו באר העיב בפרש' לך לך
 אכל הרה כסו : שור וחמור פי' רש"י דרך ארץ לומר על שורים הרבה שור פירו' לפירוש שור
 וחמור הוא שם המין ר"ל שם הכלל כמו שתאמר אחמה את האדם כי יגר לב האדם כלל בני
 אדם בהמה כל בהמה וחיה במשמ' הכלל : אל המחכה האחת פי' רש"י אל מחכה משמשת לשון
 זכר ולשון נקבה וכו' וכן הוא כל דבר שאין בו רוח חיים איפשר לשון זכר ואיפשר לשון נקבה
 כי אין לו זוג הוא זכר והוא נקבה ואף על פי שמשמע מחכה הרבה אכזים איפשר שם חכיות
 בקרא מחכה תדע שכן הוא שז' וכן ל' לילה ההוא ויעביר את כל
 אשר

אשר לו ויותר הוא לבדו צמחנה והשם הזה שזה דוכריס וצנקות כמו שפירש'הו' זכרנו לזכרה
וגם כן שם העיפות שזה הן בלשון זכר הן בלשון נקבה כי עיף הכבי עייפה כפי ל' ארזים וכן
כל המשרתים הכבדלים לשמוע העולם משמשים לבדו ל' זכרים ולנקבות ואותו חלק המשמש
לזכר זכר הוא ואותה חלק המשמש לנקבה נקבה הוא אפי' שאינו כפיר ושלים ויש מן כפירי
ובלים השמש אחת ומצדנה כוכבי לבת היא ושמה חמה ונקראת שמש לפי שמשמשה לבדו
להאיר על הארץ ונקראת חמה לפי שמחממה העולם וירחגם כן אחד משצעה כוכבי לבת הוא
ושמו לבנה ונקראת ירח לפי שהיה ומתמשט וה' ומתגדל ומשמש לבדו בלגלי כבדא' בחדש
ימים ונקראת לבנה לפי שתולדתה לבן ורוח ממערתי עליוני ונקרא רוח האלקים ושלם הידיעה
העליוני כים בתחתונים בקראת רוח אש אשר רוח האלקים צו ועושה מלאכיו רוחות לחזק כל
העולם לבנות ולהרום ולקדו להחם ולקדו והרבה רוחות בתחתוני' ומה אין להארץ ירוש' הוא
וזה שאמרנו כל דבר המשמש לבדו ראים משמש לשון זכר ולשון נקבה ודן הוא כמו שפירש'הו' ו
קעתי פירש' אל' כחמשותף וזכיותו וכו' פיר' זכיותי קעתי כי כפרתי על החסדים וכו' ומה
שאמרנו בל' טועה הוא ול'ו אתה פירש' של מי אתה וכו' שלא תתנה למי אתה מביא המזכה
לפיכך פירוש הוא זכרנו לזכרה מי של ח' וכו' וזכרנו ל' משמשת של כמו שפירש'הו' וכן הוא
ותשבור המזכה על פיו פירוש רש' כמו לפכו וכו' פירוש לפירושו מבינו ל' משמשת כמו על
כמו ואמר פרעה לבני ישראל אמרו לי אחי הוא ל' כמו על על פכו כמו לפכו אמרו עלי על כמו
אל כי איתותי אתה הכ מתחלפים ויורחלו השמש פירוש רש' לזכרנו פירו' לפירושו והלא לכל
העולם זכרה אלא לו צעבורו שזכרנו ל' משמשת כמו צעבור כמו לעבדים ולשפחות כמזכרנו וכן
הרבה אשר הצאת לך פירוש רש' לא טרחת זה ואני יגעתי להגיעה עד שצאתה לדרך וכו'
פירש' הלשון הזה בקרא בלשון חכמים המדקדקי השכל והוא התולדה מן הפעיל הפעיל האב
הגרם והפעיל המפעיל והפעיל התולדה העשירי הפעיל כמו שזכרנו בפרש' כח לכל ועוד ילד
חכמי פירוש רש' כמו חכמי וכו' פירוש לפירושו שרשו חנן ודרך הכפולים אשר שתי אותיות
האחרונות שוות לפול אחת ולהדגיש העכורה כמו שבבבנו ציון לבו ולבנו בצצעה וכן רבים אף כאן
חכמי כמו חנן וכו' אחרונה למדבר צעור פירוש אפי' ואמר רבינו שלמה אבן גבירול בספרו רבני
משפטו חכמי וכו' עניינה של עיקר המילה והשלישית למדבר צעור אלא השילו כ' השלישית
והדגיש מקומה וכו' ואמר רבינו יוסף קאמי דרך ל' בלוע דגש כ' ונתן ונתן את צמותיו כמו
ונתכנו וכן ולנו בצצעה דינו כ' כוכין וכן תשצבה ב' לנקבה וכו' השרש בלועה דגש ואם הית'
דגש ב' אחר וכה הית' לחסרון כ' אחרת התוספת לתפארת המילה כמו ישמרו רבני אלקים
משפטו ישמרכנו דככי אלא שכוין התוספת בלועות כוכין המדברות בעדש פירוש כי כמו
שאמרנו וזכר תורה יסוד בדינו וכו' יצרכנו כי משה אתקצר ויחזיק ודגש ב'
לחסרון כ' השרש כי שרשו חנן ודגש הכפ' לחסרון כ' התוספת ואם תאמר אתקצר כ' התוספת
כתובה ולמה הכ' דגשה תדע הדגש הזה אינו צעזיל אות ל' לתפארת התכנה או פוף פסוק כי
לא נמצא בכל המקרא דגש לחסרון אות אחר שבא ל' לתפארת המילה כ' כסעה פירוש
רבי שלמה ינחאי כמו שמינה שלמה וכו' פירוש הכ' יסוד בדינו ואיך לרבים המדברים בעדש
וזהו חילוק שאין את סבייה כדגשת אש היה כדגש כמו כסעה אלא בשלל לה דגש או הוא צווי
כמו שלמה הכשר אחימכרה כיוס כי הצווי משתנה לשלם סיכווי יש סקודר אות ראשון בשבא
אחריו חולם כמו דרך שמו' יש אות השני' נפתח כמו בחר גשר ויש שיקודר אות ראשון בשבא
ובכף כוספ' כמו שמינה ס' לה ויש שיקודר אות ראשון בחירק ואחריו ה' כמו שאמרנו מכרה
שלמה ויש שיקודר אות ראשון כגון כשהיא מאותיות אלה ונתוספת ל' לבכח כשהיא

לִי שְׂעָמִים אֵלֶּם עֲרֵבָה לִפְנֵי הַתִּיבִּיב וַיֵּשׁ מִקְדוֹד אֹתוֹ רֹאשׁוֹ בַּחֲטוֹף קָמָן וּבְתוֹסֶס ה' לְנֹכַח כְּמוֹ
 שְׁמֵרָה זְכֵרָה כְּקֶדֶה וּבִכְעָה הָיָה זְנוּי כְּמוֹ סִלְחָה : לְהִנֵּה לֵה לֵאמֹר פִּירוּשׁ רִשִׁי הִי יִתְרָא כְּמוֹ
 אֲדָרָה אֲשֶׁמֶה פִירוּשׁ לִפְדוּשׁ כִּשְׁבָּא הֵאֱלִיתָן עַל תִּיבָה לְהַפְכוֹ לַעֲתוּד בְּחֵל סָל אִיתָן לִפְעֻמִּים
 בִּכְפֹת ה' וּלְפֻעֻמִּים אִיכָה כּוֹסֶפֶת אֲנִל בִּצֵּת סָל אִיתָן אִיכָה כּוֹסֶפֶת לֵא בְּמִקְוֹמוֹת מוֹשְׁעוֹת וַיֵּשׁ
 טַעַם עֲלֵיהֶם לִמָּה זֶה וְלִמָּה זֶה : אֲבָלָא דְרִכְךָ בְּכָךְ בְּדִפְיָהֶם כְּמוֹ : אֲתִכְהִלָּה לֵאמֹר פִּירוּשׁ רִשִׁי
 לֵאמֹר סָל פִּירוּשׁ לִפְדוּשׁוֹ הֵל' שָׁרָם וְאִיכָה מִמִּשְׁמַת כְּמוֹ אֵל כְּמוֹ פִּירוּשׁ וְהֵל' : לְרַגְלָא פִי' רִשִׁי
 לְצוּרָךְ פִּירוּשׁ לִפְדוּשׁוֹ הֵל' מִשְׁמַתָּה לְצוּרָךְ כְּמוֹ בַּעֲבוּרָה כְּמוֹ לַעֲנִידִים וּלְסַפְחוֹת מִמִּכְרָו וּלְרַגְלָא
 הַיִּלְדִּים וְכִ' גַּם כֵּן כְּמוֹהוּ כְּרִפִּי : עִיר בְּכֵס פִּירוּשׁ רִשִׁי כְּמוֹ לְעִיר שֶׁכֶּה וְכִ' פִי' הֵל' מִשְׁמַתָּה
 לְחִסּוֹר בְּמִקּוֹם שְׁמוּכָרָה עֲלֵיהָ לְדַבֵּר כְּמוֹ בְּמִקְוֹת שֶׁבֶת כְּמוֹ לִשְׁבֶּת וּכְקָרָא מִקּוֹר בִּלְאָל בְּכִ' לֵס אִף
 עַל הַנְּמוֹת דְּרָכָה לְחִסּוֹר בְּמִקּוֹם שְׁמוּכָרָה עֲלֵיהָ כְּמוֹ סָפִי' וְהֵל' כִּלְאוֹת פִי' רִשִׁי בְּתַרְבֵּה דְּקָדָק
 בְּלִשׁוֹנוֹ שְׁהוּא כְּפַעַל כִּי בְּכָל מִקּוֹ' שְׁהוּא כְּפַעַל בְּלִשׁוֹנוֹ הַתְּרַגּוֹם עֲלִיוֹ ת' וְהוּא כְּפַעַל בְּלִשׁוֹן אֲרֻנָּא
 וְחִ' שָׁרָם אֹת וְדִין הֵל' בְּדָגֶשׁ עֲבוּרָה כְּפַעַל וּלְפִי שְׁאִיכָה מִקְבֵּלָה דָּגֶשׁ כְּפַל לִכְפּוֹ אֲנִל הַחִירוֹן
 וְהִיכָה בְּרִי וְדִיכָה אֲחֵרָה פִי' מִהֲשִׁפִּי' וְחֵל' רִשִׁי גִ' כְּשֶׁהוּא מִשְׁרָשׁ וְחֵל' זְכֵרִי בַּעֲבוּרָה : שָׁרָם כְּפַעַל
 לְמִדְרָךְ כְּמוֹ כְּשֶׁ שָׁרָם יֵשֵׁב וּפִירוּשׁוֹ כְּרִנְהֵל הֵל' וְלִ' בְּלִשׁוֹנוֹ כְּתַרְבֵּה עַל כְּפַעַל אִלּוּ הַתְּפַעַל כְּהֵל' ג
 בְּלִשׁוֹנוֹ לְעוֹלָם וְהַעֲבִיין הַזֶּה וְהוּא כְּפַעַל וְהוּא כְּפַעַל בְּדוּרָה כִּלְלִי : לְהַמּוֹל פִּי' רִשִׁי אֵל הַלְוִית כָּמֹל וְכִ' סָלָא
 כְּתַרְגּוּמוֹ כִּי לִפִּי רִשִׁי הוּא כְּפַעַל וְהַדָּגֶשׁ זִמִּי בְּמִקּוֹם כִּ' כְּפַעַל וְהוּא כְּמוֹ לְהַמּוֹל וּשְׁרָם מוֹל וְחֵל'
 הִיכָה שָׁרָם כָּמֹל אֵל הַכְּפַעַל לְהַמּוֹל כְּמוֹ לְהַכֵּס לְהַכֵּת וְחֵל' הִיכָה מִן הַכְּפַעַל הֵל' כְּתַחַח כְּמוֹ לְהַתִּיד
 כִּסְף אֵלָּא כְּפַעַל הוּא וְשָׁרָם מוֹל כִּי עֲבִיין מוֹלָה כְּגוֹר' מִשְׁכִּי שָׁרָם מוֹל יִמָּל כְּמוֹ שְׁפִירָשׁוֹ בְּחֵל
 פִּרְשֵׁת לֵךְ : וְכֵתְבוּ פִירוּשׁ רִשִׁי אֵל כִּ' כְּבִיָּה מוֹדַעַת לְפִי שְׁהוּא מִשְׁמַתָּה בְּמִקּוֹם שְׁתִּי כִּרְיִין וְכִ' פִי'
 לִפִּי שָׁרָם כְּתֵן וְחֵל' כְּעִמְרָךְ כְּתֵכְנוּ כִּי כִ' לְמַדְרָגִים בַּעֲדָם כְּמוֹ שְׁמִרְכּוֹ : לְמַדְרָגִים אֵל לִקְדָּה לְשׁוֹן
 הַבְּלִיגוֹת אֲחַת בְּחִזְרָתָהּ וְדָגֶשׁ יוֹדָה עֲלֵיהָ וְדָרְךְ הַלְשׁוֹן כִּךְ הוּא כְּמוֹ שְׁפִירָשׁוֹ סִכֵּר בְּמִלֵּת חֲכָמִי
 וְגַם בְּמִלֵּת אֲחֵרֹת אֲשֶׁר שְׁתֵּי אֲוִתִּיּוֹת שׁוֹת כִּךְ דָּרְכוּ כְּמוֹ כְּרִי שָׁרָם כְּרִי וּמִשְׁכָּסוֹ כְּרִתִּי כִי
 תִי לְמַדְרָג בַּעֲדוֹ וְחֵל' אֲחַת בְּלִוְעָה בְּחִזְרָתָהּ וְהַדָּגֶשׁ יוֹדָה עֲלֵיהָ וְכֵן אִיתָא בְּהַרְבֵּה מִקְוֹמוֹת :
 בְּהַמּוֹל פִּירוּשׁ רִשִׁי שְׁלֹמֹה יִנְחִי בְּהִיּוֹת כָּמֹל פִּירוּשׁ כְּפַעַל הוּא כְּמוֹ כְּפִירָשׁוֹ כְּכִר :
 שְׁכִי פִי' רִשִׁי לְשׁוֹן שְׁכִי וְכִ' פִי' לִפִּי שָׁרָם שְׁכִי וְכִ' שָׁרָם שְׁכִי וְכִ' שָׁרָם שְׁכִי וְכִ' שָׁרָם שְׁכִי וְכִ' שָׁרָם שְׁכִי
 עֲשׂוֹ כְּלֹי הַכְּבִיָּה מְלַרְעֵה אֲנִל בְּשָׁרָשׁוֹ שְׁתֵּי אֲוִתִּיּוֹת הַכְּבִיָּה מְלַעִיל וְכִ' כְּכִר שֶׁ שְׁהוּא לְשׁוֹן
 הַשְּׁכִי לִשְׁכָּה שְׁהוּא לְשׁוֹן שְׁכִי וְכִ' כֹּלָס : הַכּוֹזָה פִּירוּשׁ רִשִׁי הַפֶּקֶר וְדָקָדָק כֵּן מִלְּשׁוֹן הַתְּרַגּוֹם
 וְאִינוּ הַכְּרַח מְדִיּוּן הַלְשׁוֹן : אֵל בֵּית אֵל פִּירוּשׁ רִשִׁי הַקֶּדֶה בְּכִיתָל וְכִ' זִי מִשְׁמַתָּה כְּמוֹ לִ'
 עִיר שֶׁכֶּס כְּכִל אֲשֶׁר בִּיאָרְכוּ וְלִיּוֹן הַדָּגֶשׁ בְּכִ' לְחִזְרָוֹ בְּאַחֲרֵת כִּי לֵאמֹרִיכּוֹ בְּכִל הַמִּקְרָא דָּגֶשׁ בְּרָאָה
 הַתִּיבָה לְחִסְרוֹן אֹת לְבַד כֵּס לִפְנֵיהָ בְּמִקְרָא כְּמוֹ מֵה זֶה צִידָךְ מוֹהֲבֵרִי פִירוּשׁ לִפְעֻמִּים חֲכָרָה
 ה' וְבִלְוֵעָה דָּגֶשׁ אֲנִל אֹת בְּחִזְרָתָהּ בְּרָאָה הַמִּלָּה אִל אִיפְשָׁר לֵאמֹר בִּצֵּת זִי מוֹכְרָתָה הֵאֱבָל עִיר
 וְכִ' רִבִּים כְּמוֹ שְׁפִירוּשׁ הוּא אֵל וּפִירוּשׁ מִקּוֹר בִּלְאָל בְּכִ' לֵס הוּא וְהַדָּגֶשׁ מִשׁוֹס בְּכִ' כְּפֵת לְעוֹלָם
 וְדָגֶשׁ לִכְפּוֹ בְּרָאָה הַתִּיבָה בְּשָׁאֵן לִפְנֵי אֲוִתִּיּוֹת יִהְיֶה : כְּגַל כִּירוּשׁ רִשִׁי בְּכִ' הַעֲבִיב מִסְפִּיק :
 קִדְרִי הָאֲרָבַע פִּירוּשׁ רִשִׁי דְרָךְ הַמִּקְרָאִית לִתֵּת ה' בְּרָאָה תִיבָה שְׁכִי וְכִ' זִי וְדוּעָה הֵאֱבָל אִת'
 קִרְיָה אֲרָבַע הַמִּבּוֹאֵר בְּמִקּוֹם אֲחֵר וּבְכִל מִקּוֹם שְׁמֹו כְּכִל לִתֵּת ה' הַיְדוּעָה בְּאַחֲרָה כְּמוֹ שְׁפִי'
 הוּא אֵל : וְאִיכָה וְעֵבֶה פִי' רִשִׁי זִי וְיִתְרָא וְכִ' דָּע כִּי דְרָךְ הַלְשׁוֹן לְהוֹסִיף אֹת אִל לְגַרְעוֹ אֹת אִף
 עַל פִּי שְׁאִינוּ כְּתִיּוֹקָה מִכָּח תִּפְאֶרֶת שְׁאֲנָלָה לְהִיּוֹת מוֹהֲבָה לֵאמֹר כְּמוֹ מוֹנִיחָךְ וּבִמְנִיחָךְ אִף עַל פִּי
 מוֹנִיחָכּוֹ אִיכָה אִיפְשָׁר כִּי מִכָּח שְׁמֵחָ אֲבָל מוֹנֵחַ מְדִיכָה כִ' דְּמוֹ גַּם כֵּן אִיכָה חֲבִירָהֶם כְּמוֹתָם
 אִף כֵּאֵן וְאִיכָה כִ' לְתַפְאֶרֶת וְעֵבֶה וְכִמוֹ שְׁפִי' וְהֵל' וְקִרְאוֹם חֲכָמִי דְּקָדָק דְּמוֹ אִלִּיכֶם חֲבִירָהֶם
 לְזוּגָה : אִךְ הַעֲבָר אֲלִיקִים רֹחוֹ וְאִמּוֹן אֵת לְבָבִי בִּידְעִית אֲמוּתִית שְׁכִל וְצִיּוֹה כִּיקוֹד שְׁהוּא תּוֹסֶפֶת

ממה שאמר צפי' וכבר בלמנו לכל מנין ויאמר וידבר גם הוא תוספת ואמה שאמר צפירוש והוא
תורה שפה אל פה הלכה למשה מקיבו' אמר מקפיק דבר וכן כולם ידוק ותמצא *

וישב

יעקב אלה תולדות יעקב יעקב פי' רש' אלה תולדות יעקב וכו' פי' לפי'
מדלא אמר אלה תולדות יעקב ראונו ושמענו וכו' אלא ודאי צא לדבר ענייני
התולדות ומעשים כי ה' של תולדות דבוקה ליעקב כמו עזרת מנר וכל דביקות מביא של כמו
שפירשנו צפ' כ' ובהרבה מקומות ות' ראשון של תולדות תוספת אמת' כמו שאמרנו צפ'
תוריע שרשו ילד וכו' אמת' עשתה שם ות' אחר וכה לדנות ולדביקות * דברו לשלום פי' רש'
לדבר עמו פי' לפי' כל תיבה העומדת על עצמה והפעולה איכה ינאה לאחר כמו דבר יעב ינא
שהפעולה בודד פי' עליו ואי' לזולתו כשמוסיף עליו ככונים ר"ל אותיות המשרתות לאחר ע"כ
הבדור מפורש על עצמו והכנוי על אחר והיינו צדקתי תיבות דברו דבר עמו כי דבר הוא צודר
ר"ל על עצמו ואין הפעולה לאחר ו' דברו על אחר ע"כ כמו עמו וכו' יעב לשב' עמו ינאו לבת
עמו דכי יצאוכי כמו יצאו מוציין וכן הרבה * ואע"פ שכל בניין כדד יונא על אחר עניין הדבור
שאינו כי קין הפעלה על עצמו ואיכו על אחר כח' על הדבור היוצא והאחר כשמוע מחליו דברו
לדבר אותו אי אופשר ר"ל לדבר עמו וגם זה בקרא מקור בלא ככל' * לרעות את צאן פי' רש'
בקוד על את שאל הלוכו אלא לרעות את עמו' פירוש לפירושו את קוד כולה כאילו איכו וכאילו
מחוק להראות שהנאן מרעין ככי יעקב פירוש אכלו אות' כי כל מקום שכתב הפעולה על אחר
ראובן הרב את שמוען הפעולה על שמוען שבהרג ואם איז ראובן הרב שמוען לא כוד עמי השרב
או מי השרב כי חסר מילת את וכקוד על את להראות בהכרח שכלו לאכול הנאן וזה לפי ישר
אמתית הלשון והדרשה תדע * כשמו מזה פירוש רש' הקיעו עצמן מן האחוה פי' לפירושו לפי
שאלת את אחי אככי מדבק וכו' הקיעו עצמן מזה כי הלשון של כשמו בודד הו' ועל עצמם קאי
ואין הפעולה לאחר ואיכו כמו שמרז הנאן הפעולה על הנאן ולא תוכל לומר כשמו הנאן על
אחרים העוש' אלא הקיעו הנאן ואם כן כשמו בודד הוא ופי' הקיעו עצמם ואיכו קאי על הנאן
ויתככלו פירוש רש' כתמלאו ככלים וערמוניות וכו' פי' לפי' כל התפעל בודד הוא פי' הפעולה
לעצמו ואיכו לאחר כמו שפי' בהרבה מקומות ואם כן ע"כ כתמלאו ככלים וערמוניות * אותו
פי' רש' אותו כמו אתו עמו כלומר אליו פירוש לפי אותו כמו אתו כי כתוב בתורת חסר ו'
דהיינו כמו אתו ואת בהרבה מקומות מהמשת כמו עם כי אותו ואתו מוחלקים בשמוע את
אותו מן את המחובר אשר אין לו פי' אחר ואתו מן את אשר משמש כמו עם ואם כן אותו כמו
אתו עמו ואמר הוא אל ואת זה אי אפשר כי ויתככלו בודד הוא פירוש עשו לעצמם החכמה
והמחשבה ואתו משמע כתייעבו עמו וסתרן הלשונות אהרדי ואמר הוא אל זה איכו כלומר אליו
המחשבה היתה אליו ואיכו מתיעבם עמו לא בעצה ולא בדבור רע אלא הם חשבו להמיתו
והוא חושב וימותי ועשה ממות אצלו : כתבתו את כתבת פירוש רש' מספיק בזה העיני * אל
כני פירוש רש' כמו על כני כי אותיות אחה"ע מתחלפים כמו שביארנו בפרשת קדושים *
כמשלש חרשים פירוש רש' רובו של ראשון וכו' פי' לפי' התוספת אמת' לנשות המספר
לשם כבוד ומניין ולא אמר שלום או משלש אלא כמשלש פירוש כשלום ולא כל שלום ופירוש לא
שהחדשים מיום ליום דל"ה ל' כלשון אלא בתוך החדש במניינו ואמצי שלם וג' עד שכורע
הריוכה ולא רונה לומר שלמים דאם כן ה"ל כשלם כמו שפי' הוא אל ששת ימים שבעת ימים :
הרה לזכרים פירוש רש' דוכו * פי' לפי' הרה לזכר כמו עשה הרתה לנקבה כמו עשתה אלא
שם דבר הוא מן הרהו' ואיכו פעולה וקמן קמן שם כמו משל חכם רשע ואיכו כמו הרה דהגר
אף אנדה כי הוא לזכר פירוש מדבר עם הגר אצל וז' כהנ' פירוש מדבר אלא אי אפשר

כ"א היתה כמו עשמה כי ראתה כי גדל טילה : וכל יש לו פי' רש' הרי לנכון קצר ופי' כל אשר יש
 לו פירוש לפי' הרבה מקומות שמסר תיבה אחת והלשון משור' עליו כמולא בגר חס יחרוש כמו
 שאמרנו כבר בראשית דבר : ויהי כהיום הזה פי' רש' יום מיוחד וכו' פי' לפי האריך בו הלשון
 כלל לפי שגם הפסוק ידוע ולאכזה ידוע בתיבה אחת וכאך כ' דכיהיום אינו ידוע ולא אינו כיום
 היום ידוע ולא אמר כיום אלא כהיום דהיינו אינו ידוע וידוע : הזה גם כן ידוע לפיכך פירוש
 רש' יום מיוחד יום צלוק יום אור פהם סה' כו כולם וכו' : הביא פירוש רש' על צעה אמרה
 כן וכו' פירוש לפירוש : הוא מן הלשונות הקצרים כמו שפירשנו כבר : עברי פירוש רבי ש' מ
 ינחקי שבה מעבר הנה' והאריך בו לומר לה' קראתה שמו עברי ופירוש כל הנדרי' שכן עברית :
 ויחלמו חלום עכיהם פירוש רבי ש' מ' ינחקי ד"א כל אחד חלם חלום עכיהם וכו' דקדק כן כי
 חלום הוא בדוק כי השם הנפרד חלם וכל דניקות מביאה של ופירוש חלום של עכיהם : כפורת
 פירוש רש' דומה לפורחת פירוש קאי על כ' כפורת : הלדת את פרעה פי' רש' יום לידתו וכו'
 פי' לפי' קאי על אמו ש' פרעה שהמולדת גרמה וכן הוא וקראתה חכמו בדקדוק הפעל והוא
 בפעל ומוכרח להוליד דבר אחד והוא תולדה מפועלו ופירוש אמו ש' פרעה הולידה פרעה
 והאב גרמו או המולדת גרמה וא' תת' עלת' אחר' ש' אמר הלה כ' ת' תמורת
 פ' להראות על לשון המולדת הגורמת טילה האשה את פרעה וה' מקור גלגל כ' הפעל הוא
 שתולדה מן הפעל התולדה הוא הפעל ואת מי הוליד את פרעה : אך יש לומר שהוא
 שם הפועל :

ויהי

מוקץ פירוש רש' לשון מוקץ הוא וכו' פירוש לפירוש וכן כל לשון קץ כוף כי לא
 בוכל להוציא בלשון קץ העירה והוקץ כי שני מרשים הם קצה ויקץ ויקץ יעקב
 ותפס על פ' יתן שאמר לעת קץ חזו וירא היה לו לירא כי לא דק : שרופות קדים פירוש רש'
 מקיץ קדום וכו' פירוש לפי' וכו' לפי שיש בלשון הזה שני ענינים כפרד' ו' הפוך מזה עניני
 האחת שם ויכול להיות שרופות שם הכפרד שרוף כמו חזון ורומם טבור' ראש' כ' שרופות
 באותיות המסדרות ויהיה חכמים חכונות רחומים רחומות אף כאן שרופים שרופות ל'
 לפיכך פירוש הוא זכרונם לזכרה שאינו ש' ד כ' פעולה ונקראת פעול בפעולות ונאמר מוכן
 פעולים פעולות אף כאן שרופות לפיכך פירוש הוא זכרונם לזכרה חכונות וכו' ודוק ותמצו וא'
 תאמר ושמא הוא שם התואר ומענינו השמות הוא כלש' קמא' יש לומר זה אי' איש' מדקאמר
 קדים ודאי ע' קדים תבטע ושם התואר אי' בפעל לעולם כי פעולות ושמות שתי הכונות הן
 גם מתרגמו מוכות : והנה חלום פירוש רבי ש' מ' ינחקי בשלם החלום וכו' והאריך כן כי לא
 במא' אית דניקות שאין אחריו דבר וזה צדן ככונ ודאי חסר בו מאמרים ונלשונות הקצרים
 הוא ודוק החלום בשלם אחריו לפותר' כי השם הכפרד מוכן חלם : ותפסם רוחו פירוש רבי
 מלמה ינחקי וימסר' רוחה פי' לפי' ותפסם הוא כרא' בפעל ודגש צ' מוקס' כ' בפעל ואינו
 כמו ותתפסם דרכיאל כי הכונה מלש' כמו שפירשנו בא' הענין בפרש' ויהיו חיי שרה אצל
 ותקח הצעף ותתכם ומה שהביא התרגו' מיטטרפה ואינה אומר מתטרפ' כד' בפעל בלשון זה
 לפי שהכפעל הזה בודד ואין הפעולה דא' מאחר כי מיפסם והכה רוחו אלא הרוח כפעם מעצמו
 אצל כפעלים הנובאים התרגום עליהם ת הוא עשה המעשה ודוק ותמצא והרבה כפעלים
 מעצמם ועשה המעשה לעצמו והוא כפעל מאיליו לדבריהם כמו ועצמא לא בשמה מן החרב
 פירוש לא שמר את עצמו וכן הרבה יאכל' ל' שהוא כפעל עבר ופירוש לא כשאר מכלש' שריו
 עמו ודעת רש' א' ש' שהגב' מלש' ובכפעל הוא מאחר שה' בודד ככל התפעל' א' כ' כהתפעל
 הוא ותפסם כמו ותתפסם כאן פי' מאחר גבי כבודך כבר שתי פעימות לפיכך כתב מלא
 ותתפסם : ואין פותר אותה לפרעה פי' רש' פותרין היו וכו' פי' לפי' מאחר לפי' ע' מ'
 לאחרי

לאחרים פתרו לכל פרעה לא השיבו בם כי ידע שזכו אחת אל פ טעם הפתרון ידע היה
 שכתוב אינו אחת : אחת השיב פי רש"י כרעה וכו' . פי' לפי מנהג קדמות הקצרים הו' וחסר
 באל פרעה הכומר נמשל ואל' שר' יוסף כי לא השיבו ושר האופוס לא תלה ומדאמר בן היה
 והוא ר' בחר כמו שהיה וא"כ אחת השיב על אחר קאי והוא פרעה : חלקים ונעה פי רש"י
 יתן ע. ויה גבי וכו' ומה שהלית בפתח היינו לתכלית ע שהיה א"ה הע המבקר האיתו כמו
 שהי' לקדוה כמו אלוהי ית' להרוב והרוב ת' אלה ית' אעמוד יעמוד ת' ואל' בן יענה אינו
 הפעול אל' והוא אינו איזה שר שמה והט אונ' ואמדרך להועיל כל הגזרה הזאת : בקר' עושי
 ל' פעל של ה' ר' ל' כמו בנה קבר עשה מקופו ה' בשבא האיתן להעמים יסול ה' יצו ויקן ויעש
 לפיכך בא האיתן בפתח באותו' אה' אחר האיתן וזהו בניין קל ואל' בבניין הפעול כמו בן
 ואין חילוק ככר בשם יקוד וענין אן שכל הידיעה מעודה היו ואל' ואלוהו בודד הבודד
 הוא בניין קל והוא הוא בניין הפעול ויעלו על הכר בודד ובניין קל הוא : אלף עולות ועלה
 פלמה הפעול הוא והו' לקים ונעה מבניין הפעול ח' ע' יתן ענין צפי לשלום פעה : הגיד
 לפרעה פירש' בן' שנים הטובות כאמר הגיד ונ' שנים הרעב כאמר הראה וכו' פי' לפי' הלשון
 קל הגיד ואל' אלף למוי שקרוב אל'ו הפוך מלשון הראה ש' כל עיניך וראה ואראך את האיש
 ב' יתעורן להרבות וכו' בא עמי וראה כי הרבה דרך אליו : את כל אוכל ב' רש"י ש' ד הוא וכו'
 פי' לפי' השם הכבד אובל וכול' הנביא מלע לכמו שרש"י י' רש"י י' חזק ומשפט אל' פעל
 שהוא פעולה כולם מלע ואל' ענינה ונ' והנה דבר נכבול ש' ואקרא פ' : תחת יד פרעה
 פי' רש"י בדמותו ובזכותו והטעם ח'א בתחת ידו ממש ומנינו יד ממשת להרבה פירוש' על
 דרך מכל ופירוש' לפי הענין . הכמות כזה פירש' שלמה ינחיק הכסח כדן י' וכו' לפיכך
 הביא רבי שלמה ינחיק התרגום לומר ה' הזאת היתה כפעל אל'א האיתן ר' ואל' שה' ממשת
 לעולם לה בא זולת הו' כמו פ' י' לך : וכן כל' פ' שאינה משמעת לענין חזק כי במצאת ה'
 הפעול הקומתי השנתי : יסק פירש' יתפרנס וכו' . פירוש' לפירוש' יוכל להיות רבה לעשות
 מולא הזאת כפעל רוב לומר שרש"י שקק וכשהפילו אות הככל בפעל ואל' האיתן לחבר כ' כפעל
 ודגש ב' מראה עליה פ' ומיד שרש"י מרד ודיוקני' לחיים עשהו מניין קל ו' דגש בעבור
 כ' שרש' והביאוהו בשרש' נשק ופירשו מה שפירשו וכו' אל' שרש' נשק גם בן' לפירש' רש"י וכו' וכו'
 לברכה ואם תאמר היה לו לכתוב נשק על משקל יתן וכ' כפעל בלועה נ' שרש' נדגש ויש לומר
 רש"י לא בא לשמותו כפעל אל' מלשון קל גם בן' בא האיתן ומחבר כ' אתן יתן נתן ויפח
 באפיו נשמת חיים ומה שפירש' כרסם אינו רוצה לומר כפעל אל' בדרך להפעל כי בודד הוא
 ופירוש' כל אחד ואחד יתפרנס ואל' יסק לאחרים כי הלשון קל ואל' ממשעו ויכרו לשני מחלקות
 החלק אחד : ל ענינו כמו כי יואב בטה חזר אדוכיהו פיר' נטה את ענינו מן טעה ש' אל' ל
 פירוש' טעה לאחרים והוא האלה וכן הרבה וזהו פירוש' יסק איפך גם בן' דעת רש"י ודוק :
 בתתי אונ' פירוש' רש"י בחר הניב ונכפין : נפנת כעבה פירוש' רש"י מפרש הנפונות ואין
 לפעם בן' דמיון במקרא וכו' לי רוצה לומר במקרא הין לו דמיון אל' לשון בברי רוא' ומוכרח
 ל' שרש' לי אור לנכו' שאמר פרעה וכו' אל' ל' כיון בהתיבה הזאת מנחת מרובעים פירוש' שרש'
 ד' אלותיות כמו כלכל שמשע ואם הוא עבר כמו שפירשו בחיורן ר' ל' לנכוד ואיפך בהוא
 בזווי על מתקל במשע ופירוש' אם יבא בוס ענין התום תוכל לפעם ולגלותו לפיכך בקרא
 פעם ואל' תשיבני פרש' עליו עכ' איפשר פירוש' מי במאוזן פכא כח אתה ה' ל' יתבדך
 פרש' עליו עכ' ומעין ו' עלה מעיגון כיו' נעשית למשה רצונו פ' : עד כיהרל לספד
 פירוש' רבי שלמה ינחיק ע' כי חדל השופר לספור וכו' כי מאסכות הקצוות הוא והכר תיבה
 אחת כמו שפירשו בהרבה מקומות כי אין מקפר פ' הוא ל' לפי' שאין מקפר פירוש' כי משמש
 ב'

בד' לשונות והו' דהא' וישבור למדרים פירוש רש"י שבר לשון מבר ולשון קייץ משמע וכו' וזהו
 שפירש במדבר מן המכר הו' לשון מבר וכמדבר מן הקנה הוא לשון קייץ וכן איתא בספר
 הפרחון ובשאר ספרי המדקדקין כי כשתאמר וישבור יוכל להיות וישבור לאחרים ויכול להיות
 וישבור לאחרים והו' חילוק בין העושה מעשה או קבל המעשה. אל יוסף פירוש רש"י מן יוסף
 וישיבו שימוש אל כמו מן כמו ואתחנן אל ה' כשפירשנו במקומו : למה תתראו : פירוש רש"י
 חרלו עצמם וכו' : פירוש לפי תתראו הוא התפעל וכל התפעל על עצמו קאי כמו שפירשנו
 בהרבה מקומות : ויתברר אליהם פירוש רש"י כעשה אליהם בכרי וכו' דקדק לשוננו ויתברר הוא
 התפעל וכל התפעל על עצמו קאי כמו שפירשנו יושתחו לו פירוש רש"י כשתעו לו על פניהם
 וכו' : פירוש לפירושו לו משמע שיצא הלשון על יוסף והא' כל התפעל בדרך הוא לפיכך פירוש
 זכרנו לזכרה כשתעו לו על פניהם והלשון עליהם ולא עליו : את אשר חלס להם פירוש רש"י
 עליהם וכו' : פירוש לפירושו והו' שימוש של ל' צעבור כמו לעבדים ולשפחות נמכרו ואת תתמה
 מלא כתב להם תד' כל ל' הכאה על שימושים לזכר פירוש שאין אות שיש בתיבה הוא כקמן כמו
 זה לנו להם לכם ולא תשיבו לי כי זה צעבור כ' ה' שכל גופה ונקודה חריק כמו שפירשתי
 בתשובה דו כי אהר' ער וגם ה' נקדקת לזכר : האמת אתכם וכו' : פירוש רש"י את אמת לפיכך
 ה' נקודה פתח הכל כמו שפירשנו בפרשת אלה תולדו יצחק אל הברכה אחת ונמר לו מה' רר
 מאל מברוכא חילוק בין ה' כי כשהתמוה בלות ה' ותמוה בו אז הוא צבא ולא אין התמוה
 צאות ההוא והתמוה לאחריו היא נקודה בפתח : בזה אלי פירוש רש"י זכרנו לזכרה הטעם
 צב' לפי שהוא לשון עבר וכו' : פירוש לפירושו כל מקום צגורת שכנים ככתרת לנקהאס הנגיל
 מלגיל לשון שער ומלרע פועלת ככל אשר פירשנו בפרשת וינא יעקב אלל ורחל צמו בזה
 ובמקומות אחרות : כאשר כלו פירוש רש"י כד שניאו וכו' : פירוש לפירוש כאשר כלו הגולים
 וזו מבי שרשים הם זה שרש כילה ומלשונות הכבדים הוא וזה שרש כלל ותרומנו כד הפיקו
 מושגי גזרות כדפירשנו כי יאמר פירוש רש"י אשר יאמר פירוש כי כמו אם דהאבי בד' לשונות
 מיום כמו שפירשנו בהרבה מקומות אי יולמא ללל דהא' : ועבד עצב והכן פירוש רש"י כמו
 לעבד וכו' : פירוש לפירושו והוא קקרא מקור בלא צל' פירוש מצריך לומר ל' בעל כרחי
 והוא להמקור כי יאמר בלאו הכי ופירוש הוא זכרנו לזכרה ואינו כמו צווי פירוש לומר שהוא
 צווי שאם כן יאמר עבד ולא עבד ויש חילוקים כאשר נבאר : וייראו האנשים פירוש רש"י כתוב
 צני וידון וכו' : פירוש לפירושו שהוא לשון יראה ושרשו ירא ונקראה יורין הכשרשים פירוש
 שאינה נופלות כמו ישב אחר ממנו שז' אלל ירא אינה נופלת וי' ראשונה להשתן אלל לשון ראה
 ויראו' להשתן ושרשו ראה : להתגולל עלינו פירוש רש"י ואוכקלום שתרעם וכו' : פירוש
 פ' וג' אינה מתחלפים : מה נעמד פירוש רש"י כן כל תיבה שתחילת יסודו וכו' : פירוש
 לפירושו ב' יארכו ב' העיז בפרשת ויהיו חיי שרה אלל והאיש משתאה וכו' :

ויגש

משמע בית פרעה פירוש רש"י כמו עצמו וכו' ביתו וכו' : פירוש לפירוש
 כלומר מי שהוא בבית ביה שמו ואי אפשר לפרש בית משם כי הבית אינו
 משם ואי אפשר לומר שהוא כמו בבית וזהו פירוש כל מי שנצט' שאם כן ה'לל וישמענו אל
 שם הכלל הוא לר' צלשון יחיד : אלל והקול כמעט בית פרעה הוא כמו בבית וחסד פירוש
 הקול כמעט בביתו מהיו מדרים זה עס זה : למחיה פירוש רש"י להיות לכם למחיה וכו' :
 פירוש לפירושו מחיה פ' הוא מדלל למחיה ואז היה פירושו להחיות אתכם אלל למחיה
 עס בתואר מן חיות הוא והמ' בראשו מעידה שהוא עס דבר כי היה תובעת למחיה ותוספת
 אמת' זה עשה פעולה לכם כמו שפירשנו בהרבה מקומות : מן תורש פירוש רש"י דילמא
 פתמבן

תתמסכן פירוש לפירוש תורש הוא כפעל והו' כמו תורש ורגש בן' לחסרון כ' כפעל ושרש ירגש
 וכן כל פעולה שתחילת היסוד י' כשמצדד בלשון כפעל יהי' ה' לו' כי ה' שנים יהיו מתחלפין
 זה בזה והביא רש"י התרגום כי בכל מקום בלשון כפעל התרגום עליו ת' בלשון תפעל ב
 בלשון כ' והקול כשמש בית פרעה פירוש רש"י כמו בבית פרעה וכו' פירוש לפירוש אי
 איפשר לומר כמו וישמע בית פרעה שאם כן ה"ל והקול שמש או שמש אבל כשמש מעיד שאי
 איפשר לפרעה כן' בבית : ואתה בבית פירוש רש"י מפי וכו' פירוש לפירוש השקול מעיד
 שהוא פעל ולעולם הפעולה בא מאלו וקראוהו חכמי הדקדוק שלא הזכיר שם פעלו פי' הפעולה
 בא מאחר לעולם ואי איפשר מעצמו ולא כמנא בכל מקום כמנא יזכר על ככה כ"א בלות' כעם
 על פי פרעה לפיכך פירוש הוא זכרנו לזכרה אתה כפעל ממני כי אכתי המנא לך : כזאת
 פירוש רש"י כחשבון הזה וכו' פירוש לפירוש מנינו בלשון כ' שפירושן כחשבון הזה וקראוהו
 חכמי הלשון כ' השיעור כמו כשם מאות איש כבחי מנחה כחנות הלילה כאלפים אלה אף כאן
 בזאת כחשבון הזאת : וכי הוא מושל פירוש רש"י ואשר הוא מושל פירוש לפירוש זהו שימוש של
 כי בד' לשונות כמו שפירשנו בהרבה מקומות : ויפג' לנו פירוש רש"י כחלף לנו והלך וכו' פירוש
 לפירוש הלשון הזה בדרך פירוש על עצמו קאי ופשוטו הלך כחלף מעצמו ולא שהוא החליף לנו
 בלבו אחר ופירוש לא היה לנו פוכה קל הדברים הלכ אינו פכה'ומי שפירשנו יעקב לא היה פוכה
 את לנו אל הדברים אינו אלא טועה : בארה שבע פירוש רש"י כמו לבאר שבע וכו' ה' במקום ל'
 בתחילה כמו שביארכנו בפרשת לך לך אבל הרה כסו : הנאים מברומה פירוש רש"י על שם השערה
 וכו' פי' לפי' הנאים הם פעלים בזמן הזה ופירוש הוא זכרנו לזכרה בלותה שעה' היו פועלים
 ופירוש ואל תתמה שלא כתב אשר באו פירוש הלשון ההוא עבר גם כן בלשון הזה הוא עבר כי כל
 פועל שהוא עמד על עצמו כולל לפורשו לשון עבר או עתיד כמו והוא עמד עליהם יסב פתח
 האל' אבל לא יכרת ליוכד כן רבב עמד הוא לשון עתיד אבל כפעל' שהיו יוצא לאחריהם אי איפשר
 לפירוש עבר או עתיד אלא פעל בזמן הזה כמו שפירשנו : הבאה פירוש רש"י חין הבאה זו
 לשון עבר וכו' פירוש לפירוש אס היה לשון עבר היה טעמו לעיל כמו שפירשנו בפרשת ויבא
 יעקב אל ורחל בתו בזה ובזמן ומות אחרות ופירוש אינו עבר בתיבה אלא פועלת בדרך פירוש
 העבר שבו מוכרז שהוא בדרך עומד על עצמו כמו שפירשנו למעלה וא' למד' להענין הפרש בין
 עבר ובין פועל עומד על עצמו שג' הוא עבר דע כי שמו פקד שהו' עבר פירוש שמו הענין
 או פקד ענין אשיל' זה הוא בדרך קאי על אחת מאיבריו כמו כי יושב כטה אחר ארזיכו פי'
 בטה לנו אבל הפעל עומד אינו קאי על אחת מאיבריו אלא על עצמו כל הרגו : הכפש לבית יעקב
 הבאה הוא לשון עבר כי הוא מלעיל : כי אחר לפי' הבאה הכפש לבית יעקב והבאה זו על
 האשמים כמו שפירשנו הוא זכרנו לזכרה שמתא' שם וכו' אבל הראשון הוא הכלל ואחר יעקב
 באחרונה : ויאסור פירוש רש"י הוא עצמו אסר הסוס' פי' לפי' שפירשנו ויאסור ולא יאסור ויאסור
 בלשון הפעל משמ' כזה לעבדיו : עוד פירוש' לשו' הרבה בדייה וכן כל לשון עבר הרבה קאי פי'
 עוד הרבה : ותלה פירוש רש"י כמו ותלחה פי' לפי' הו' מתחלפים בדין א' הוא הותלח' זה הוא
 ועתה תבא אליך ותלח ממנא כחלפה ה' וכו' א' אחרו' חקירה המן הפרש כי שרשו לה' כחלפה
 כמו שהביאנו רבותיו חכמי הלשון אל ויכה'ם פירוש רש"י כמו ויכה'ם פי' שכי עניני' על הכתיבה
 הוא כהג פי' כהיגה במהרה כמו מכ כהג וק' אל תעבור אותי אבל כהל לשון כחת והמשכה כמו
 שאמרנו רבותיו חכמי הלשון מכ' אתהלה לאטי : לא תשם פירוש רש"י לא תהא שמונה פי' לפי' הלשון
 הזה עומד על עצמו ואינו על אחר ואל תתמה שבה האצין בכני' פי' כל תיבה ששרשו י' כמו יטב
 ירד יטב אט בא האצין או הי' כופלת הי' שרש תחת אות האצין ויכיה בדי' כמו אשכ יתג אדר
 יתכל שם יתג לבר מן'ת אותיות וידען שאי' כופלות לעולם ובקראות וידען הקדשין כמו יצא

עבד יסן וירא ומוה יסם בקראת מדבר ושימון : ותהי הארץ לפירוש פירוש קבוי לו ואינו
פירשו מכח דקדוק אלא הארץ כבר שלו כי הוא המלך ומה קמל לא עכשו קבוי לו ואת העם
העביר פירוש יוסף וי ומה הלוטות הקצרות כמו שפירשו נפר' צדאנית : כמנא הן
בעיני ארזי פירוש לעשות לכו כן כמו שאמרת וכו' לפי' כמנא הוא לשון עתיד ואם ר"ל לשון
עבר מנאנו הוי ליה לימור *

ויהי

יעקב ושכבתי פירוש ו'ו' מחוברת למעלה בתחלה להמקרא וכו' פירוש לפי' מצינו
בהרבה מקומות ו' מוכיף על עניין ראשון ואיכה עשה לא עבר ולא עתיד אלא
מוכיף על מה שאמר כבר כ'ו' שפי' הוא אל אבל ואלה המשפטים וכו' : ויארר ליוכך פירוש רש'
אחד מן המעדי וכו' כ'ו' לפי' כי מקרא קצר הוא וחסר כאן מי שהוא כמו שפירשו בפרס' כי אשית
ברא ויגר גם כן מקרא קצר הוא כמו שפי' הוא אל : המלך הוא פירוש רש' הרגיל להכתלח
לי בצרתי וכו' פ' לפי' גלגל הוא פעולה בלחך כי יוכה דודד לפיכך או אפסר לפירוש כל שון עבר
כמו והוא עמד עליהם ואי אפסר לפירוש פעל בזמן האמירה ככל פעל יוצא לאחריו כמו הרשה
אותי מעדדי עד היום הזה כי עת' אינו גולגל אותו מכל רע כי חולה הוא למות ללא ודאי הוא
תמודד אף הרגיל לעשותו תמודד אף על פי שאינו עשה רגיל הוא ובה הלשון אין חילוק אם אמרו
כלשון עבר או עתיד או פעל כי תי' יד' הוא ומה שפירוש רבינו דוד קמחי זכרונם לברכה בספר
המכלל לא כהירא לי : פחז פירוש רש' זכרונם לברכה הפחז והצהלה וכו' ועוד פ' שם דבר
הוא וכו' פ' לפי' אם היה כלשון עבר או אות' ראשונה יסדד בקמן והכני' מלרע כמו שער פקד
ודומיקן ועת' שכולו פתח וטעמו מלעיל שם הוא מן פחיות אכש' ריקי' ופחיו' שם הכפיד ממו
פחז ונקרא שם פעל' בספר הזכרון לפי' ככוד צדכי קגולין והקגול נקרא פ'ק והכס הזה דינו
צגול ע"מ פעל כמו ארץ גפן ע"ד מלך אבל כשאלת כביה של שרש חש'ה אז יסדד הפ'ק לפ'ג
כמו שחר שחל פחז צער יער כער תער צהל לצד ואל' ל' ט' החדד וכולם מלעיל כמו שפירשו וא'
אל' : מכירותיהם פירוש רש' מגוריהם וכו' פ' לפי' ר' מתחלפים לבי שם ממוצא אחד
ג' כ' וכולם מתחלפות זו זו כדפירשו בל' העיב בפר' קדושים אבל לא תלך רכיל : אל תחד
כדדי פירוש כבוד לשון זכר הוא וכו' פ' לפי' לא כאמר לשון כקנה מכבוד אלא לשון זכר כמו
עשה את כל הכבוד הזה ודומיקן אם כן ע"כ מדבר עם הכבוד את' כבדוי והת' לשון כוכב אתה
ואיכה כסתרת לכקנה כלומר היא ושרשו יחד לפיכך האיתן צדרי בעבו נ'קודת הי' שרש הכופלת
אבל חיריק האיתן ויהיה צרי כמו ישב יצא אשכ תשב ישב כשב אצא יצא תצא כצא ומה שאות
שכייה בפתח לפי' שאת שכייה ח'וכן יחס ולאחד ח'ך יחס ואפילו אות' אחרונה ח'ש כמו יכח
ויוכח אמש יגע אמש יגע תבע כגע ואם כמנא לשון עיישות צדכי קל ימנ' צדרי כמו ידע אדע
ידע תדע כדע ופי' הוא אל' אתה כבדוי א' תתיחד אל' הלשון הזה הוא דודד וקאי על עצמו ואי'
רונה לומר אל' תחד את' אלא את' עצמך כמו אל' תחד אתם וכו' : ולו יקבת עמי' פירוש רש' אל'
אביהם ש' עיקר ציבור כמו ופעתך וכו' פ' לפי' ופעתך הוא קלסתר פנים אף וקתת אביהם
עמי' ושרשו יקה וכל' ה'ת' משר' דניקן לעמי' ופי' אש'פת כל עמי' ומה שח'ק' הדושה שלא כדון צניין
קל אמרו רבותינו המדקדק' אל' שלא תקר' כמו כ' כמו שפשו בק' קרד' עיון וק' כל מקדש ודינו
בקהה בה' אחרונה האמת' לבעשותו שם וצא : ת' תמורת האמת' לבעשותו ולדניקן ולולי
מאמר רבותינו אל' כימא צומילתא : וכל' דגש בק' ו' כדגש של דברת ומן השמות אשר יש בהם
בד' כדברית הוא אף על פי שאין ביד לא קל ולא כבד בשמות ה' לעניין החילוקים אשר כפרדו
אבל לעניין תואר ונקודת כמנא כמו עוד דגש בו' כי הוא כבד תדע שכן הוא חרש צדרי שאין
ס' וכולה לקבל דגש וכל' אבל החיריק ויהיה צרי כמו בפעולות ואינו כמו חרש לאמר שהיא
אינו

של חטופי של פועל של ה'רונה לומר שדכוף הקרם השאם כן היה לו להקדד ורצו כמו שפי' והלך
 ופירוש הוא זכרנו לברכה ואילו לשון פועל כמו שמו שמים שהוא לשון הומו וכו' כפירוש לפי
 הלשון של ורצו הוא עזר צ"כ ולא יעלה על דעתך שהוא פועל כמו שמו שמים וכו' כי הסגס כן
 בודדי' וכל פועל בודד כוכל לומר בלשון עזר כמו והוא עמד עליהם פי' היה עמד כמו שפירשנו
 בהרבה מקומות והוא אי אפסכר כי כל פועל עמד על עצמו הוא הפועל הוא הנפעל רונה לומר
 אר ותולדה כי המעשה ההוא כעשתה לו ולא לאחר עמד הוא העמד והוא העמוד וזהו שפירוש
 שמו שמים שהוא הזמנו וכמו רמו משט כמו הורמו וכיון שהוא בודד אין חילוק אם אמרו בלשון
 רמו או הורמו כי הם המורמים וההרמום אבל ורצו כעשו לו ואף על פי שהם בודדי' הפעולה בזה
 אליו והיון המעשה לאחר מה שאין כן בפועל כמו שאמרו : ואין לומר ורצו הם המורמים והם
 הכרבים כי יוסף הוא ופירוש הוא זכרנו לברכה אלא שלשון הורמו והושמו על ידי אחרים וכו' .
 פירוש לפירוש כשמוציאו בלשון זה בתורה לעולם על ידי אחרים הוא כי הוא הפועל וקראוהו
 חכמים המדקדקין שלא הזכרם פירוש הפועל אינו כן רונה לומר אינו בודד ולעולם
 הפעולה צא לאח' ולשון שמו כמו רבו מאליהם מעצמם כעשו אנשי ריב וכו' ובכל הגזרות הזאת
 חלק השכנים מן הפעולים לא נמצא פועל מוכח שאיכו עומד על עצמו כי כולם בודדי' לבד כ
 כשנספס בראשון מן הפועל כמו מוכה'א שרשו וכו' ודומיהם : ואם יטען פירוש רש"י כתבא
 על שתידי' לטרוף וכו' . פירוש לפירוש י' יטרוף מעידה שהוא לשון עתיד כי בכל מקום שבה
 האיתן בתחילת היתירה הוא לשון עתיד לבד כשהוא הזה תמיד כמו ככה יעשה איוב . לו
 ישעמינו פירוש רש"י מקפיק . ויבאו אל יוסף פירוש רש"י בן לשלוחים וזה מן הלשונות הקצרות
 כמו ויאמר אל יוסף ולא פירוש'מי האמרו אף כאן ויבאו את שלוחם וכו' . התחת אלקים אינו פי'
 רש"י שמה במקומו אינו וכו' לדקדק מן ה'התחת בזה' שהוא לשון תמים . ברכי יוסף פירוש
 רש"י גדלם בן ברכי' פירוש לפירוש ברכי' דביקות הוא והל' לרבים ומשום דביקות כי יוד שמרי
 הבית וכן כיוצא בו רבים ופירוש על ברכיים של יוסף :

סליק ספר בראשית לדקדוקי רש"י זל

ואלה

שמות וכו' . ויקם מ'ך חדש פירוש רש"י רב ושמאל' אחד אחר חדש ממש
 אחד אחר שבתהרשו גזירותיו חדש ממש רוב' לומר ויקם הוא בודד חדש
 הוא שם התואר לפי' כולו קמן שאם היה עזר היה חטיו קמן וחציו פתח
 והוא שם כמו חכם רשע דבר ומאן דאמר תחדשו גזירותיו רונה לומר אין שרשו קמם שאם
 שרשו קמם ויקם הוא בודד לא שרשו קס וקראוהו חכמים המדקדקין עלווי ע' לפי ששם
 בהברת קריאתו ה' והוא בעלמית ומנצלת לשמיות כמו וקאם שאין בעמך שרשו קס ואף אפסכר
 שהוא ונצא אל מ' שרונה לומר חדש כמו חדש עושה הוא ואת' לשניל הנגינה שמוכרת שם
 הפתח להיות קמן כמו שגמז בהרבה מקומות יש לומר שהוא דווקא באתחתאל או בצוף פסוק
 אל הטפחא אינה מוכרת כ"כ להסך הכפדות : הנה בתחכמה'ו הרקיע רש"י ואמר בתחכס
 מה לעשות לו רונה לומר בתחכמה הוא התפעל ובודד הוא כי כל התפעל בודד לפיכך פירוש
 בתחכס אכתבו מה לעשותו והתחכמה אינה ינאה וקאי על עצמם קל להנין : בסבלותם פירוש
 רש"י

רש' צבנות של מצרים פירוש לכירוש אין המלאכה והסבל על ישראל אל למצרים הוא : כן ירצה וכן יפרוש פירוש רש' כן רצה וכן פורח וכו' פירוש לפירוש כל מקום שגא האיתן והפך הענין לעתיד לבד כשהוא הוה תמיד אין סייק צו לא עבר ועתיד צל לשוכו הוא שלום כמו ככה ועשה איוב כי אחר איוב ופירוש הוא זכרונו לברכה והוא הוה תמיד ועוד פירוש הוא אל ומרשו אתם אומרים כן ירצה והכי אומר כן ירצה רוצה לומר האיתן ומשיד שהוא עתיד .

מילדות פירוש רש' לשון מולדות וכו' . פירוש לפירוש הוא לשון מולדות שהוא מצנין הפעול פירוש מוליד הוא גרס שילד אחר גרס כן מילד גרס שילד אחר כי הוא מצנין כגד וכל צנין כגד לעולם עשה המעשה לאחר ואינו צו ד כלל אבל צנין הפעול איפשר שהוא צו ד כמו שפירשנו בפרשת צדאשית אבל ועירד קל לשון כגד רוצה לומר צנין קל איפשר שיגא ואיפשר ששמו וזכרונו לברכה אל שט לשון קל ועירד קל לשון כגד רוצה לומר צנין קל איפשר שיגא ואיפשר ששמו וצו ד כמו שמר פקד שאיפשר לעצמו ואיפשר לאחר אל צנין כגד לעולם יונא הפעולה לאחר ופי' הוא פעל מצנין קל איפשר שהוא צו ד ואיפשר שהוא יונא ומצנין פעל לעולם לאחר כמו שגר שהוא מעיר וה' מעירה שהוא פעל אי אפשר כ'א לאחר דגר הוא כעל קל איפשר לעצמו ואיפשר לאחר ומררי הוא כעל צנין כגד אי אפשר אל לאחר כך מוליד ומילד מוליד מצנין הפעול איפשר לעצמו ואיפשר לאחר כמו שפירשנו בפרשת צדאשית אל מילד לעולם לאחר ואל תתמה על לשון החכם שלא אמר כן יולד ומילד כי יולד הוא צנין קל תדע שזה אי אפשר בשל' יולד האמור בצדאשית אל כשם כאמר שאיפשר לפר' צדאשית תולדת האיש שהוליד הזרע אבל יולד אי אפשר והלשון בילד צנין פועל יולד לעולם צו ד ואין האיש יולד ש'אם יולד זכר וזולת זו יולד לא כמותו והטעם שאינו לשון והוא כזו ואם תאמר גם כן על הזרע כאמר רש' הבוא על המולדות ואם אמר יולדות המולדות יולדות כי יולד הוא צו ד לפיכך אמר בילד כן כמו בחולידן כי צנין כגד הוא יונא כמו שגאמר בכולהו וכל מה שפירשנו למעלה כי כל צנין כגד הוא יונא פירוש מעשה הפעולה לאחר : והיה פירוש רש' ותחיה רוצה לומר וחיה כמו והיתה כמו שאמרים מן עשה עשתה ומן בנה בנתה ומן קנה קנתה וכן אמרו רבותינו המדקדקין זכרונו לברכה שגאמר הת' העומד במקום ה' שרש כי שרשו חיה אבל תימאגדוה צניני כי לא זה הדרך ולא זו העד כי זאת הת' אין דרכה לחפור לעולם כי צמה יודע אם הלשון לקבה לו' זאת הת' כי חיה לעולם לשון זכר ולולי מאמר רבותינו זכרונו לברכה היחי אומר כך הוא פשוטו צו דאי אס כן הוא והמיתן אומר אתם צידים כי יכולת צידכם שלא ירגישו צדד שאתם עושין כי אתם המולדות אבל אם בת היא לא תעשו לה שום רע ולא שום טובה והיה הש' אות' אס ירצה או וחיה אותה מי שירצה או האב או ארס אחר ומכאן שגאמר העמונה בלבו של פועל לא היה יוכל לומר והמיתן כמו שאמר והמיתן מכל מקום הכוונה עליהם : ותחין את הילדים פי' רש' ומספיקות להן מזון פירוש לפירוש שתי הצרות בכל לשון יונא וצו ד הוא יונא על הבנים ואיפשר מתחיות הם עצמם אל זה יונא על הבנים ופירוש הוא זכרונו לברכה התרגום הראשון וקיימון וכו' .

פירוש לפירושו בכל לשון הפעולות כשגא האיתן לקבצות רבות בוכחות פירוש כמדבר' כגדס או כבתרות פירוש שגדברים עליהם שלא בצנין שוין בלשון כל שגאמר ותדברכה לפני המלך כבתרות ותדברכה צנין בוכחות וכן ותחין בבתרות וכוכחות כי צדכך לקבה לעולם ומה שאמר ברוב פעמים ב'ה' לפי שג' צמקן כי אחר הקמן לעולם הא' אל צד ד' אותיות תכ'ה הת' כמו אתה שמרתה עשית שמרתה כמו צדך ידך צד וצכה וצמקן ככל אשר צותי אותה ה' שמרתה תאמרה הלך תשדכנה ותחין ותשקן כי תהיין ה' עליה רגליה ודיה ותחין ואל בלגה והוא שפי' הוא זכרונו לברכה לשון פעלו רוצה לומר כבתרות וישן פעלתן רוצה לומר בוכחות ותחללה אותי לקבצות ותחללו לזכרים ותאמרה כבתרות ויאמרו לזכרים : ויטבאקים למלכות

שמות

למולדות פירש הענין להם וכו' לפי הלשון הזה לשון הפעול וזהו החילוק צתיצה שיסוד שתי
אותיות לל שרש טב וכתן לו יז בראש ויכד הי' לפעמי' בצר ולפעמי' כמקן כמו יקום יעני וכו'
כסב לרבר בלש' ויפעל פי' הפעיל לפעמי' ויכד הי' בצר וזהו מורה על הפעול כמו ויטב לקים
ויירב צבת פי' הרבה תאכיה כי הוא הפעיל ויגל את השקירות הגלה כי הוא הפעיל ויפן זכב אל
זכב הסנה כי הוא הפעיל כל אלה לשון הפעיל את אחרים וכשהוא מדבר בלש' ויפעל ויכד י'
איתן בחיריק ואינו ללא ויטב בענין לשון פעל פי' עשה המעש' וכן וירב העם רבה העם עשה
המעשה ויגל יהוד פי' גלה עשה המעשה ויפן כה וכה פכה ולכאן ולכאן פי' עשה המעשה ואל
תפנינו וילך ויבא ויטב פירוש ולא תקשה ותשיג עלי וילך וכו' שהאיתן שלו בצר והע' פכ אינו
מבנין הפעיל אלא מבנין קל ואמ' אלך ילך תלך כלך לפי שאינן מגזרתו של אילו לפי' לא תקשה
בענין כי כל גור' יש לה דין בפני עצמ' שהרי הי' יסוד בהם שרשם יבא ירד ישב ונקרא' חטופ'
פי' של פי' בכל מקו' שתחילת היסוד יבא האיתן כחטפ' ואמ' מן ישב אשכ ישב תשכ כשכ
וכו' ודין האיתן בחיריק בזה י' שרש אצל החיריק ויהי' צרי אצל ויטב שרש טוב ויכר' עולמו ע'
פעל לפי שות' אמצעי' בעלמ' ולמ' שרשו יטב אלא אינו מגזרתו כי יטב כקרא' יודין הכשרשין
פי' שאינן כופלות לשולם כמ' השלמות ואילו יודין כופלין והצרי מעיד עליהן מה שאין כן בענין
ומה שהביא רש' הלך אצל ירד ישב בויכין יודין הכופלו' תדע כי הלך כמו ילך כי אותיות' יהוא
מתחלפ' וכן אית' בספר לוחות המעשה מכתח חכמי לשונינו: על יד היאור פי' רש' אצל היאור
וכו' פי' לפי' שיש משהם לענין הרבה מצינו שימוש במקו' כמו ירד תהיה לך רש' מקו' איש על ידו
לרגליהם פי' מקומן ופי' אצלן אף כן מקו' שפת היאור: את אמותה פי' רש' את שפת' ורגות'
דרשו את ידה וכו' פי' לפי' דקדוק לש' הקדש אלא לא דרש כי לא יתחלף שפחה ואמה לזרוע
ואמה וכן כת' רבינוסף קמחי בספ' הזכרון: משיתיהו פי' רש' שלחת יוכ' פי' לפי' משית' לשון
הנח' כי תרגמו שלחתייהו והיו' הנה' וכן לש' התרג' מעיד: על לש' העברי' אצל זולת התרגום
יש ס' משית' לש' הכרה כמו לא ימוש כמו שחברו מנח' וא"כ שרשו מש' ואין זה אופש' כמ' שפי'
הוא ז' ופי' הוא ז' ואינו אומ' שאינו מחבר' ימוש ואין שרשו מש' או מוש אלא מגזר' משה פיר' שרשו
משת מוש הכרה משה הנה' וכן ימושיו מושים רש' פי' וצאיכיו שאילו ממחבר' מש' לא יתכן לומר
מש' תיהו אלא המישותיהו כי ה' עולמו ע' פעל וכל עולמו ע' פעל דייכ' כמו כן כמו מן קס הקימותי
כמו שפי' והלך ה' לא ומשתהו פי' א"ל לש' קל מן ע' ומוי ע' כך ויכל לומר' אלא משיתיהו אינו אלא
תיהו שגזרת' חטופי' נ' פעל של ה' שרשו משה וכך חדרו אותן רבות' ז'ל בספריהם כמו משה עשה
צנה וכו' כש'ל' פעלתי עשיתי תנא הי' במקו' ה' כמו משיתי בכיתי עשיתי וכשיחבר לכבויים פי'
מכסת לכסת או שתי מילות אחר' יהיה שכל כמו בכיתיהו משיתיהו ואם הוא עולמו ע' וז'ל לשון
הפעיל בלא המישותיהו מידע' ליה ורש' ז'ל תפס דרך כלולה והפס' לרשת הגדולים והגדולים
הכביו' לדעתו ופי' הוא ז'ל ואל תתיר' ע' י' ראשון' כי היא תמור' ה' שרש כי אותיות' יהוא מתחלפ'
ובעבור שכל החיריק לפי'ו אלא לה' שרש בלא י' ששאר פועלתי פי' כמו בכיתי עשיתי קניתי: למה
תכה פי' רש' אפי' שלא הכירו וכו' פי' לפי' בכל מקום שכל האיתן בתחילת התצנה הוא עתיד לצד
ההיה תמיד וא' תתמה על לשוני כי ה' של איתן בפתח וע"כ הפעיל הוא מלל' אה' תכה ע' מ' לא
תסה: בלבת אש פי' רש' ואל תתמו' וכו' פי' לפי' שפי' עיקר' מן השם היה האל' לצד ואמר ומוחו לב
והסיכ' לזה ולמ' ממוחו לבת כי מצינו ת' דניק' במקו' ה' שרש בהרבה מקומות בפעולות ובעמות
עשות צבות ק' אות' פדות מה אומלת לבותך ג'כ עיקר' לזה אצל פירש' כאכל וכו' פי' לפי' שני
צוייכ' הם האחד כקרא' כפעל קל והאחר כק' כפעל כבד כאכל אכל הקל לפעמי' ע' עצמו והכבד
לעולם ע' אחר אצל במשמע' הלשון הם כדאוס שוות ויש חילוק זו ביניהם: כך דעתו ודייקנים
אחרי' פי' מה שפי': אדמת' קדש הוא פירש' המקום פי' הוא קאי ע' המקום לשון זכר כי לשון

בקבה על הארץ: לא יתן פי' רמז לא ישנוק לא שהלכו כן לא לא יתן צרי' לפי' ופירוש' לא ישובו.
 וכלתם פי' רמז' כתרומתו ותרומתו פי' לשון ריקנות ויכלו וכו' וה' צו יסוד ושרשו כל כי הוא
 כנר כי יש לשון קל ולשון כבד כמו שער ושכר כך ככל וכל כל כד לא יכול אות אחת משרשו
 לנר אם צופו ה' ופלת אל בתחיל השם לא יכול ומכאן חזרו במחצית צדק פי' שם שלא
 יכול נר' אל ה' ה' שם שם שם ופלת ורמז' ע"כ קל הוא ולא יאמרו דבריו כך פי' הוא אל כי השיג
 עליו גם כן רבותיו המדקדקים ואמר הוא אל כי אם לא היתה ה' יסוד ואם היה כקוד' בחירק
 כזו והיא מלשון קל כמו שחזרו הוא לא תשום נלשון ופעלתם לא נלשון ונפעלתם וזו לא כי
 ה' ראשונה כפעת ודגש מציא כשנייה שהיא כ' ה' שם כמו וכסחתם וכתתם וכו' ואמרת' ככלו
 כפעלם וכל כ שמה בתינה לפרקים פי' חטופי פ' פ' מנ' שהיא עומד לפעמים וכופלת לפעמים
 כגון כוגף כושא כותן ר' שרשם כגף כשא כתן לפעמים עומדת ואמר כגף ולפעמים חסיר' ואמר
 יגוף כשא ושא את מכפר כתן תן חסיר' ועל כן כקרא חטופי פ' פ' יען כי אות ראשון' העומדת
 בנר ה' ש' כופלת כשהיא מדרג נלשון ופעלתם תנקד כשאל כלל בזיון קל כגון וכשאל' וכתתם
 וכמלתם את כשר ער לתכם ע"מ ומדתם לכן אבי אומר זאת הנקודה בחירק מן היסוד היא פי'
 ה' שרש ואינו כפעל כי שווים במדלות העין בחטופי פ' פ' ש' כל הכבד שהוא עבר כמו כתן הוא
 עבר וכבד וכבד לנרץ הוא כפעל ועבר לו' ו' שגאלת המהפכו לעתיד כמו שאמרו בדרשת כח
 אל התהלך ויבוד ש' נכול כי הוא נכול שם הנלה כלתם זה מן הלשונות הכבדים שלא תפול
 ה' שרש והוא עבר לו' ו' שגאלת כמו שפירשנו כמו דבור כפור למוד שכולם שמות הכבדים
 כשדבר נלשון ופעלתם ר' פעלתם תנקד בחירק ודגש אחריו מושד על הכבדות כמו ד' כבד
 כמו ודברתם אל הסלע וכפרתם ולמדתם את צניכם ואם כן ע"כ כבד הוא וה' שרש ולא תפול
 בכבדות ועבר ה' לו' ו' שגאלת כמו שפירשנו: מזה בידך פי' ש' ל' ככל' תיבה אחת לדרוש
 וכו' פי' יהיה לו' לכתומה זה וכחש' ה' לדרוש וה' קראוה רבותי' המדקדק את חלקה ודגש אחריו
 ממו מה ברי מה תארו מה שמו מה שם ככו: מחיקו והכה שנה וכו' פי' רמז' מכלל שמרה טובה
 ממדת וכו' לפי' לפי' שנה ראשונה לא כאמר מהיקו דהיינו כשהנולה ואח' כ היתה מנוצרת
 אבל מידת הפואה באמר ויוציא מחיקו והכה שנה פירוש כשהנולה מחיקו שנה כבד כי
 הנגינה מלעיל ושרשו עד לזכר לנקבה שנה כמו שפירשנו והנה רחל צדק צאה: כבד פה פירוש
 רמז' אל בכבדות אבי מדרג ר' שם שהוא כפרד ממנו כבד ומלעיל וכשהשם זה דבוק יהיה שגא
 ואמר כבד פה וכן הביאו רמזי' יי' כפד הזכרון וכבד אומרו כל דניקות מציאה של דהיינו
 כדפי' כבדות של פה בכבדות אבי מדרג' ביד תשלח פירוש רמז' דמי אתה רגיל לשלוח וכו'.
 פי' לפי' תשלח ת' האת' העידה על העתיד לנר ה' ה' ה' ה' ופירוש הוא אל זה ה' ה' תמיד והוא
 חקקן ואמר הוא אל ר' עתיד הוא ואינו ה' תמיד ביד אחר שתרצה לשלוח וכו'. ודבר הוא לך
 פי' רמז' צבורך כי מצינו טימושה של' כמו צבור כמו לעבד' ולשפחות כמכרו וגם זה יוכיח
 כי אי יושפד לפר' לך ממש ש' אל העם: על החמור פי' רמז' חמור המיוחד כי אותיות כללה
 ידוע כלומר אשר דבר ממנו במקום אחר בשמות אחרים דגש' כמו צבדה כשהלשנה שמה
 אבל בשאחרים אחר' הער שאינם מקבלים דגש כפל' הדגש תחת הפתח ויהיה קמץ בארץ בארץ
 לארץ הארץ אל' החל' פעמים לא ישלמו הדגש כי אין להם דגש לשלום כי מוצא מעמק הגרון
 והמתן לכנייה מראה כליו הוא דגשה במשמעות הלשון והדבור. אשר שמתי בידך פי' רמז'
 מופתי' שאני עתיד לשום וכיואל תתמה על שכתב אשר שמתי וכו' פי' לפי' שמתי הוא עבר בכל
 מקום פירוש שמתי כבד לנר ה' ה' תמיד וכן אין ה' תמיד אל' ודאי כשתבא לצבורים ו
 ואין אל פרעה נתן לך להבין כל מה אשר שמתי לביכך אמר ראה כל המופתים פירוש ראה
 באפקלריו המאורה כשתבא לשם מה אשר שמתי בידך כי כבד לפני בני ית' עולם

נצרכת תורה וככתבה המופת' בידך ומה שפי' שאבי עתיד לשום בידך פי' הגיע זמן שאבי עתיד
לשום בידך המופת' . ואמר אל'ך פי' רש' בשלחתו של מקום וכו' פי' לפי מחזור למעלה הימנו
ואמרת אל פרעה כה אור הש' וגו' וכו' אבי אמר לך בשליחתו . ויבקש המיתו פי' רש' למשה וכו'
ל' וי' משה בדרך בעסקי דרך לא מל נכו במל'ן כעסק על עסקי מל'ן לפיכך ויבקש המיתו
למשה : למולות פי' רש' ש' הוא וה' משמח במקום על וכו' פי' לפי ש' התאור מל' וכו' הכפרד
מלה והפעולה העבר שלו גס' כן יל' ות' דסוף מוכיח שהוא גס' כי היא תוקפת אמת'ה העושים
פעולה גס' כשפירשנו בפרשת אש' כי תזרע ותדע לולי ת' אמת'ה פעולה הוא ו' אחר המ'
מעידה כמו אמול ומול תמול מול אל'ה' הת' מהפכה לשם ואחר שהוא שס' יעריך לה' שס' הכפרד
מילה ו' במקום ה' כי אותיות יהוא מתחלפים ומה שאמר וה' משמח במקום על רוצה לומר
בעבור כמו שאמרנו כבר בסימני' ב' בעבור כמו לעבד' ולשפחות נמכרו : תפרישו פי' רש'
תבדילו ותרחיקו וכו' רוצה לומר ב' הוא הפעיל אתם גורמים כי בכל מקום שבה ה' ה'ן כפתת
הפעיל רוא' לד על אותיות אה' רע הפתוחי עצמם ולכניהם : לכו לקבלותי פי' רש' למלאכתכם
ש'ם לכם לעשות בנתיכם וכו' פירוש לפירושו תפרישו את העם מעיד שמדבר עם משה ואהרן
על אודות העם ולמה לא אור ילכו למלאכתם אל'ה' אתם לכו למלאכתכם גם כן : מתכנת ותכן
וכו' פירוש הש' כולם לשון חשבון הם . רוצה לומר שם הכפרד ממנו תכן ואמר רבותיכו אל'
עליו לשון שיעור וכתבנה על השם הזה מ' בראש כפתתו' דכופו וש' הם תוקפת אמת'ה וכו'
כפתת על דרך הפעל אף על פי שאין הפעיל כלל כי אין פעולות בשמות ונחות השם הוא לפי
שהמעשה נדחק וכעשה וכגמר ע' אחרים ותיבות השם מתכנת איכו הפעיל כלל : ואל' יעשו
בדברי סקר פירוש רש' מספיק באר העיב כי מה שהוא לשון דבור שיק' ב' אחריו ומה שה' לשון
הפכה מייך ל' אחריו וכן ישעיה האדם אל עשהו ואל קין ואל מנחתו לא עשה . ואל ישעו וחזיריו
מחולקים הם בכל ספרי רבותיכו המדקדקין שתי גזרות הם ואף על פי שגרשם אחד כי שרשם
שעה ונחלקת : לתכן פירוש רש' לנודך תכן וכו' פירוש לפירושו לתכן משמעת כמו בעבור בל'
לעבדים ולשפחות נמכרו . ויכו שטרי בני ישראל פירוש רש' השמרים ישראלים הם וכו' רוצה
לומר בני ישראל קאי על ויכו והאריך בו רש' . וזכרנו לבדכה להודיע שהוא הפעיל ואמר הוא
אל' ויכו לשון ויפועלו הוכו מיד אחריו וכו' פירוש לפירושו כל הפעל לעולם ע' אחר' ובכל מקום
פירוש ולשוכו ויכו . ישראל גורמים שלא עשו ככוס ה' לבנים שהנגשים הכו אות' ולעולם בני' זה
ע' אחרים וקראוהו חמתי הדקדוק שלא הזכר שם פעלו פירוש לעולם הפועל איכו על ידי אותו
התיבה על ידי עצמו כי הפעל לעולם כפעל מן הפעיל האב העשה אותו וישראל אבות עשאו
וגרמו המעשה והעטרים תולדות אשר מעשה הפעולה הגיע אליהם והנגשים למעשים העושים
מן הגרמים . וחטאת עמך פירוש רש' אלו היה כקוד פתח היותי אומר ודבר זה חטאת עמך
וכו' פירוש לפירושו אילו היה כקוד פתח אלו היה דבוק כמו דברת עזרת שכולם מביאים על כי
כל דבקות וביאה של ופירוש וחטאת של עמך כלל עת' שהוא כקוד קמן בידוע שאינו דבוק אלא
עמוד וכפרד על ידי שהוא גס' ואינו פעולה ואם כן ע' מביא חטאת על עמך : ותכן לבנים
פירוש רש' חשבון הלבנים וכו' כמו שפירשנו למעלה אל' מתכנת הלבנים . רע פירוש רש'
לשון הפעיל וכו' פירוש הרבה רעה ומי הוא זה פרעה ופירוש פרעה דוח על עבדיו שיריעו
לם וכן הביאנו רבותיכו אל' המדקדקים בבניין הפעיל ושרשו רש' הוא להפעיל . הערובי
רעובי לבד משרים כגדור הש' ל' להרים : נאותיות הקדושים שם אלקים קדושים רבא ית'
אמר משה לפני המקום רבוב של עולם וכי ואמרנו לי בני ישראל מה שמו כחו וגבורותיו מעולם
במיני אבותיכו ועת' לא יזו ממונו מה למדס שית' על לבם בחוק האמתיו' אלו הקד' אהיה אשר
אהיה כמי וגבורתי בלא כפרדין כלל בלא פרטים אהיה הוה תמיד אשר כבר היתי בלא תחלה כי
מעולם

מעולם כעלם מעיני הברואים אהיה לעולם בלא סוף ותכלית אשר כעתם משכל הברואי ומראה
השם אהיה לפי אשר אהיה בכל זמן עבר בלא עבר הוה בכל זמן ועתיד בלא תכלית וסוף וזה
השם הכבוד למדבר בעדו כלומר הוא יתברך אמר אני הוא אנכי ה' אלוקיך ושם הכבוד מפרש
לכבוד פירוש אחרים אמרים וכו' וכתובת מלא שבעים ושתים בבור ויסק ויבא ויט והוא
בזמנין תשעה אשר סוף כל המספר כי עשרה שכל אחד אחד הוא תשעה כמו שמחולק בספר
יהי אור לכל דבר ה' והוא שם הוה ועליו אמר המקובל ובהות קליאל דלית ביה מוטא דהיינו ה'
ועליו אמר קדא כי בזה הבור עולמים ואמר רבי שלמה יצחקי זכרנו לברכה אהיה עמו
בצרה זו פירוש הוה כמו שא' היה בצרה אחרת אמר לו רבונו של עולם דייס בצו אמ' לו יפה דצרת
כה תאמר לכני ישראל אהיה הוה תמיד שלחני אליהם :

וארא

וידבר אלוקים פירוש רש' דבר אתו משפט רוצה לומר השם הוה מורה על
כח ויכולת השם קדשים רצה כי שם הוא וכל ממשלת שפט ודיין על שם
כח גבורתו ותחילת השם הכבוד והכורא מפורש מפי משה רבינו ע"ה תחילת י' מלא בזמנין
אלוקים ית' במאמר הכבוד אב גד הוה זח טי' אב גד הוה : אב גד והו' י' במנין אלהים ואין שם
ב' ממנו הכבוד כאשר מפורש בספר ר' ע' בפרש שמות גם באלויות השם לבד : אני ה' פירוש
רש' כאמ' לפירוש וכו' השם הכבוד והכורא ברוך שם כמלא כלל בלא כפרדים והכל בו וממנו הכל
היה יהיה הוה וכל שמות הכחות ממונו בגזרים והכל בו וכשנגיע לשבעים ושתים בזה הכבוד
בלא כפרדים יסוד לאחד וגם בזמנין המספר שבעים ושתים תשעה בזמנין אחד כמו הקיבוצ
לכל צד תשעה גם מניין כולה תשעה להודיע לכל שהוא אחד ומיוחד ולא כשאר אחדים שהם
כפרדים וכל השם יונא מן אחד כמו שהביאו רבינו ע"ה בספרו מחולקים בעגולו ושם זה כח ו
ויכולת הכל בו רחמן בדין וכאן לפירוש ולא כבתר ממנו מאומה ויאמר אלוקים יהי אור אופנים
וגגגלים וכל הברואים כבדאים על פי שמו וגבורתו המרובים בזמן סוף וכן וכה היכולת אשר
אין הפה יוכל לדבר ואולי עובדינו כשתכח מזכנו ועליו מתאזכר ישעיה הכניא ע' החרון הדור
והארץ וכעש : וכחור לבחל לשוכיו באולפן אלקינו : פי' רש' לא הודעתי אין כתיב כאן אלא
לא כודעתי לא ככרתי וכו' : פי' לפי הודעתי הוא הפעיל והאב ואם כתב הודעתי אז היה פירו'
לא הודעתים פי' אלא לא כודעתי לא ככרתי כי הוא כפעל שרשו ידע הודע הוא הפעיל כודע
הוא כפעל : וגם הקימתי פי' הוא לא הצבתי והעמדתי להם וכו' פירוש הקימתי עבר הוא שרשו
קם והוא הפעיל וכקרא עליו ע' פעל לפי ששרשו ב' אותיות והאמצעי בעלם : על בראיתם פי'
רש' בצנאות וכו' כמו שם כמו ועשית חקד על עבדיך ויבואו האנשים על הנשים ולא שם על
באן לבן דהיינו שמושה על ב' כמו שם או ב' האופן צימושי ב' כמו בעבור על חמיה ועל
אישה פירוש בעבור חמיה ובעבור אישה וכשמוכר הלשון ב' פשט הב' עליו ולא יותא אב'
כשאמר על עליות דבר אחר עמו כשאמר כי לא על הלחם לבדו ויהיה האדם כי על כל מוצא וכו'
אבל כשאמר בלחם הקלקל דווקא בזה קנה נפשו וכן כולם בחילוק זה כפרדים זה אין להקשות
בשון לחם זה ולמה זה : אלוקים פירוש רבי שלמה יצחקי שפט ורודה וכו' לשון ממשלה ככל
אשר דרכו למשלה בפרשה : כביא פי' רש' אל מת ג' וכו' ר' ל' ד' וי' מתהפכות כמו כש
כש כביאך כמו כיבאך ושרשם כיב וישון דבור הוא וא' אחר הב' לתוספת אמתיה לעשות פעולה
לשון דייקני אחר י' לא הביאיהו כשרש ב' ולולי מאמר דבותיכו אל כל שרשו ב' לפי שהנבואה
באה מפי הגבורה ולפי שהיא מגור' ע' פעל ש' ב' שרש לי' כי אותיות אהוא מתחלפו ושרשו בוא
ה א ס י כדאיתא

ברא-תא-בפריס וכ' בזה לא-תא-לעשותו שם הכנולא וזה הכנולא מעידה על' שרש וכ'
כנולא בקמץ כדון המשרתים לע' פעל הקים אבא כנולא והכפעל גם כ' כ' בקמץ והשם הזה יראה
ככפעל לוי שהוא כפעל מכי הגבורה מכל מקום שם הוא כי הכנולא ראה באפקלריו המאירה
ורבותי לא לא עשהו משרש בא אלא כנולא ולא ידעתי למה: ואין להקשות והלא כתי' מתכנולא ויכל
המתכנולא כי כנולא ת' תפעל על השם כמו שמוצא כ' כפעל על השם כמו שאמרנו במבוא וכמו:
יד' פירוש רש"י יד' ממש להכות פירוש מכותי כי מבינו שימוש של יד' לשון הכאה ואי' איפשר
לפרשו לשון כח ויכולת כי לא יצטרך לבח בקל יכו יעש בעל כרח' אלא למשג' דנות מופתו: כנול
לב פרעה עירוש רש"י תרגומו יקר ולא אתיקר פירוש לכיורשו תרגומו פירשו יקר בהוא
שר' ולא בתרגומו שפירוש אתיקר לשון עבר יקר ודע כי שני מילות הם קמץ כדריש מהן עבר
כמו כי חפץ בזה יעקב ויש מהן שם כמו כי כנולא מוקד הדבר שכן חפץ ערל ואילו היה זו פעולה
והוא עבר ואז היה פירושו הוא מכביד את לבו או הלב מכבד אותו ואינו אלא משה כבדות
הלב ויש מהן מלגיל ויש מהן מלרע ואין חילוק והענין מורה עליו: וימלא שבעת ימים פי'
רש"י מכין שבעת ימים רוצה לומר שבעת הולך שבע ימים שלמים ודבוק הוא לתיבה שלאחריו
וכל דביקות מביאה של וכלילו ככתב שבעת של ימים וזהו המכין: ואם מן אתה פירוש רש"י
ואם הרבו אתה וכי': פירוש לפירושו פעל אתה הכרבן הממאן: מן כמו ממתן ומשפטו מן
ע"י דבר ודגש בל' לא-תא-למיהוי לפיכך כופל הדגש פחת המ' ויהיה קמץ ודע כי מן היה הוא
מקור בלא בכלם פירוש כשהוא מוכרח לומר בכלם בפה אין צריך להכתב כמו לא מכל דבר שיק'
דע או טוב שהוא כמו לדבר בע"כ אף כאן מן כמו למאן בע"כ ועל' אשכנך בתועלת המקור
מה הוא דע כי הוא ע"ד מקור מים חיים כוללים אשר בא ממקום אחד שהיא המקור ומשפט
לכמה דברים כמו שארם ירצה להוליכו מן מקורו עד מחוץ במשענותם כך המקור בלשוננו
תחילת המחשבה על הענין ההוא הן עצמות הענין ההוא ששם המקור ולא בפעולה ואח' כך
משפט ויהיה פעולה אבל תחילת המחשבה הוא שם המקור כמו הליך הלכת הליך זנוי ה'
המחשבה על שם תחילת המחשבה הלכת הוא עבר כבכח' ככספת מקור הוא וכפעל' וכן' מעיד
דבר ידברו מקור ועתיד וזהו שאמרנו אחד כך משפט ויהיה פעולה כי כל מקור תוכל לומר' ממוכ'
השעה דברים אשר לשון הקדש עמד עליהם פירוש או עבר או עתיד או זנוי או מקור או פעל'
או פעל': עבר כמו דבר דבר כמנך המקור לעבר עתיד כמו דבר ידברו מנך המקור לעתיד
זנוי כמו הדבר או הדבר דבר המקור אשר יפיר ממקורו זו שאמרנו הוא בלא שתי תיבות כמו
דבר שהוא כמו לדבר אף מן המקור כמו למאן: כי כולו מקור כמו דבר מדבר הוא הפעל דבר
דבר והנולא רש"י דבר הוא מקור אשר כוכל לומר ממנו השעה דברים וכעמוד זה על הפעל דבר
כמו מדבר מן כמו ממאן שהוא הפעל מצבין כנולא כי המקור כשאו על הפעל: ופירוש הוא
אל אלא שכוני האדם על שם המופעל פירוש לפירושו ולמה לא כתי' ממאן דע שזו אי' איפשר כי
בכל מקום שכתבת המ' המורה לעולם על הפעל ככיו' של אדם על שם המופעל והלא כתי' בכתר
פירוש אדם המופעל אותו כי כל פעל העמוד כדון פועל הוא בכתר פירוש אחד האר' כדבר מוכן
כמו ממאן אבל כשרוצ' לומר מקור כוכח' או ככויים אחרים פירוש מדברים עצמם או ככ' אי
איפשר בא מקור כי אתה מדבר או אכחז מדברים אי' איפשר לפיכך אמר רבי שלמה יצחקי אל
מן כמו ממאן כי מקור הוא אשר ככרשנו פעל ומה שלא אמר ממאן ממאן ככוי האדם על שם
המופעל פירוש בכתר כמו שאמרנו וזהו בוכח לפיכך אמר מן אתה כמו שבו שהוא כמו משלו
ועף כמו מופע' כי הע' אינה מקבלת דגש לעולם וס' דבר כמו כנולא לב פרש' אי' איפשר כי היאך
יאמר שם ממוכ' כדבר ועבר כמו כי חפץ בזה יעקב אי' איפשר כי היאך יאמר בכתר ונכח כדבר
אחד אלא פועל הוא מן המקור: בוג' פירוש רש"י מכה וכי' פירוש לפירושו כנולא או פעל קל':

אכני כנף פירוש מכה ומה שמתעיהו לומר הביא רש"י כנף ותועלת מאן טועה טעות גדולה כי
 זה חולם וזה קצין ופירוש רש"י בזה שטעותו והלך ופירוש הוא זכרובו לזכרה וכן כל לשון כגופה
 אינה לשון מיתה אלא לשון הכה אפילו אם נמצא בהם מיתה פירוש מכה המציאה לירי מיתה
 וכן גופה את כל מגופות שוכך רואות שלא מיתה הוא אלא מכות המציאות לירי מיתה.
 ותעל הכפרדע פירוש רש"י כפרדע אחד היתה וכו' פירוש לפירוש ותעל דהיינו אחת ואח"כ הוא
 זכרובו לזכרה הרחישה שידון הנפרדים רוצה לומר הוא שם הכלל כמו שפירוש דפר"ק וישלח
 יעקב אצל ויהי לי שור והמזמר: התפאר עלי רש"י האריך בו רוצה לומר התפעל הוא ובודד הוא
 והפעולה הוא על עצמו ולא על משה כי כל התפעל עומד המעשה בעצמו כמ' שפירשנו ב'
 בהרבה מקומות כדפירש והלך: מרלא אמר מתי אעתיר אלא למתי משמע על מתי כי מתיבו
 תימונה של כל כמו על ואמר פרעה לבני ישראל פן יאמרו לי אשה הרגתה: אעתיר העתירו
 והעתרתי פירוש רש"י איבן אומר אעתיר עתרו ועתירתי לפי שכל לשון עתה הרבות כלל הוא ל'
 לשון הפעיל הוא הרבה להתפלל עד להעתיר כמו שפירשנו בפר"ק אלה תולדות יצחק גבי ויעתר
 יצחק כי ויעתר לשון קל ואפילו הכי ריבוי הוא כי כל לשון עתה לשון הרב' הוא וכשלאמר כל לשון
 הפעיל הרבה והרבה הוא עד להעתיר ופירו' ש הוא זכרובו לזכרה אצל כשאמר הרבו הרבה
 והרבות פירוש כל לשון הפעיל והרבה מאלך כך יאמר העתירו אעתיר והעתרתי לשון הפעיל הוא
 אעתיר לשון עתיד העתירתי לשון עבר ומה שפיר' הוא זכרובו לזכרה לשון מפעיל כך פירוש
 לשון הפעיל והזכירו לשון מפעיל בפעולת פעל: אעתיר דברים וכיון שהוא הפעיל
 על כרחך הוא עשה עניין ואכל לאותו עניין הוא לפיכך פירוש הוא זכרובו לזכרה אעתיר
 דברים פירוש אומר ואגיד דברים ואכל דברים אעתיר: ויאמר למחר פירוש רש"י התפלל
 היום שיכרתו למחר וכו' רוצה לומר ל' משמשה במקום על כמ' שפירשנו לעיל וכו': והכבד את
 לבו פירוש רש"י לשון פעול הוא פירוש לפירוש לשון פעולה הוא ואינו שם זה וז' אינה אמתא
 העושה פעולה לשם אלה' הפעיל הוא והוא מקור כלל כלל פירוש שיצטרך לדרג אחת מ'
 מאותיות בכלל אפילו שאינה כתובה וזו ה' מן בכלל והכבד כמו ולהכבד וכך פי' וירא פרעה
 כי היתה הוזהרה ולהכבד את לבו היה אופש' וכן עשה ולא שמע איהם ואמר הוא זכרובו לזכרה
 כמו הלך וכו' כל מהביא רש"י מקור כלל בכלל הוא ויוסיף עליהם ל' של מקור הלך כמו להלך
 הכות כמ' להכות ושאל לו כמו לשאל לו הכה כמו להכה וכן רבים: הכנס פירוש רבי שלמה
 יצחקי הרחישה פירוש שם הכלל הוא שכלל כל הכנס הוא כשפירשנו לעיל: את הערוב פירוש
 רש"י כל מימי חיות רעות וכו' פירוש לפירוש כל מימי חיות רעות הגדילים בערבה פי' במדבר
 כולם בערבותא באים וכקר' ערב על שם המדבר וערוב הוא שם הכלל ומן גזרת פעול הוא כמו
 גדול קטון: תשחת הארץ פירוש רש"י זכרובו לזכרה כשחת הארץ וכו' פירוש לפירוש תשחת
 הוא עתיד ב' בכל מקום שבה הארץ לשון עתיד הוא לצד מהו תמיד שיש לפרשו עתיד הוה
 ועבר וזהו הוה תמיד בכל מקום שיבא הערב לתחלת ארעא לפיכך הביא רש"י לשון התרגום
 שהוא הוה תמיד וככה ישמש אינו גם כן הוה תמיד ויש לפרשו לשון עבר דו או על החיות
 והארץ אפי' כי הם המשמעות את הארץ: וזמ' לה' בארץ פירוש רש"י במקומם פירוש כפי'
 בארץ כמו בארץ כי בכל מקום שבה בכלה על אהער ידוע הוא כי אי אפשר בדרג רבינו
 בפתח ורגש אחריו כמו בשרה וזו אולי מקבלת דגש לפיכך יהיה קין: והיה פירוש רש"י כמו
 להכיל רוצה לומר והוא מקור כלל בכלל כמו שפירשנו לעיל: ויעתר אל ה' פירוש רבי שלמה
 יצחקי כתאמן בתפילה רוצה לומר והוא לשון קל ואינו הפעיל מכל מקום לשון עתה הרבה הוא
 כמו שפירשנו לעיל: הכה יד ה' היתה במקדש פירוש רש"י לשון היתה היתה רוצה לומר ששרשו
 היה וכקר' כלל לשון המדקדקים טעופי ל' פעל שלה לפי שנתא כל מקום שמש' ה' ה' נפלת

ליד הכקוב' בשמו' נמפיק' ואמר מן ענה עשיתי מן היה היתי כי כן אמר זלשון קצבה על
 ענר היתה ועל העמר פירוש פועלת היה כי כן הוא צב' וזלכר פועלו היה כמו והוא רוד
 ולקצ' רודה צוכה היה ומה שהזכירו בו שלא כדון פועל הזכיר שם קדשים רבה צלותותיו
 בשמול' ולשון פועלת הוא על היר שהיא לשון קצבה כמו עושה חמה ואם רוצה לומר לשון עתיד
 היה אמר תהיה עודך מסתולל פירוש רש' והוא מגזרת מקילה וכו' רוצה לומר שרשו כלל
 וסולל ותמצאנו באר הענין צב' ויהיו חיי שרה אכל וקאיש משתאה : כעת מהר פירוש רש'
 כעת הזאת וכו' כי' לפי' ה' וזרועה היא וכו' לת' כהשת והוא כמו שפירשנו בפרשה וירא
 אכל כעת חיה וצפרשה לך לך ולפיכך פירו' שרט לו מירט כי הד' ידוע הוא : הוסדה פירוש
 רש' כתיסדה וכו' . פירוש לפי' כל מקום שצא כפעל בלשונם ת' התפעל לשון התרגום
 ראשתב' לת' וכל תיבה שתחילת יסדה י' פ' חטוכי פ' ש' י' קרא כל הגורא שתחילת יסדה י'
 כשה' מתפעלת פירוש כשהמרה בלשון כפעל כמו יד יד יד תבא' נמקום ה' כי אותיות
 'הוא מתחלפים בדברים לא וסר עבר הוסדה ה' אחרונה לנקבה הוסד לזכר הוסדה לנקבה
 וירדש צו' עבד כ' כפעל וכמו הוסדה וירדש הדבר למירדכי ויולד ליוסף וכן כל גזרת חטופי
 פ' ש' מ' כשר ונה לומר בכיין כפעל לעולם ר' כתחלפה בו' אין זר אתם וענה האומר או ירה
 יירה מבכיין כפעל שאם כן היה יירה אין הוא התפעל ודגש צ' לחסרון ת' התפעל ודין הר'
 דגושה ולפי שאינה מקבלת דגש יהיה קמץ לכייה וכן איתא בספר הזכרון ובספר היוג ובספר
 רבינו דוד קומי שלא באצן גבה ושא' בספר הפרהון רונ' לומר כפעל הוא וא' כו' לא התפעל:
 טרם תראון פירוש רבי שלמה יצחקי בל טרם שבמקרא עדיין לא הוא תמצא פירוש באר הענין
 בפרשת בראשית אצל טרם יצמח כי הוא פ' ש' י' ידברו ממנו פעולות מה שאין כן בדרם כי
 יאמר ממנו הקדים ולא יאמר הערים ככל מה שפירשנו לשם ככתה' פירוש רבי שלמה יצחקי
 כשברה וכו' . פירוש לפירושו ככתה וכו' אין לפרשם לשון הכה' כי אם הכה הדבר מה צדך
 קמא לא כשברה לפיכך הביא רבי שלמה יצחקי וזכרנו לזכרה כהלשון הזה שניה הוא כמו
 פריעה ככה פירוש כשר רגלו ואמר כשברה כי הוא כפעל כבד לנקבה ככתה לזכר ככה והוא
 כקרא פעל כמו שביארנו בפרשה בראשית אצל ועירד ילד וגזרה זאת כקרא הטוכי הקצו' לפי
 ששרשו ככה וכמוצא שהקצוות כופלות ויך אין צו שרש אלא כ' ויט אין צו שרש אלא ט' ושרשו כטה
 ובכל גזרה חטופי הקצוות לנקבה תנא ת' נמקום ה' וה' אחרונה לנקבה כמו נעתה וכן חטופי
 ל' פעל של ה' עשה ואל עשה ואל תתמה על הכפ' שהיא קמוצה כי זהו לתפארת אתחנתא
 ואמר רבותינו המדקדקים וזכרנו לזכרה איש אל משפחתו ישובי פירוש באתחנתא או בכוף
 פסוק ישוב הקוד כמו שהיה השרש כי שרשו ככה אולי אולי ככה צו בלישכה קמא דרש' ואמר
 ככתה כמו עשתה וכקראתה ככה חטופי הקצוות יען כי אותיות הקצוות כופלות זלשון : ודע
 כי שמה גזרוה' אשר בני ייכס מסבין בה : גזרה ראשונה כקראת שלמים כי שרש
 צו הפסוק העבר ג' אותיות שאינם כופלות לעולם ועל כן כקראו שלמים כמו שמר פקד רדף
 וזה הכלל כל שרש שלין אות ראשונה אחת מאותיות 'הוא או דטלית ואין סופה ה' ואין שתי
 אותיות אחרונות שוות כמו שמר פקד הוא מן השלמים ואינם כופלות לעולם : גזרה שנייה
 כקראת חטופי פ' ש' י' כמו יד יד שז' אות ראשונה כופלת ואמר ממנו רד שז' ובא האיות שם דין
 החיריק כדינו וצ' תחתיו כי בזה י' השרש אצל החיריק ויהיה צרי הנקוד הראשון כדינו ב
 בחיריק והנקוד השנייה י' שרש ויש מהן אשר ה' לא תפול תחת האיות אלא כופלת בדרג באות
 מאחריה כמו יצק אצוק יצוק תצוק צוק ודמיהן ויש מהן אשר לא תפול ה' וכקרא יודין
 הנשרשין כי הוא ככל דין השלמים כמו יצק יטב וישן ירא ישר אמר ממנו איצק איטב אישן
 ארא

אורא אישר : גורה שלשית בקראת חטופי פ'ס מן כ' יען כי' השרש כופלת כמו כדר
כנח הכ' כופלת ודגש אחריה לעולם או תכלום דגש איש כי ידור כי יגח שור הדגש עגור כ'
שרש : גרה רביעית בקראת חטופי ל פעל של' יען כי אות אחרונה כנגד' של
פעל כופלת כמו עשה בכה ויעש ויבן אות אחרונה כופלת לבד אם השרש מסיק המ'סיק ה'מ'ן
כלל הכפילה כמו כנה תמה אמר ממנו כנהתי תמהתי מה שאין כן בעשה עשיתי בכה דכיתי :
גורה חמישית בקראת חטופי הקצוות כי בכל מקום שהפעל השרש מתחיל ב' או בכ'
ומסיום ב' ים עליו דין י' או כ' ודין ה' כמו ירה אמר ממנו ברה אורה ככלה הי' אשר יריתי
כפלה ה' ויורו המורים ככלו עבדס כמה ויע' משה את ידו וכל דין ה' עליו כתחלפה בת'וה'
לכקבה כמו כעתה בכיין קל וזכיין פעל כעתה ע' מ ככתה ובאשכחתא ובכין פסוק יהיה קמין
ככתה ע' מ כעתה כי הוא חטופי הקצוות ושרשו ככה קל ככה כדר : גורה שישית
בקראת עלי' ע' יען כי ע' של פעל כעלמת כשרשו בלשון העבר אבל עדיות גדולות עליה כמו
קס אות אמצעית השרש כנגד ע' של פעל כעלמת ויען כי הוא מאותיות י'הוא קס האותיות
הנכבדים מ'ס קדומים רבא אם חכרים עדיין הם והנכוד והברת הלשון מעיד קס שב הקמין
מורה על א' ובהגדת הלשון הוא מדבר ובמקומות ככתבת כמו קס קאם שאין בעמך וראמה
וישבה מס רס'קס שוב קאם אשוב יהוא עומדת ונחלפת ולפי שפעמי' בעלם מן המכתב בקראת
עלומי ע' של פעל כי בפעל' עבר כעלמת מן המכתב כמו שביארכו : גורה שביעית בקראת
כפולים יען כי השרש העבר צו שתי אותיות האחרונות סוות ולפיכך בקראת כפולים הע פעל
והל' פעל כפולות פירוש סוות כמו גוז חכן כבד ודומיהן : גורה שמינית בקראת
מורבועים שהשרש העבר הכתר ר' אותיות כמו גלגל שעשע רטפת כלכל וגזרה'ן אינה יכולה
לסבב בצבייכים כי מוטעים הם ואין צו שום דר קלות והי'לך לסבב בצבייכים אשר יש צו דר
קלות כי כל גזרה זו בצבייכים אשר יש צו דר קלות לא במאה ובצבייכים אשר יש צו דר כבדות
במאה ואין צריך לסימן דגש האות שכייה של שרש כי ה' לעולם כדר : וכחור לדבריו
ככתה מוזרות חטופי הקצוות כי שרשו ככה והוא בכיין כפעל כדר הנקרא פעל ופירוש הוא
זכרכו לדרכה ואין לפורשו בלשון הכאה שאין כ' במקום ה' פירוש אינה נחלפת ואיני לומר
שהל' של איתן וכל שרש בדרגש כי אז הייתה מדרבדים בעדס וזה אי אפשר אלא ודאי בכיין פעל
הוא ולשון שבידה מבנה שאין לומר ככתה כמו הכתה ובכו כמו הכו ואז היה מבכיין הפעל וזה
אי אפשר כמו שפירשנו כי ה' שרש והוא כמו שפ' עצמתי' שה' פעל אף כאן ככו : כי השערה
אביב פירוש רבי שלמה ינחקי כדר ביברה וכו' : פירוש לפירוש אביב הוא עבר והפעיל הוא
וכחשר ה' הפעיל והי' מעיד כמו האביב ועל ידי עצמו ואם תפרשנו האביב יבא לאחר פירוש
הש' יתבדך כדר האביב אותה על ידי גשם ותיכבדיו : לא כתב פירוש רבי שלמה ינחקי לא
הגי' לארץ וכו' : פירוש לפירוש לשון ינחקי הוא לא כשכך משום עד הארץ ועמד באור ולא
הגי' ורבי שלמה ינחקי תפס לשון תרגומו לא מטא וכונתא חדא היא כהתיך כסך ינחקי היא
וכן כולם לשון ינקה הם :

בא אל

פרעה למען שיתי שימי שאשית אני : פירוש לפירוש שיתי הוא
לשון עשיה ואינו כמו שמירושית או עניין אחר כי משמעו הרבה
יש לה לפיכך פי' שימי לשון עשייה הוא : ואף בשימי יש לטעות שהוא צווי לכקבה לפיכך פירוש
הוא ל' שאשית כי ה' האחרונה אי לפיכך פירוש הוא ל' שאשית אני פירוש ע'כ אנטרד' לפר'
הי' אני ודעת רש' כך הוא שיתי הוא מקור בלא בכלס וכן אמרו שאר רבותינו המדקדקי' שהוא
מקור

מקור וכשחשך בכלם מן ההפעל כעמידה על ה' לעולם לין כמ' ללין קים כמו לקים שית כמו לשית שית שהוא כמו לשית ול' של בכלם לעולם צאה על העתיד לעשות להלך להורות לפיכך הביא רש"י האיתן שהוא לעולם לעתיד ואמר שאשית כי ל' של מקור לעולם לעתיד אין זר אחס וי' מעירה שהוא הפעל פירוש הוא גורם המעשה על שולחין ועבדים: התעללתי פירוש רש"י שחקתי כמו התעללתי ב' וכו' פירוש לפירוש פועל ומעלל' לא מצאנו כזוין התפעל כי אי אפשר כי כל התפעל הפעולה הוא על עצמו ובמעלל' אי אפשר כי כל פועל ומעלל' יוצא לאחרים וכל פועל ומעלל' אי אפשר בלשון התפעל כי כולם יוצאים לאחר והתפעל על עצמו ועלול לי כדפי' שוה"ק. לעבות פירוש רש"י כתרגומו לאתכעב וכו' פירוש לפירוש הפעל הוא בכל מקום כפעל בלשון כי ה' בלשון והוא מקור והלמן בכלם וצאה ה' בנקוד ה' החסירה והיה דינה להעבות על' להעשות והיה דינה של ה' בחיורק על' הכד השמר דגש אחריה עבד כ' כשגור ככד' והע' אל' מקצלת דגש לפיכך ה' שהיא דגש כופלת תחת ה' ויהיה ברי שאם הויתה ה' לשם גס כן הויתה עשה כמו כן הרגעי ודמי: ולא יוכל לראות פירוש רש"י למן קצר הוא פ' לפי הרבה בלשון שחשך תיבה אחת כמו שגירכו בפרשת דראשית כמו כי לא סגר וימד שם שערות פירוש מרות שערות מ' לה' אי' פירוש יבא ח' וכן הרבה ח' כאן לא יוכל הראה לראות וכו'. הטורס תדע וכו' כבר ביארכו כל טורס עדיון לא הוא: ויושב פירוש רש"י הושב על שליח וכו' פ' לפי הלשון הזה הוא מצביין הפעל מעורר עלומי ע' פעל כי שרשו שב ומה שבא האיתן במלכות כדון חטופי פ' של' י' הוא לפי כצריך כזין הפעל לשורק וגם חסר שהוא מן השרש באמצע השלמו באחד ואמר הושב כסכי וצא האיתן ויושב משה כי כל הפעל תולדת ההפעל הגורם אותו על ידי צווי או ע' מעשה לכיכך פירו' הוא זכרונם לברכה על שליח כי הוא הפעל והשיתום בלשון הוא הפעל פירוש גרמו להם ששבו: ויגרש אות' פי' רש"י הרי הוא מקרא קצר וכו' הכל כמו שפירשנו למעלה. צלרבה פירוש רש"י בשביל מכות הארצה וכו' פי' לפי' ב' זו ידועה היא ומאותיות צלרבה כשכחות צפתה ואחרים דגש ידועה היא וא' אל' מקצלת דגש וי' ה' קצן כמו שפירשנו בצרבה מקומות וע' כ' צלרבה כמו בצלרבה וזהו צעבור כי מצינו בצרבה מקומות ב' צראש כמו בעבור אש שכיר הוא צא בשכרו התשחית צחמשה וכן הרבה וגם ידועה היא צלרבה: כל ירק פירוש רש"י כל עלה ירק וכו' פירוש לפירוש דיקרא קצר הוא וחסר עלה וכמו שפירשנו לעיל ובמקומות אחרים. וימש פירוש רש"י כמו ויאמש וכו' פירוש לפירוש שרשו אמש ובכל מקום שיתחילת התיבה אחת מאותיות ה' הוא לפעמים כופלת והקמן יורה עליהם ובהכ' כשמעת כמו שפי' בפר' וארא בגזרת ראשונה ד' הוא כחסרים ופירוש החושך יחשך עוד ופירוש הוא זכרונם לברכה ויש לנו תיבות הרבה חסירות אל' לפי שאין ככרת כ"כ אין הכתב מקפיד על חסריו וכו' קראוהו הכמי הדקדוק מלות מורגלות פי' שמורגל על הלשון אף על פי שא' ככתבות איך צא לכלל טעות לעשות משש אחר כמו אחר אל' אל' הא' הא' איתן וחסר א' השרש וא' ב' ה' איתן וחסר א' השרש וכן בצרבה מקומו' אש ככתב' תחבר מן הקריאה כמו יאמר תאמר כלאמר ולא תבטא בחטוף בגול כמ' אסחוף ואסוף תאסוף באסוף שאינו מורגל על הלשון לא תחבר אבל אונקלוס עשהו עלומי ע' א' שרשו מוש ואם כן ה' לו יהי חשך ומשחך כדפי' הוא זכרונם לברכה ומדרש אגדה פירשו לכוון ממשש כהדרים עשהו מדרש משש כמו והישיב את שני העיורים אלי ומשני אבי ובה חסריו י' מרבות' המדקדקים זכרונם לברכה. שלשת ימים פירוש רש"י שלוש על ימים וכו' פי' לפי' ה' מניאה דביקות וכל דביקות מביא' של' כמו שפירשנו בפרשת כח ובהרבה מקומות ואם כן כמו שכתב שלוש שלומי' פירוש ימים שלמים ואין מקצת היום ככולו: יצב פירוש רש"י יהיה מונב במקומו פי' לפי' יצב כפעל כבר הוא הנקרא פעל ופי' הוא זכרונם לברכה יהיה מונב במקומו שהוצג כבר והתם לכו והכיתו

הנהמות במקומם ולא תתמה על הקמץ כי דיכו בפתח כמו בדר כפר פקד כי קמץ לתפארת
 לתחתא ושרשו יבא או יבג כך דרשי כוונה כי יש ספק בזה ה' נון אם הוא כפעל' כדר ועבר כ
 כדפירשנו ולא הוא הפעל והיתן לפיכך פירש הוא זכרנו לברכה אחר ב' השמות :
 כן ודבר רש' הארץ בן גלשמו וכל השמות ההם במכשיות כן : בלחן ב' הפירוש רש' גמורא
 וכו' פ' ל' כל רואי מלת' רדק כדאיתא בתהלת' לוחות המצורה ובא ה' המתקנה שם
 הכלל כי גם כלל נגזר מן כל אלא שכלל ה' ובא מאותיות אמת' כה' על הדבוק ויהיה שם הכלל
 את כלכלם יכלת' : כחצות ר' לילה פירוש רש' זכרנו לברכה בהחלק הליל' וכו' פ' ל' כחצות
 הוא מקור וכו' ש' כל כלכל לעשותו מקור ועבר הוא כי המקור כשא המילה לעבר או לעתיד בוני
 מקור פעל פעול כמו שפירשנו בפרש' ור' א' אכל ואם מאן אתה וכן תמצאנו שהביאו בסימ' כלכל
 במקור חטופי' ל' פעל על ה' כלוחות המצורה כי שרשו חנה ובמקור כלכל בהפכה ה' לת' כמו
 בעלות כעלות לעלות מעלות וכן הוא בלתי ספק שאין הצות ש' על חצי כי מקור הוא ואינו שם
 כמו שזכרנו ואפילו וזלת רכ' ה' מעידה שהוא מקור עשות כמו לעשות וכן הדבוק ה' לולי ה' כ'
 יהיה מקור בלא כלכל כעמידה על ה' מן כלכל וא' איש' שאינו עבר כ' א' עתיד כמו שזכרנו
 כדר וא' היה פירוש הדבור הזה כדי לחנות היה כי ל' מקור לעתיד כמו שזכרנו : ועתה
 פירוש מיד כשהיה חצי וכלכל באותה רגע היינו עבר : החדש הזה פ' רש' הראהו הלככה
 בחיורה וכו' פ' ל' שתי הה' החדש הזה ידועות מסימ' : כלכל אשר אחרים דגש להודיע
 שידוע הוא ואף על פי שאין דגש אחר ה' החדש בחת כלכל בנחות קריאת' וכדברת
 פאילו היא כדגשה וידוע הם כמו שפירשנו והלך ואמר הוא זכרנו לברכה הראה לו באצבע וכו' :
 מהיות משה פירוש רש' מהיות משה אחר וכו' פירוש לפי מועשות קן מהיות אוכלים שה אחד
 ומקרא קצר הוא וחסר אוכלים והדגש ב' מעיד כי בכל מקום שתבא מ' בחיור' ודגש אחריה
 משמשת כמו מן כי הדגש בחליצה כ' ממן' ואם איכה מקצלת דגש יהיה כדרי כמו מארץ מנרים ו'
 תתמה על מ' כל מהיות שלא אמר מהיות תדע כי ה' הזה מ' כוספת שלא לצורך כי הוא מקור
 וכאילו כתב כלכל בלא כלכל כי כפרשנו ל' בדבורה ולעתיד הוא וכן כל מ' כלכל בחת' המוספת
 וכן במצא שלא לצורך בשמות מל' אביך ויעודך מאשר שמוכה לחמו ודין מן עליה
 מכל מקום שלא לצורך היא אך צריך צריך לשפוט לפעמים בפרש' הוא לשבור פעולת ה' מן
 העתיד לפעולה אחרת : וגם מהיות בחות קריאת ה' כאילו כדגשה ופירוש הוא זכרנו לברכה
 יכולים למעט ולתמיד ידעו ממנו על מ' של משה : תכבו על השה רש' הציא התרגום ואמר
 תכבו תתמוכן פ' ל' מ' דלא אמר תמכוך אלא תתמוכן רוצה לומר כמו בפעל' ואף על פי שאין כ'
 כפעל' ואין דגש ב' כפעל' הוא על עצמו ופירוש כמו בפעל' על עצמו אכל איכו כפעל' כלל כ' א'
 פירוש כמו כן ולא שתכבו לאחר תדע שכן ה' כדפירשתי בהרבה מקומות כפעל' בלשוננו ת'
 כתרגמו ודגש ב' ראייה חזקה שרשו כסם כדאיתא בספרי רבותינו המדקדקים ודגש ב'
 לחסרון ס' אחרת וכבר אמרו רבותינו ב' יודגשו פ' כלכל פ' המפלים כשתתרגם התיבה
 בל' תיות כדגש האות השני' עבר אות החסירה וק' שרשים הם צגור' הכפולים האחת א' ו'
 כופלת כמו יכדב והאחת כופלת תכבו את העיר ואם תאמר מה בין כפולים השלמים לכפולים
 החסירים ויש לומר כפולים השלמים לעולם יוצאים על אחרי ואינם בודד' והכפולים החסירים
 בודדים וכירוש תכבו את העיר תכבו עם העיר כי החומה גם היא מהבצת עומם להכניע
 הארץ כאשר המצב בעצ' כדי שתשקע בארץ : והוא שכלאמר ותפול החומה תחתיה ועל רש'
 רוצה לומר תכבו בודד ועומד על עצמו פ' תתמוך עצמכם על הצר וא' תכבו לאחר' ודייקים
 אחרים פירשו מה שפ' : על כרעיו פירוש רש' יעם כרעיו וכו' פ' ל' מצינו על משמשת כמו
 גם כמו ולא שם על צדן לכן ויצאו האנשים על הכעס פ' עם ובכל אסיפה שאלה במהירה
 ונדיחקה

ובדחיקה כדאח כזה על זה ויוכל לומר על במקום עס : לדורותיכם פי' רש' שזע אפי' מיעוט דורות שניים וכו' פי' לפי דורות איפשר דור אחת לאכשים רבים קרוי דורות מכל מקום דור אחת הוא אצל י' דורות כס לעולם לרבים שמוי אכלי שמוי אכלי ואם כן עכ' רבי דורות קאמר ואמר הוא זל שנים גס כן רבי כי מיעוט של רבי' שנים ותאמר דורות רבי' דורותי' רבי' ואין רצוי אחר רבוי אלא למעט ופי' הוא זל זה איכו כי דורות איכו רבי' כמו שפירשו אך י' לרבי' ואם תאמר מנ' לא הא שמי דורות רבי' קאמר ומיעוט אחר מיעוט הוא תלמוד לומר חוקת עולם : שבעת ימים פי' רש' ש' שנים של ימים פי' לפי' כל דניקות כמו של וכמו שאמר שבעת של ימי' פי' של ימים בלא חיבור ' מקרא פי' רש' ש' הוא וכו' פי' לפי' מכל מקרא תוספת אחת ה' העשה פעולה לשם כמו מוסר מוסר מדלא דגש אחריה איכה משמשת כמו מן ואפי' מ' פעל כי מ' פעל לעולם איכ' כחרקת : יעשה בהם פי' רש' אפילו על ידי אחרים וכו' פי' לפי' יעשה הוא כפעל דהיינו אפילו על ידי אחרים : ולא יתן המשחית פירוש רש' לא יתן לו יכולת וכו' פי' לפירוש מן הלשונות הקצרות הוא כמו שפירשו אצל בראש' ובהרבה מקומות וחסר כאן יכולת להנחות : וה' דכה פירוש רש' כל מקום שכתב וה' הוא ובית דיו וכו' פי' לפירוש מנא' ו' שבאית שנקודה בשבא ואיכה עשה שום דבר אלא גמרהר למעלה הימנו כמו שפי' הוא : וברוכו לברכה אצל ואלה המוספים כמו שפי' בהרבה מקומות ו' בפתח בלא דגש כמו שבא וזו אין שבא אחר שבא בתחיל התיבה ופתח שלה כמו שפי' וישאלו פירוש רש' אף מה שלא היו שאלים היו כותבים להם פי' לפי' וישאלו הוא הפעיל ולפיכך בא האיתן בפתח כי שרשו שאל' לפיכך פירוש הוא זל מה שפי' כי כן הוא : הוא הלילה פירוש רש' הוא הלילה שאמר לאברהם בלילה הזה פי' לפי' הלילה ידוע הוא והוא מן בבל והדגש אחריו יעיד כפי' בהרבה מקומות הוא הלילה וכו' כדפירשתי והלילה דווקא לשון זכר וה' אמת' ואיכה לנקה כמו שכתב ליל שימורים וכתב הלילה ההוא :

ויהי

בשלה : ולא כחם פירוש רש' כמו בהגם וכו' רש' בא לשם פשוטו של מקרא שלא תאמר המ' היא שרש בתיבה ומלשון כחמה הוא לכך פירוש הוא זכרנו לברכה מן שרש כחה הוא וכקרא חטופי' ל' פעל של ה' לפי' שאות אחריו ככדל' פעל כפלת ובהא מ' כסתרים פירוש שמדברים על רבים שלא בפניהם כמו כי מלך אתה בדם שרשו בדה : פן יכחם פירוש רש' פן יחשבו מחשבות וכו' פי' לפי' יכחם הוא כפעל ודגש ב' מעיד שה' כמו יכח' בא האיתן וכו' פתח כ' כפעל בדגש כמו ישבר ותכחד מן הארץ ומה שהתרגו' עליו יזועון עמו ולא אמר יזועון לפי' שרש פעל הוה בודד וכפעל מעצמו כמו ועמשה לא כשאר מן החרב פירוש לא שמו עצמו אף כאן כפעל הזה בודד יחשבו מחשבות וכו' לא יכחמו מאחר : וישב פירוש רש' זל הבין וכו' פי' לפי' וישב הוא הפעיל כי בכל מקום שבא האיתן בפתח בלא אף' הע' ודאי לשון הפעיל הוא פירוש הוא גרס שסביו דרך : ויהא דענין סבה שני שרשים אח' סבה אח' אחר ככד' והדגש ב' עבוד כ' שרש בדגש כי תמה בדעך עבוד כ' כשא' כי מביין סבה כמז' כשני שרשי' כדאיתא בספר הזכרון וגם כן בתהלהק בספר רבי' דוד קמחי זל ודייקל' אחרים פי' מה שפי' : יס כף פירוש רש' כמו לים סוף ופי' אף על פי' שזה לא כקרא מקור בלא ככלם כי שמות הם מכל מקום דרך ה' לחבור במקום שמוכרח עליה כמו ויראו האכשים כי הוצאו בית יוסף שהיו כמו לבית יוסף וכן רבים כי מהלשון לכתוב ל' שרגליה בלשון במקום שמוכרח עליה והטעם דרך המז' מוכרת ואיכו כמו מדברים סוף : השבע השביע פירוש רש' השביעם שביעשו את בניהם וכו' פי' לפי' שבי הפעולים זה אחר זה כי ההי' להפעולים לעולם ודייקים אחרים פי' מה שפירשו : כי לפי' ישרו הוא מקור והראשון על שם המצבה מכל מקום יתור הוא בלשון אף ק' ומה יעשה רש' עם האחרים אשר כמוהו כגזרי' כסוף ככפפת הרבסן הסכנתי וכן רבי' כי

כי השמע הוא על ישרו וכווי הוא על פס המחשב כמו שפי' בפר' וזרחל אכל ואם מאן אחת וזע
 בהרבה מקומות פי' רש' על המקור שהוא כמו כן וז' רש' תפס הדרסה בנז' מ' ידע פשוט
 דלישכא אחת דבר ללקים שנים ו' שמענו ודברי תורה כפשוט יפוצ' שלע וכו' : לנחות פי'
 רש' כמו להנחות וכו' פי' הל' של לנחות מן כלם היא וז' של מקר היא מבנין הפעול
 והפתח יעיד כי לא נזכר שיוות פתח ל' א' לבנין הפעיל אם לא אחריה אח' הע כי לאחש ו'
 יפתח הם ולפניהם ובכל מקו' בא האית' או הבכל' על הצווי כי הצווי בנין קל כחה בנין כבד
 כחה או כחה בנין הפעיל כחה בנין הפעל הכחה בנין התפעל ובניכיים אחרים לא מצא
 התנחה בא האית' או הבכל' על הצווי ויהיה אכחה יכחה תכ בנין כבד אכחה יתכ בכחות כלל
 בכחות כלל בנין הפעל בא האית' או הבכל' והמקור הה' של הפעיל אכחה יתכ בכחו' כלל וע"כ
 לנחות כמו לנחות כי הוא הפעיל וכחמך הה' הפעיל והוא יוצא לשלושה ולשמונים לשכיים
 ויבאן לשלושה שהרי עי' עמוד הענן הם הולכים - לא ימוש פי' רש' לא ימוש הקו' פי' לפי' ימוש
 הוא מבנין הפעול והז' גלוי ע' פעל פי' קרשו מש ובגור' ו' בא האית' בקמן והז' מעשה
 שהוא הפעול מדל' אחר לא ימוש ומי הוא אשר אין דרכו להימשו הוי אומ' הה' : לפי' בעל
 שפון פי' רש' ועליו אחר איוב וכו' פי' לפי' ספר איוב כי איוב לא אחרו : ואחר פרעה לבני ישראל
 פי' רש' על בני ישראל וכו' - פי' לפי' שמושה של ל' כמו אל ואל' מתחלפים בדון אותיות אחר הע
 המתחלפים וכחמך ובכח בנייהם אל נוכח על כחמך פי' על עביו' שלל בפניו וכן הרבה כדפס'
 והלך : בנזכרים הם בארץ פי' רש' כלואים הם במדבר וכו' פי' לפי' אינם רצו' לבא עוד אל הארץ
 הזאת ותע' במדבר אשר לא יוכלו לברוח דרך הישר ופי' כלואים בנזכרים הוא כפעל פי' כלואים
 ל' כפעלים והל' אין בו שורש וגרשו בוך לפיכך פירו' כלואים ל' כע' ימים ואם תאמר מה בין
 פעולת פעול לבנין כפעל כלואים ובחמש דע כי הפעול אין לו אב ואין לו תולד' כי הוא פעל
 מעצמו אלא הכפעל הוא תולד' כי הוא כפעל מאחר וכפעל עבר הוא ובספה האמירה כלל
 פעולתיו ועברו אכל פעול בשעת האמיר' לא עברו פעולתיו לפיכך פירו' כלואים כלואים
 עבר והלך לו ועתה הם פעולים בטורים וכלואים כאילו עת' הם בני' כללי בו מה שנתעו כפעל
 אשר הם תפוסים פעולים וכלואים - מעבדינו פירוש רש' מעבדו אותנו וכו' - או רוצה
 לומר מהעבודה שלנו אם כן מעבדתינו ה' לל אכל מעבדינו מלעבוד אותנו : ויאמר את
 דרכו פירוש רש' הוא בעצמו וכו' - פי' לפי' רצ' רוצה לומר בזה לעבדיו ויאמר ה' לל שהוא לשון
 הפעיל אכל ויאמר לשון על עצמו כי הוא מבנין קל - בחור פירוש רש' בנחרים וכו' פירוש
 לפי' כלם בנחריו ובחור הוא שם הכלל מן בחורי' כמו שפירשנו בפר' וישלח יעקב אכל ויהי לו
 שור וחמור ותפס פעול כלבן כפעל כדפי' לעיל : ופרעה הקריב פיר' ה' לל קרב פי' אס' רצ'
 בנין קל כלומר הוא קרב קרב ה' לל ואת הקריב את עצמו והלא מנינו שג' גם הוא נזכ' בראשונה
 ש' ויאמר את רצו' ואחר כך ואת עמו לקח עמו פי' דבר עמיה ופי' הוא ל' מהו הקריב הקריב
 את עצמו פי' הקריב מבני' הפעול מ' נזכ' בודד הוא ופי' כלל את לבו ודעתו ובתאמץ לבא לפניה'
 והוא הקריב את עצמו כי הפעיל יוצא לשלוש המקריב והקריב והקריב ופעמים יוצא לשניים
 המקריב והקריב כי הקריב הוא הקורב ופעמים לאחר כמו המקריב את עצמו הוא המקריב
 וקריב וקריב - והדרסה תדרש - כוסע אחרים פירוש רש' כלל אחד וכו' - פירוש
 לפירושו כוסע לשון יחיד הוא וה' לל כוסעים אלא כלל אחד וכו' - ממותניו פירוש רש' גלמה
 יבחי' מאשר כמות ואם היה כקוד הלפוס פירוש אם היה חול' על ה' שהוא לשלוש כקדחת
 מלופים וי' וה ממותניו אם היה מבאר ממותניו עכשיו סקור צמירק פירוש מלופים
 כי מלופים קראו חכמי הדקדוק שורק מלא כי שורק מלא וצורק חדר שורק מ
 מבאר מאשר כמות וכן מי יתן מותי גבי אכשלוש אשר אמות ליום קומי אשר מקום עד שמי

בשלה

יש צו

ישצו כוספ' וכו' פ'לפי מה שאפי' אומר גאה הוא גאה יותר כי גאה הוא עבר אך ק"ל כי מקור
 הוא כמו השבע השביע וגאה ע"ש האמשה כשנארכו למעלה והמקור הזה מוכיח קל הוא
 וכל מי שרצה לדבר שום דבר המחשבה קודמת כמו שאמרנו ואל רש"י תפס הדרש ודברי תורה
 כפטים יפונ' טלע וכו' : סוף ודכו' רמה בים פירוש רש"י שיהיה קשורים זה בזה וכו' פ'לפי
 ואל ודכו' מחוברת למעלה הימנו כמו שבארתי בפר' תולדות בח' את האלקים התהלך בח' ר"ל
 סוף ודכו' צבת אחת רמה בים ואינם בפרדים עו"לם לרום ויורדין לתחת כי רמה לשון השלבה
 גלשון רומה כדפי' והלך' ומדרש אגדה ר"ל רמה לשון שמים וכקרא רומה לפי שהוא רם : עני
 וזמרת יה פ'רש' אונקלוס תרגם תוקפיה ותושבחתיה ואפי' תמה על לשון המקרא פי' שכקד
 בהטוף קמץ עני עזי ה"ל שאין לך בכקודתו כמותו פירוש שאין עז' עז' בכקדת בחטף קמץ אלא
 במקום שהוא סמוך ודבוק אבל זמרת בג' מקומות מנא כן וכל שאר מקומות נכקד טורף כמו
 ה' עזי וכו' כדפי' והלך' וכן כל יביה של שכי' אותיות פירוש מגזרה עלומי ע"א כפולים הכפולים
 ששרשו העבר הכתור רק שכי' אותיות כמו קס שב סב הכקודה מלופים פירוש שהמלופים שלה
 נכקדת דהיינו חולם על ה' שקלר' מלופים פירוש אס רונה לומר שלש אותיות השרש אז היה
 דיו ו' קוס שוב סוב יעיד וגם האיתן אקו' אשנב אסוב ואס' ה' בשרש הכתור נכקד בחולם ויאמ' ^ו
 קוס שוב עזו ועזו מן כפולים על דרך השבויים ושרשו עזו נא דגש עזי להכריז' ו' אחרת כשהיא
 מארכת באות שלישית פירוש כשכת' אות באחרונה אחר השרש ואין השבויית נשנא כפי' האות
 שנית שהיא שרש שלישית שאינה שרש וחטף' פירוש השבא בחטף וכנלע בקריאתו
 לעולם כמו ערך הב' אות שלישית שבאלף בו ה' אות שנית הכקודה בשבא בחטף קריאתו וכנלע
 אבל כשאין השבויית בשבא ובא נכקד אחר כמו ערך עזי הראשונה כקודה בשורק כגון עז' שרשו
 עז' ואמר מומנו עזי כי אין האות שכייה בשבא חק שרשו חקק אפי' ממונו חק : כי אין הא' השכייה
 בשבא רק שרשו רקק אחר ממונו דקי' כי אין השכייה בשבא' על שרשו עלל אחר ממונו יסור על
 כי אין השכייה בשבא' כל שרשו כלל אחר ממונו ושלשיתם עלכלול כי אין השכייה בשבא ואילו
 השלשה של כאן ושל ישעיה ושל תהילים כקודים בח' לאונקלוס למחללה ושו' היאלף יאמ' תקפי
 ותושבחתיה והלא אין באחד מהן כתב וזמרתו אלא וזמרת' והיאלף יתרג' תושבחת' ותוקפי' וכולם
 ממוך על ויהי לי יושע' אלא ודאי ממוך הוא והת' כשכתב כמו עזרת מבר וכן דבי' אלא ודאי ממוך
 אלא יהו פ' עזו וזמרת של יה כי כל דביקות מביאה של כמו שפירשנו בהרבה מקומות ואמר הוא
 אלא לכן אומר אפי' לי שב המקרא שאין עזי כמו עזי ולא וזמרת כמו וזמרתו אלא עזי ע"ד הוא והי'
 תוספת אפי' יתירה שעשה הפעולה לשם כמו שבארנו בפר' תזריע אבל טהיה כמו ביושני וכו'
 היורדין אפי' יתירה ובה גס כן הי' לדבקות ופירוש הגזרה והכרית' שברת אויביו היה לי יושע'
 וזמרת דבוק הוא לתיבת ה' פ'לפי כמו של יה' כמו לעזרת ה' וכו' עזו ונקמתו של האלקים היה
 לי יושע' ולא תתמה על לשון ויהי שלא אמר היה שמעונו כאילו התחיל לדבר מעניין אשר לא
 דבר ממונו כבר זה אינו כן הו' משמע עשה עניין אחר וגם זה ופי' מפלה עשה להם ולי יושע'
 וזו חילוק בו' שבאה על העתיד ויהיה עבר כי יהי האיתן עתיד וצבה ו' ב' פתוחה ודרג אחר' ויהי'
 עבר בכל מקום יושע' לעתיד ויושע' לעבר ואמרנו וזהו חילוק ביניהם כשרצה לדבר ב'
 צענין אחד מוכיחו בלשון עבר וכשמוכיח עמו איתן האיתן בראש וכו' פתוחה ואחרת דגש הוא
 העניין ואחר עזו ופירוש הוא אלא וכמה מקראות מדברים בלשון זה וכו' ויעש' בלעות ולא אמר
 עשה כי עשה על מה שאמר כבר ויעש' מוסק' כמו שאמרנו : וימלך עליהם רחבעם פי' אס'
 אמר מלך פירוש ע' יהס' לד' ועת' אמר וימלך פירוש על יהודים וגוים וזהו חילוק כלל' דלא
 פסיק וישמע' ה"ל שחטם ופי' דרוקא שאין יכולת שחטם וישחטם פי' ע"ס כל התולאה שעשה
 להם וימותו פי' ע"ס התלאה והתלקים ויעזוב עז' אכל ויעזוב משמע גם זאת עשו

בשלה

[illegible]

בשלח

נחות המקדש ולפני ערמות חטים וכבדו כמו כד יוכח וכו' רש"י הככים וכיוון לרעת הגדולים
 האחרים כמו שאמר בספר הפרדחן ערמות פירוש גדי ישים ומה בערמו מים פי' נעשו ערמות
 כמו כבדו כמו כד והתרגום עשהו מלשון ערמה וחכמי דאמר חכמו מילא הוי יודע כי התרגום
 יצא הדבר הידוע והוכח על שהוא גלוי ותפס עינין אחר כסתר כדי שיגדל תורה ויחדיר
 והתפסין תוספי אותו על כך ואמר לא הבין לומר כך ולואי שיוכחו דבריו אבל נעויות דעת יש
 להם גאות לתפוס את החכמים כי גאות חזר לעכויות ואינו ככרדי' לעולם צין בדעת צין במחזן
 עכ"ל הפרדחן * וחכמים הגדולים התמו דעת התרגום ואפי' לא חלה סודך * כמו כד פירוש
 רש"י בתרגומו בשור כחומה וכו' ר"ל מלא אחר כד בחולם ומלא אחר מוכנים ככד ודאי אינו
 לשון חיות מלא לשון חומות כמו שפירוש והלך ואין לשון קומה ועמידה צמודות ללא צבידורים
 וחומות ולא מצינו כד כקוד מלא במלפוס ר"ל לא מצינו כד שהוא לשון חומות כקוד לא במלפוס
 נקודתו ר"ל בלאו בחסרו' וינכד בחולם והו' כקרא' מלפוס ואחר החולם הוא וכו' כמו וכו' אותיות
 א"הא מלחלפים והיינו נקודתו על ה' שהיא כקרא' מלפוס בחולם תכד כמו שפי' והלך סימה
 דמעת' בצדקך את כד החלב וכו' : אחר אויב ארדוף אשג פירוש רש"י אחר אויב לעמו וכו'
 רבנה לומר לשון קצר הוא וחבר כן לעמו כי לשון אמירה כחלקה לשלשה חלקים יש אמיר' לשון
 מחסבה בלז כי הלז אמר לשלש האבשי ויש אמירה צפה ציבו וצין עצמו על עצמו או על אחר
 ויש אמירה לאחר וזה אמירה לאחר והענין יוכיח כמו שפירוש הוא וצריכו לברכה כשתפסם
 צדברים ופירוש הוא אל אחלק שלם עם שריי ועבדיי ר"ל אף זו מקר' קצר הוא וגם אחלק בחלק
 לשלשה חלקים אחלק את עצמי לבי או דעתי או מעשה חלק לאחרים חלק עם אחרים וזהו
 אחלק עם אחרים והענין יעיד * תמלאו כפסי פירוש רש"י תמלא מהם כפסי דוחי ורנני
 וכו' ר"ל שתי הפוכות תתחדו בתיבה אחת או איפשר לפרשם אלא כשתי תיבות תמלא כפסי הוא
 צודד וקאי על עצמו מו' כיוון ודאי לאחרים כשפירשנו לעיל גבי וכסימו וכל תיבה שהיא צודד
 קאי על עצמו כמו יא דבר כשיתוסף עליו כמים פירוש שמושים ותפרש כשתי תיבות כי לא
 יתחלק מן צודד ליובא כלל יצאו צודד יצאו מניב דבר הוא צודד צדדו לדבר עמו והוא
 וקור בלא בכלל ופירושו כמו שפירשנו במקומו וכל צודדים כשיתוסף עליהם כיכויים פי' כמו
 כן ובפעולות היוצאים יוצא לפעמים כמו שפירוש הוא אל ארץ הבצ כתתני כי בתת יוצ' לאחר'
 ארץ חרבי פי' רש"י בלא העיב מהפיק : תורישמו פי' רש"י לשון רשות ודלות כמו מוריש וכו'
 רש"י בן גס כן להודיע כי תורישמו הפעול הוא כמו מוריש שהוא פעל והפעול והמ' מור' לעולם
 על הפעל והוא עומד במקום הפעול הוריש בל המ' מוריש וכסר' צליתן אחר מומנו אוריש
 יורש תוריש מוריש ושרשו ירש : כשפת פי' רש"י לשון הפחה וגם כן כש' בהם ר"ל הכ' שרש ושרשו
 כש' שלא יעשה אדם ויאמר הכ' כפעל ושרשו ש' : כללו פירוש רש"י עמקו לשון מנולה וכו' ר"ל
 שלא יעשה אדם ויאמר לשון כלל הוא יבורא תהילות פירוש רש"י יראוי מלהגיד תהלתו פן ימעט
 וכו' פירוש לפי שרשו יראוי ומוי שאמר משרש הטופי י' או יודי' שלא כהלו כמו יבן יבן ירא יבן
 וישנו יראוי עושה עשות גדולה שחם היה משרש הטופי י' פעל של האל היה כן דינו כמו ראה
 צה עשה אחר ממוכר או עשו דנו וכו' לפיכך השיגו על לשון רש"י קצת דביתו המדקדקים
 מלא הזכירו שמו ר' אלעזר וכו' כלל ההשגה עם הפייטן וכו' לרעת הח' הגדול רש"י בל לחלק
 צין כורא וצין בלמן וחביריו כי כלן האנוכה בעצמו ולא באה מאחר ואין צד הבא מברואיו
 אבל כורא הוא שם הגדול והכור' אבל יש בו שם צד הבא מברואיו כי הם יראים ממנו וצו יתברך
 אין וירא בשום צד מה שאלן כן כאלמן ורש"י הביאו בלשון פעול אף על פי שלא כמנהל כי יראוי
 כי כל פעול אין עובר המעשה והלך אלא עבר ועמד לעולם המעשה ההוא וכן לעולם כורא הוא
 מכל בראיו ולא כרא הק' את עולמו אלא כדי שיראו מלפניו וכן עשו כנוי קנוי עבר והמעשה

עמד לעולם. תכלשמו ארץ פירש' מכלל שזכו לקבוצה בשכר שלמרו ה' הנדיק וכר' והיינו
 דאמרו לעיל בכל מקום שאמר מו' שימוש לשון רניס רוא'. כהלת פירש' לשון מכהל רונה לומר
 לשון הכהנה הוא אלף עולה לשון לאט וכהנה במד' שבאמר תהכהל לאטו וכאמר כהנו ולך אל
 תעבור ואזכר' לם תירגס לשון כסא וסבל ולא דרך' וכר' כי אין לשון אלף לשון הכהנה וכו':
 ירגיון פירש' מתרגוין פירש' בא האיתן ירגיון אר' כי לעתיד אלף הוא תמיד לשיכר אמר
 מתרגוין: מוקדם פירש' העם עליו זקף גדול וכו' פירש' כל זקף גדול מוכרת הוא ואין לו
 משרת לא לפניו ולא לאחריו וכן אמרו רבותינו המדקדקים אל בשערי הכניסות זקף גדול אין לו
 משרת לא לפניו ולא לאחריו זקף קטון יש לו משרת אחד לפניו והוא מוכח ולפעמים ב' מוכחים
 אשר כפר בהם ודומיהן. וכיון דא' לידן כימא בו מילתא הק' דגושה אחר ה' אמתיה שלא
 כדון אין דגש אחר מ' בראש שאינה משמשת כמו מן וגם זו כזו ועל זה אמרו רבותינו אל בית
 המוקדש שלמה מכוון כנגד בית המקדש שלמעלה ועל זה אמר הכניא אל השמים כסאי והארץ
 היום חגלי וכו' ואין שאר מקדש דגושה ודיוקנים אחרים פירשו מה שפ'. לעולם ועד פירש'
 לשון עולמית הוא וכו'. דו יסוד רל שרשו יעד ובהפכת ה' לו כי אותיות יהוה מתחלפין זה בזה
 ואם שרשו עד כמו עדי עד מל' כקרא ה' שרש לפי שאינה משמשת להפך עבר לעתיד ולא
 להיות מחובר לעולה הימנו כי לא לצורך בלא ו' גם כן מחובר הוא כמו לעולם עד ונקרא לרשת
 זו ו' יתירא כר' עיה ועבה ונקראת שרש לפי שבשרשת לפעמים שלא לצורך כזו ואמר הוא זכרנו
 לנצח לפיכך היא פתוחה פירש' היא פתוחה כי בגול כקרא פ' כ כל מקום כמו ויאמר ויאמר
 שמי' שקמת וכן רכ' אל מ' שרשה לומר לפיכך ה' פתוחה עושה במנולות העולם כי לעולם
 ה' קמונה ואמר הוא אל' אלף אכזי היודע ועד שר' בו שימוש פירש' מחובר' למעלה הימנו כלומר
 אכזי היודע וגם אכזי העד קמונה היא פירש' כנקדת דגרי שהוא כקרא ק' כ כל מקום וכן
 איתא בספר הזכרון בשער תכונות. כי בא קום פרעה פירש' כאשר בלא פ' כי משמש
 בזה דה עכביסים וכל אחת ואחת משמנו ועיד עלינו וכולם במשמעת הלשון כי כי ומצינו כי מ'
 משמש כמו כאשר כגון זה וכגון כי גבהו שמים פירוש כאשר גבהו שמים כי יעשול צהור בתולה
 פירש' כאשר וכן רבים. ויטע משה את ישראל פירש' אל הקיען בעל כרחו וכו' פירש' כנקדת
 בפתח לפי שהלשון הפעיל הוא כי חילו היה מביין קל היה האיתן בחיך כי שרשו כשע' וכאשר
 בא האיתן כופלת ר' שרש בדגש אחריה וכן בכל מקו' שתחילת התיבה לעולם כפלה בדגש ואם
 באה הער שאינה מקבלת דגש בתשלום דגש באה והוא צרי הנקודה האחת עבור הדגש שאינו
 שם ולפעמים לא תפול ה' שרש באה הע' וישאר כמו השלימים ובכל מקום שבה האיתן בפתח
 לעולם לשון הפעיל הוא לבר כשאחריו אחרע בפתח וסבא יבא השימוש לפניו גם כן בפתח כמו
 וישמור מביין ק' וישמור מביין הפעיל וכו' האחרונה כבר שהיא לשון הפעיל אלף הטופי ל'
 פעל של' ה' אינו כבר כמו כן כמו עלה ויעל לשון הפעיל ויעל לשון קל בין תדין את אשר לפיכך
 אם הלשון בודד ועומד על עצמו כמו ויעל משה ודאי מביין קל הוא ואלו הלשון עבר לאחרים
 ויבא כמו ויעל עולות ודאי לשון הפעיל הוא וכו' באה האיתן בפתח כמו ויטע בפתח בלא אה' הע'
 אחריו לעולם להפעיל בא אין זה אהם והיינו הקיעם בעל כרחם: מרתה פירש' כמו למרח
 וכו' פירש' כבר ביארכו באר הטיב בפרש' לך אלף הרה כמו ושרשו מרה וה' היא ת' אמת' אכז'
 לעשותו שם ועומדת במקום ה' שרש כי ה' שרש כבוק כפלת כמו עשה עשתה ה' לנצח ות'
 במקום ה' שרש כמו שפ' הוא אל' והלך ומספיק באר הטיב. וילכו העם על משה פירש' רש' לשון
 כפעלו פירש' שרשו לן ונקראת הגזרה עלומי ע' פעל כי בהכרת הקמן בקריאת הפה ונשלמת
 מן המכתב והדגש בל' בעבור כ' כפעל ואמר הוא אל' וכן התרגום עליו לשון כפעלו פירש' התרגום
 עליו ואתרעמו הוא לשון כפעל כי כל כפעל בלשוננו התרגום עליו דת' שהיא גם לשון כפעל
 בלשוננו

בשלח

צ'למנו ואמר הוא צ'ל וכן כל דרך לשון תלונה הדבר על האדם מתלוין וכו' פי' לשרש הוא
 הכפלה ואינו עשה הפעולה לאחר כ"ה הוא הכפלה אפשר מעצמו כפעל אפשר מאחר כירא
 מוחצבתו או מעביון הגרמו וכן אמרו רבותינו המדרקים צ'ל וילן העם וילבו כל ערת דבי
 ישראל זה פועל בעצמו אבל וילבו עליו כל העדה זה פועל מאחר כי הוא הפעול לפיכך בא
 ההצ'ת בפתח כמו שפירשנו למעלה וצ'ל שני שרשים מעביון תלונה הא' שרשו לן כמו שפירשנו
 והאחר שרשו לן וקבלת וצ'ל גזרת חטופי פ"פ של"ה הכלעת בדגש כדון חטופי פ"פ מו'
 כמו"ה של שרשיק כי לזון מוס יצוק תזוק כזון ה"ף כאן וילבו כקסו ילן והדגש עבו הא' שרש
 בדגש ויציס"ה ראשונה קלית וי' שרש בלוגה בדגש ודיוקיס אחרים פי'מה שפי' מי יתן
 מותיכן פי' רש' שמוות ר"ל להמיתיכן עוד היום בארץ מצרים ואינו שם דבר אלא מקור בלא
 צ'כלס ומוותיכן כמו מותיכן ואינו שם דבר כמו מותיכן אלא כמו עשויתיכן ר"ל מקור בלא צ'כלס
 כמו לעשותיכן הכותיכן לחכותיכן שזיכו לשזיכו כמו שפיר' הוא צ'ל לעשות ואכחו לחכות אכחו
 למוות אכחו ומו' שפירש לשון התרגום שהביא רש' לשון עבר אינו אלא נוסח הלואי דמיתנא
 פי' שמוות עוד היום כי כבחר לבו יותר מזה לו מתכו הלואי והיווין מתים בעוד היום : ערב
 ביר'רש' כמו לערב פירש במקום שיש הכרע על ה' ל' אין קפידה בחרונה כמו בית לחם ר"ל
 לבית לחם וכן רבים : את תלונותיכם על ה' שירש רש' אשר על ה' ר"ל מקרא קצר הוא וחסר
 כאן אשר וכן רבים וכמו שפירש הוא צ'ל בהרבה מקומות כי תלונ' עליכן פירש רש' את הכל
 וכו' פירש לשי' בא ההצ'ת בפתח לפיכך ע"כ לשון הפעול הוא כמו שפירשנו לעיל והדגש בל'
 בעבור ש'רש הכלעת בדגש כמו שפירשנו לעיל ואמ'ר' ע"כ צריך אפי' לפרש תלונ'ו
 הפעילו ומה שהם תפשונו ר"ל לשון פעל כי פעל כבחר לדבר עליו כל חכמי הלשון כי הוא
 קרוב ללשון פעול יותר מלשונות אחרות ואמר הוא צ'ל מפני דגשתו וקריאתו פירש לפי' מפני
 דגשות ה' הכרע גדול שחבר אות הכרע כמו שאלמנו וקריאתו רת' בפתח משי' שהוא לשון
 הפעול כמו שפירשנו לעיל והדגש יוכיח בחזקת נכחת כי בלא דגש יש מקום לנעוץ שהוא שם
 ות בראש תוספת אית'לכ שבה' לשעמי' בפתח כמו כתבת תשכן ותכרין בון אבל הדגש יעיד
 שאינן כן כי לא בא אחר אית'לכ'עול' דגש כי אין דגש בלא טעם לעולם ואמר הוא צ'ל שאל'
 היה דפה ר"ל רפויה ה' בלא דגש והת' לוי'ה בפתח הית' מפורט בלשון תפשונו ומשרש לן כמו
 שפירשנו למעלה כמו וילן העם על משה הוא צ'למנו קל מגזרת עלומי ע' פעל בצנין קל כי כל
 עלומי ע' פעל בצנין ק' בא ההצ'ת בקמץ אבל ית' אקום ית' אשוב ית' ואם היה דגש בלא ה'
 אחר ובה רנועידה על הכפלה כמו שפירשנו למעלה ובלא פתח הת' וקבלת תלונ'ו היה
 משרש התלונ' פירש לשון כפעל בלשון התרגום כמו שפירשנו למע' ערשיו שאל' ההצ'ת בפתח
 ודגש אחריו לחסרון י' השרשו' אחרונה משירה על הפעול ע"כ לשון הפעול הוא ותרגומו
 עלינו את הכל כמו שפירש הוא צ'ל וכן וילבו עליו את כל העדה לשון הפעול ככל מה שפירשנו
 לעיל : אשר אתם מליכים פירש רש' אשר אתם מליכים אחרים ששומעים אתכם מתלונכים
 פירש לשון הפעול לכך באה המ' בפתח כי מ'פעל דיכה בלית' בעביון זה וכל מק' שדחה
 מ'שיומו בראש מלא' על הפועל לד' כשרי' בכלם או תוספת למית'הו' כעל בצנין הפעול
 בקראת מ'פעל כד שפירשנו בהאי דיגושה לפי ישרת לשון ודיוקיס אחרים פי'מה שפירשנו
 וחספס פיר' אין לו דמיון נמקרא וכו' פירש לשרש לא כמצא עוד מלשון חספ' שכתב הס'
 לנעוץ כרסו חספ' וחכמי הרקדון קראוהו גזרה מרובעים לפי ששרשו ד'אותיות כמו כלכל
 בגל' כרס' עשעש ולא כמצ' כדירה זו שם קלות כ"א בצנין אשר יש בה בד' פדיות והפעולה
 פעול ור' מורה על הפועל והסורק על הכפלה פירש הוא עיגמו עשה הי' ש'בו גלה את עיגמו
 לאחר שכתב הטל ונעשת האמירה גברלו המעשה ועדיין היה קיים כדון פעול פירש ועדיין

יהיה לזמן רב מחספס על מקל משעבד • וירס תולעים ויבאש ופ' פ' רש"י הרי זה מקרא הפוך
 וכו' פ' ל' כינא זה רב מקומות שבהם המקרא כמ' כד הקמח לא תכלה פירוש קמח הכר
 לא תכלה ובפחת השמן לא תחסר פירוש ושמן הצפחת לא תחסר וכמו על ההירס יעמדו מים
 פ' יעמדו מים על ההירס ואמר רבתי המדקדקי הארץ היה טבוע במו' מכל נד כדאית' בספרי
 וכן אית' בספר הפרחון וגלה ממנה הק' מק' ומד צפון וברא בתוכו הצריות כדי שתהא להם
 קור' לחוס לעש' מחיותם כי אילו היה באמנע העולם שזה בקין ובחורף לא עשה מחי' לאר' ונתן
 אותו מקום שגלה הקצה את הארץ עשה הים מלוחה מש' שלא יכריח משו' שאינו יונא וברא
 בתוכו מעיינו וכהרות לצורך האדם הולכי' ממקו' למקו' שלא יכריחו והם כנוצעים מאותן המים
 בארץ טבועה בו והמים ההם והארץ הקבועה בהם תלויין באויר שהוא חלל ביניהם וצין השמים
 והשמים כמו כלי גדול מנוקד בכוכבים ומזלות וחמה ולבנה ואין לו כתחולא כקב' אלא מלא מן
 אילו ג' סודות יסוד הרעם יסוד הארץ כשיעור ידוע לו וגללה מקו' הארץ מה שאלה המים
 כשיעור ידוע לה' ונתן הרעם יסוד הארץ כשיעור ידוע לו וגללה מקו' הארץ מה שאלה המים
 הכתוב מי מרד בשעלו ומס' ומי' בורת תקן וכל בשלים עפר הארץ לחמו' וכשתחמו' עלה ממנה
 אור ומגשים וממטר • עכ"ל • ודוק ובענין הפוך כך הוא גם דעת רש"י הפוך רוצה לומר
 אין במוקדם ובמאוחר כלום כמו ויעש את הים להרבה וינקהו המים כלומר וינקהו המי'
 ואח"כ ויעש את הים להרבה אף כאן וירס תולעים ויבאש ואח"כ וירס תולעים' וכן הביאו
 בספר הפרחון בשער מוקדם ומאוחר • והיה ידיו אמונה וכו' פ' רש"י והיה משנה וכו' רצה לומר

מוקרא קצר הוא ואחר כך משה :

וישמע

יתרו את כל התלעה פירו' רש"י לא מן היסוד פ' לפי שרשן לאה ואין כן יסוד
 העומד ולא כפל לא נא כי ה' בסוף השרש איב' עומדת כשתרבה התיבה הוא
 בופ' לעולם כמו עשה ויעש עשיתי בנה ויכן דכית' וזאת ה' ה' לנבזה וה' שר' כפלה ואמר הוא
 אל והת' הוא תיקון ויחוד הכופל ממנו לפרקים פ' לפי הת' הוא תוספ' אמתיהם המהשכ' פעולה
 לשם כשנ' ארבו בפר' תוריע' אל דמי טהרה ואמר הוא אל יסוד הכופל ממנו לפרקי' ר"ל הת' אינה
 שימוש כלל כ' אמתיהם וכן תרומה תכופה תקומה ג' ככל אשר ביארונו אך אינם מוז' השורש
 כ' אמתיהם עליומי ע' פעל : עתה ידעתי פ' רש"י מכירו היתי לשיעבר ועכשיו ביותר פירו' לפי
 עת' משמ' עת' אכי יודע ידעתי הוא עבר פ' ידעתי ממנה ומים לפי כך אמר הוא אל מכירו היתי
 לשיעבר ועתה ביותר • כי יבא פ' רש"י כי בא לשו' ידוע פ' לפי בכל מקום שבה האיתן לשון עתיד
 הוא לבד ההוא תמיד כמו ככה יעשה איוב פ' רגיל לעשות אף כאן רגיל לבא • ככל תכל פ' רש"י
 כתרומתו ולשבו לשון כמיסה וכו' פ' לפי כתרומתו כך פירושו מילאה תילתי' אך שרשם ככל והוא
 לשון כמיש' ולא גזירה אחר' היא כי הוא חטופי' לפעל של ה' וזאת חטופי' פ' מכ' ופסוק את' הים
 פ' רש"י וידוכן לשון צווי וכו' פ' לפי ששענו ה' עבר בזה ה' צדצ' ומהפכו לעתי' כי כל' שבתיה
 מהפכת עבר לעתיד לבד כשהיא רבוקה למה שלמעלה הימ' ואותה ה' שהיא מהפכ' עבר לעתיד
 שתי הצרות יש לה לענין עתיד ועשו ושפטו והוא הצרה אחת והצרה האחרת קצת כעת' לזווי
 אע"פ שהיא עתידה ופ' רש"י אל וידוכן לשון צווי כי יתרו לא היה כדאי לומר ודאי שפטו משפט
 אמת אלא אמר מוטל עליהם לעשות והקל מעליך פ' רש"י והדבר הזה להקיל מעליך פירוש לפי
 והוא בקרא מקור ד' כל בכלם שצטרך לומר ל' כל בכלם אע"פ שאי' כתובה ומגזרת עלומו ע' הוא
 ושרשו קל ע"מ קס ע' ומענין הפעיל הוא כי בגזירה זו הפעיל לעולם בקמ' גדול או ק' ק' לבד
 כש' אר' התיבה הקל ע"מ הקס • שבו ואח"הוא אל והקל כאן והכבד כאן לצו וכו' ר' שם הוא מקור
 בלא בכלם ולשון הפעיל הוא כמו' שפירשנו • והכות את מואב גם כן מקור בלא בכלם ולשון
 הפעיל אף אינם מוז' הגזרת לפי כך בזה הפעיל בפתח הכבד שרשן כבד הכות שרשן בכה :

נבון חלסים פירש' אס מנוד ר' ל' וזו משמשת לשו' עתיד זה צורה בלוי' כמו שפ' רשנ
 לעיל: ושפטו את העם פי רש' ודייכין ית שמו וכו' פילפיל' הדין התרגום לי עיר כלימ
 לעתיד כי קא' שו' נבואית זו משמשת בלחת מסתי הצורה כדלעיל כי אינה לעתיד אלא מוכה
 אותה לעשיית המעשה ובא רש' ל' ראות שדנר המקרא לנן הוה תמיד כי כל הוה תמיד אין
 ק פידה אס מוכירו בלמן עבר או עתיד או הוה תמיד הוה וכן רבי' ופי' הוה' אל ביאון מיתון
 יסוטנו דייכין הדין התרגום שמוכירו לשון הוה תמיד אלפ' האמר בהם דינו עתיד' בו' נבואית
 ובאיתן שהוה לעולם לעתיד לבד ההוה תמיד זהו הוה תמיד הוה כמו שפירשנו וכמו שפי' והלך
 וכו': ויחן שס פירש' כאילו היו אים אחד וכרפ' לפ' ויחן הוה לשון יחיד ויחבו ה'ל': והשא
 אתכם פי רש' ואוכקלום תרגם ושאש כמו ואכיע וכו' צרה לתקן המילה דרך כבד למעלה כמו
 שפי' הוה' אל כי שרשנו כשא ודגש ב' מעיד על הכ' החסירה ואוכקלום תרג' בכח חילוף האותיות
 שחל' ב' כ' כרין אותיות זס צס המתחלפים וא' ב' כרין אותיות ח' ח' המתחלפים כמו
 שביארנו באר הטיב צפר' קרש' אכל לא תלך רכיל וכו' . היו ככוס' לשלש ימים פירוש רש' ש
 לשון שלש ימים וכו' פירוש לפ' שלש הוה לבדוק והת' מעידה וכבר אמרנו בהרבה מקומות כל
 דביקות מביאה על ואילו בכתב שלוש של ימים והוה ימים שלימים כמו שפירשנו בפר' בא אכל
 שבעת ימים . ולפי' אחרת שהביא רש' ר' כל יום בלמי תהיו בכוכיה: עשן כולו פירוש רש'
 אין עשן זה ש' שהרי בקוד ה' בפתח אלא פעל כמו אמר שמר וכו' ר' כל קמץ פתח הוה פעל
 ואס הוה בקוד כולו קמץ ודאי לשון ש' הוה כמו שפי' הוה' אל והלך וכמו חסר רשע משל דבר
 ובקרא פעל' בלשון המרדקדים . ובפל ממנו רב פירוש רש' כל מה שיפול ממנו אכילו יחיד
 קרוי לפי רב פירוש לפ' ובפל הוה לשון יחיד ובפל' ל'ל' וכן יפרץ צס פירוש רש' אלפ' ש' ו
 בקוד חטוף קמץ אינו זו מזורתו פירוש לפי' מזורת שלמים ומבנין קל הוה אלפ' פתח בכת' יפרץ
 או יפרצו ע' יקדש ופקוד . וכיון דאת' לידן כימא צו מילתא כי יש חילוק בין פתח וצין חולם
 כמו יקדש ופקוד כל מה שהעבר בדרך פירוש שקאי על עצמו כמו קדש חילוק בין פתח וצין חולם
 שאליתן בפתח וכל מה שהעבר יונא' לאחרים כמו פקד שהפקד אחר ולא ישתנה זו צו פי' החולם
 בפתח או הפתח בחולם לעולם . כחזור לדברינו . ואמר הוה' אל וכן דרך כל תיבה שנקודתה
 מלופוס אל שהנקודה חולם על ה' הנקראת מלופוס אין הנקודה בתוכה אלא עליה והיא למשך
 לתפארת אות שלפניה כשהיא ממוכה במקף משתנה הנקודה על ה' לחטוף קמץ מכה דביקתו
 וא' תשיביני פן יפרץ בהם שכתב חקר ו' תדע' כל חולם דינו צ' ואין קפיד' אס לא בכתב כי החולם
 יורה עליו ואס בכתבת ה' בכתבת שלא לצורך: זכור ושמור פי רש' אסן פעול פילפ' אינו שם
 כמו גדול קטון קרוב רחוק אלא לשון פעולה הוה זכור כמו זכור וכו' ונקרא מקור בלא ככלס
 כשפירשנו בהרבה מקומות ואמר הוה' אל כך פירושו תכו לב זכור וכו' וכן כל קמץ חולם הוה
 פעולה ואינו צו כלל כ'א היה צווי זכור ה'ל' כי הצווי משתב' בשפה שכוני' ולא יותר כמו שבוודע
 עקבתיו בספ' לחות המשרה . א' רדוף . ב' צחר . ג' שמש' ד' מכה' טלחה . ה' ערבה אספה .
 ו' שמה זכרה ובכל' סיכוין ש' צווי איפשר במקור ויגרד עליו המעשה ההוה אס' הוה צווי או
 מקור כי הצווי במקור בלא ככלס כשישים בכלס על הצווי והיה המקור ובלא ככלס כמו הצווי
 הוה אכל בקודת קמץ חולם כמו זכור אינו צווי כ'א מקור לעולם . ודייכין מקור כבר פירשנו
 בפרשת וארא אכל ואס מאן אתה וכו' . מוצח ארמה פירוש רש' מחובר בארמה וכו' פירוש לפי'
 מ'ל' אמר מארמה ש' מחובר לארמה מה שאין כן ואס מוצח אכבים ש'ל' מאכבים כי אכבים
 כל אחד לעצמו אכל הארמה אחת היא ולא יותר: תעשה לי פירוש רש' שתהא עשויה לבחי' פי'
 לפי' לשון' ש'ל' משמשת לשון בעבור כמו לעבדים ולשפחות כמכרנו מאי איפשר לפרש' בלשון
 אחר . ונצחת עליו פירוש רש' אכלו כמו ועליו מטה המטה וכו' . פירוש לפי' על משמשת

בעיניו רבי' ואחת מהן אצל כמו שפ' הוא זל ונתת על המערב פירוש אצל המערבה ותנן רבי מאיר אמר השולחן היה ארכו זב טפחים ורחבו ז' טפחים ולהם הפנים ארכו ז' ורחבו ה' נתן ארכו כנגד רחבו של שולחן וכפל טפחים מכלן וטפחיים מכאן כמאן כמאן טפחיים ריווח כמנע כרי שתהא הרווח נכשת בהם צבא מאל המור שם היו כותכים שני בזיכי לבונה אמרו לו והלא באמר על המערבת לבונה וזה אמר להם והלא באמר ועליו מטה מנשה ותכן כמו העושה פוכה על גבי אכסדרה פירוש סמוכה לה כלומר על פיה וכן הרבה על במקרא ומפורשים לשון אצל ודרך העולם גם כן הוא מן עדות חבירו אמר לו למה אתה שוכב עלי : אשר אזכיר שמי פירוש רש' אשר אתן לך רשות להזכיר כמו כן : ואם מונח פ' רש' הרי אם זה משמש בלשון כאשר האלתן בפתח וכמו להזכיר והיינו כדפ' : ואם מונח פ' רש' הרי אם זה משמש בלשון כאשר כי אם אחת מר' לשוכות של כי והוא דהא וכמו שפ' והלך : כי חרץ פ' רש' אם הכפת והוא אחד מן הלשונות של כי כמו שפירשנו :

ואלה

המשפטים פ' רש' כל מקום שבאמר אלה פסל את הראשנים ואלה מוקף על הראשונים וכ' פ' לפ' כל מקום שבאמר אלה הוא התחלת העניין לפי מה שהוא אצל ואלה לעולם תוספת מעשה אחר וזאת מה שאומר עת' ומחזור למעלה היינו למה שאמר כבר ואל' יעלה על דעתך שדוקה הוא במילת אלה כי כן הוא בפסולס ובשמות ובמילות הדבך אשר עליהם מוסד כל לשוניו הקדש ודע כי כל ו' שיימם לשון תוספת הן בכל הלשון לבד מועטים כמו ואיה ועבה ואני ועת' ואני ועבדך וחדירה כי שמום כלום בלשון לשון תוספת לבד מה שאמר בתיבה וזאת ו' וה' כקל למד' ומה שכתבנו בפרק ודעת יש מהן בפתח ויש מהן בקמן ויש מהם בשבא ויש מהם במל פס ויש מהן בחירק בלשון כש' עניינו ולימודו מכל מקום כולם לשון תוספת הן וזאת הלמוד החזק היובא הימכה כגון וישע ויאמר ו' ענין אחר וזאת מה שכתב ולפי שהיה בפתח ודגש אחריה ומסכת עתיד לעבר וכן כולם אצל כשלין אחריה דגש לשון עתיד באלה ה' בפתח ודגש אחריה ומסכת עתיד לעבר וכן כולם אצל כשלין אחריה דגש אינו כן כמו קחם בא אלי ואברכם ולפי מה ה' היא ממונה הגרון מן אלה בקורה בחטוף ו בפפת כתבה תבארת בקורתה להמשמש לשכיה כדן אלה ואלם אחר ה' אלה' ועל עבר ואין אלה' מקבלת דגש כדכ' אלו יהפך לקמן הנקוד שצריך באלה' ער כפלה תחת הפתח וזה קמן כמו ואשמד ואקח ואמר וכן כולם וזאת אלה' ער בא קמן כדכס של שבא כמו דקר ונתן וזה לפי שהנביא מלעיל מיד והמילה קצרה בא קמן להרחיב כרי לרעה הנביא ויש מהן בשבא כמו ושמרו ואמרו וזה להפך עבר לעתיד וזאת התיבת כדן ו' שמרו הוא עבר ושמרו עתיד וכן כולם לבד מה שהוא באלה המשפטים כמו שכתב בקוף העניין ויש מהן במלפוס כולם דין ו' שבאית עליהם אלא שבא' אחריו ואין שבא' אחר בתחילת התיבה לפי' היא שדוקה וכמו במרתם וזאת אלה הם שדוקים על אותיות בומך ולפיכך קראוהו חכמי הדקדוק אותיות השדוקה פירוש לעולם ו' לשפיהם שדוקה ה' תחת שבא ודין שבא עליהם כגון ואלו כמנא ואל לא כמנא וזלדיותהן כמנא ולא כמנא ומלואו כמנא ו' לא כמנא ופרצת כמנא' לא כמנא ויש מהן בחירק כגון וישמרו ודין שבא עליהם אלא בתחילת התיבה ו' שבא' ואין שבא' אחר שבא כמו שאמרנו ותקדד בחירק כי ה' עצמה אינ' לא בקודה שהוא חירק לפיכך כחרקת ה' וכולם לשון תכפת הן וכל אחת שמונה רב לפי העניין ונר' בלשון ו' כוספת מחובר למעלה שאמר כדלולא למד אחר עמו וכתבו ההוא ל' שבאית כי השבא עבר עבדים ולא כתבה עליו הוד מלכות כדלית ככ' הוכרחו ואפילו הוד עבדים לא כשאה כי עבר עבדים היא לפיכך השבא לפעמים מחובר למה שלמעלה היינו ואין לה למד אחר כלל בפעולות כמו ועשה לו כתבת פ' אינה עתיד כדן שבא פעולות אלא דנון לוי' אלה שהוא עבר גם כן ועשה עבר איש היה בארץ עון עבר והיה

האדם הוא עבד וכן רצים אחר לא יסתר מרוב ובשמו' כמו ראונו ושמו' עני' ואנכי' ובעצד
שה' בחטוף ובפתח צא' ה' צפתח כסא' זרכו לעיל עץ ואבן וכן רבים ובמלת הדב' בגין את
גם רק' ע' אל וחבריהם זאת וגם ורק ולא ועל מחובר למעלה ולמטה וכן רבי' אף זו ואלה מוכיף
על הראשונים ואין לה למוד אחר כדפי' רש' : והפדה פירוש רש' יתן לה מקום לפדות וכו' :
פירוש לפי' מדלל אומר ופדה אלל והפדה ש' הוא הפעול כי שרשו פדה לפיכך פירוש שאף הוא
מסיע וכו' : ואם שלם אלה פירוש רש' ואם אחת מושלם אלה וכו' : פי' לפי' דקדק בן מדלל אומר
שלם או שלם כי שלם הוא רבוק עם המוקף וכל דביקות מבוא' של וכו' שאל' אדם שלם זה דייקו
א' ת' מה' : ואשר לא כדה פירוש רש' לא שרשו כי כרשו צד' : ולא יתכן לומר לשון רבד ציד
כי צידת חיות אין כופלת' לה בפעל שלו וכו' וכן איתא בדכפר הפירחון ואל' וכתפסו שפירו' לשון
ציד כי עוקר אחר יש לו וכו' פי' שרש אחר שרשו צוד ופי' הוא אל' וגד' שלו צוד וזה שם דבר בדרייה
וכן הביאו גם כן בספר הפרחון ופעל שלו צודה וכו' פירוש כל גורת חטופי' לפעל של ה' כשלל
פעל' ואמר חולם וכגול או חולם וכו' לפי' הנביאה אבל עליונו על כמו צד יאמר בפעל קמץ כמו
הנה אבי' בא א' וכו' והשיג הוא אל' על מנחם בן סרוק כי אי' איפשר לשון צד ציר אלא לשון
אורב הוא כדפי' והלך : והאלקים אלה לידו פירוש רש' ומן לידו כי אלה לשון כבד וכל כבד
יובא לאחר ואמר הוא אל' מתאכזה הוא לי מוזון ליצא עליה וכו' : פי' לפי' מתאכזה הוא התפעל
וכל התפעל עומד על עצמו ואינו יוצא לאחר כמו שפירשנו בהרבה מקומות לפי' כך אומר הוא
אל' מוזון ליצא עליה : ושמותי לך מקום פירוש רש' אף במדבר וכו' פי' לפי' מדלל אומר ושמותי
מקום או ושמותי לו מקום אלא לך מדבר עם משה ומשה בימחה לווייה הים : וכמנא בידו מות
יומת פירוש רש' שראו עדי' שגבנו ומכרו וכמנא כבד קודם מכירה וכו' : פי' לפי' או' או' מהפכ'
עבד לעתיד אלא מחובר למעלה הימנו כמו שפירשנו לעיל וגובב שהוא פעל' ומכרו גם הוא מ
מחובר אל' וכו' מליפוט זו כמו שבא דרין בומץ כמו שפירשנו לעיל כמנ' גבב ומכרו מחובר' גם
הם מחוברים בטעם : כי התדיר הוא קצת מוכרת ויש לו משרתים לפסיו והשקד משרתות
דרגא בייקוד זה בראיתא בשערי' בייקוד ואין לו משרת לאחריו לעולם אם כן וכמנא מחובר' אל
וגובב ואינו מחובר אל' ומכרו כי לא מבינו מחובר אל' מחובר אלא להם שהמחבר מחובר אלינו
ועוד אי' איפשר לפורשו לשון עתיד או מחובר לימכרו כי מאחר שמכרו לא יוצא עוד בידו או
ברשותו כי כבד כמכר אלא כדפי' הוא אל' : ורפא ירפא פירוש רש' כתרגומו לפי' שיש מקום
לפעול ולומר הוא בעצמו ירפא או יכחנו עד שירפא מעצמו ולא ירפאו ברפואו' באל' ללמוד
ישכירו רופא אפילו הוא יודע רפואות אם ירנה הנחבל : שור איש פירוש רש' שור של איש
פי' לפי' שור יש לו מקף לפי' שהיא רבוק אל' איש וכבר אמרנו בהרבה מקומות כל דביקות מביאה
של שחקר וכאלו כאמר שור של איש : תושב כהן כמו תושבו של כהן וכן הרבה : כי יבצר פי'
רש' וילך בהמתו וכו' פירו' לפי' יבצר לשון בהמה כדפירש הוא אל' ואל' תן צפתח לשון הפעול
פירוש וילך בהמתו וגורם האכילה : ואל' את בעירו פירוש רש' לשון מדרך כף רגל כי חלל
לפורשו שלוח ממש כי כבר אמר יבצר שהוא הפעול והוא שלוח ממש ומה לו לחזור ולכפול אלא
ושלח מדרך כף רגל ואם כן את כמו עם דל' לכ משמעו הוא דרך ומדרס הבהמה ובעצד פי' רש'
הוא חזק שן כי הוא מוכיין כבד וכל בכיין כבד יוצא לאחר ופירוש הבהמות אוכלות ואין ויבצר
על האדם כאמר : הטריפה לא יעלה פירוש רש' יש טריפה שהוא משלם וכו' : פירוש לפירוש
ה' הטריפה ידועה וכל ככלה צפתח ודרגא אחריו ידוע הוא כי הדרג' במקום ה' וכאלו כאמר
הטריפה וכן בשדה כמו בשדה וכן כולם : מכשפה לא תחיה פירוש רש' אחד זכרי' ואחד
נקבות אלא שדבר הכת' בהו' וכו' אל' ה' לנקה ואמר רבי' משה קמח' אל' לנכסרו מכשפה האיומה
לנקה אלא תוספת אמתיה לעשות פעולה לשם כמו שפי' כבר תוריש אל' דמו טהרה והוא ש

של פסוק ורש' הניח דברי דנותו וז' ורצונו משה קמחו אינו חולק וכן איתא בספר הפרקון
 בשרם עול אלא שפירושו דרשנו מן הלשון כי חף על פי שהוא שם ה'ל' מבטח וזו אזהרה
 לבקש לפיכך א' צעריבא ה' אמתוה כלל על זכרים ונקבות ואם כן רוקח ה' בייבא בשביל
 נקבות כי נחל ה' לזכרים הוא: לאלהים פירוש רש' לעז' אילו היה נקוד לאלהים היה צריך לכתוב
 אלהים וכו'. פירוש לפי כל מקום שבא בכלה בראש התיבות כשאיבה מקור בכלם אם תנקה
 בשאל אינו ידוע ונרין לפרש באיזה ענין מדבר אבל כשינקד נפתח ודגש אחריו ידוע' הוא
 ואינו נרין לכר' כי כוכר הוא במקום אחר בשדה בהשדה ואם אחריו א"ל הער שאינם מקבלים
 דגש ועול הכדור תרת הפתח ויהיה קינן וכן אם אמר לאלהים אינו ידוע באיזה מדבר ונרין
 לומר אחרים דל' כל כן אלוקים במשמע אפילו קדש אבל עת' כשאמר לאלוקים ידוע הוא כמו ל'
 להלוקים כי דיו' לאלהים ודגש נח' ולפי שהיא אח' הע' שאיבה מקבלה דגש כופל הדגש לפיכך
 תחת הפתח ויהיה קינן וזה שאמר רש' וכן כל ל' נ' רונה לומר כל' נ' ומה שאמר וכן למלכים
 לרגלים לבקרים א"ל' כ' נקודתה צחיריק כמו שבא הם לא שאין שבה אחר שבא בתחילת התיבה
 כמו שפירשנו לעיל' אבל כשהיא נקודה פתח ל' פתח ודגש אחריו כמו למלך וכו' וכן לע' ירגם
 הוא פתח והדגש כופל מן הע' תחת ה' וכן לאלהי' הכקוד פתח והדגש מן ה' תחת' כשפירשנו
 בפר' לך אלא ויהי רעב בארץ וכן כל קינן צאותיות בכלה המשמ' ברא' תיבות לעולם ידוע
 הוא ואין צריך לפרש כי כוכר במקום אחר כמו שפירשנו: כי תראה המור מנאף פירוש רש'
 הרי כי זה משמע בלשון ד' לימא וכו'. מ' ל' הרבה לשונות של כ' וזה אחד מין כשפירשנו
 צפר' וירא אלא כי וירא' כי צחק: אציווך פירוש רש' לשון אבה ונאה י' צמקום ה' ערש כרין כל
 תיבות שמוך הערש ה' כמו עשה עשיתי ונאה ו' למשך החולס על ה' ה'ל' אמתוה' לעשו' פעולה
 למס' והשם המופרד כן הוא אציון: בדרי' נדיקים פירוש רש' בדרי' המבודקים משפט אמת
 וכו' פ' לפי מן הדיון היה לומר בדרי' של נדיקים כי בדרי' בדיון הוא וכל דבוק מביאה ש' וא"ל
 היה להכך כדפי' אלא מקרא אחר הוא כמו שפירשנו בהרבה מקומ' וחסר ישרים וכאילו כאמר
 ויש' ד' בדרי' ישר' אחר' נדיקי' וא"ל לפורש כפשוטו מלא' שא"ל כי השוח' ישוור עיני חכמי ה' פ'
 מרשיעו כצר בדיון והיאך ילא' בדרי' נדיקים כי עת' אינם נדיקי' ועוד היאך ילא' נדיקים ע"ל
 אחד כי האחר ברשע והאחר כדק' אלא ור'א' על המשפט קאי דומיא דעיני חכמים פי' משפט
 והמותי פי' רש' והמותי כמו והמתיתי וכו' פ' לפי הדגש במ' צעבור מ' אחרת ושרטו המס' ונקדחת
 כפולס כשפירשנו בפרש' וארא אלא ככתה אף גזרת כפול' מתחלק לב' חלקי' האחד ע"ד השלמה
 כמו גז' חכן סבב ודומיה' והאחר ע"ד השניים כמו קס סב ואותן שהן חסרים ע"ד השניים י' צ'
 כשיוסף על הס' סימונים ירגישו האות להסרון הכפל וקראוהו דנותו המדקדק' כ' צ' צ' צ'
 ודגש פירוש כשכתובה התיבה יודגש האות לחסרון חבירתה כמו שפירשנו בפרש' ויהי עקב
 אלא גר גדוד יגורו וזה שפירוש רש' מודגש את האות ונקדו כמ' לפוס פירוש לפירוש מדיגש
 את הכפל לחסרון האחר ונקדו ע' ה' כי ה' כקרא' מ' לפוס היינו שתקד' בחולס והמותי מ'
 צעזרת והמס' אלא שהדגש צעזרת אף החסירה וכו' כמו שפירש והלך' ואמר הוא ל' שאלה
 מ' צעזרת מיתה אין ה' ע'לה בפתח ולא מ' ע'לה מודגש ולא כקוד' ב' לפוס וכו'. פירוש לפירוש
 אף היה מנורה עלומי ע' כי כל מיתה מנורה עלומי ע' אף היתה ה' ה' של הפעול ותקד'
 כש' לומי ע' לעולם בקינן כמו הקים השיב או צברי שהוא ק' כמו הקים השיב אף זר אלה כי
 אף כבי כוונת ואם כן ה'ל' והמתתי כמו שאמר והמת' העם הזה ואם כן אין המ' דגש וגם איבה
 בחולס ואמר הוא ל' והת' היא מודגשת לפי שבאה במק' שתי תיבות כמו שפירש והלך' וכן ירבה
 שכלל את חבירתה כמו שפירש רבינו יוסף קומי בספר הוצרכו ומה שפי' הוא ל' כתתי
 צדיק' ג' תינן ל' שרשו קתן ונ' אחר' כ' כי אותי' ד' עלת מתחלפי' וכתן כמו כתת בלתי' בלחון

המשורה

משפטים

המשורה : ורצה עליך פירוש רש"י ותראה עליך פירוש לפי שרש"י רצו וכן כפול"י ע"ד השניים
הוא כמו שפירשנו לעיל רצה אלא שבאה ושבאית ומתכסה להבא כמו שפירשנו לעיל ח"כ ורצה
כמו ותראה : ושתי פי' רש"י הת' מורגשת מפני שזה במקום שתיים וכן פירו' לפי' אחת ליסוד
ואחת לשמוע ואות כבלע בחצרתה כמו שפירשנו לעיל : וגרסתמו פי' רש"י ותרשם פירו' לפי'
גרסת הוא עבר ונראה ו' שבאית בראשית : פכו לעתיד והת' כסוף היא כוכב ומשמש במק' תיבת
אזה מ' כסוף הרבה ריבוי לשתת' כמו שפירשנו בפרשת בשלח אבל יבאנו והוא מבינין כבד
והיה דינו וגרסתמו אלא שאין הר' מוקבלת דגש כופל לפניו והיה צרי וכן רבים והראה לנו
רש"י שהוא עתיד ואינו נחוצה למעלה וה' שבאית מהפכו : כי תעבור להיהם כי יהיה לך
למוקם פירוש רש"י אילו כי משמשין בלשון אשר וכן מילה זו דרכה וחוקה הדבה עביינים כמו
שפי' בפר' וירא אצל כי וראה : ויכסהו העבן פירוש רש"י ב' פירושים פירוש אחד ויכסהו להר
זהו למ' דלילו ו' ימים היו קודם יתן תורה אי אפשר למשה כי משה עלה ויורד כמה פעמים :
באותו ו' ימים ולמ' ד' אחר יתן תורה היה צריך לומר ויכסהו למשה מעעון פרישה כדפירש :
בתוך העבן פירו' רש"י עשה לו ה' ק' שב לבתוכו דקדק כן כי ה' לא יבא משה בעבן או תוך העבן
בתוך רובה לומר נאמנע כמו שפירשנו בפרשת בראשית אצל בתוך הגן :

תרומה

ויקחו לי תרומה פירוש רש"י לי למני וכן פי' לפי' הל' משמש' כמו בעבור
ובאילו כאמר בעבורי וכן מבינו בהרבה מקומות שימושה של' בעבור
כמו לעבדים ולשפחות במכרכו וכן ועשו לי מקדש כדפי' הוא אל והעטש כי ודאי הוא אינו צריך
אלא צריכין לעשות לשמו : ככל אשר אפי' מראה איתך פירוש רש"י כאן פי' לפי' מראה הוא פעל
יובא לאחרים והוא הפעול ר' אפי' הוא הפעל המראה איתך אס' כן הפועל הזה אינו על עצמו
אלא לאחרים וכל פועל היוצא לאחריו לא יאמר מומכו לא עבר ולא עתיד אלא פעל בזמן האמירה
והוא הפעול לפיכך המ' פועל בפתח והיינו עת' לפיכך פירוש כאן וכן תעשו פירוש רש"י
לדורות והעטש מראה איתך כן תעשו כי לא צריך ו' של חינוך בדרך אחר : וכתת אל הארון פירוש
רש"י על הארון בראון רצה לומר א' ועל מתחלפים זה עם זה כדכירי אחר' כמון שפירוש בפרשת
קדושים אצל לא תלך רכיל ועל מבינו שימושו כמו בתוך כמו על על אר' שהוא לשון הכבש ולשון
א' מית הוא' : ואשמע את הקול מדרך פירוש רש"י וכשמע למשה בזה מועד רש"י בא לפרש
מדרך ה' מתפעל וכל התפעל או מתפעל לעולם עומד על עצמו ואינו יוצא וזה כראש יוצא כמו
מדרך אל משה להל' אינו כן כי הק' בה מדרך ציור לבינו ומשה שמע מאיליו ודגש ב' במקום ת'
התפעל ודגש ב' יעיד שהוא התפעל וכדכנס : וכשא' פירוש רש"י לשון כפעל דע שנגזרת זו
שמות העבר הכבד הנסתר והנפעל ככת' כשא' העבר ונראה ו' מהפכו להבא והנפעל כמו שפירשנו
וה' הוא כ' הפעל והדגש ב' מורה על ב' שרש"י כשא' שהוא צריך כבד הכ' הוא שרש"י והדגש בעבור
הכבודות וכשא' זו אי אפשר שהוא כבד כי כשא' שהוא צריך כבד ונראה ו' שבאית ומתכסה להבא
וזה אי אפשר לאחר לשא' השולחן עם בדיו כבד לכל מבינין : אשר יבן בזה פירוש רש"י אשר יבוסה
וכן : פי' לפי' מוריק ב' של איתן מעיד שהוא הפעל ודגש ב' בעבור כ' שרש"י כי שרש"י כבד
כי בשתיים המערכות כשא' ב' יבוסה חלל כמו שפירש' וכן איתן כספר הפרחון ואינה לשון
יבוסה כלל וכן אית' בדברי רבינו דוד קמחי אל : תיעשה פי' רש"י שיהי מקה מתקפה זה וכן
לכך ככתב ב' אל' ש' ש' כלל דכנס כי שרש"י עשה נגזרה חטופי' ל' פעל של ה' מכל
מקום בזה : מלא יקרא תעשה אלא י' לך כבד בזה והיא בעשת מאיליה והדרשה תדרש מראה
פי' רש"י כתרומתו דאת מתחזי וכן פי' לפי' וירא' הוא צריך השעל לכך פי' כתרומתו כי בכל מקום
שבאה כפעל בלא יבוסה עליו ת' ואי' התפעל כלל וכפעל הוא מן הפעול כי הפעול מראה

הוא

הוא האב הפעול והפעול מראה הוא התולדה מן הפעול וכן איתא בלוחות המסורה ומה שכתב
 במעמד שהוא פעול כי השורק הוא התולדה והמ' לעולם על הפעול ואם כן פעול ופעול הוא.
 ובימין עבר ועדיין הניזורים ראה בלב ומה שפירוש הוא אל סלחוס מראים לך פי' שכל ידיעת
 הש' וההשגה מן הראיית הדמיון של אש מ' מרוב חכמות ידיעת רוח אלקים ית' ומוריד בלבד של
 משה: אשה אל אחותה פירוש רש' כן דרך לדבר בדבור שהוא לשון בקצה וכו' וכו' לומר אש' פ'
 שאין בו רוח חיים השון לשון בקצה כי איש בגור מאש ואין חילוק בין י' לאחר הא' לו י' תחת הא'
 אל החורק והיה נרי אשה ככלעתי י' צדגש די נריאתה באות אחת של הש' י' ועוד כ"ל איש
 בגור מיש והא' תוספת אית' וכו' אשה אל אשה שכלועה י' ראשונה של שרש כדון חטופי פ' של
 יוד הכבלעת הדגש כדאיתא בספר הזכרון ועל כל עינין יוכל לומר י' ועשית את הקדשים
 פירוש רש' ה'ל' ועשית קדשים וכו' פירוש לפי' ה' ידוע פירוש שאכזר ומיוחד ובימין ככלל בפתח
 ודגש אחרי ידוע וזכור כמו בטהר לשדה השדה וכן הקדשים הדגש מעיד כי כמנא ה'
 בפתח שאינה ידוע' כמו השמן לב העם הכרע הכרעתנו וכן הרבה: כאשר הראית בהר פירוש
 רש' קודם לכן שאני עתיד ללמוד וכו' פירוש לפי' הראית הוא הפעול והוא התולדה מן הפעול
 כמו שפירשנו לעיל ואל כן הראית הוא עבר וזה אי' איפ'ש' לפרש עבר כי לא מצינו שגמרו כבר
 כדר הקיימות אל אשתקד וכו' כדר הראית ממני שאני עתיד ללמוד ולהראות קודם שתקיימו
 ואל כבר הראה כבר כדר הקיימות יראה הכל בצורתו ולא מצינו שלא ויכול להקיימו מפני כובדו
 עד שגמרו ה' ה' והקום מאיליו כדאיתא לקמן: מעשה הקדש פירוש רש' שם האומן ולא שם
 האומנות והמד' על התרגום והטעם מדלא אמר רקמה לא השם התואר הוא הכוונה לפועל לפי
 בקדו חולם נרי כדון פעל ויש חילוק בין בכיין קל לבין כדר כמו שער פקד יש לפרשו פעל
 פירוש שער עינין ויש לפירוש שם התואר מה שאין כן בבכין כדר משמר מפקד יוצא לעולם
 באחרים ואי' איפ'ש' לעשותו שם על עצמו כי כל בכיין כדר יוצא לאחרים אין זר אדם: לרשנו
 פירוש רש' להסיר דשנו וכו' לפי' כמנא דברים והופכיהם כדפי' והל' וכן איתא בספ' הפירחון
 ובדברי רבינו דוד קמחי ושאר רבותינו המדקדקים אלוין ויאמר אל לבו דווקא הוא שתיקה
 ומחשבה: לכל כוליו פירוש רש' כמו כל כליו כי מצינו ל' תוספ' בלי צורך בדבור כמו ולכלבפש
 השורצת כמו ולכלבפש וכלי הקדש מאה לכבר כמו מאה ככר מדוע אדום ללבושך כמו לבושך
 ודע כי הלמד' האלו הם משמין בשמות ולא כשינוש הפעולות כי בשמות הפעולות הם ואם
 מקורות הם מן שימוש בכלם כ' ה' לעולם כופל על הפעול כמו לעשותך הוא העשוי ולא יעשה
 הוא אחר ועוד ה' לעולם לעתיד כמו להורות לדבר ובשמות הללו אינה משמשים לא להיות ה'
 עתיד מוזמן הנוני ואם תאמר והרי כמנא למדין בלי צורך שהן דווקא עבר כגון ויחשבה עלי
 לשיכורה כדבש למתוך אכוש לשכר השלישי לאבשלום ואל הלמד' האלו אין יתירו' לא למדין
 הדמיון הם ופירוש זה דומה לזה השלישי לאבשלום פירוש ארביבן תגית דומה לו כדפי' הוא
 א' גבי ואתו ילדה אחרי אבשלום:

ואתה

תנוה להעלות כד תמיד פי' רש' מדליקן עד שתהא שלהבת עולה מאיליה

פירוש לפי' להעלות הוא הפעול כי שרשו עליה והל' היא ל'ל כללם כי הוא
 מקור והוא במקום ה' שרש כי אותיות א' הוא מתחלפים זה בזה כמו שפירשנו בפרשת קדושים
 אבל לא תלך רכיל וה' לעולם כופלת בסוף המקור בגורת ו וכו' ככר גם כן המקור בלא כללם
 כי ו עשית בנות וה' היא הפעול והיינו כדפי' עד שתהא שלהבת עולה מאיליה: תשכן פירוש
 רש' עשויות משבנות משבנות וכו' בלא ליישב שלא תאמר ה' ת' של איתן אלא ת' של אמתיה ה'
 המהפכת פעולה לשם כמו שפי' בפרשת תרועה אבל טהרה מעשה חרש אבן פירוש רש' אומן של
 אבנים חרש הוא רבון לתנינה שלאחריו לסיכר הוא כקוד פתח בסופו וכו' פירוש כל מקום שיש

חצורה

דציקות הוא מציא של כמו זקן ביתו וכן פירשנו בהרבה מקומות כך דעת רש"י ויש להקשות מכלל
הא שהיה צדק לתיב שלאחריו מוכפף אל פעולת עבר הוא חציו קמץ וחציו פתח כדינו כמו
שמו פקד אין דציקות של שייך בשביל פתח זה כי דינו וישרו כן הוא ויש הוא שם התואר כ
כרפי' הוא לא אומן של אצבים אם כן שם המופרד ממנו מהוא פעל לא מנא בשמות ואצל שם
המופרד הוא פעל כמו חכם רשע משל דבר ובהדקו יפול הקמץ ויהיה פתח זה אי אפשר כי
כשהיה פתח הוא פעולה ועבר חכם רשע משל דבר ואם כן עמר כדינו ועבר הוא ובהדק
השם זה ובשיפול הקמץ ויהיה פתח יבוב קמץ ראשיתו כמו חכם לצד רשע און משל הקדמוני
דבר הי' ולא מנא שם שם שם בקוד קמץ פתח ואין לשמות שם מין פעל כלל וכל שכן דעת רש"י וזו
פירושו הרש הוא עבר ולשון מחסבה הוא פירוש האומן של אצבים החרש והשז בלבו מחשבות
קודם עשייתו ומניירו בלב וכן אמר מחסב בן ברוך בספרו המחברת ובהרש' הן עניי' אומנין
חסבי מחשבות הם ואמר בספר הפרחון אל תהרוס אל רישך רש פירוש אל תחשוב בלדך לשמות
לו רעה וכן מנא חרש הן פירוש נכח מלכה או עניין מלכו ועל דרך זה כירוש רציו דוד
קמחי אף כאן פירוש רש"י אומן של אצבים חשז וצבה מלאכה ובלו חרש זה בדוק לתיבה שאליו
רונה לומר בקודתו פתח ושמעו זקא הדבוק לבגול עליין כי בגול עליין הוא מוכרת ועומ' כמו
החיה אלפים אותי כאשר דבר ובגול עליין מפרשי זקא וכן איתא בבערי כיקוד זקא תמיד
אחריה בגול כמו יבדל לפקודיהם לצד זה לומר ה' למשיחו לכורש וכשיש לו משרת אחר לעולם
הוא מוכח לצד המוכיח על פי המכורש ויש להם טעם ואם כן הוא דבוק בטעם ואמר הוא לא
לפיכך הוא בקוד פתח בהבוס רונה לומר הוא עבר לשון חשז מחשבות כמו שפרשנו ואי אפשר
שהוא שם כי אלו היה שם אי אפשר שיאמר הפתח וזלת שזא בתחילה הכל כשפירשנו וכוונת
שיאמר הקמץ בהדקו לשמנו כמו חכמים רשעים משלים דברים לפי שהוא דבוק בטעמו ועל
מחשבות האומן קמו ועבר לפיכך הוא בקוד בפתח ואמר הוא לא וכן חשז טעם כזה קו האומן
החשז מחשבות של ענין לתקנס וכן חרש ברזל מעבד האומן של ברזל חשז מחשבות של ברזל
לתקנס נמצא כולם דבוקים בטעם לפיכך הם פתוחים כמו שפירשנו וגם דעת רש"י איפשר
לעשותו שם ומן השמות הדגושים בפתח ויהיה דיכו להיות חרש והר' הדגוש ולפי שאיכה
מוקבלת דגש בול הדגש לפיכך תחת הפתח ויהיה קמץ ואלה השמות הראויים להיות פתח פתח
הדגושים אות האמצעית או הראויים להדגש לא יכתבו נעצור מוכתם וכן כתב רבי' דוד קמחי
בספרו : על שמות בני יבדל פירוש רש"י בשמות וכו' פירוש מצינו הרבה שימושי' על וזה אחת
מהן כגון אשר חטא ועליה וכונו שפירשנו בפרשת דא אצל על צבאות' פירוש זה כי על לשון
עלייה ותועלת והרבה עיניי' תושל' מנצאים וכל שימוש כפי עינינו : שרשרות פירוש
רש"י כגון שרשי חילו וכו פירוש לפי' מין גזרת מרובע' כמו שפירשנו בפר' וארא כמו גלגל שטעם
שרשר ומכאן שפי' הר' יתיראל כמאמר ר' יתיראל לא יבוא ופירוש רש"י כמו שלשלו' ראה
אני את דברו וכן איתא בספר הפרחון בסוף מחברת ש' צבולא רצונית וכן כתב רבי' דוד קמחי
בספרו החרובין משי' שרשו וכו' וכל הטעם שרשרות ושלשלות חדא היא כי אותי' לא מתחלפות
וכן איתא בספר הכרובן אלמנותיו ארמנותיו כמרדו מלכו מילות מורות : על החשן פירוש רש"י
לצורך החושן וכו' פירוש לפי' הרבה שימושי' על ואמר מהן מלכו ועל השכות החלום : ולא
יוז פירוש רש"י לשון כתוק ולשון ערבי הוא כדברי דגיש' ון לברע יש להקשות למ' הסכי' רש"י
לדברי דוכס' בו לברע והלא אף רבותי' עשהו לשון ארמית ואמר בספר הפרחון ולא יוז החושן
במשקל ולא יבדו בלכתן מן סבד ולשונם תמך בפיהן מן מקק ואמריו רבותיו לא מפרשו וזמתי
הלב רבו מחלוקת בישאל ועוד אמרו מכאן לתלמידי חכמים שאין מוסיף אותן ואמרו לו אין
מוסיפין מלשון כי הוסיפום ירבעם ובכיו פירוש הדחיקום מ'מ חילו ג' לשונות קרובים המה ז"ל

לזה ע"ל וא"כ לשון ערבי למה ל' א"ל קיסל'יה ל'דוכוס בן לברט שזה הלשון לשון ערבי ואם ידובר
 בו ג"כ בלשונות החר' מ"מ כתעבר לשון ערבי בתוכו כי לא טוב לשון ער' מלשון הקדש שבתעבר
 בו לפרקים וא"כ לפי זה פסק רש"י כוותי' ואם שאר רבותי א"ל הביאוהו לפי זה לא פליגי והביאוהו
 בשם זוח מנורת כפולים ע"ד השכנים ורגש ב' בעבד' כ"כ פעל: לקח פי' רש"י קח וסתי גזרות הם
 וכו' פי' לפי' מלשון לקח כאמר שתי גזרות אחת ע"מ השלמים כמו לקח ע"מ שמוע ואחר ע"מ
 חטופי פ"פ של ב' השלמים אינם חסידים וחטופים חסידים ולקח מן שלמים לקח מן כח שהיא
 חסידים א"ל אחת היא ולפעמים שלמים ולפעמים חסידים ואיפשר ג"כ דעת רש"י כדפי' פתרוכ'
 אחד לקח כמו כח כי אותיות דע' א"ת מתחלפים כמו שגודעה עיקבותיה בכפר ניירה ולקח כמו
 בקח ובכל מקום שנראה ב' בראש השם כופלת כמו בתן תן כד' כי תדור כד' וכן איתא בלוחות
 המסורה: על הכדד פירוש רש"י אף מן הכדד יעול וכו' פי' לפי' על משמם כמו עם כמו ועשית
 חסדך על עבדך ויבא הכדד על הכשים כי על משמם לשון ענינו ותישית כדפי' רש"י: על
 לה פירוש רש"י לשמו של מקום וכו' פי' לפי' ל' משמם כמו בעבור כדפי' שבו בהרבה מקומות כמו
 לע' דים ולפעמים כמכרנו: שבעת ימי פי' רש"י רצוני וכו' פי' לפי' ש'ל שבעת דבוק לתיבה
 פלאחריו ובכל מקום שכתב דבוקות מביאה של כמו שפירשנו בהר' מקומות וא"כ כמו שכתב
 שבעת של ימים שלמים ורצוני: איתכא פי' רש"י כמו אותך פי' לפי' כל אותיות הא"ת ביתא בבא
 קמן במוק' בתיבה אות אחת אחריה פירו' א"ה' א"ס לא שחקר ע"פ המסורת לבד אותיות הכ"ת
 לפעמים בתי' בקמן ולפעמים בלא אות ה' או א' ולפעמים בלאם כדון שאר אותיו והע' בהצרת
 קמן כדבר ה' או א' ולפעמים יכת ולפעמים לא יכתב ובהצרת המבטא לעולם היא: על הכיפורי'
 פי' רש"י בשביל וכו' פי' לפי' בכדד פירשנו שיומשו של על גס כן כמו כן: לשבכי בתוכם פי' רש"י על
 מות וכו' פירוש לפי' הל' משמם כמו בעבור כדפי' ש'ל ובהרבה מקומות ובעלות ארזן את
 הכרות פי' רש"י להעלות להבתן וכו' פי' לפי' לשון הפעיל הוא כמו שפירשנו לעיל:

כי תיגא וקנה בשם פי' רש"י קנה של בשם וכו' פי' לפי' כי דבוק ה' במקף וכל דבוקו מביא' של
 לפי בקור דברי כי ה' אחריהם כמו שמרי הבית דק מרחקת פי' רש"י ש'ד הוא ויטעם
 מוכיח שהוא למעלה וכו' פי' לפי' כל פעל הכני' מלרע אבל השמו' לעיל: כמו שכי' והלך' מלעיל
 כ'ו קדש חד' ש'רש אבל כהכני' מלרע יבא ו' אח' החולם כמו אכל ה' א' ויטעם שורק אהל מוע'
 וא"ל לוי' שהוא שם האומן כי הוא בקר' ר' קח כמו שפי' ה' א' מ' עשה קח שם האומן ומה שהכני'
 מלרע בעבור בקודת ה' וגם סמיכת הכני' זו כד' זו א"ל ויטעם ה' גיכה סימך ליה: על דבר
 אדם לא ייסק פי' רש"י בשכי יודין לשון יפעל וכו' פי' לפי' שכי יודין בו אחת לשימוש האיתן ואחת
 לשם י' שאי' כופלת כמו י' יודין ויבניין קל הוא לשון יפעל וא"ל הוא א"ל לא ייטב פירו' לפי' שכי
 שרש'הם אחד יסק ואח' במק' מחטופי פ' של יודין הכשרים ועליו ע'וכן יטב שרשו יטב טוב
 ובלא האיתן בחירוק בבניין קל בלוחות יודין הכשרי' וכן אית' בספרי' רבותי' המורקקי' א"ל בד
 בדד יהי' פי' רש"י כ' בעיני' שהול' לשי' יחידיו וכו' פי' לפי' שרשו דדד וכלתי' כ' שפולה אות אחרונה
 איפשר בשכני' כמו סבב כד' וכן אית' בספרי' רבותי' המורקקי' א"ל קדש יהי' לה' פי' שלא תערכו
 לא לשמו כן פי' רש"י א"ל לפי' מדא' לה' ש' לשמו כי הל' משמם כמו בעבד' כמו לעבדי' ולפעמים
 במכרנו וכו' חרש' און פי' רש"י לש' אומני' וכו' פי' לפי' חרשת הוא דבוק לתיבה שלאחריו כי הת'
 משירה שהוא דבוק וכל דבוקו מביא' של כמו שפירשנו בהר' מקומו: לעדו' פי' רש"י לבד לוחות
 העדות פי' לפי' הל' משמם כ'ו בע'ור כמו שפירשנו בהר' מקומו ודייקני' אחרי' פי' מ'ה שפי':
 ואת בגדי' הסדד פי' רש"י וא"ל אומ' לפי' ש'טעו של מקרא וכו' כ'ך אית' בס' הפרחון וכן פירשו' כ'
 דייקני' אחרי'. לקדש פי' רש"י לצורך הקטור וכו' פי' לפי' הל' משמם כמו בעבור וכו'. לדעת פירוש
 רש"י האומות וכו' פי' לפי' לדעת משמ' לאחרים מדא' את למען תדעו או לדעת לבס' קורא לה'

חשא

פי' רש"י שמיר' קדושת' לשמו וכו' לל' הל' משמשת כמו בעצור : אשר ילכו פי' רש"י אלהות הרצה
או להם פי' לפי' ה' ילכו לשון רבים : פרוק פירוש רש"י לשון זנוי מגורת פרוק ליחיד כמו דרכו
מגורת דרך פי' לפי' הוא מצביין כבד כמו דבר שבר והוא זנוי ליחיד לרבים דברו שברו ולעולם
בצניין כבד אות אמונעית דגושה לנד כש אות אמונעית ר' נוסל הדגש לפכו תחת הפתח ויהיה
קמן וכן לפעמים אותיות אחהע לעולם בתשלוש דגש או בקריאת' והקמן מן פרוקו כאלו כאמר
פרקו לפ' כך פירוש רש"י והוא זנוי וכו' וכן פירשו דבותיכו המדקדקים : ויתפרקו פירוש רש"י
לשון פריקת משא שנתלוס מאזכיהם וכו' : את כזוי כמו מכזוי וכו' נמשו אלי עמי ישר' ואעיר'
צד הכשלים בו רבים אשר תען בדעת כפרדים כוונת החכם הגדול ל' פירו' לפי' ויתפרקו הוא
מזכין התפעל וכל התפעל לעולם על עצמו ואין זר בעמדיו ואין התפעול לאח' כלל וכן איתא
בדברי רבי' דוד קמחי בחלק הדקדוק ובחלק השרשים ומה שפי' רבינו ע' אכן עזרא והתאוייתם
לכם הגדול הגדול הוא הפעול ל' א' פי' שיבא על הגדול שז' הפעולה על עצמו ואיזה יונא
כלל' ואמר הוא ל' כמבא הם מפורקים ומזימיהם וה' את אי אפס' לפר' כ' א' מן כדפי' הפכו
משמעת את כי את נוסל לעולם על הפעול על אות שאחריו כמו ראובן הרג שמעון לא כודע מי
ההורג ומי ההרג שמו' ראובן הרג שמעון שמו' שמעון הרג ראובן והם אמר ראובן הרג את
שמעון ודאי שמעון כהרג ואם כן ויתפרקו השם אם כזווי משמעת' הכ' מ' כפרקים ואם כן
סתר' א' להדרי' ויתפרקו קאי על עצמם ואת על הכזוים לכיכ' פי' הוא ל' הם כפרקים עצמ' מן
הכזוים כי כמבא את כמו מן כדפירש הוא ל' וכן אם יבא הרצח אגבול והרצה לשונות ללות וזו
אחת מהן והוא ראשונה ואחרונה דאל' בית' כלל הלשון כולה בחר בו לתיקון לשון הקודש ו
וכשכתבו בו אות אמונעית הרי כחתם הלשון ועל זה כאמר אמת חתמו קאי יש בו סודות אחרות
משמו של אלקיים ית' ונמסר תשעה כסס אחד מיוחד קדשים דבא הוא ראשון' אש' אש' ראשית
לראשיתו בלתי תחילה רק עולם ואות א' מורה הוא אמונע' ההוא דבא ראשון' ק' הוה כלל וזן
ואות מ' מורה הוא האחרון כלל הוא ובלא קצבה ואות ת' מורה ועל זה שכתבו המגמל' קדוש ק' ק'
ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו : וכחזור לדבריכו את כבחר בשלשן שיד' כולוהו לפי' שהוא ראש
וסוף והוא כלל הכל וא' פ' שאין את בלתי בורכ' כד פירשנו מקצתו : ויעשהו עגל מסיכה : פי'
רש"י כיון שהשליכו באור לבור באו מכשפי ערב רב שעלו עמהם מונזרים ועשהו נכספי' פירוש
לפי' ודאי א' ר' לא עשהו שז' ואשליכו באש וינא העגל הזה כלומר לא פשעתי ולא ידעתי מהיכן
בא אלה מהמכשפי' ועל זה כאמר וינר אותו נחרטו וינר לשון ינירה נחרטו לשון חרטומו מזרים
פירוש חרטומו' עשו אותו אש' שרצותיכו המדקדקים ל' לא יחזיקו בשרש ינר וחרטום לא
צדש שחרט מ' מ' ל' שד' דעתו ודוי' כ' אחרים פי' מה שפירו' וגם דברי דבותיכו ל' ולא פי' יג' לא
משמעתו ופשוטו של מקרא מתחלקים בדברי תורה : וידר פי' רש"י לשון קשן כמו וינר
א' נ' קשון פירוש לפי' וינר ה' מצביין כבד דכל וי' ופתח אחריו לעולם הוא כבד והרג' צאות
אמונעית של שרש משיד שהוא כבד והלשון לשון קושי והראייה מוכ' קטות אצל הלשון דבר האיש
וכו' וזה הלשון גם כן לשון דבר ומג' פירוש דחק אותו הכנואה בעל כורחו כמו שכתבתי ויהי
בל' כאש בוערת וכו' : והכחם פי' רש"י התעשת להם מחשבה וכל' פי' לפי' הכחם לשון התפעל
בדרך ה' לעולם עלמי שפשה המעשה ההוא לפיכך פירוש התעש' להם מחשבה וירגש' נכ' בעצור
ת' התפעל והקין תחתיה בעבור הדגש צאות אמונעית' של שרש כדון התפעל' כי שרשו כחם והח'
אין לה דגש לעול' כופל' לפי' תחת השתח' מ' קמן ודינה צפתח וברגש כמו ויתכללו וכן כילם
וכשחסרוה' נתכוו' דגש תחתיה צאות ראשונה של שרש ואם תאמר ודילמ' לשון כפעל הוא וירגש
במוקם כ' כפעל וקמץ כדרכו כמו השור הכבד וגם ביתך ולי' אי אפס' כי א' היה הנגיד מלעיל
כמו הכרו כושאי כלי' ה' על פי שהדברי' הללו כדברים בעינייכי כפול' כמו דרך זכר יש לחלק
בכולהו

וכלהו כי כל בניין כפעל הצורך הוא ההתפעל או כר' כפעל וזם התואר הוא כמו כנרע כאמך
 ויש חילוק בין כפעל בודד ובין בניין התפעל כי בניין כפעל לעולם אחת הוא כי יפקד מושגניך
 מלרש ובודד כמו התפעל ואחת הוא אך ההתפעל לפעמים אינו אחת כמו יש מתעשר ואין כל
 מתרש והוא רב : אל אשר דברתי לך פירוש רש' יש לך אבל דבור במקום אליך וכו' ר"ל אש"פ
 שפירשתי כבר וכן כל לילו ולך הסמוכים אבל דבור מפורשים לשון על לא כולם אמרתי אלא
 יוכל לפר כמו כן : ויתכנלו בני ישראל את עדים מהר חורב פירשו ככל אשר ביארוכו אבל
 ויתפרקו העם את כימי הזהב : ומשה יקח את האהל פי' רש' לשון הוה הוא וכו' . פלפ' תמיד
 הוא לקח האהל מאותה עוון והאלה רוצה לוותר יקח האלתן לעולם עתיד מלמד ההוה תמיד ופי'
 הוא אל יקח הוה תמיד : יצא פירוש רש' כמו וינא ר"ל גם כן הוה תמיד ופירוש כל המדעש יוצא
 לעולם אש"פ שהוא עבר בזו אין כפחותה כי כל הוה תמיד לפעמים מוזכרו לשון עבר לו עתיד
 ולשון הוה וכו' וינא כמ' יוצא : והיה כנחת פירוש רש' לשון הוה כו' פירוש לפי' שזאית לשון
 עתיד כמו שפירשנו כבר ואלה שמות לבד כשה' הוה תמיד ופירוש הוא אל זו הוה תמיד ואיכה
 עתידה יקומו כל העם לשון הוה תמיד אף על פי שיש בו האיתן שה' לשון עתיד כדפירשנו וכן
 פירוש הוא אל עומדין כל העם לשון הוה תמיד וכן והביטו אחרי משה לנען הוה תמיד וכן והיה
 צבא משה וכן ירד עמוד הענן וכן ועמד פתח האהל וכן ודבר עם משה וכן וראה את כל העם
 וכן וקם וכן והשתחוו וכן ודבר רש' משה וכן כהש' ודב' וכן לא ימים מתוך האהל ודבר
 עם משה פירוש רש' ותרגומו ומתמלל עם משה וכו' לפי' הביא רש' התרגום כי הוא מצניין כבד
 וכל בניין כבד ויבא לאחר לעולם בלשוננו הקדושה ואמר הוא אל אבל התרגום עשהו התפעל
 שהוא צורך לעולם וקאי על עצמו כמ' שפירשנו וישמע את הקול מדרב שהוא כמו מתדב' ואינו
 אמר מדרב שהוא בניין כבד ויונא כשהוא קרא מדרב פתרונו הקול כדבר ובין עצמו וההדרו
 שמועתי ואיליו וכשהוא אומר מדרב פירוש המלך מדרב עם ההדיוט והתרגום עשה ודבר כבד וזה
 כמו התפעל לפי שהוא כי יוד שלמה ויהגיה מוכרת זו והפך רש' התרגום ודבר עם משה
 ומתמלל עם משה פירוש לפי' לאחר שעשהו כתרגומו לשון התפעל צא לעשות הוה תמיד אש"פ
 שנכבד בו צבא כדפירשנו לעיל וכן ושב אל המחנה כדפירש הוא אל ולפי מדרשו דבר אליך
 שישבו וכו' ר"ל לשון עתיד : בקרת הצור פירוש רש' העיני הגשמים ההם תנקר יקרוהו ערבי
 בחל אבי קרתי ושתיתי מים גזרה אחת להם ודעת רש' כך הוא כולם מצות השופי פ"פ מכ' כמו
 שפירשנו כבר ויאר' יקרוהו הכשרם כפלה ברגם כדוכה אחר האיתן כמו כתן אתן יתן תתן כתן
 כרתי כפלה הכ' כגון טוב תתי שרמ' כתן כדאית' בלוחות המעוה וכן הביאם מנחם בן סרוק
 כספר המחברת כרגש קר וכל אף על פי שהלך לשיעור להפיל כל מה שאפשר לכל מכל מקום
 לא זו הדרך מלשוננו הקדושה ואין קר שרשם כלל כי כל שרש ככדצר ככתר לוכר ר"ל הוא
 עשה המעשה כמו ויסתכל שרשו ככל וישתמר שרשו שמו יקרוהו שרשו ככתר ולולי תרי הסכמות
 חכמו ישראל המאירים כוזה רש' אל ומנחם אל כל קרתי כרגשו קר יקרוהו שרשו בקד ושר' ש
 שרשים הם וכן הביאו שר' רבותינו המדקדקים אל ומנחם מנחם כי כדר שרשו צהירו איכנו
 שוה לרינקים אחרים וקצת כמו שפירשנו ונראה דברי רש' כן הוא גזרת אחת להם ר"ל השיקר'
 מהשרשים שאינם כופלים לעולם אחת היא והוא קר אף על פי ששני שרשים הם וזה אי אפשר
 לפרש דברי מנחם אל כי בכל ספרו אינו חש לשרשים כדרינקים אחרים כמו שפירשנו : כגון כי
 רש' מיומן פירוש לפי' שרשו כון והכ' היא כפעל לכך פירוש מיומן היינו כשאיכנו : כי עם
 קמי ערך הוא פירוש רש' ואם עם קמי ערך הוא וכו' פירוש לפי' הדבה לשונות של כי וזו אחת
 מן הן חס' כמו שפירשנו בהרבה מקומות ובפדשת וירא אצל כי יראה : ונחלתנו פירש' ונחלתנו
 כלה מיוחדת פירוש לפי' כל דבר באחר משתי הצדות או יוצא או בודד כמו שפירשנו בתחילת

ויקהל ופקודי

ספר ויקרא וצמקמונות אחרות וכל מה שהוא נודד כשיוסף עליו כינויים מפורש כשתי תיבות
 כמו בני יצחקי יכלו ממנו אף כאן בלשון דעת ותכליתו בודד ופירוש ותכלית עמו ועל השכיבה
 בבית המקדש והקדבת קרבן לכך פירוש הלשון אינו בודד ללא ותכליתו את הארץ וענין יוכל
 אדם לטענת ולומר ותכליתו היתה תקנו לחלקך לכך פירוש הוא לא ותכליתו כחלה מיוחדת :
 אשר תזכר פירוש רש"י אשר יפטור הזכר את רחמה תחילה וכו' פי' לפי' תזכר הוא מצביין כפעל
 וכלפעל בדגש הז' ובסתר לכמה לל כשמגידים אחריה וכן פירוש הוא אל תל תזכר לשונך כזה
 מוסב על היוזרת לל כשמגידים אחריה אשה : אוריש פירוש רש"י כתרומתו לתריך וכן להלך רש
 וכו' פי' לפי' שרשו ירש וירש משום לשון ירושה ולשון גרושין וכן הביאו בהפך הפרחון ובחיבור
 רבינו דוד קמחי דלא כמחברת מנחה בן ברוך שהביאו בשם רש"י אף על פי שכוונתו להפיל כל
 מה שאיפשר ליפול מל' אינו שרשו כ"א ירש : הכסאים צדקה פי' רש"י כמו כסאי העדה רש"י צד
 ליישב שלא באחר כל הכסאי' צדו אליו רק כל כסאי ונציא משפט והם ככים עשר : וידבר משה
 אליהם פי' רש"י בשליחתו של מקום ולשון הוה הוא כל העיניין הוה לל אין הלימוד של כל התורה
 היתה צבת אלה כך כהנו וכך מעשהו בכל פעם ופעם ואין קפידה אם מזכירו בלשון עבר
 או בלשון עתיד כי הוא הוה תמיד :

ויקהל

פירוש רש"י לשון הפעיל וכו' פי' לפי' בכל מקום שבה האיתן בפתח לשון הפעיל
 הוא וזאת שאחריו אלה בלשון האיתן בפתח כבניין קל והפעיל זה כלינו
 באר' ויהיה בלשון האיתן בפתח כי לקצר הנרי בה' צעור הי' כי היה דיוק ויקהל
 ומה לי הכקור לשינוי או מתחת ולשון הפעיל הוא מולא אחר ויקהל ופירוש לא חספס בידים לא
 בכיון : טוון את העינים פירוש רש"י היא היתה אומנות יתירא שמעל גבי העינים טוון אותם ר"ל
 את משמשת כמו מן כמו שפירשנו בפר' כי תשא אבל ויתפרקו העם את צומו הזהב : והותר פי'
 רש"י כמו ולהותר וכו' פי' לפי' כי קצר א בלשון רבותיו המדקדק' מקור בלא בכלל לל אף על פי
 שלא כוסף בו בכלל אחת מאותיותיו מ' מקור הוא וכל מקור בלא בכלל כעמדהו על הל' רוצה
 לומר כלינו נכתב הל' כי כשדבר' להל' במצוא מה לי במוכתב אי וזאת המכתב במקום שיש הכרע
 לדבריה ומקור יוכל לומר ממנו עבר עתיד צווי פעל פעול והעניין יורה עליו והמקור על שם
 המושבה כי בכל דבר שיעשה האדם הן דבריו ממש הן שכללים הכלל ממשבה מוקדמות ואחר הוא
 אל והותר כמו והכבד את לבו לל גם כן הוא ולהכבד : והסבת את מואב כמו ולהסבת את מואב
 אף על פי שכל אחד מהם אחרת לעניין מקור שווין : במראת הנבואות וכו' רש"י בל לומר
 שהוא פוך שרוא' בו הכסאים ומתקשטין אותן וכן הוא דתכן אין רואין במראה צבבת וכן בספר
 איוב כראי מוסב ומוה פירוש כלי טל מראה מעשה יניקה הגשול' כן את השין השחקים בשביל
 ביחבוחו אף על פי שהשחק יותר כלה הימנו :

אלה

פקודי לבקת פירוש רש"י כתרומתו לאתכא פי' לפי' לבקת משמעותה כמו ויצוק שנון
 על ראשו ופירוש לבקת הכסף של ארובים בקרש' להיות קבוע בהן כי זהו מקור
 ומשמעות' גמר המעשה כמו לדרת לבקת לבקת שרשם ירד ישב הלך באלה למקור וכדחה י שרש
 ממקומה וכן לבקת שרשו יבן וכשבא ל' מקור בצורת חטופי פ"ת מ' צבכין קל לעולם כופלת ת'
 לאחריה והיא הימין לגמר המעשה כמו בנקת בנקת לבקת מנקת ופי' הוא אל כתרומתו לאתכא
 בתוך הכור וגמר מעשה לעצמו ולא לאחרים ואינם דבוקי' בקרשים כלל : פארי המנבעות רש"י
 חור והפך הלשון המנבעות המפארים ר"ל פארי דבוק הוא כמו שמרי אכלו וכל דבוקי' מביאה
 של כמו שפירשנו צדקה במקומות וא' כמו שפ' פארי של מנבעות : פתל תכלת פירוש רש"י
 ואל תתמה על שלא אמר פתלי תכלת וכו' ר"ל לשון רבים ה"לל ומזכירו בלשון יחיד פירוש שם
 הכלל הוא שאמ' רבי' לשון יחיד כמו שפירשנו בפר' וישלח יעק' אצל סור וחמוי' : והקום המשכן

פירוש

פירש' הוק' מאליו וכו' טעמו כו רבי' תלמידי להתפיש על דבריו הגדולים בלמדת הוקס מאליו
המשכן כוקף מעצמו וזה חלף כי שרשן קס והוא מצביין הפעל וקראוהו רבותיו המדקדקים על
בספריהם שלא יזכר שם פעל' ללעולם הצביין הזה בל מחדר ולא מעצמו כלל ואף יתכן לומר
בוקף מעצמו ואי הוי רוח הוי בן וא' ברי' לקול' על רגליו ולהזקף מעצמו ולס' עי' כס הייכו עי' אחר
והוא חלף לא כך אחר רש' הפעל הוצא לשלטה כמו הדרף כי' המדרף פי' הגור' בעצ' או במאמר
או במעשה והדרף פי' העושה המעשה והכדרף מהן וכסר' לומר לדבר מן הכדרף זה כל הדרף
והוא הופעל ותולדת ההפעל הוא וכן הוקס הוא הפעל והוא לשלטה ההקי' ההפעל הוא הסס
ית' נבחו הגבורה בלא כפדדים והוק' העושה מעשה הוא מש' העושה בידו והזקף מאליו עי'
בעללות הש' ית' הוא המושך אשר חלף בידים מחמ' כובדו כדפי' הוא' על והוא ספי' הוקס מאליו
עי' כפלות הש' ית' ולא עי' משה עי' ובקרתם פירש' ובקרתם שיקריבו לכלי הוא שם והת'
מאותיו' לאות' כי' המהפכ' פשוטה לשם כמו ספירשכו בפר' תוריש אל עהר כי יוכל לומר ובקרתם

סליק ספר ואלה שמות לדקדוקי רשי וז

ויקרא אל משה פירש' הקול הולך ומגיע לזכיו ודעת רש' כך כל מקום שאל ויקרא
הוא צביין קל בלחת משי פירושים כמו ויקרא אל אדם אחד ויאת' בל אלי או
עשה כך וכך אל' הקריאה יוצא לאחר לעשות שום דבר מזלותו שקראו והוא הברה אחת והברה
אחרת ויקרא כמו שתאמר אדם הקרא וצעק צעק גדולה או סטבה ואין הקריאה לאחר ופירשו
המדקדקים על השון הזה בודד כי אינו יוצא לאחר והלשון הראשון עובד כי הוא יצ' ולא ודעת
רש' ויקרא האומר כאן בודד ואינו יוצא לאחר חל' מהו אל משה שמשמע שהוא יוצא ועוב' כלשון
הראשון ופירון הוא על הקול הולך פי' פועל בעצמו ומגיע לזכיו ואח' הוא על אל את הקול מהו
הקול המכריש בכתובים וכו' פי' לפי' הקול ידוע ודגש אחריו בכל מקום שאל אחת מאותיות
בכלה בפתח ודגש אחריו הוא ידוע פי' שכל כר במקום אחר וכן איות בספר הזכרון: לאחר פי'
רש' מה שפי' שבי פירושים ודעת רש' כן הוא כל מקום ש' לאחר איפשר לפר' שיאמר כן ליערל
או למי שכתבוהו עליו אלל במקומות שכת' בפי' דבר אל פלוגי כגון במקום הזה ש' אחריו דבר
אל בני ישראל אל' מוכרע' הוא לפרוש מהוא לאחר האומר כאן: תקריבו פי' רש' מלמד ששנים
מקריבו וכו' כי בכל מקום שאל ת' בראש ומלפוס בסוף לרבים אששים הוא: יקריבו אותו פי' רש'
מלמד שכיפין אותו פי' בכל מקום שאל האיתן בפתח הוא לשון הפעל לבד על אח' הע' ופירוש
האמיתית בלתי ספק והוא מדרב' בלדס הכופה אותו לכך: או הודע פי' רש' כמו אם הודע
וכן הוא הדין בהרבה מקומות כי כל אותיות בומץ מתחלפים זה בזה כי הם ממוצא אחד מוצא
הש' בספר יצירה ומ' מתחלפים כמו שאלמר ארמון ארנון טב כדאיתא בספר הזכרון כמו
שפירשנו בפר' קדוש' אלל לא תך רכיל: הודע שיו שרשא פי' רש' היה סגור שהוא התר ולאחר
כן כתבר שהוא אסור וכו' ודעת רש' כך ה' הודע הוא הפעל מהטופי פ' מוי' כדאית' בספר
לומר' המזמר' ופי' רש' כר' לפי' השון כי רש' בל לפר' פשוט המקרא' והמדקדקי' אחר' פי' רש' שיו:
לכל אשר יבטא פי' רש' לרבו לשער פי' לפי' יבטא הוא עתיד כי בכל מק' שאל האיתן עתי' לבד
מהוה תמיד ואח' יבטא לש' עתיד ואח' לכל לרבו לשער: אשם הוא אשם אשם פי' רש' הא' כולה
קמון ש' הוא שם דבר וכן הוא מבלתי ספק וקראו בספר הזכרון פעל בשער השמות ופי' הוא על
והיכי חנו קמון וחניו פתח שהוא לשון פעל פי' עשה הענינה: ולא פי' הוא על אשם שהוא קמון
וחלם וכו' שאלסם כמ' לאשם וקראוהו בספרי המדקדקים מקור בלא בכלס פירוש שדריכ' לומר
אחת

צו שמיני

אחת מאותיות בכלם אף על פי שלא ככתבת ויהא צלתי ספק וכך פירוש המוקרא לבי דעת רש"י
פירוש להביא קרבן אהם :

צו

את אהרן וכו' פירוש רש"י אין זו לא מיד ולדורות ואינו מדקדק כן מלשון
צו מכח דיוק אלא שאמר צו את אהרן גם כן ע"כ נ"ד הוא והמנוח הוצת
גם כן היא לדורות צוין ספק . תופיני ומצת פיתים כירוש רש"י אפוייה אפויית הרבה ודקדק
כן מן ה' של תופיני האהרונה שהיא כוספת ללשון רבים כמו י"ל שמרי הבית אכלו בשם חזיר
דברי העם וכן הרבה . ואשר יזה המדה על רבגד פירוש רש"י ואם הוא מדרגה פירוש לפי"ה
הוא אדם על בגד ופירוש הוא א' ומוקם הדם אשר יזה יבצם יזה השכיב כאמר על הבגד מן הדם
אז מן מי שהוא המזה וקאי על הבגד ולא על העמה אותו וכן לא יזה לארץ גם כן על המעשה
ולא על העשה אותו ותמצא הרבה תינות שלא יזה המעשה לארד כמו ואחר אבשלום לא נטה פי'
לא נטה לבו אחריו אם כן המעשה הוא בעצמו אין נטה גם אכלי יזה לאחר על האהל וכן שומר
ישראל יוצא על ישראל שם כשם בודד הוא ואינו יזה וכן הרבה . וממחרת והמותר ממנו ויכל
פירוש רש"י ויתירא הוא וקאי על ר' ראשונה של וממחרת וכן כל החצירים קבוצו ר' ראשונה
יתירא ופירושם יתירא הם במשמעת הלשון ובפשוטיו אבל ללמוד מהם אינם יתירא כמו ש
שפירשנו כבר והמוקרא אר לך דרשנו כי אין תיבה יתירא בתורתו שאין לכו למידן ממנה
כשאמרה ללשון ואפשר ר' כד לחצר ר' של אחריו יעל מה שזכרנו למעלה היינו וכו' כאלו
רבותינו א' בפרי המדקדקים דמו עליהם חכמים לזוגם וכן כאלה לו ורבותינו המדקדקים
א' פירשו מה שפירשנו

שמיני

וויצאו פירוש רש"י לשון השטה והמנוח ודקדק כן מן הלשון כי שרשו
מנא וה' איתן צפתה וכל מקום שאל האיתן צפתה לשון הפעול הוא לצד
ההוא דעל אותיות אה"ע וכך פירושו לפי דקדוק הלשון דהיינו לשון הוצ' והוצ' והמפורשו
היינו ה' והכל הצדה אחת הוא לא לשון הראשו עיקר והשני פירוש והצדיות לא הורגלו לשונם
בו לפיכך אין דעתם משיג אות' כ"כ . כי כן צויתי פירוש רש"י בלתיבות ואלוהו ודעת רש"י
לפרש גם כן שורק של צויתי כי שרשו צוה וקראוהו חכמי הדקדוק כפעל כבד כשצאה שורק
תחת אות ראשונה של שורק הוא לעולם כפעל כבד ולעולם הפעולה צא מאחר ולא מעצמו כלל
וקראוהו חכמי הלשון שלא הוזכר שם פועלו פירוש הפועל אינו בעצמו כי הוא יוצא מאחר :
כאשר צויתי פירוש הוא א' לא שר צויתי לכם במחנה ורבה גם כן ליישב צויתי הוא הע' מעשה
כלומר מזה לאחר וקראוהו חכמי הדקדוק פעל כבד כי כל מה שהוא מצניין כבד לעולם יוצא
לאחר ואי אפשר לעצמו המעשה ההוא כגון נזה דבר שר כפר ודומיהו אצל מצניין קל לפעמים
על עצמו ולפעמים על אחר כגון שמר שהוא מצניין קל במקומות יוצא השמיר על אחר ולפעמים
עומד השמירה על עצמו ופירוש מזה את עצמו כי יוצא כטה אחר ארוכה פירוש כשהוא לבו
פירוש עצמו אין כטה שם ארלי פירוש יוצא רכנויה על האהל ובמקומות שהוא אינו עומד על
עצמו יוצא לאחר ויכל לומר כטה אלא חדלו מכה סברות אחרות ואמיתיות כמו שפירשו חכמי
הדקדוק א' וכמו שנארתו בפס' זה בשורת צויה הלמד ללמד דעת בחלוקים שבין קל לכבד :
וידבר פירוש רש"י אין וידבר אלא לשון עז וכו' פירוש לפי וידבר ה' מצניין כבד ולעולם הוא
כבד זה הבקור ויש בו דברים כמו שזכרנו וגם כן מעשה הפעולה של כל הכבודים איזה חזרים
לעולם אלא המעשה ההוא קיים לעולם כמו שאמר בלחות המזורה וכתן כותן כל מקום שזכרנו
וי ופתח אחריו כגון בכבודות כמו שתאמר וידבר והכניעו בעלמא ויכהגו בכבד וזכמו שזכרנו
כבר כי הוא כבד . לא יאכלו פירוש רש"י לחייב על המאכל כאוכל תדע כי יאכלו כקרא בפס'י
המדקדקים כיון כפעל ודינו היה צ' הכפעל שהיא כתובה בנאכל וכ' כשנר וכשנא הא' תן
לקר

לקצר הלשון כחסד הכ' והדגש אחריו יורה עליו וקמץ אות ראשון של השם ואמר יש' מן כשר
 יפקד מן כפדף קף כאן יאכל מן כאכל לא שאין הא מקבלת דגש וכו' של הדגש אבל ההירק תחת
 י' הא תן ויהיה כרי וכן רבים ויהפכו כל המיוס ויהפד לבד כי אל' הער אינה מקבלת דגש רק ח'
 ר' במקומות הירועים ויש מנמים עליו למה: וכפעל קל יונא מן כעל קל הפועל אותו כי הפעל
 אל והפעל תולדה: ונמנמם פי' רש' אם אתם מנממים אתכם בארץ וכו' וקאי על' נבאית
 בראש התיבה כי היא מהפכת עבר לעתיד כי נמנמם עבר לא' נבנא מהפכה וכן במרו עבר
 ושמו בני ישראל את השנת עתיד וכן רבים כפפירשכו בפר' ואלה המשפטים ובמקומו אחרות:
 והיית' קדושים לפני ופירוש רש' במקדש אתכם לעולם בא' דין הוא של ויהיות בשבא אל
 שאין שבא אחר שבא בתחילת התיבה ודין ה' והוא להיות' לזכורם לא כשהיא בא' על ה' שבאית
 של היה כי ע' הפעל י' או על י' שבאית היא בהרפת פירוש בזה במיריק כמו ישרון ויתוס וכן
 רבים:

תוריע

ימי טהרה פירוש רש' והוא ש' דבר כמו טוהר ולפיכך אמר כמו טוהר
 כי טוהר הוא ש' ד כמו שאמר בספר הזכרון וקראו פעל על משקל טוהר
 כמו כשר צוהר צהן והביא בשרם פעל ובשכיל א' הע' פעל כרס' הסגול שהוא פ' ק' לפ' א'
 ובשכיל הה' הכוספ' צ' והיכה מפיק הכ' שהוא ש' ד כי בכל מקום שנמספת אהת מאותיות א'
 אמת' א' בתיבה שהוא פעולה ת' יה' שם לעולם צין שהוא לפני הפעולה צין שהוא א' הפעולה
 כשקל' אות אמת' א' לשימוש בתיבה אז הוא כס' בוודאי' כמו 'טהרה בלא מפיק וכן כל אותיות
 אמת' א' בראש הפעולות או כסופס יהיה שם א' כמו אקדח קחח הוא פעולה ופירושו אנבים
 טוהות המאירות מורכב: ד' טהרן ובסוף אשר שפכו דס' נקיא שור ומורא יוכל להיות בלא
 א' כמו גדי נבי כדאיתא בספר הזכרון מ' כוספ' ברא' השמות כמו משור מנשן מקדש: ש' שמר
 שכן קדש פעולות ובסוף כמ' חכם רקס פתאום שלשום מלשון חכן רק פתי ופתאום מן פתי ופ'ו
 פתי יהיה האדם באותו משה שלשום מן שלש' בראש ובסוף כמו תפארת תלבושת כי פאר לבש
 הוא פעולה י' כמו יעזור יצבה יקב' בלא י' הוא פעולה כמו עזר גבה קס ובסוף כמו מוכיח אדם
 אחרי פירוש אדם הכסוף אחר ורבותינו הרגילו לשונם בן אשמאי בנאי זכאי וזאי כ' כמו כמרוד מי
 כפתוח כי היתה כסיבה שר' מרד פתח סבב ובסוף שברון שברון זכרון שרשו עבר שכר זכר:
 ה' בראש כמו להכפת גוים הנלה שרשו כף ככל הצלה ה' בראש ובסוף לתוספת ואיפס' ה' אחרונה
 ד' צלה לנקבה אבל ה' לז' ודאי תוספת כי לילה לשון זכר הוא הלילה ונמצא בלא ה' ליל שימורים
 וכן ה' של טהרה תוספת אמת' א' אבל אם היתה מפיק ודאי פעולה היא והיה דוכה של ט' בנחוט
 קמץ ו' ה' בשבא טהרה כמו מן גדל גדלה אלא דין אותיות א' הע' שכן גדוכים ומלכ' נצחותם
 לפניך כשנרדף חק' לפניהם ושאל תחתיהם לעולם הם לוקחים החטוק קמץ תחתיהם וכותבים
 קמץ לפניהם ולא יהיו ההולכים לפניהם טובים בנקודה: הם כי מלכ' הם ואף כשיבואו אותיות
 המסרתים יעשו כ' כמו יעמוד חי דיכו וישרו יעמד כי הוא הפעל פירוש הכפעל מאדם ה'
 המפעל' כמו שפירש' אל כאשר פירשנו במקומו בעזרת האש' ית' יומה שפירש רש' טוה' טלה
 אינה אלא פירוש על הפשט שה' אינה לנקבה: טהרה המסורה עליו ב' הה' רפויות: וטהרה
 פירוש רש' מי שאל לכפר בו טהרה תלויה ודקדק מן' שצאית שיוסף על ענין ראשון ומחזור
 למעלה הימנו כמו שפירש הוא אל בואלה המשפטים ואיפשר שרובה הוא אל אבל לפי דעתו הוא
 אל רבה שהאין זו של וטהרה לשון נקבה ולא פירוש ש' ד אלא על ה' טהרה כי ה' תרגום טלי' ש' ד
 רבו: והתרגום על זו וז' ודאי: צרעת היא פירוש רש' צרעת לשון נקבה ודקדק על ת' של צרעת
 שהיא לנקבה כמו סכחת נקבות אבל זכרות לא נמצא בא' זכרים אף על כי נמצא אבות:
 ישמע' עליו שרשו אבב כמו והשערה אביב ואינה כקראים אבות ער שקיימו פרייה ורבייה

חזרע מצורע אחרי מות

זהו קל למצוין והזכרים גרמו הקצות שהם מזרעו תחילה כמו ש'אמר דבותיו ז'ל ועשו סימן
אשה כי מזרעו וכו' והפעל הזה בודד וקלי על ענינו לפי פירוש ואם הוא ונא' היה להפך
אם כן הלשון לפי אמיתתו לשון אבות פירוש הקצות גרמו הזכרים אם כן ת' כל צרעת לשון
בקצה אף על פי שמתא' עומא הוא צרעת הוא קלי על הצער החי ולא על הצרעת כמו שפירש
הוא ז'ל : כגש הוא פירוש רפי השאת הואת לפי שפירוש הוא ז'ל כגש לשון זכר צריך ליישב קלי
הוא על השאת ולא על הכגש :
אחרי הוכבס פירוש רפי הוא לשון העשות לפי דעת
רבי שלמה יצחקי כך הוא כי הוא שקראו חכמי הדקדוק הפעל כי הפעיל הוא האב הגורם לאחר
שכפסל וכשכא' לדבר באותו עיניו הכפעל מוכירו כלשון הפעל כי הוא התולדה המעשה
שכפעל מאותו עיניו הפועל אותו גם כן הכבס הוא הפעל כלתי כפס כי ככל מקום צבחה ה'
השימוש במוקד הוא לפיכך פירוש הוא זכרנו לזכרה לשון העשות פי' והדייקר'
אחרים פירוש מה שפי' ולא בארתי אלא מה שפי' הוא ז'ל :

מצורע

ביום השמיני לטהרתו פירוש רפי שמיני לטהרתו ולהוות עז ארז
ואזוב וכני תולעת * כי כבד כלומר כן למעלה וביום השביעי יגלח
וביום השמיני יבא קרצותיו זו אם כן טהרתו בן ביום ודק קמן ה' השמיני ודגש אחריו כי בכל
מקום שבא אחת מאותיות ככלה כפתח ודגש אחריו ידוע הוא שזכר במקום אחר והדגש באה
במקום ה' כשדה כמו בשדה הכוזב במקום אחר כשדה כהשדה לשדה כמו להשדה השדה כמו
ההשדה * וידא את המקום מרחוק כמו שפי' הוא ז'ל ואם צא' אות ככלה על אחת מאותיות
לא העבר שאינם מקבלים דגש או יהיה קמן כמו צארץ ויהי רעב צארץ כמו שפירוש הוא ז'ל צארץ
לארץ הארץ כי הדגש כופל לפניו תחת הפתח ויהיה קמן המצוי כן הכוזב במקום אחר :
הקצות פירוש רפי לשון העשות וכו' ודעת רבי שלמה יצחקי כן הוא לשון העשות והוא
הפעיל ופירוש אדם הגורם שאחר עושה המעשה והוא הכין הגרם כי איכו עושה מעשה ההיא
צדי' פירוש בקצותיו כדבי וכן העוה ואל' תתמה עלת' של הקצות כי היא משום דניקות כת' של
העשות וכן רבים כי הוא מרכאטפחא ואת בתיים במקף או מקור הוא כלל כלם כדני רטופי
ל'פעל' כת' * אבל חלץ פירוש הוא ז'ל מוכב הלשון על האדם שחלצו וכו' פירוש על האדם שחלץ
האזכרים ולא על הכהן הגרמו ומפעילו ופירוש הוא ז'ל והוא מלשונות הכבדים פירוש לפי שר
צבייכים יש בתיבות צביין קל וצביין כבד ובהבדת הלשון משמעתם אחת ה' אבל יש חילוקים
צבייהם כשפר פירשנו במקומות לשון קל דבר שיר פקד חלץ ולשון כבד דבר שיר פקד חלץ :

אחרי

פירוש רפי אל יבא כי צעכן אראה כי תמיד אפי' בראה שם עם עמוד עכבי
וכו' שלא ירגיל לבא וכו' פירוש הוא ז'ל כן כי בכל מקום שבא האיתן על
התיבה יהיה עתיד כמו שומר ומשומר ישומר תשומר כשומר אף כשהו' הוה תמיד אין חילוק בין
שמוכירו כלשון עתיד בין שמוכירו כלשון עבר כי הוא הוה תמיד פי' הוה ועבר ועתיד ולפיכך
פירוש הוא ז'ל אל יבא אל ירגיל כי אי אפשר שמוכיר עליו הפסוק שלא יבא כלל בכל עת ובכל
זמן כי גם כן אמר אחריו מיד בואת וכו' כי צעכן אראה אי אפשר שהוא לשון עתיד שאם
כן שהוא עתיד יבא הכהן לשם כשאין שכיבה בראה עליו צעכן אלא ודאי גם הוא הוה תמיד :
ישמר חי פירוש רפי כמו יועמד על ידי אחרים פירוש לפי כל מקום שכתב ישמר הוה הפעיל
פירוש אדם הגורם העניין להעשות כי הוא אף פירוש הגרם המעשה כי בכל מקום שבא האיתן
בפתח הוא הפעיל כלתי כפסל על אף הע' כאשר בארתי במקומו בעזרת האלית' אבל
כשרנונו לדבר מאותו עיניו הפעל מאדם העשה אותו ומגרמו מוכירו כלשון הפעל כשנא
האיתן בנ' קאו במוקד ידוע הוא שראו הפעל וכשנא הפעל על אותיות אף הע' שכן ממוצא
הגרמן

הגרונ כמו שכתב בספר יציר כי הם מלכים ואין דרכם לעמוד במקום נר ובחטות יקחו ח'ק
תחתיהם ויבדקו קמון לפניהם כדאית' בספר הזכרון יעמד יחר' כל רכשו כדיל רחוב גדול
יעמד והוא יבא מן הפעיל כי הפעיל האב והפעיל תולדה ולי' הוא זל והתרגום יתק' רש' בא
לכרוש שיעמד כפעל הוא פי' תולד' ואחר' כי בכל מקום שצא לשון הקדש בלשון כפעל התרגום
עליו בתי' ח' הת' מן יתקם מראה שזה תולדה כאשר בארתי בזהר מקומות : אשר הם ונחיים
פי' רש' אשר הם רגילים לזנות פי' לפי' ונחיים פועלי' וזה' אלא כי כל פועלי' פועלי' באותו עת
שאר' ואל' לפרש עבר או עתיד כ'א בעת שזכר כשהפעול' מן הפועל יונ' לאחר כמו שמד ישר'
אל' לפר' לא עתיד ולא עבר כ'א פועל וג' כ' נח' יונ' פי' היום ונחיים עמד' כ'א ההנהגות אלא
לפרש לא לשון עתיד ולא לשון עבר ולא לשון פועל לפיכך פי' הנה תמיד וכל הנה תמיד אין חילוק
בין לשון עתיד בין לשון עבר בין לשון פועל כי הנה תמיד הוא הכל כשהפעולה קאי על עצמו
וזכר הוא כמו עמד או ישב כפרסו לשון עבר או עתיד פי' היה פועל' אומי' רש' או יהיה פועל'
לימים כמו והוא עמד עליהם הפועל הזה היה מימים רבי' לא וכת' לזכר ב' רכב עמד כל יבא
ב'א פ' יהיה לימ' רש' וכן כולם ואם הפעל' ה' רכב כפעולתו לאחרים אל אחת מתיב' הדניק'
כמו א' או ב' עד על מן א' את שו' כמו מן א' כפרסו עבר או עתיד' אומי' יה' פועל' או מוזן היה
פועל והסימן מאותיות א' א' צע' ואפילו אם הוא יוצא כמו המוציא אתכם מדרך שהוא פועל'
עבר וכן רבים : כי כפס כל בשר דמו כפסו ה' . כי כפס כל בשר דמו היא פי' רש' דם ובשר
לשון זכר כפס לשון כקבה רש' בא ליישב ליס' קמא דקרא קאי על הבשר ועל הדם לפיכך אמר
לשון זכר הוא ולישאל בתי' דקרא קאי על הכפס לפיכך הזכירה לשון כקבה היא :

קדושים

הם אמו ואביו תיראו לשון רבים כי כל מקום שיבא האית' בתיבה וסוף ו'
לשון יחיד תיראו לשון רבים פי' רש' כל אחד מהם תיראו אביו ואמו פי' לפי' איש
מלפוסם בזהו לעולם הוא מרבה על רבים כוכחים פי' כנגד פניהם ולפניהם' וכטעם קצת לכוני עמו
תעשו תשמרו וכן רנ' ולפי' המדרש שפי' הוא זל אשה מכין כשאר' תיראו הרי שנים פי' מי כמו
רש' סביר' הדיין איש ואשה דהל'כ לשתוק מאיש כי אביו ואמו לשון זכר לא מורא לטעור' איש ט'
תיראו קאי ג' על הכקב' וא' תת' על הלש' כי לשון זכר' ה' תיראו ע'מ תשמעו תקראו תפרעו
תקראו תשמעו כי בכל מק' מר' לר' על זכר' ונקב' בתיב' אחת מוזכר' בלשון זכר' כי הזכרים
בתקופ' הלשון ולש' הכקב' בלשון זכרים כה' אל' שפס הוא על לשון הכקבות אבל כשאמר
תשמעו תראו ודאי הוא לשון זכר ולשון כקבה ור' מראה על הכקב' וכן ישמעון ירגזון וריחון
וימיון זכר' ונקב' כשתר' וכשתר' פי' המעשה כדבר שלא בפניהם וה' מראה לנקב' וכן כדוכח'
תשמעו וחבריו ודייקי' אחרי' פי' מה שפ' לזאת דעתי כטעם : ואל' תתמה על הקמן של תיראו
של אור תיראו כי הוא בעבור הכניסה זקן קטן מוכר' ועומ' כן וכן תשמרו עבור מע' הכניס'
לא אמר' ישמעו ותדע שכן הוא מת' ומוכר' זו אות ומצטל חוק' יבא ונבד כפת הבא אחריו ויהיה
רגש' הלא קטן בשיכיו' וסומכ' י' ראל' הוא כדאית' בחוק' יהא וגם פי' לו משתדל' לפי' והוא
מהפך פסג' אופסג' לבד ועיק' המש' שלו הכאמן בכל ביתו מוכח הוא ולפעמי' המוכח' לו זו מוכח
אפי' קיש' לו משרת אחר כגון הכא וכן רבים . אל' הקלילים פי' רש' לשון אל' ודעת רש' שהוא מן
הכפולים שפני' אותיות אחרות שוות כגון סב סבב גל גלגל קם קמס אל' אלל וכן רבים . לא
תלך רכיל פי' רש' כמו רגיל' ור' כחלף בג' שכל אותיות שמוציאות ממקום אחד מתחלף' זו ב' זו
וכ' פי' לפי' כל הא' ב' בית' חלף לחומש מוצא' כאל' כדוע כפי' יורה וכל חלף וחלף בדבור בא
ממקום אחד ותנוא' אותו בפי' כקודר הקמץ תבין אותו וכל אות ואות האתי' ותולדותם מוצא'
אחד מתחלפות זו בזו וחמשה המוצאות אלה הם : מוצא השפה בומץ : מוצא השיכיים ופגרים :
מוצא הלשון דמ' לית' : מוצא החיך גיכ' : מוצא הגרון אחדע : וסימן על חמש המוצאות א' ל' ג' :

קדושים

וכל מוצא ומוצא התלכים האותיות כי אחים ורעים הם בכל מוצאיהם ומוצאיהם מוצ' השפה
 בזמק מתחלפי' ב' ר' פיו' ג' ג' מר' פ' הגל' הקלפי' טעם טעם הוא לכי שמע ערי מזרות
 בזרות ארגון ארגון יעצטון יש בו שבי חילופים משבי מוצא' וב' חלף ממוצא השפה
 זמק' ת' ט' חלף ממוצא הלשון דלטת : אלה מן בזמק כחלפים ושאר חזריה : מוצא השכיים
 זמק' מתחלפים יעלון יעלון יעלון ועק' זעק' : יורדן יורדו כשורי מהם כמו כשורי
 השירי הסירי שריון שריון שר כר וספוכי יספון ליכרים ששרי צנריו : ואף על פי שהל' ממוצא
 זמק' הם הוא משלושה מוצאות ואות הכפל היא בהדגש הלשון עם החיך ממוצא דלטת לפיכך
 ר' מתחלפת ג' ב' דל' : אלמנותיו ארמנותיו כמורנו כמלנו וזולות מזרות : אלה הם זמק' כחלפים
 ושאר חזריה : מוצא הלשון הם מתחלפי' דלטת טעה רעה חרות' חרוש' כעש' כתש' לשכ' כשכה
 כטושה לטושה כחמא לחמא ישימות ישימון יעילים יעילים האכל הגדול האזן : שכיים שתיים
 יעצטון יעזתון : אלה הם הכחלפים ושאר חזריהם מן דלטת ימוצא החיך גיכך מתחלפי' ד' ברי
 לוש בן ימיכי קיש' ל' שאלו בן קיש מעכסין מעכסין כביר גביר סוגה בשעשים כוכה ששגגי
 תשכשי הגל' הקלפי' גיגיל רכיל לא תלך רכיל יוגבים יוקפים תקן תכן אלה מן גיכך כחלפים
 ושאר חזריה : מוצא הגרון אלה הערים המלכים הם הכחלפים לפיכך יש בהם הדבה דיכי גדולה
 כמו שביארתי כל אחד במקומו ולקצת גדולתם שבה אות' ר' לעשות כמעשיהם לפי שיש לה גם כן
 גדולה משלושה מוצאות מה שאין בן בכל האותיות מוצא השכיים : מוצא הלשון מוצא החיך כמו
 שאמרנו כבר והמלכים האלה הם מתחלפי' האמון ההמון האלתי האלתי אשתוללו השתוללו
 כעתם כחתם הדברי שמים חוברי מתעב ומתאב ען חכית כתי' חן חכית קוד' התגלה התגלה עד
 ימלא ימלא היכה היכה : אלה מן אלה הע מתחלפים ושאר חזריה ומאלה ה' מוצאות יתקצבו
 ויתחברו ג' ב' אחים אחרות וכל האותיות אש' יתקצבו לאחים הם מתחלפים זו בזו כמו שחקמר
 מ' כקראו חלוק מן כי מוצאיהם ג' מן החוטם וכשתקנו ויהחוטם ותאמר מנמים תרגיש ש
 שמוצאיהם מן החוטם ומתחלפים מוכך כסך מושק חרול כשקו בר כפלאות מכלאות כבי' מסיבה
 אלה וחזריהם : ובכן אותיות הכבדים העליונות משם אלפים ית' אשר כל היות ויהיה הכל
 מהן ככה גבורותיו ויתחדש בהן אותיות בעולם כדאיתא בכפר רבינו א' ע' ז' כי הוא שם הכבד
 והן אותיות אלה הכבדים מתחלפים זו בזו כי שם אלפים יתבדך אחד בלא כפרדים ואין יחוד
 כיחודו ושמוכא לו והוא כאה לשמו ואין לי להאריך כי אליו דומיה תהיה : ימלא ימלא יקרחו
 יקרחו ילד ולד בור בלר כהקיר ביר מומיה אך הק' יוכל ענד אדוכי זה דרכיאל הלא הלה כולה
 כולו קוי וקוי ה'מה ירשו ארץ ככה כבי וובל אובל קאם ראם כמו וקאם שאון צעמך וראמה ו
 וישבה יקום יקום ירום ירום אחד יחיד ומיוחד אחד אלפינו ית ואותיות הכבדות שם קדושים
 רב' ה'ל' לפעמים יקראו ולא יכתבו ולפעמים יכתבו ולא יקראו : יכתבו ולא יקראו ה' כמו אליו
 אדוכי לאלהיו ה' כתי' יקרחו ה' כמו הוא שקורים היא ה' כמו ראשו והדומים להם : יקראו ולא
 יכתבו עניים כתי' וקורין עניים או איפכא ירושלים כתב וקרינו ירושלים וכן בכל מקור שכתב
 במשנת קורין על אחת מאותיות הכבדים : ואהבת לרעך כמוך פירוש רש' והוא כלל גדול
 צתורה וכו' פירוש לפ' אליו אומר ואהבת את רעך כמוך ודאי הייתי מנווה עליו לאהבה ככפשי
 עת' שאמר לרעך משמע מה שיש לרעך אל תעשה לו שום רע בממוכו כמו שתעשה לעצמך כי
 לא צוה תורת אלפינו עלינו דבר שאי אפשר לאהב חבירו ככפשו אפילו ידיו ורגליו אינו אהב
 ככפשו ש' עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד כפשו וכל מקום ש' ואהבת את לאכלא' כמוך
 ואהבת את הגר לא אומר כמוך כי את לעולם על גוף העבדין היתה שבה אחריו : כחפ' לאיש
 פ' רש' מועדת לאיש ואיני יודע לו דימיון במקרא דקדקתי מלשון הכ' רש' ז' מדלא אומר ואין
 לו דימיון במקרא אלא איכני יודע פ' ודאי יש לו דימיון במקרא ויודיע הוא מה דימיון אכל פ'

איכיו יודע בלשון א' עוד שתיים חלופים בתיבתו כי כחרפת כמו בערבת ח'ע חלוק אלה'ע פ"ב חלוק בזמף והוא כמו וערבבתם תקח פ"י יחזרו הקידושים ויתנו גט לנשותיהם : הערה פי רש"י גלה וכל לשון ערוה גלוי הוא וה' יורדת בתיבה לשם דבר כמו ועוה מגורת ועוה וכמו אחוה מ' מגורת אחוה פירוש לפירושו ערוה מגורת ערה : וערה כמו פכה קבה בנה עשה וקראוהו חכמו הדקדוק א' חטופי ל'פעל של ה'פירוש שפרשו ה'באחרונה ובכל מקום שאחרית השרש ה'ה'כופלת לפיכך בקראת חטופי ל'פעל כי כל אותיות שרש בקראו פעל אות ראשונה מן השרש בקרא ל'פ'השכית בקרא ע"פ השלישית בקראת ל'פעל וכל האותיות הבקראות חטופי ל'פעל של ה' בשמורים אות אחת לאחריו ה'כופלת כמו עשה עשיתי בנה בניתי קבה קניתי פכה פכיתי ערה עריתי והאות' ב'צמקום ה'כי אותיות הכבדים מתחלפים ילד ולד ערה ערוה ה' יורדת בתיבה בצמקום ה' שרש ומה שפירוש הוא א' יורדת בתיבה לשם דבר ונה לומר דרך לרד בתיבה שהוא ש"ד בגורה זו שהוא מחטופי ל'פעל של ה'כי אין ספק שה' אינ' גרמה שיחל פעולה לש"ד רק אחת מאותיות אמת'נה גורמים שיחל פעולה לשם דהיינו ה' שבבוק התיבה של ערוה ואינ' לבקבה כי בקרא גם כן לזכר ערוה והוא בצמקום ה' השרש וה' בצמקום תוספת אמת'נה כי בראש ובבוק שושים פעולה לשם א' כמו אקדח קדח הוא פעולה וכן כולם כמו שביארכו בפרשת אשה כי תוריע אבל ימי טהרה וגם מנחתו נקבת פרישות כל' ועוה מעורת וע' וכמו אחוה מגורת אח' והוא ברא' לי טעות סוברים שכתבו מבלי ידיעה ולפי דעת רבותינו המדקדקים א' שפירשו ה' לבקבה ה' של ערוה כה' של שפחה בדקה ברכה מכל מקום אפילו הכי לשם תוספת אמת'נה הוא לעשות פעולה לשם ב'דק' שפח כמו שפירוש רש"י ושפחה קדקד בנות ציון כנצח שהוא פ' פעולה ומי מהפכו לשם לולי אותיות אמת'נה : והבדלה בעיני ה' של ערוה כה' של לילה שהוא לשון זכר כמו שפירוש לשם בפרשת תוריע וערוה אכד'רגיבום לשון זכר ובקבה בקרא הזכרות גיד האמה ערוה לשון זכר והא' לאמת'נה וערות אשה ג' בקראת ערוה וא' תתמה על הלשון כי תמנא גם כן בפסולות אכד'רגיבום כמו שפירוש הוא א' אכל ויסרבה הפרות כי רצו רבות' הוא לשון מירה ח' ע"כ ה' תוספת איתן לבסתר פירוש לעולם אחריו אדם כדבר כמו שתאמר הוא כן משמעת ה' ויצאש לזכרים ב' ליחיד ציון לרבים וכה' בצמק' על קבוצת תד'ברכה תשמענה תכרענה אס' כן לשון ערוה גם כן משמע לשון זכר ולשון קבה ואינו מן השמות שאין בהן רוח חיים המשמעות זכר או קבה וכן תמצא גם כן בשמות של חיות ארנבת ת' אחרונה אינה לבקבה ואינה משום דביקות כמו כוס סוכיה חמור המורת איש אשה אשת איש פר פרה פרת הבטן אבל מן הלשון הזה מן ארנבת לא תוכל לאמרה בלשון אחר לא ארנבת ולא ארנבה כ"א ארנב'מה שאין בן בכל השמות האחרות וא' שביבתי והלא ממצא יונה לזכר ולבקבה יש לה שמות אחרות וגם ממצא אבל לשון ארנבת אכד'רגיבום הוא לזכר ולבקבה לפי שהחיה ההיא גם כן היא אכד'רגיבום כי כולם זכרים ובקבות הם המעבדים והם המעבדים והם המולידים והם היולדים כי זכר ה' ובקבה היא :

אמור

לא יעמא בעל צעמיו להחלו פיר' לא יעמא לאשתו פסולה והוא מחולל בה וכו' פי' לפי' להחלו קאי על'הכהן ולא על' האשה כלל ולפיכך חזרו וכפל בלשון ב'אותו שהוא להחלו הוא מוכתרו כי הלשון לשון זכר ואינו לשון בקבה כלל כי ה' בצמק' ויכיוו והלשון על' החלו ולא על' החללה והוא כפעל קל כי החללה היא האב הגרמה והוא התולדה החלל ממנה והיה דינו להחלו ע"מ להתמו אלא שאין ח'מקבלת דגש כופל הדגש תחת ה'ה' והיה צ"י כי הדגש בעבור כ'פעל כחלל כי שרש חלל והדגש צל בעבור ל'אחרית שהוא שרש כי שרש חלל אלא הדגש בצמקום ל'שרש : כי תחל פירוש רש"י כשתחלל נ' זכות פירוש ל'פ' תחל הוא כפעל ויזאמן אחר הפועל כי הכואף הוא החלל אות' והוא כחללת ממנו והיה דינו

תחל ע"מ תדל כבוד יעקב כי הדגש בעבור כ"פסל לא שאין הה' מקצלת דגש לשלול כופל הדגש
תחת הה' של איתן ויהיה כרי ומה ספירו' רש"י כשתתחלל אין רבנו לומר שה'ה' מציין התפעל
אלא שהוא כפעל ואחז לשון התרגום כי בכל מקום שנל לשון הקדש כלשון כפעל התרגום. וא' בת'
כהתפעל לשון הקדש ואינו אלא כפעל וג' כלשון התרגום כי דיוק לשון הקדש ולשון התרגום
רחוק. וה' מה כי שתי לשונות הם וכל אח' כשא' לשון ודיוקו והס' הגדול רש"י אחז לשון התרגום
להודיע ול' הדגש שהוא כפעל דווקא: תושב כהן פירו' רש"י תושב של כהן וכו' שרשו יטב ונאה ת'
ס': איתיות איתיות הנהפכת פעולה לשם ועשת' אותן שם כמו שפי' ר"פ אש"ה כי תזריע וזיה
דינו תושב בקמן ע"מ תורה תוסף בית מושב ומושב דביקות שם הקמן לפתח תושב כהן תורת
ה' תוסף ומושב בני ישראל וכל דביקות כאלו ככת' כל אחריו כשא' העביון מן התיבה שלאחריו
לתיבה שלפניו השבו ממילת הדבק שהוא לשלול על אחריו כמו את גס רק ודומיו: תוספו של
כהן תורתו של הש' תוסף של דבר מושב של בני ישראל משל הקדמוני משלו של קדמוני כס הנפרד
מיומו משל וכן כולם: גר ותושב אינו דבוק: כשכיר כתושב אינו דבוק: והש"י איתן פירוש
רש"י את עצמם יענינו העון ודעת רש"י כך היא ודאי הלשון קאי על עצמם ומדאמר איתן כי
והש"י הוא הפעול ואמר חכם החכמים בעל התורה זל הכהנים יגמרו ויפעלו העון על עצמם
כי יש שתי לשונות בהפעול של והם או יזכר כל לשון הפעול הברה אחת הש"י אחרים והפעולה
יונא על אחר כי כל המשפטים אבות הגורמים הפעולה זל' הפעולה יונא לאחר כמו האכל
הגור' והאכל והאכל וכן הדוב אכל לפעמים קאי הפעולה על עצמו וזה הוא הברה אחת ופי'
הכריע עצמו לכך כמו ופרעה הקריב פירו' רש"י הקריב את עצמו וממחר לפני עמו והלשון הזה
פקרא בורד לפי שהפעולה עומד בו וזיה' יונא וכן והש"י איתן וכן יניא אותו יניא ג' הפעול
הוא ושרשו בא מן גר' הקר' עליוני ע' פעל לפי שה' כנגד פ' מן פעל והא' כנגד ה' מן פעל א"ל
חבר' העיין מן שרשו הבקשר בא וכשיבא ה' יתן עליו ויראה הע' יבוא הוא בביין קל יניא הוא
בביין הפעול וה' בחיורק יורה עליו הכל ויקבור הוא בביין קל מ"מ כל ויקבור הוא יונא כי א"ל
פתיחה המת ויקבור את עצמו לכי פי' אחר ודרש ר' שמע' ג' ב' בורד הוא ועומד על עצמו ופי'
קבר את עצמו הן לפני המיתה הן אחר המיתה: ור' שמע' אל דגש אותו כמו אתו ואת' כמו עם
לפיכך קאי על עצמו אבל שאר את אינו אלא תיקון לשון ולדבוק לפיכך ר' של אותו ככת' ואינו על
עצמו כמו שפירשנו בפר' וישב אצל ויתכבדו אותו: עורת פי' רש"י ש"ר של מוס עורון כלשון קבצה
דעת רש"י אין הסק שלא הזכיר ת' של כקצה משום הבהמה כי או שבור יזכיר שהוא לשון זכר אלא
ודאי שם של המוס כקצה הוא ואי אפשר שצ"ו ו' משום אית' אלה לעשות פעולה לשם כי עור
הוא שם גל' ת' אית' פעולה כלל על משקל אול אולת בידיה תהרסכה כך עור עורת ועור כדור
כן ולא שג' משום דביקות כי מוכרת הוא בעתם אלא ודאי ש"ר של עורון לשון קבצה היא:
שבעת ימים פי' רש"י ש"ר הוא שבע של ימים ודעת רש"י שבעה הוא ש"ר משבעת ימים ואם פן
הת' אין בו משום אית' כי שבע לשון זכר הוא אפילו כשאמר שבעות ש"ר מדלא אמר שבע'
או שבעה הת' משום דביקות וכבר אמרנו שכל דביקות מביא' על כמו שפירשנו לעיל ונהרבה
מקומות דהיינו שפי' הוא זל שבע של ימים דהיינו שלימים וכבר נתבאר שבעות ימים דהיינו
לשון זכר כי לא מצינו בכל המקרא תוספת ים במק' כ"ל לזכרים: כ"ל כמו נשים העם בא מן
אנשים אשה כי תזריע וכו' וכן ימים ושנים וגם עשר נשים האנשים כמו אותן ושרשו כשה וכל
זמן שאינם ראויים ל' שים לא בקראו אבנים: ואל תשיבני והלא מצינו שבעות היינו לשון קבצה
ולא מצינו ל' לבבות רק בניילת אבות לבד כאשר פירשנו בפרשה אשה כי תזריע
אבל כדעת היא דוד ות' של שבעות ע"כ אינם לבבות כי מפרש חשבון של שבעה תנא בכל
המקרא שבעה לזכרים ושבע לבבות שבעה אבנים שבע נשים לאנשים ה' בסוף במספר הזה

וכפרה לומר הרבה שביעות שבה ה"ל כריכה בהרבה מקומות עשות עשה ככה צבות
קכה קבות ולא כ"ו זו אית' במקום המספר הזכרים וה' צבה כי דרכה לבא אחר ו' קצות
ולקווי' בבה ג' אחר והזכרים אינה לבקבה ל"א אית' אלה לבשות מספר מעט למספר שם
המספרים וכבר נמצא ה"ל שם המספרים אפילו כמעט ו' ושל' שבעתם יחדיו ח"פ שבועות לשון
זכרים והאומר שתי שבועות עושה והוא דווקא כפי שבועות שבט אחת נמצא שבעה ימי' נמצא
וכן לו' ז' חזרים שהביא רש"י במופת המזבח שלשת ר"ל ימים שלמים וה' מוסר דביקות שלמים
ל' שלמים כי ה"ל שלחן במקום ה' המכה המוסר שלשה מוסר דביקות כ"ל שבעת ימים תמור'
פי' רש"י כמות חסר' לומר שהיכא אלא אחת וכ"פ פי' לפי' דכל פעולה וכל שמות שמוסר' ה' הכקרא
חטופי ל' של' כל ה' כספיר שבו וכספא לדר' בלשון רבות תצא' במקו' ה' לרבות כ"ל רנ"ל לזכר'
וגם במקורות שרשו רצה רבות רבים ככה צבות בכים הכל לשון בניין אבל כשהסרה ה' שהיא
במקום ה' המראה לרבות אז אינה לרבות כגון רנת ענת רנת בנת ואז ה"ל משר' דקו' או מראה
לבקבה ואכלוהו פי' רש"י מוסר על ה' שהוא לשון זכר ודקדק בן מלשון ואכלוהו כי בכל מקו'
שבא ה' לבקוף לזון זכר הוא ומה נאמר למעלה והיתה שהיא לשון קצבה פי' הוא ל' על המכה
שהיא לשון קצבה מכחה היא עלוה והיתה הלככה הולת שכל מקום שיש זאת הגויה הכקרא'
חטופי לפעל שלה כש' לדר' בלשון קצבה תצא' ת' במקום ה' עשה עשתה וה' שםסוף היה סימן
לבקבה ככה צבות קכה קכה רצה רבתה היה היתה וכן בולם וכפ' גזרות כפף ות' הרבות כמו

סכות סבות ודומיהן :

ברך

צבת לה ואמ' מה' רר ישראל צון צנת יתור במקרא ה"ל וצבתה הארץ לה'
אלא מי שכתב בשמיט' כפר בש' בראש' כי הכל לשביעיו ופי' הוא צני מה ענין
שמיטה אבל הר' כי כ"פ פי' שלא מנכו שמיטת קרקע בשבית בערבות מואב כ"ל צונו יתור
של שמוע וכאמר בפר' בחוקתי שכל התורה כולה כאמרה מכיני ובמשה תורה בצדק ללמוד ד'
דקדוקיהם אף כל המצוות כללותיהן ודקדוקיהן ע"כ : צנת לה' פי' רש"י לשם ה' וכ"ל פי' לפי'
כמו שכתב' אמר אבל המועדות צנת הוא לה' ובעשרת הדברות צנת ולא צנת לה' אלא צנת
בראשית ופי' לשם ה' כמו בעבור ה' וכן כמנא בהרצ' מקומו' שמושה של נ' כמו בעבור כמו לעבד'
ולשפחות כמכרכו ה' למדן בלשון בעבור כאם ה' לארזי פי' בעצו ארזי דוד אנו המוסר המזמור
וכן הרבה : ומכר מאחוזותו פי' רש"י מאחוזותו וכן כל אחוזותיו וכו' דקדק בן מן המ' מאחוזותו שה'
משמעת כמו מי שכל מ' מחלילת התיבה המשמעת לשון מן דגש אחריה כמו מצית משרה אבל
כשחלל יה אחת מאותיות אלה הער שאי' מקצלי' דגש אז כופל הדגש תחת המ' אבל החי' ויהיה
ברי שבא לא מצי למיהוי לפי שבא עבד עבד' ומשום לכל הקדוהות כאשר מביא בספר שערי
הקדוהות : והתנחלתם אותם לבניכם פי' רש"י החזיקו בהן לבחלה לצורך ככ' אחריכם וכו' תדע
כי דעת רש"י כך הוא כל מקו' שבא ה"ל לפי' השרש בלשוננו ה' שקראו חכמי הדקדוק התפעל
פי' שבא ה"ל לפי' אותיות פעל פי' לפי' השרש וכל התפעל לעד ולעולמי עולמים עול' על עמנו
ואינו יונא לאחר כמו התהלך הוא הלך בעצמו ואינו מהלך אחר התגדל הוא בעצמו ואינו
כמו שאמר רבינו דוד בספר המכלל בהלך הדקדוק והביא ג' כ' משמעותם כאילו הם יונא' אבל
רבים עושים בהן כי כל התפעל אינו יונא לעולם והוא צודד פי' עשה פעולתו לעצמו ולא לאחר
וא"כ והתנחלתם אותם ע"כ התחזקו בהן לעצמם וא"כ מהוא לבני' משמע שונא' ויחללו
לבניהם ופי' הוא ל' לצורך בניכם כי ה' יורם את אציו וכשתנחלו אתם אות' לצורך בניכם הוא
אחריכם ושמו' של' ל' כמו בעצו כמו לעבד' ולשפחות כמכרכו וכל התפעל צודד הוא לעד ולעולם
ואם תמ' אחד ש' ל' לבנות עיין בספר המכלל ותמנא' צד הטיב וכן פי' רבי' אברה' אע"כ
ען תתעטלו לפי' האחד כ' יונא מ' לא יונא לאחר אלא ש' המעשה לעצמו וכן והתאוו' לבס'
גבול אף על פי שמעשה הגבול הוא פעול המעשה והוא לעצמו וכל התפעלים צודדים הם :

בחקתי

ואם לא תשמעו לי פירוש רש"י אין לי אלא המכיר רבונו ומכוין למורד
 בו וכך פירוש לפי שמושה של ל' בעבור לי כמו בעבורי כמו שפירשנו
 בפרשת בהר אצל שבת לה' ובהרבה מקומות חילוק בין לי ובין אל' כי אין שם בו כי שניהם מ
 מנהגים ל' ראש ור' נכון וכל אחד כשאל כל דוכיוואם כן לי בעבורי פירול'הק כענין ותוכל לומר
 לי בזה הדבר או בזה המעשה ועומד בו אצל אלי תיבה בפני עצמה ואין בו כימום אלא הי'
 ולעולם דבוק ה' לתיבה של אחרייו וקראוהו חכמי הדקדוק אל מילת הדבק כמו וידבר ה' אל יחי
 יודע למי דבר עד שילמד משה אל מכה לא יורד היינו הכוכב מלי לי עומד ובעצמו ואלו דא מ
 מלאך אליו וכשהוא אומר אל כשא הפעולה למה שכתב אחרייו וכשהוא רצה לדבר במילת הדבק
 נתן ל' בראש התיבה כי לא מנא תיבה מאות אחת עד שאל' שהיא אותיות אלת'יכה לעשות
 האות לשם מילת הדבק אף על פי שמות ומילת הדבק שבי עינינו הם כאל שוין : מרד פ'
 רש"י מ' של מרד יסוד כפל הוא וכ' : פירוש לפי רונה לומר מ' זו תוספת אמת' לעשות פעולה
 לשם ופעמים כופלת כמו שפירשנו בפרשת אשה כי תזריע אצל עהרה ויסוד כופל הוא רונה
 לומר לפעמים הוא יסוד ושקד וזריכה לעשות פעולה לשם ופעמים כופלת ואי' עקד וישאר
 התיבה פעולה : או אזי יכבד פירוש רש"י כמו אם אין פירוש לפי כי ומ' מתחלפים כדון בומף
 המתחלפים כמו שפירשנו בפרשת קדושים אצל לא תלך רכיל אם כן או כמו אם וכך רצ' ופי'
 הוא אל לשאף אחרינא אלני שאלו יכבד וכ' כי אם מן ד' לשוכות של כי משמש ואחד מהן שאל
 כדפירש הוא אל אצל ד' לשוכות של כי : או תרבה הארץ כירוש תפיוס המקום וכ' רש"י דא
 ליישב שאין תרבה עומד על עצמה ואיכה קאי על הארץ כי אם יוצאת לאחר ופירוש כעם המקום
 וכן והרבת פירוש הוא אל כעם המקום והרבת למלך וזה נקרא מקור בלא בכלל כאשר בארתי
 במקומו : והיה ערך פירוש רש"י כמו ערך וכפל הכפין לא ידעתי מאיזה לשון הוא : פירוש
 לפי לא ידעתי אם הוא מלשון עברי מ' לא ידעתי מאיזה גזרה הוא כי שמנה גזרות יש בלשון
 הקודש אשר כל הלשון בגזר ממנו ואלה הם : א' שלמים פירוש לעולם שרש ג' אותיות אשר לעולם
 לא יחסרו מן התיבה בכל ממוש אשר ידבר : ב' העופי פ' מ' כי היא אות ראשונה בשם כי כל
 שם של תיבה כסתר לזכר כמו עשה פכה קרה שחר יצא ישב כמו שמדברים על האר' שלא בפניו
 וכשאות ראשונה של שרש י' קרא העופי פ' מ' פ' בלשון כמו ישב שרש שב כפלת אשכ ישב
 תשב כשב מלמד יודין הכשרשין כמו יסב יסירא מלמד יודין הכנלעים ברגש כמו יסב כי
 יצוק : ג' העופי פ' מ' פ' אות ראשונה של שרש הוא כ' כמו כפל אמר אסול יכול תפול כפול :
 ד' העופי ל' פעל של ה' פ' שמות אחרונה של שרש ה' כמו עשה אר' יעשה ה' כופלת : ה' העופי
 הקנות פ' כשאות ראשונה י' או כ' כופל ה' א' כשאל דין העופי פ' מ' מ' או מ' כ' העופי ל' פעל
 של ה' וכפל אות ראשונה ואחרונה כמו יכה אל תיכו : כפול ה' יעשה ויט אליה וכן רבים : ו'
 עלונו ע' פעל פי השרש כסתר פירוש המדבר על אדם שלא בפניו רק ב' אותיות ואות שלישי
 הוא האמצע כגד ע' שהיא אמצע מן פעל לפי כקראת עלונו ע' כי אות אמצעי מאותיו הכבד'
 א' הוא לפיכך כעלמת כמו שפירשנו בפר' קדושי אצל לא תלך רכיל : והוא כמו קס שב דא אות
 האמצעי כעלם בשרש ב' שון השרש והעדר עליו אקום יקום תקום בקום אקום יקום תקום כק'
 וקאם שאלו בעצמך ככתב' ל' כוין וראוהו וישנה מן רס אבוב אשיב אבוב אניא : ז' כפול פ' שתי
 אותיות אחרונות שוות כמו גוז חכן ככז' : ח' מרבעים פי שרש ד' אותיות כמו בעשע ג' לכל
 רעש ופירוש רש"י ערך שאלו מן ג' אותיות הגזרה ואת דא אשר לאחד מן ג'
 אותיות השורש כפולות כמו ד' מחוספס או ב' האותיות השורש כפולות ואמר הוא אל שאל ערך
 הכך מן ערך ככפלת ומן גזרת מרובעת היא או שאל הוא מנ' ד' השלמים ושרש ערך וכ' אחרונה
 נוכח לזכר פי' כשמדברים בפניו כמו עליך ידיך עבדך או שאל לשון מצרי הוא אשר דרך לשוכם

היה להוסיף כ' על לשון עברי וזוה התוספת ו"מ לחון הקדש הוא כמו אני אכזי ה'אליך ועליו מאמר דפי ט' או בכתב אשורית ולשון מצרית וכו' ואליפסר לשון מצרי אמר כדי להרבו בלשונכי סוד גדול ממתכו והלכות רבי' וזוהות וכבדים ולומר לישראל לידע את הש'ית' וסוד ידיעתו להם דבר באכזי וכל שאיפסר לשון בכוניס הכל' בו כסוד הידיעה ומוקף בשמו ואחד והכל במספר אחד כשפירשנו בתחילתו וארא' הי' ראש וסוף המספרים ותשע' ושם קדושים רב' טבעים וטתי' שהיא תשע' המספרים ואחד בלא כפרדים מה שאין כן בשאר אחרים ויכע' ויט' ויבא דוגמתו : ואמר הוא' אל ולא ידעתי מאי ה' לשון הוא' והיינו כדפי' ודייקי אחרים כי'מה שפירשו :

סליק ספר ויקרא לדקדוקי רשי זל

במדבר

סיני למשפחותם פי' רש' לידע מניין כל שבט ושבט וכו' ודעת רש' כך הוא מדלא אמר למשפחותיהם ודאי הלשון לשון יחיד כי למשפחת חסר ו' אינו היה לו ו' ואיפסר לומר שו' צאה במקום י' כי י' לרבי' אכזי' שמרי' זכרים צאה ו' לנכבה עם ת' רבות במקום רבי' אישים אשות הזוהר רבות על כל פגעי ישראל אבל בחסר ו' איפסר לרבי' ואם היה רנה להוסיף רבים על רבים או על יחידים ה' ל' למשפחותיהם כי' או למשפחותיהם חסר ו' ועל אינו אלא כל משפחה ומשפחה כמו שפי' הוא' ז' : קראי העדה פי' רש' הנקראים וכו' ודקדק כן קראי כתי' קראוי קריכו וקראוהו חכמי הדקדוק פעולכו שוריק מלא פי' מלופו' ושורק חסר טביהם שווי' וזהו חלוק בין קראי ובין קראו כשמר ושומר כפעל כאשר מספר ומדבר במעשה ההוא הפעולה כבר מיומים אבל פעול הדקדוק ומדבר במעשה ההוא כבר מיומים רבי' אבל עדיין הוא בזמן הדבור והוא מתחלפים : ויתילדו על משפחות' פי' רש' הביאו ספר יחוסין ושידי חזק לידתן וכו' ודעת רש' כי ודאי ויתילדו וכל התפעל עומד על עצמו ואינו קאי על אחר ח"כ נרי' לפי' היאך ילדו עצמ' פי' מה שפי' ומי שאמר לשו' יחס לא פגע ולא כגע באמיתי' התיבה כ'א בפירושו היאך ילדו את עצמ' : איש על ידו פי' רש' על מקומו וכו' : פי' לפי' בכל מקו' שהכין אהלו לכל השטת ידו אשר יוכשר בעיניו ולא דא לעקור הלשון מן יד למקום אלא פי' בכל מקום שתקן בידו אהלו : הכסד פי' רש' הכיסוי לשון מסך כ'מ מתחלפי' מסך כסך כמו שפירשנו בספר קדושים בחלוף מן : א' תכריתו פי' רש' אל תגרמו להם שימותו ודעת רש' כך הוא בכל מקו' שבה האיתן בפתח הוא הפעיל וכן כל איתן בפתח כצנא על אה' העכאשר אבא' במקומו בעזרת האל ית' :

נשא

עבודת עבדו פי' רש' היא השיר צמצמתיים וכו' ודקדק כן כי ה' של עבודת צאה משום דביקות וכל דביקות מציאה על כמו שפירשנו אבל תושב כהן כמו תושבו של כהן ואם כן עבודת עבודה כמו עבודתו של עבד : וכל עומד לכפש פי' רש' לנחמא כפשא' דאכשא' ופי' הוא' אל ה' לכפש כמו בעבור כפס והרבה למדין משמשים כמו בעבור כמו לעבדים ולשפחות כמכרו כמו בעבור עבדים ובעבור שפחות וכן הרבה : מנחת קבאות הוא פי' רש' הקמח הזה וכו' ודקדק כן כי מנחה לשון קבנה כמו ותעבור המנחה על פניו וכן רבים וא' כי היה צל' היא אלא ודאי קאי על הקמח שהוא לשון זכר וכו' : לצבו' כטן פי' רש' כמו להנבות כטן וכו' : ודעת רש' כך הוא כל מקום שביקודת האיתן בפתח או המוקד שהוא בכלל בפתח בשמונה ודאי הפעיל הוא ופי' וא' ל' לצבו' כמו להנבו' כי ה' מראה על הפעיל כדי לקצר הלשון בשמונה ודאי הפעיל הוא ופי' וא' ל' לצבו' כמו להנבו' כי ה' מראה על הפעיל כדי לקצר הלשון

החסירה

נשא בהעלותך

סחם ר' ה' והות המקור או אית היתן סמו במקומו וה' כ לבנות כמו להצט' ולכפל כמו להפצל
 וכן וישמור כמו ויהמור כמו שפי' הוא זל אכל ויסע משה את העם וכן רבים : והעקה פי' רש'
 שם אמר וכו' דקדק כן והעקה שהוא הפעול : או איש פי' רש' כלומר איש ואם כן הוא או כמו
 אם כי ו' מתחלפת נמ' בהרבה מקומות אותיות דומין כחלפים כמו שפירשנו כבר ובפר' קדושים
 להזיר על פי' רש' להזיר עצמו מן היות ללסס ה' פי' לפי הפעול רוב פעמים הוא יוצא : אחר ו
 ומשמעו על אחר ופירוש הוא שהוא עומד על עצמו כמו ופרעה הקריב פי' הקריב את
 עצמו : ללסס ה' פי' הוא זל כמו בעצור וכן כמזא הרבה למדין כמו בעצור כמו לעצדים ולעפחות
 כמכרכו : גדל פרע פי' רש' לגדל פרע פי' לפי' והוא קרא מקור בלא בכלם פי' שגדל לעשות ל'
 על הצווי ויהיה מקור או בלא בכלם מקור וכן רבים : לא כוכל דבר כמו לדבר וכן צווי כמו
 המקור כדליתא ב' וחות המורה : ופי' רש' כקוד פתח לפי שהוא דבוק וכו' וכבר פירשנו כל
 דביקות מביא' של כמו תושב כהן ואילו לא היה פרע דבוק היה קוד דבוקן כמו וראשו לא יפרע
 ואינו מביאו משום דביקות לא משום גדול שגור קרא פרע : וביא' הות פי' רש' וביא' את עצמו
 כבר פי' צפר' אומר אכל והביאו אותם וכו' : הקריב את קרבנו פי' רש' חסר י' שהוא לשון צווי פי'
 הקרב כתי' : מרבר פי' רש' כמו מתדבר פירוש לפי' הדגש נד' במקום ת' של מתדבר
 והדגש נד' מראה שהוא התפעל כי כל התפעל דגש אות האמצעי מן השרש כמו התגדל התכפר
 יתכשא ופי' הוא זל מרבר בינו ובין עצמו וכו' פי' לפי כל התפעל לעולם על עצמו ואין הפעולה
 לאחר כלל וא"כ ע"כ בינו ובין עצמו מכה הלשון ההתפעל דקדק כן ואמ' משה שמע מאילו ואין
 הפעולה יוצא : את הקול פי' רש' יכול קול כמו וכו' פי' לפי' הקול ידוע הוא כי בכל מקום שזא
 בכלה בראש התיבה לשימוש בפתח והדגש אחריו הוא הכוזב במקום אחר כי לעולם הוא ידוע
 כדפי' הוא זל הוא הקול וכו' א"ש שזה נקדם : ומן רב מ' נקדם להם קול ה' ית' בדר סיני :

בהעלותך

פי' רש' על שם שהלחצ עולה מאליה וכו' פי' לפי' שרשו עלה והה'
 הכתובה היא ה' של הפעול פירו' שגדל לרדליקו עד שהלחצ עולה
 מאליה הכל' לכוכח פי' שמדברים כבדר אדם הב' היא בכלם כי הוא מקור ומהוא המקור בלחנו
 בהרבה מקומות ובפר' לך אכל הרה כסו והת' נוספת למקור בתוספת בכלם כמו בדעת' לבנות
 לו בית והוא סימן לגמר העשייה כשפירשנו צפר' פקודי אכל נקטת והוא במקום ה' שרש וברשו
 עלה כי אותיות א' הוא מתחלפים כמו שפירשנו בפר' קדושים אכל לא תלך רכיל ובמקומ' אחריו :
 כן עשה את המורה פי' רש' מי עשהו ר' עשה הוא ככתר ומקרא קצר הוא : המשכן לאחר
 העדות פי' רש' המשכן העשוי להיות אהל ללוחות העדות ר' לשון קצר הוא : יהיה על המשכן
 פי' רש' לשון הוה וכן כל לשון הפרשה וכו' : פי' לפי' האיתן לעולם עתיד הוא לבד הוה תמיד
 וכאן אי אפשר לשון עתיד כי כאמר כסה העצן לשון עבר וראיות אחרות וכל הפרשה לשון
 הוה תמיד כי אי אפשר לפרשה לשון עתיד : העלות הענן פירוש רש' תרגומו אסתלקות וכן
 בעלה הענן וכו' פי' לפי' אין זה כילוק גמור כי הוא כפעל העלות הוא כפעל דוכה בחירוק ודגש
 אחריו כמו הפדות אלא שאין הע' מקבלת דגש יהיה צרי והוא מקור ונקר' מקור בלא בכלם שאין
 שימוש בכלם מ' מדרב צמצמ' מ' כפעל הוא ולשון עלי' כולם כמו שפירשנו לעיל גבי להעלו'
 כר תמיד : כ' כשים פי' רש' מיד עד שלשימים וכו' פי' לפי' ככשי' הוא פועלים פי' עששו המעשה
 לפי שמה ומה שפי' עד שלשה ימ' לל' אכחנו פועלים ועוסק' נכביעה עד שלוש ימים ואז אלו
 בארץ ישראל כדפי' הוא זל בפר' דברים אכל אחד עשר יום והוא שכלמך דרך שלשת ימים וכו'
 ועוד זל הר סיני ארץ ישראל הוא ובא' לשם בשלשת ימים : והיית לבן לעיניים פי' רש' לשון עבר
 הוא וכו' פי' לפי' א' שבאית למחבר למה שלמעלה הימנו כמו שפי' בפרשה ואלה המעששים ידעת

הוא

הוא עבר ו'ו' דבוקה ליה ולפירושים אחרים דבוקו' ועתידו' לשלח השמן פי' רש' ליחלוק של
 שמן וכו' פי' לשלח דבוק הוא לשון וכל דביקות מביא' של ואמר הוא זל ואף לשון שמוכות כי
 כל שמוכות כקורה המ' ק' ל' צרי ועשו למטה ארץ שכל גדות שם פעל כגון שכן שלו חמץ
 צ'מ שמוכות מלרע הוא אכל עכשיו שרמ' כקורה צפתה ר' ל' פ' דהיינו סגול והטעם מלעיל
 לשון שמן הוא היינו הכפרד ממנו פעל ארץ מלך ויחמר ממנו ארצו מלכו ב' יאחמו' שמנו ומה
 פייסד הש' ב'ג' היינו כפסוק כדפי' הוא זל וכא' אית' בספר הזכרון בשרש פעל: אם
 ככה את עשה לי פי' רש' תש כמו של משה כבקצ' וכל דקדק כן מן את ולא אמ' אתה והכח הפסד
 לתש כבקצה ואמר את אל הכח: התקדשו פי' רש' התקדשו עמכם וכו' פי' לפי' כל התפעל
 צודד הוא ועומד על עצמו: המקרא אתה לי פי' רש' בשבילי פי' לפי' כל משמעת כמו צעבור וכן
 בהרבה מקומות וכמו לעבדים ולשפחות כמכרכו: טרם יכרת פי' רש' כתרנומו וכו' רש' בא
 להורות: אע"פ ככתב האיתן יכרת לשון עתיד הוה הוא תמיד כי כל הוה תמיד איך חילוק בין
 עבר לעתיד בלשון כמו שפירשו בהרבה מקומות: ותדבר פי' רש' אין דבור בכל מקום אלא לשון
 קשות וכו' ביארנוהו ב'אר הנויב בפר' כי תשא אכל וידבר ה' אל משה לך דד' לאמר פירוש רש'
 אמר לו משה השיבני אם תרפא אות' או לאו וכו' פי' לפי' לאמר כדפי' בתחיל ספ' ויקרא:
 צבורי עבדי פי' רש' ימי' שהעבדי מתבטלים צבור לך הפסד רש' הלשון צבורי
 דבוק הוא א' עבדי וכן שמרי הבית אכלו וכן רבי' ואל' חסר של וכו' ואלו ב' צבורי
 של עבדי וקאי על הפרי ולא גל הזמן: ויבא עד חדרון פי' רש' כלב לבדו וכו' פי' לפי' ויבא לשון
 יחיד ואלו על כולם כאמר ויבואו ה' לל' צבורות פי' רש' לשון חוזק וכו' פי' ישמקוס לטעו' ולומר
 לשון מנור הוא כמו כי תנור על עיר לפיכך פי' הוא זל הד' שרש בו ולשון חוזק הוא ות' לרבות
 בקבות: ויהיה כלב את העם פי' רש' השתיק את כולם וכו' פי' לפי' ה' מילה הוא כמל' שרש
 אדם לנעקת הרצה אכזבים כדי שישתקו ואח' כ' אומר דבריו ומה שפירש השתיק כן הוא לשון
 הפעיל וכן בכל מקום שבה האיתן צפתה הוא הפעיל לבד על אותיות אלה הפתוחים עצמם
 ולפניהם כמו שפירשו בפר' בשלח אכל וישע משה את העם ובהרבה מקומות ויחם לשון שריקה
 כמו ש' ויאמר חם לפיכך פי' הוא זל אחר השריקה בזה ואמר וכו' בל' עשה וכו' וממנו פירוש
 רש' כביכול כלפי מעלה אמרו וכו' ל' אין תיבה בכל המקרא כפולה כוונ' מ' כ' אשר יוכל ל'
 לקראתו לפניו ולאחריו בחרו בו לשני עניינים ליחיד ולרבים והטעם הדגש כל כשהוא ליחיד
 בחלפת ה' כל וכו' תוספת אמת' כפלת בה' שה' עתה כ' הוא א' שה' נוספת כל בל' חילוק כי אין
 דגש מביא אות עתידה רק אות שקדם מה שאינם מן אותיות המתחלפים וזו כגון זה איפשר
 כמו כשכש וכן רבים וגפי' דעתי ל' והתעמר בו והתעמר ואם כן ממנו כמו ממנו ליחיד
 וכשהוא לרבים ה' הכתובה ל' הרבים והדגש צעבור כ' התוספת וכו' ואלו כאמר ממנו והדגש ב'
 צעבור ל' מן ואורישנו פי' רש' לשון תירוכין וכו' ביארנוהו ב'אר הנויב בפר' כי תשא אכל אוריש:
 כי העלית פי' רש' לשון אשר זה אחד משמושי כי כמ' שפירשו בפר' וירא אכל כי יראה: ואמר
 א' וישע הארץ פי' רש' כמו על יושבי הארץ ל' ע' ו' מתחלפי' כדפי' אף הע' המתחלפי' כשפירשו
 בפר' קרנים אכל לאתך רבי' יוכלת פירוש רש' ש' הוא וכו' פי' לפי' ואיפשר לשורש בלשון
 פעולה כפי' לא חש על ה' ב' שמושה שני עניינים היא ת' אמת' המהפכת פעולה לשם
 כשפירשו בפרשת אשה כי תוריש א' מהרה והיא ת' הדביקות וכמו מלתי יכולת של הש'
 והד' יקדים אחרים פירוש מה שפי' יורישנה פי' רש' יתרכינה וכו' כמו שפי' כל כי תשא כדלעיל
 וא' הוא זל ואין לתרגמו ירתינה אלא במקום יירשנה ל' לא במ' לשון יורשה בדביון הפעיל
 וכל שמת' בזהו לשון גירושין כי יורישנו לשון הפעיל הוא ודיקל' אחר' פי' מה שפי' מליכים
 עלי' פי' רש' את ישראל פי' לפי' מליכים הוא הפעיל המ' שהוא מורה לעולם על הפעל כקודרת צפתה

שלח קרח

הוא הפעיל באיתן ומה שהל' דגושה ל' שרשו ילן ומן יודין רבנלעים דגש הוא כמו שפירשנו
 דפר' שכלח אלכל וילכו העם על משה ודיוקני' אחרים פי' מה שפי' תשאל את עובותיכם פירו' רש'
 ולא באמר את עובכם פי' לפי' עובכם הוא עון אחת של הרבה דביות אלכל עובותיכם עובדו רבות
 שעון לשון קבצה וכו' הוא רבי' אכסים והי' משום דביות רבי' לרבי' וכן רגליכם ידרכו וכן
 הרבה פי' ילכו פי' רש' הערימו וכו' פי' לפי' האיתן בפתח לשון הפעול הוא כמו שפירשנו:
 במציפה פי' רש' במיתה ההגונה להם שבו' פי' לפי' כל מקום שמוכיף בלה בפתח לשימוש ורגש
 אחריו ידוע הוא וזכר במקום אחר וכאילו באמר בהמגפה וכו' ע'פ' מדותיו של הק' וכו': כי על
 כן שבתם פי' רש' זאת תבא להם וכו' והוא משימושין של כי כמו שפירשנו בפרשה וארא אלכל כי
 יראה: ועשיתם אשה פי' רש' אין זה צווי וכו' פי' לפי' ועשיתם לשון עתיד וה' וכו' שצאית כי
 הע' גרמה הפתח וא"כ לשון עתיד הוא וכמו שפירשנו בפר' ואלה המספטים וכל עתיד יש בו
 שתי הכרות חחד עתיד הוא וזלת הצווי ואחד כוונה לצווי כי כל צווי הוא עתיד וא"ל לצווי בלא
 עתיד הברה אחר והברה השנית מ"מ שתייהן עתידות ואמר הוא א"ל אין זה צווי א"ל ליבו צווי ה
 הכוונה לעתיד בלא עתיד הוא וזלת הצווי כמו שפי' והלך: קו לאלו פי' רש' אם לאלו וכו' פי' לפי'
 או כמו אם כי אלויות צומח מתחלפים כמו שפירשנו בפר' קדושים אלכל לא תלך רכילו וכו': ככם
 כבר פי' רש' כמותכם כן גר פי' לפי' כ' זו קראת כ' הדימוין וכל מקום שצאות שתי כפי' זו אחר
 זו כמו כעם ככה כעבד כאדוניו כשפחה כגבירת לעולם כ' השקיה ממגמה כמו כן וכן איתא
 בדברי רבי' יוסף קמחי א' בספר הזכרון ובדברי רבינו דוד קמחי א' בחלק הדקדוק ס' המכלל
 ובספר הפרחון והוא בטעם פי' שתי כ' הדימוין זה אחר זה אי אפשר לפרשה בלשון אחר רק
 כמו זה וכן זה והוא לשון הפרחון וז' כפ' משמשת להמשיל זה לזה ש' והיה כעם ככה וכו':
 רגום פי' רש' עשה וכו' פי' לפי' עשה הוא במדותיו של משה אף על פי שז' מקור בלא בכלם וכמו
 שכן כמו לרגום וכן הלך כמו להלך וכו' כמו לזכור שמו כמו לשמור וכו' פ' רש' ויאתר הש' אל
 משה לרגום אותו ומי שר' עשה כפי' רגום ל' שטועה כי עשה לא כמציא רק עשה לאל ל' מנות
 עשה הוא לפי' עשה והמקור משום לצווי כמו לשאר ששה דברים כדאיתא בלוחות המעורה ודוק
 והנמשל ואם תקראנו עשה כמו כן:

ויקח

קרח פי' רש' לקח את עצמו וכו' פי' לפי' כל מקום שז' ויקח ל' למה לקח וכן ל' ל'
 פי' מה לקח אלל ודאי לקח קרח והוא לקח את עצמו כי לשון הקדש בחלק לשתי
 הכיות אחד יונא ואחד בודד ל' אחר המעשה והעניין לאחר ואחר העניין והמעשה לעצמו
 ומי שאינו מבין בין בודד ובין יונא לא כתב וימה לשון בידו כי כל דקדוק לשון הקדש תלוי בו
 וכן איתא בספר הזכרון ואין תיב' שאין בו אחת מהן וא"כ איפשר ויקח קחי על קרח הכתו אחריו
 ופי' ויקח קרח ויאפשר יונא באחריו פי' לקח בן מבני יצחק וכו' לכן פי' רש' זה בודד ויקח
 קרח קרח והוא לקח את עצמו ויתרגמו ואית פליג פי' להחזיק במחלוקת וכו': ותתן לנו פירוש
 רש' הדבר מושב על לשון הביהיתו וכו' פי' לפי' מקרא קצר הוא וסמך המקור על לא שאנו למעלה
 היינו וכן פירוש ולא כתת לנו וכו' כמו שפי' והלך וכן הרבה בדבור אח' כמך על לא למעלה היינו
 וכן איתא בספר הפרחון ואל' ובמילת לא הרבה מקצתן כגון ה' אל בקספך תוכיחו וכו' ובמחנה
 תיסריני פי' ואל' במחנה וכו' וכן איתא לא אתן ותהילתי לפסילים ולא תהילתי לפסיל' לא רבים
 יתכמו וזקייכ' כינו משפט פי' ואל' זקייכ' לא לכנח ישכח אביון תקות עכוס תאבד לעד פי' לא
 תאבד לעד ולא למדתי חכמה ודעת קדוש' ארע פי' ואל' דעת קדוש' ארע כי לא כטוריו בורם
 ואויביו פליגי' פי' לא אויביו פליגי' יחי ראובן ואל' ממות ויחי מתיו מהספר פי' לא יהיו מתיו
 מספר ע"כ וכן איתא בדברי רבינו דוד קמחי א' וירא כבוד ה' פי' רש' בא בעמוד ענן כך פי'
 רש' דע כי זה קרא כפעל קל שרשו ראה ע"מ בכה אחר ממונו ובה' והכ' כנכס שהיא כ' של כפעל

בדרגה הראשון כלל דיכו יראה ודרגה בראשית שאינה מקבלת דרגה רק במקומות ידועות ונעז' גדול
 בחכמות קבלה למה וכן הא' וכשנא אלה הער שאינם מקבלים דרגה ככל הדרגה אבל החירוק ויהיה
 צרי ואמר וימכו ארצה יראה וכל גור' חטופי' ל' פעל של ה' לפעמים הה' נופלת ואז אין כח צלות
 איננו של משה להקדד כגון ויגל כמים משפט ותחז' לארצ' רוחות וירא כבוד הש' בעבר' הה' קמץ
 הוא כמו ותא' וכן כשא' מנורת חטופי' ל' א' יש הפרש וחילוק גדול כנפעל קל שלשה חלקי' האחד
 כפעל מאחר ר' ל' והא' הפועל אותו והשיני פעל בעצמו הוא הא' והוא התולדה פי' רש' שעשה
 המעשה לעצמו והשלישי הוא שם התואר כראה כנפעל ואינו כנפעל אלא שם כמו אל מלך כאמן
 יאמן כא' דברך כך וירא כבוד הש' שם ואינו כנפעל כלל לא מאחר ולא מעצמו אלא שם ראית
 תכונת הכבוד ואחיון מראה כבודו ית' . הא' אחד יחטא פי' רש' הא' אחד הוא החוטא וכו'
 פי' לפי' ה' של הא' ידוע' הוא ודי' כפתח ודרגה אחריה כדון בכלה וכשאינה יכולה לקבל דרגה
 ש' לקמץ כמו שפירשנו בפר' לך אל אלה ויהי רעב בארץ והתמוה בתקצוף יחטא אינו עתיד אלא
 הוא תמיד . וכך פירשו וכו' ומי שמפורש בלשון תמוה לא ידע בין וימכו לשמאלו לפי דקדוק
 רש' ונחות לטובו ואינו תמוה כלל . ועל כל העדה תקבוצ' הוא התמוה ולא כמז' בכל המקרא
 תמוה בקמן ולא כמז' בכל המקרא תמוהת ה' בלא חטוף פתח או פתח ומתג' במקום שבה כמו
 הבחמים וכן הרבה : העלון פי' רש' התלקו וכו' פי' לפי' אינו לשון עלייה אלא לשון סילוק ולשון
 כפעל הוא לסיק ה' של זנוי כמו השמר הכבד בצרי כי' אינה מקבלת דרגה ומה שפירו' הזכירו
 בלשון התפעל לפי כי' כל כפעל בלשוננו התרגום עליו לשון התפעל אך כפעל העומד על עצמו
 כמו התפעל הוא ואינו כפעל . אינם כסתלקו בידים לא הם הלכו מעצמם וג' כ הכניסה מלרע
 כמו התפעל הוא ומתג' הה' אינה משום כניסה לא הקמץ קמץ תכונת' גדולה צריך מתג' כשהכניסה
 רחוק ממנו כדאיתא בספר הזכרון ובשערי מצ' הכניסו : כסו לקולו פי' רש' כשציל קול הינא
 על בניתם וכו' פי' לפי' משמשת כמו בעבור כמו לעבדים ולשפחות כמכרכו . ביד משה לו פי'
 רש' כמו עליו פי' לפי' מנינו שימושה של' ל' כמו על דהרצ' מקומות כג' פ' ואמר לי אשה הרגתה
 כמו עליו אמרו לי אחי הוא וכן הרבה . בתוך מנחתם פי' רש' הכינו באמצע וכו' דקדק כן מן ב'
 בתוך תוך ה' כל כדפירשנו בפר' בראשית אלל בתוך הגן' ויגמול שקדים פי' רש' כשהגדל הוכר
 שם שקדים וכו' פי' לפי' כשהגמול הפרח ויבא הפרי בעטנותו פי' קשירות גרעיני הפירות וכן
 איתא בספר הפירחון וכל' ויגמול כמו ויגמור כי איתיות ל' מתתלפים כמו ארמונותיו אלמנותיו
 כדאיתא בדברי רבינו יוסף קמחי בספ' הזכרון : ותכל תלונתם פי' רש' לשון מפעל יחיד לכקבה
 פי' לפי' היא הפעולה הכדברת על הכקבה היחידה וקראוהו חכיו הדקדוק כסתרת לפי שהלשון
 הזה כדבר מלאחורי הכקבה שלא בפניה ואמר הוא ז' ויש חילוק בין תלכתם לתלונתם תלכתם
 תלונה אחת פי' תלונה אחת של הרבה אכסים תלונתם ש' על פי' היחיד ע' לאחר תלונת הרבה
 ופ' ד מהם תלונה ע' תרומה תכופה וכל' לומר תרומתו תמפתו תלונתו או לרבים מ' הרבים
 תרומותם תכופותם תלונותם וה' במקום ה' כי שם הכסדר תלונה ואמר הוא ז' על פי' היחיד לפי
 שדבר לשון יחידה ותכל וכמז' הרבה שמות רבים כזכרים בלש' יחיד וקראוהו חכיו הדקדוק
 שם הכלל כמו שפי' בפרשה וישלח אלל שור וחמור : הא' תמכו לגוש פי' רש' שמה הופקדו וכו'
 פי' לפי' הלשון תמיה וזה עבור מתג' כדפירשנו לעיל : וילוו פי' רש' ויתחדו פי' לפי'
 זהו כפעל והרגש בלעבור ל' כפעל וכלל מקו' שבה כפעל בלשוננו התרגו' ב' את' כמו שפירשנו
 לעיל ורש' תפס לש' תרגו' לפי' ואינו התפעל כלל כי ה' אינה דגו' והכניס' מלשיל' כמו שפירשנו
 ושטת אות' לפכיו פי' רש' זר שטת ושטת' ראה פי' לפי' ושטת' זר שטת' פי' כשחברו'

חקת

ויהי והדגש צד' בעבור י' שרש ומן היודין הנכלשים בדגש כי יצק' אצוק יצוק תל וה' תוכפת
 אמת' יצקה לעשות פעולה לשם וה' יצק' לבקבה אבל יש מדייק' אחר' עשהו משרש אחר ופי' ויהי
 שפי' : וזוהי מי הכדה פי' רש' רבותיו דרשו שהמ' מהו וכו' הוא ר' ה' דק את המ' וזוהי
 של פי' רש' איכו יוצא רק לשכוי' אבל מזה יוצא לשלושה כי הוא הפעיל לשלוש כי בד הפעל הכשא
 המיוס להיות והכזה אותם שהוא טהור והכזי לכך פי' המזה טהור פירוש הכזה אבל המזה שהוא
 לשלושה פי' גורם את המעשה דהיינו המזה הכשא כדפי' רש' ז' : צנוע אחיכו פי' רש' צמיית
 אחיכו וכו' פי' לפי' השם הכפרד ממנו גויעה ע"מ כריתה שמי' ע"ש הכפרד מפעולות הוא ואף
 לומר שב' זו במקור וישאר הפעולה במקומה שאל' היה לו להכפר צנוע כדפי' הוא ז' הלא ודאי
 ש' הוא כמו כשמוע ויהי בכסוע : רק אין דבר פי' רש' אין שום דבר מוידק פי' לפי' מן השוכות
 הקצר' הוא כמו שפירשנו בפר' בראשית : הר ההר פי' רש' הר על גבי הר וכו' פי' לפי' ההר ידוע
 הוא לפיכך ה' קמו' וכמו שפירשנו בפר' לך לך אבל ויהי רעב בארץ כי גוע אהרן פי' רש' אמר
 אני שהמרגם הוא מת טובה הוא אלא ח' מתרגם ויראו ואתחזיו וכו' פי' רש' ואתחזיו לשון
 בפעל וכן פירשנו בהרבה מקומות בכל מקום שבא בפעל התרגום עליו כרא' לשון התפעל בת'
 ופי' הוא ז' אל תקרא ויראו אלא ויראו והלא כתוב ויראו שתי הצרות יש לו אחת' וכמו שתאמר
 ויראו עיניו מה שהוא פי' הם ראים עיניו והשיכו ויראו אחרים ראי' אותם וכמו שב' ויראו הם
 מי שהם את בני ישראל והיינו כדל' אזהר שאמר א תקרי וכו' כי תפסו הגדה הפנייה : דרך האחרים
 פי' רש' דרך הכבד שהלכו בו המרגלי' וכו' פי' לפי' בא לעשותו מצור' עלומי ע' והא' תוספ' אמת' יצקה
 לעשות פעולה לשם ושרש תור : ויכב ממנו שבי פי' רש' איכו אלא שפחה אחת פי' לפי' אם תל'
 שהוא שם השביה שביה או שבים ה' ואת' שהוא דבוק כמו שבי שמרון זה ח' שבי ה' לעמוד
 והלא במק' פסוק הוא ולחיות דבר יודבק ומדלא אמר שביה שהוא כלל לבקבות ר' שפחה אחת
 והלשון שבי משמע שכבר כשבה דהיינו שפחה ואת' שמה עבר כשבה שבי ה' הלא שבי וי' במקוץ
 לא מנא' לומר רק למדבר בעדו ולדבק' שבי מוסיף דביק' השם : ותקצור כפש השם בדרך
 פי' רש' צנורח הדק' וכו' פי' לפי' מניחו שימושה של ב' כמו צעבור כמו התשחית בצמחה וכן
 הרבה : למה העליתו פי' רש' שכיבם שנים פי' לפי' דקדק' מן הלשון שהוא לרבי' כוכבים כי
 בכל מקום שבא ת' בראש ומלופוס במק' לשון ככמים רבי' הוא וכשרבה לרד שבי כוכבים בתיבה
 אחת לקצר הלשון ר' כגון זו אתם עשיתם לנו השימושים בדבר' לאחריו וישאר העב' במקומו
 שאם באה ת' בראש' צסוק יהיה הלשון עתיד כדון איתן הכדיון ת' לאחריו ואם יזכירו כדיון
 ב' למה העליתם אתנו לקצר אמרו העליתו ות' האיתן ברה' לאחר התיב' וישאר העב' במקומו
 וכן רבי' וכן אית' בספר הזכרון : צעוי העבר' פי' רש' לשון קורבה הוא והעב' יסוד לבדו וכו'
 פי' לפי' שרשו יעה מחטופי הקצוות ובכל מקום שבאה י' בראש' לשרש היא כפלה ובכל מקום שבא
 ה' במק' שרש כופל' וא"כ ה' כפלה וי' ראשונה במק' ה' שרש וי' שניה עבוד הדבוקות וכמו
 יעים ה' כדפי' הוא ז' : וכמו שפירשנו בפר' מקסי אבל עיי' העבר' ודייקים אחרים פירשו מה
 שפירשו : את והב פי' רש' כמו יהב וכו' פי' לפי' מתחלפת ב' בהרצ' מקומו כדפי' הוא ז' והעם
 פי' אותיו : והוא מתחלפ' כדפירשנו בפר' קדושי' אבל לא תך רכיל : והב הוא לשון עבר כמו כי
 חפץ בבת יעקב וכו' ה' מלא או ישיר ישל' וכו' כבר ביארכונו בפר' בשלח אבל או ישיר משה :
 מידו פי' רש' מרשותו וכו' פי' לפי' כי שימוש יד רבי' זו אחת מהן כי כל השימושים מל' יד אית'
 ביה ובליד ח' ה' דרך שימוש ה' דרך משל : כתן בכיו פי' רש' כתן הכתן וכו' פי' לפי' מקר' קצר
 הוא וכן מנא' בהרבה מקומו' כדפי' לעיל : וכשים פי' רש' בדגש לש' צממה צל' הדגש מביא אות
 עתידה כדפי' בספר הפרחין : וק' והלא אין דגש מביא אות עתידה רק אות שקדם כדפירש
 צוכרון : וכל שבי שרשים הם שמים וכשם והדגש מביאה כ' פ' שהיא שרש וה' הכתובה ה' כ' פ'

איתן ופי' הוא זל לשון שמונה הוא חבל אינו מגזרת שמונה רק מחטופי פ"פ של ז' : ויכו אותה
ואת בניו פי' רש' משה הרגו וכו' רש' זה ליישיב ויכו לרצוהלא שכיבו משה הרגו כפי' לא אותה
ואת בניו הכו ישרא ומשה : משה הכה אותה וישראל הכו בניו ואת כל עמו :

בלק

ויגר מואב לשון מורא כמו גורו לכם פירוש דרגו גר גזרת עלומי ע' ובכל גזרת
עלומי ע' בא הא תן בקמן כך פי' רש' : צעת ההיא פי' רש' לא היה ראוי לייבכות
וכו' פי' לפי צעת דוע הוא כמו שפירשנו בפר' לך לך אצל ויהי רעב בארץ ולך צעת כמו צעת
וכאמר ש"מ דיוק צעת ההיא לצורך שעה כפי' הוא זל : לקרא לו פי' רש' הקריאה שלו וכו' פירו'
לפי' מתיכו לו משמשת כמו בעבור כמו לעבדים ולשפחות מוכרכו : ממולי פי' רש' קרובים הם
להכריתכו וכו' פי' לפי' מכח שהוא חכם כאלו כאמר ממולי : ככה צו פי' רש' צ' פירושם ככה צו
אני ועמי פי' רש' שרשו ככה מגזרת חטופי הקצוות והכ' הכתובה של מדברי בעדם כי היא כ'
של איתן פי' אסחור והפחת חתירה בעבור שהיא הפעיל והדגש בל' בעבור כ' שש' : ולפי' אצל
אחריו לשון משנה ר' ל לשון משנה דרכה לדבר כל' השרש והכ' הכתובה היא כ' שרש והוא מקור
בא כלם פירוש שידורר ל' הכלם אל' פ' שלא ככתבת וכו' כדפירש על משקל לא כוכל דבר אחר
כמו לדבר חף כאן ככה כמו לנכה : אם לקרא לך פירוש רש' אם הקריאה שלך וכו' : פי' לפי' ה'
משמשת כמו בעבור כמו לעבדים ולשפחות מוכרכו : ותלחץ פירוש רש' היא ענמה וכו' פי' לפי'
הוא כדא' בפעל קל כמו ותשבר והדגש בל' בעבור כ' כפעל וכו' דרך פירוש ותלחץ היא ענמה כי
ה' התפעל : והדגש בעבור ת' התפעל והקמן בעבור דגש ה' כדון התפעל והענין מלרע יעיד
לדון התפעל והתרגום מעיד שאינו כפעל : ותלחץ פירוש רש' את אחרים וכו' פי' לפי' הוא כניין
קל ויוצא לאחרים כי כניין קל איפשר לעצמו ואיפשר לאחרים ואז' הוא זל : וזל יוצא לאחרים
כי מילת את יעיד שהוא לעולם דנוק לאות שלאחריו כמו שפירשנו בפר' כי תשא אצל את כמי
הזהב : התעוללת פירוש רש' כתרגומו וכו' פי' לפי' איפשר ללשון התפעל בלשון פעל ומעלל'
אלא לשון בחוק כמו שפירשנו בפרשת בא אצל את אשר התעוללתי ואז' בלשון מעללי' שאל' ב' וכל
התפעל בדרך כדפירשנו : אולי נתנה מפני פירוש רש' כמו לולי וכו' : פי' לפי' אולי ולולי שנים
לפעמים בפירושם וכן איתא בספר הפרקון : אשובה לי פירוש רש' צריך אולי לשון פירוש לפי'
ל' כמו בעבור פירוש א' צריך לשון פ' תהיה לי לשון כמו לעבדים ולשפחות מוכרכו : צקר
ובאן פירוש רש' דבר מועט פירוש לפי' כל מקום שאלמר צקר ובאן מועט הוא אצל מקו' שאלמר
באן ובקר הרבה צקר ובאן מועט הוא דומיא דצקר מה זכיית צקרים מועטים אף באן מועטים
אצל שמוקדם באן מה זכיית באן מרובי' אף צקרים מרובים : את שבעת המזבחות פירוש רש'
שבעת מזבחות לא כתי' אלא שבעת המזבחות וכו' פי' לפי' בכל מקום שאל' בכלה צפתהו דגש
אחריו ידוע הוא וזכר במקום אחר והלא לא מתיכו מזבחות זכרים אלא ודאי כדפי' והלך :
וקבנו : פירוש רש' לשון נווי וכו' אי אפשר שאל' לעשותו מגזרת הכפולים ולומר ששרשו
קצב שאל' כן וקבנו ה"ל כי כן כל גזרות הכפולים בדגש בעבור אות החסירה אל' בא לעשותו שרש
קצב ודגש בק בעבור כ' שרש כמו מה אקוב לא קבה שרשו קצב אצל אקוב שרשו קצב וכאמר כאן
הדגש כי לא כמנא בכל המקורא דגש אחר ו' שאלית לעולם ו' שאלית איננו ריבא לחבר העניין ל'
למעלה היינו כמו שפירשנו בפרשה ואלה המשפטים ובאלה ה' כחטוף קמן להראות דין הכ'
החסירה צווי' קצבה ולפי' שחסרה בזה הו' שלא כדון כ' פ' פעל כפלה בארמית התיבה כדון
אמתיא מכל מקום לא יעשה שם וישאר הפעולה כי כקראת כ' התוספת כ' ישרוככי
ינאוככי וכו' זו דין שרש עליה ואז' תאמר ולומר וקבנו ויש לומר דעתם לעקור
דעת כלל ממקומם ודעת בלשם משרשם מן העולם כעקרת ה'

בלק

המשורה

ותריך פל לפי לשון גירושין ואינו לשון ירושה ואם הוא אל עתידת ריש משמש שתי מחלקת וכו' פ' לפי התיבה מן ריש יוכל לפרשה לשון ירושה ולשון גרושים כי ריש משמעת לשתיהן ויורא לה כבח פירש' לה מפיה וכו' פ' לפי צריך להיות מפי' ה' לנכדה וזה ר' פיוה לומר כך שהיא כמו א' או כמו ה' משמעת לשתיהן השם נקרא ולא כתקיימה וכמנא ש' ה' מתחלפי' כדון אותיות הוא כמו שפורש בפר' קדושים אבל לא תלך רכיל והמסורה עליו גורפה ואמר רש' לא ידעתי מה ידרוש בשכיים הדומים לה ויאמר לה בעז' לבנות לה בית ומנאתי במסורת מה'רם אל ויקרא לה כבח ג' לה מפיה ה' ויקרא לה כבח בשמו שלא כתקיימה לה זה הש' לבנות לה בית שדקש לבנות ולא ככה ויאמר לה בועז לא דבר עמה בעצמו ומה שפ' הוא אל ולא ידעתי מה ידרוש ר"ל והוא ה' אל שתייהן אות אבל לבנות לה בית ויאמר לה בעז' לפי מסורת מה'רם מכל מקום אחד אמת ואחר שקר : אם כן מה ידרוש :

מסעי

בעיני העברים פי' רש' לשון חורבן וגלים וכו' פ' לפי איכ' פעולה של שם מעביין שהיה כזו כדור וכשכר וכשמה ועדיין כמנא גלים יש שכנים ויש עומדי' וסם הכפרד ע' ו' אחרונה ה' רבים וגם עשוס דביקות היא כמו מאבד המקום וכך פירו' בעינים של העברים כי כל דביקות מביאה של וכך פיתרונם שם אבל מעבר המים היה כזו בדוכיות גדולים ומנצרים חוקים כשהיו המלכים מערעין ומריבין זה עם זה ושתה כשכר וכשממו איפש' מחכ מריבה ואיפשר מכח שלום וכמו שפירשנו בפר' חוקת אבל עיי' העברים : והורבתם פירוש רש' וגירשתם כדור פירשנו בפר' מותות שלכון הורשה משמש לשון ירושה ולשון גירושים וכאן הוא משמש לשון גירושין מדאמר מפניכם וכן והורבתם את הירדן כדפיר' הוא אל : אל אשר יבא לו שמה פירש' מקרא קצר הוא וכו' פ' לפי כמנא בהרבה מקומות שחכר תיבה אר' כדפ' בפר' בראשית : רש' האריך בג' וכו' הארץ ולא כתבתי כי אינו שייך לדקדוקי רש' ועבר בינה פ' רש' אל צין וכו' ה' בצוק כל בתחילה כדפירשנו בפר' לך אל הרה כסו ובמקומות אחרות יבחנו לכס פ' רש' בשבילכם וכו' מנא שימוש של ל' כמו בעבור כמו לעבדים ולשפחות מוכרי ויאמר הוא אל שאכ' ה' אל אשר יבחנו וכו' פ' לפי האתן בפתח לשון הפעיל הוא ויבא לאחר' אבל לשון קל איפשר בדרך וקאי על עצמם אבל הפעיל אינו בדרך מדכתיב לכם : לכם פי' רש' כמו לכם כמו שובי מלחמה וכו' פ' לפי רש' אומר כוס פעול ועבר והוא הפעול והפעול בלשון האמירה עדיין לא כלה וכו' זה כי עדיין לא היה ורש' בא לעשות פעול ה' איכ' של מקור כי ל' של מקור לעולם לעתיד ור' ה' כמו לכם מוכס וכן בהרבה מקומות : הבאים למלחמה מן מלחמה אלף למטה מן מטה לעוף ולבהמה מן עוף ומן בהמה : כי את ה' עזבו ושמו מן שמור ואילו ה' מקור היה מבנין קל ועתיד ואמר הוא אל והיאך שייך לשון אך קשרה בשעת האמירה עדיין לא היה ושאר אומר לא תקחו כופר למי שיכנס לזמן הבא לשון לשבת וכו' הנה' הנה' כוונת בשעת האמירה כי כדכ' בשמו ותלכו ארץ סיחון ועוג ועירי מקלט יש להם ואע"פ שלא קלטו עירי מחכה לזויה במקומו והא' ראיה מדאמר אשר הוא רשע למות שהוא עבר אלא ודאי כדפ' הוא זכרונם לנצח וקראוהו כוס מונבח ר' פעול כאשר פירשנו : ואם יהיה היכול וכו' אס' זה משמש כמו כאשר כי הוא משמשי כי כדפירשנו בהרבה מקומות :

סליק ספר במדבר לדקדוקי רש' זל

אלה

הדברים הואל פי' רש' התחיל וכו' ויש לפר' הואל כמו החיל כמו תחילה כי אותיות אלה מתחלפים ואין כדא' טעם זה משום ה' שרש' יחל ותחילה שרש' חלל

חלל או חלה ודיוקנים אחרים פיהם שפיו'ל רש' תפס לשון כפרי אין הווא'ל אלא לשון התורה
ש"ה הווא'ל כא ולין ויעב לך ואמר עת' הווא'ל וברך את בית עבדך וחכמים אומרים אין הווא'ל לא
לשון שבועה שבאמ' ויואל משה לשבת את האש ויואל שאל את השם לאמר ואף' למה בסק רש'
כחכמים ושור' הם סבר כ" ודא הביא ראיותיו וכ' לרש' סבר בכל מקום שבא האיתן ניש' ויאמר
יואל וברך לשון שבעה ואס' ר' ל' עבר צריך להוסיף ו' פתח ודגש אחרים כמו ויואל אבל הווא'ל
עמד כדין הפעול עבר מחטופי פ' פמן יל'סון תחילה הוא וחכמים אומרים אין הווא'ל בין ויואל
והווא'ל וכולם מגזירה אחת הוא ורש' לא סבר כן כדפירשנו מ'ל לא פליגי כי כשיפ' ארס סתרי
תורה וטעמים וקצבי חוקים לרזות של שבועה הוא ותחלת באר התורה שבועה ועדיין מורגל
כפי הבריות שבועת התורה ור' כ' פסק רש' ג' כחכמים . באר את התורה פירש' בשבועים
לשון וכו' פ' לפי' באר כמו דבר סבר והוא מן הלשונות הכבדים ועבר לא שאין הא' מקבלת דגש
בפ' לשון ויהיה נ"י כמו הרף כד' וכמו שפירשנו בפ' בל' כלל וברך כמנא באר עבר ל' כבד
באר ולמד אותה התורה בכל עניניו ומה הוא הווא'ל שהוא התחיל כדפי' ומשמע תחילת הלימוד
והלא כבד באר כדפירשנו אלא התחיל בלשונות שאינם מכירים עד שיבא כמו שבאר כבר וזו
בשבועים לשון דא' ל' לא יבאר באר הטיב כמו שבא' כבד להם ואף' הווא'ל גם כן הוא הפעיל עבר
ופירושו התחיל כשבאר וז' פ'טת לשון הקדש כשמו' כירים שני עבדים זה אחר זה השני עבר
לפניו ברוב פעמים ופירושו התחיל כבר ולפני כן באר והיינו כדפירשנו . צעת ההיא לאמר
פי' רש' מהוא לאחר אחר משה לא מעבדו אפי' אומר אלאמפי הק' והיינו כדפירשנו בש' ויקרא
אבל וידבר אליו מהוא מועד לאחר : צעת ההיא פי' רש' כשמתיים אחרתי להם לין עכשיו
כלשעבר וכו' פי' לפי' צ' צעת ידוע הוא וכאילו באר בהעת כמו שפירשנו בפ' ש' לך אבל והיי
רעב בארץ והריא עבר לפיכך פיהם שפי' והי' : שמוע פי' רש' לשון היה וכו' פירושו מקור הוא
וכאילו באר לשמוע כבר צויותי אות לשמוע לעתיד כל הא' ל' ב' דין גיר פי' רש' וזה בעל
דין . שאגר עליו דברים פי' לפי' לפי רש' ל' שרשו אגר והא' נופלת כי היא כמו י' כי אותה' והוא
מתחלפים והא' שרש נופלת כמו שפירשנו בפ' ואר' צבורת חטופי פעל של . ואר' א' עשה כרשו
גר מגזרת עלומי ע' פעל . לא תגור פי' רש' לא יוראו ל' שרשו גר ופ' א' ר' ל' שרשו אגר :
וירגלו אות' פי' רש' מ' למד שרש' דו' אומי' שתי וערב פי' לפי' הלכו בכל הארץ כולה ובהלכת
שתי וערב כי ע'ו כנגב מקדש ברכב כד' ארץ אדום עד האמצע ומשם עד מקצוע דרומית מ
משרבית ומשם כל רוח מערבית בחוף הים עד חמת והפכו פניהם ובאו עד האמצע ומשם עד
חצר עיכן ומשם הלכו כל רוח מזרחית ובאו עד קדש ברכב והיינו ד' אומים וגם שתי וערב :
ילחם להם פירוש רבי שלמה יצחקי בשבילכם פי' לפי' מנינו שימושו ש'ל' כמו בעבור כמו ללמד
ולשפחות מכורנו לראותכם פירוש רבי שלמה יצחקי כמו להראותכם וכו' . פירוש לפירוש
כל מקום שבא אחת מאותיו' בכלם כשימוש תיבה ופתח תחתיה וכן אותיות האיתן ב' יתירוש
כדפירשנו בהרבה מקומות דהיינו כתח של בכל הדגש אחריו אבל זה ארצה דגושה והוא
הפעיל ונחש'ר' ש' הפעיל הראות וז' המקור שהוא בכל' א' האיתן בקדש ה' הפעיל ואמר
לראותכם כמו להראותכם וכן לשמוע כמו להשמוע וכן ללכת לגיד כמו להגיד ודגש ב'ל
אינו בשביל שה' ידוע אלא בשביל כ' שרש הכדלעת בדגש בדיה כי שרשו כד' בא המקור ו
ונחש'רה כ' שרש ובראת בדגש וכן בא האיתן ואמר לגיד יגיד תגיד כגיד . התאסף פירוש רבי
שלמה יצחקי כתחלת רגו' פירוש לפירוש התאסף הוא התפעל וכל התפעל עומד על עמ'ו ל
לעולם ואינו יונא לאחר כלל כדפירשנו בהרבה מקומות והיינו כתחלת רגו' : ותהינו פירוש
רש' לשון הכנו ועלינו וכו' פירוש לפירוש הלשון הזה לשון הודאות דברים וזימון המעשה כמו
ויאמר לכן הן לשון הודאה והזמנה ושרשו הן ואמר מוזנו לשון הפעיל ותהינו פי' כל א' מרנא

ואתחנן

למי שאינו רדנה עד שנתרתו כולם וכן תצטע דכפר ה' כרון : תכנו פירש' לשון רחוקו ר"ל שרשו כרה ע"מ צנה תכנו אף כאן כרה תכרו : וכי עיון יירשום פירש' לשון הוא וכו' כי לפי דכל מקום שגא' היתקן לעולם עמוד הוא לצד ככזה תמיד אין הלוך בין עבר לעתיד להוה כי הוה תמיד הוא לשעבר ובזמן האמירה ולעתיד וזה ח"א שבו' עמיד כי כדר ירשו וישנו לא ודאי הוה תמיד הוא כדפי' הוא א' והלך : כל יד פירש' כל אכל וכו' מצינו שימוש של יד הדנה והחד מהן אכל כמו שפירשנו בהרבה מקומות : החרם פירש' לשון הוא וכו' ר"ל מקור בלא ככלל הוא וכמו להחרם כדפי' הוא א' והלך : מיד פירש' מרשות וכן פירשנו בהרבה מקומות שימושי יד רבי' ואחר מהן רבו והכל מדרך סבר' של יד כדפירשנו בפר' חוקת אכל ויקח את כל ארצו מידו : פירש' אין חיכוך בכל מקום אלא לשון מתנת חכם וכו' ל"ל דילין : מהא לא

ואתחנן

תחכם פירש' מצינו לא תתן להם מתנות חכם ועוד ואתחנן בו ואת חכם כי אלויות מן מתחלפים כדאיתא בדברי רבינו יוסף קמחי א' בכפר הזכרון בשער החילוק בחלוק מהך כדכ' וכו' ומצינו לקן הימין כמו לקן הימין כלל מקום וכו' יש לדרקדק מדרגא אחר כמו שאמר במקומות אחרות ואתפלל או לשבא אחרת שזכר בלשון תפילה אלא שזה ה' לשון למי שמתאחז בעיני המק' בלא זכות כגון לעבוד הארץ וי"ת והלא ביארנו בהרבה מקומות שכל התפעל עומד על עצמו ואינו יוצא כלל והוא פירושו ואתחנן אל ה' וביקשתיו ואל כר' יוצא ואינו יוצא כלל ופירושו בקשתיו מתנות חכם לעצמיון הית' ופירושו באר הציב הוא וידומים לו בדברי רבינו דוד קמחי א' בהלך הדקדוק בכפר המכלל : אל הכונו מן הכי מצינו שימוש א' כמו' אן כאשר שמענו אל משה כמו מן משה ותרבי ונותק אל ארץ כנען כמו מן ארץ כנען לשבור אל יוסף כמו מן יוסף : האלקים פירש' רחום בדין כדר ביארנו עשמו בתחילת וארא : אעברה אל פירש' אין כא אלא לשון בקשה וכן איתא בספרי רבותינו המדקדקים א' : ויתעבר פירש' רש' קוס' ב' כתי' שילך הוא עמם : ילמדון פירש' לאחרים פירש' כי הוא בכיון כדר וכל בכיון כדר לעולם יוצא לאחרים ואין בודד במועדיו וכן איתא בספר המכלל : ילמדון פירש' ילפון לעצמן פי' לפי' כי הוא מבכיון קל וכל בכיון קל איפס' יוצא ואיפס' בודד כדפירשנו בתחילת ספר ויקרא וילמדון זה בודד מדאמר אחריו וילמדון שהוא יוצא ומכא דיוק זה הקדים רש' : האחרון : התאסף פירש' כתמולא רוגז פירש' הלשון בודד כי הוא התפעל כמו שפירשנו לעיל : על דבריכם פירש' על אודותיכם וכו' פי' מצינו דבר בלשון עסק כמו על דבר הכפרדעי' על דבר בני אדם : לא ירפך פירש' ולשון לא ירפך לא יפעל וכו' פירש' בכל מקום שגא' האיתן בפתח לשון הפעיל הוא לצד על אחר' ויתפתחו אפילו הקל כמו יעבור ותבדירו ומה שבו' הפעיל בא האיתן בהדרת הה' בדרת כדפי' והלך וכן אחתיו ולא ארפכו האיתן בפתח לשון הפעיל מדרגא אחר ארפכו כמו אפרכו ואמר הוא א' וכן כל לשון רישון מוכב על לשון מפעיל ומתפעל וכו' פי' לפי' הלשון של רישון לעולם יוצא ושכיים להעשה והעשה כמו הגדיל השמימי ולפעמים הפעיל א' תיבות אחרות יוצא לשלושה כמו הרדוף המרדף וירדף והכדף ולפעמים רק לאחר כמו ופרעה הקריב כדפירשנו במקומו הקריב עצמו אכל רוב הפעיל לשכיים כמו שפי' הוא א' על לשון רישון וכן איתא בלוחות המשורה ובדברי רבינו יוסף קמחי בכפר הזכרון :

הפעיל כשהוא לאחר פי' כפה כפשו ולבו לכן ובודד הוא וכשהוא לשכיים פי' כפה חבירו וגרם לעצמו לפעול או לעשות דבר וכשהוא לכלו פה ראובן גרם לשמעון שפעל המעשה ההוא והיינו לשלושה : לימים ראשונים פירש' על ימים ראשונים פי' לפי' שימושה של ל' על כמו ואמר פרעה לבני ישראל : כמו על בני ישראל : הבהיה כדר הגדול הוא וכו' פירש' כל הדין הללו תמוהות הן וכו' פי' כל ה' הוא שימוש וכקודה בחשוק פתח תמוה היא לצד על גזרת שלומי ע' פעל כמו הקיימתי

וחביריו

ומכירו : הראות פי' רש' כתרנומו ואי תחזית וכו' פי' לפי' רש' הציא התרנוס שהוא כפעל כי הראות גם הוא כפעל מן הפעול והוא הנקרא בכיון הפעול הלא הוא וכשמוד' מן תולדה הכפעלת כל הפעול : ויניחך בפניו פי' רש' בפני אבותיו וכו' פי' לפי' מנינו רבים כזכרים בלשון יחיד ונקרא שם הכלל ל' שם המין כמו שפירשנו בפר' וישלח הבל עוד ומחור : אז יבדיל פירוש רש' בתן ל' להיות חדר בדבר שיבדילם וכו' פי' לפי' י' יבדיל : האתן וכו' עתיד הוא והלא לפי שעה הית' ואין לומר הוא תמיד כלל שלא הית' אלא לפי שעה לא : הית' ע' המהשנה שיבדילם וכן עשה כמו שפירשנו בפר' העיב דבר בשלח אלל אז יסיר משא וכו' : מורחה שמש פי' רש' לפי שהוא דבוק בקוד ה' בהחזקו וכו' פי' לפי' מורחה כמו מצינו מדברה לא שהו' בוק לתיבה שלאחריו הין כח בלשון לקבל שני קמוצים זה אחר זה ויהיה שם כי הוא עבד עבדים בדחיתא בספר הזכרון בשער התנועות וכל דביקות מציאה של כדפי' הוא ז' מורחה של שמש וכו' : ואת תדרב אלינו פי' רש' התשפת את כחי בקצה וכו' פי' להיות מדברים אל כחי ואת כחי כחי היית חלש כדפי' : וכל לבדך פי' רש' בשני יבדיל פי' לפי' ה' כל לבדך לבדך פי' שתיים ואת אחת הוא מאותיו הכפולות ואינו לדרשה כמו קבב חזן ואינו לדרשה ו'ל זה או אפשר מורחה בכל דהיינו רבי' : מוונות פי' רש' מוונות כת' וכו' : פי' לפי' כש'ל לשון רבות יאמר ות' מוונות אלל מוונות לשון יחידה היא וה' משום דביקות מוונות כל בתיך : מבית עבדי פי' רש' ממקום שהייתם בו עבדים וכו' פירוש וס' הכפרד ממנו עבד עבדים אינו ל' על האדם אלא על מקום ס' : דות : לא תהסס פי' רש' לא תתן להן חזן וכו' פי' לתת להם בחסד כדפירשנו לעיל : מנבותם פי' רש' של אבן אחת ר'ל הלשון כמנא דווקא על אבן אחת כמו ש' ויחזק את האבן אשר שם וכו' : ומדלא אמר מנבותיהם ש'ל הלשון כי ה' במקום ה'לשון וה' ל' כל מנבה ומנבה שלהם אל' ש' שות' לרבו במקום אחר בכאן יש חלוק כי ה' במקום ה'לשון וה' ל' כל מנבה ומנבה שלהם אל' ש' שות' לרבו במקום יחזקו הדקדוק דבוק לכינויים ואינו מופרד מהן : כי אתם המושב פי' רש' הרי כי משמש בלשון דהא : כי מלכת הרי כי משמש בלשון אלא ר'ל כן הרבה לשונות של כי כמו שפירשנו בפרש' וירא אלל כי יראה כי נחקת :

עקב כי תאמר ב'בך פי' רש' ע'ל לשון דילמא הוא וכו' פי' לפי' שימוני כי רבי' כמו ש' ירשנו דבר וירא אלל כי יראה כי נחקת : והסם פי' רש' בקוד קמון כולה לפי שאין מ' אחרונה מן היסוד וכו' פי' לפי' שרשום הם נגזרת עלומי' פעל שכלאמר ממנו ויהי את מחסה מנרים מהומה גדולה ובכל גזרת עלומי' ע' קמוצה אות אחרונה של המושב כמו קמם עד זאת אף כאן והסם והסם אות' כרפי' : אלל והסם שרשום המ' כמו כן קמן סבב ודומיהן : ומגזרת הכפולים הוא בכל פעל כדפי' הוא ז'ל : וית שמן פי' רש' ויתים העושים שמן ופי' לשי' את דבוק הוא אל שמן מרלא אמר וית וכאילו כאמר ויתים של שמן והיינו כדפי' העושים שמן : כי ברשעת פי' רש' הרי כי משמש בלשון אלא כבר פירשנוהו לעיל ובהרבה מקומות כד' אתא כי יראה כי נחקת : למוות פי' רש' לוחת כתי וכו' פי' לפי' מוכירו בלשון יחיד וכאמר שני לוחת והיינו כדפי' שתיקן שוות : טחון פי' רש' לשון הוס וכו' פי' לפי' מקור בלא בכלם הוא וכאילו כאמר לטחון ומה שהוכירו בכל מקום לשון הוס ר'ל מקור הוא אשר שייך לומר עבד או עתיד או בזוי או פעל או פעול כי המקור ע' ש המהשנה ההויית ומשמש לענין מה שהוא כדפירשנו בהרבה מקומות ואמר הוא ז'ל כמו הלך וגדול ר'ל הלך כמו לגדול : אם שמש תמשו פי' רש' אם תמשע וכו' אש' ש' מקור הוא בלא בכלם והראשון ע' ש המהשנה כדפירשנו כל אדם הרובה לעשות שום דבר צריך להקדים ומשנה מ' מ' יתור הוא ומוספה לדרשה : בכל לבדכם ובכל כפכם פי' רש' והלא כבר אמר בכל לבדך ובכל כפכם וכו' פי' לפי' לבדכם וכפכם לשון רבים הוא לבדך וכפכם לשון יחיד הוא כדפי' הוא ז'ל : לאלקים אחרים פי' רש' שהם אחרים לבגדיהם וכו' פי' לפי' בושץ

אליו ואומר אלמים והוא אינו אלמים אלא עץ או אבן או און ותרכים וכישוף ודברים או כיון
השעות בכוונת הנגלים : את ינולה פירש' מה שמתה מן ציל לה וכו' לפי שרש' יל כמו יוכל
ענינו יבלי ותרוממו של והמלח את השעיר ודמנוכל ודייקים אחרים פ' מה שפ' וכל דעת
רש' דלא פירשו לשון תבולה כמו אין יוכל בנפנים מולא אמר רבנה כמו שמזכירו בנדרה דנכר
ותירושך וכו' : לתת להם פירש' לתת להם אין כת' כאן וכו' לכם שייך על אכמים בפניהם ולרם
על אכמים שלא בפניהם והיו : האצות שהזכיר כדפ' והלך : שמור תשמרו פי' רש' אזהרות
שמירות דבות וכו' פי' לפי' אש' שהוא מקור בלא בכלל כדפירשנו לעיל ובהרבה מקומות אמר
מוספה הוא לדרשה : פחדם ומוראם פי' רש' מספיק כי כן הוא בזה הענין :

ראח

את הנדרה אשר תשמעו וכו' פי' רש' על מנת אשר תשמעו פ' לפי מקר' קצר הוא
כדפירשנו בפר' בראשית : וכתת את הנדרה פי' רש' כתרוממו ות' מזכירי' פ' לפי'
רש' כל תרוממו שלא יקשה עליו א' כולל המזכרים לכך תולה בתרוממו ופ' התרגו' המזכרים
שאריו הנדרה כנגד הר גריזים וכו' : ואת' ושמה הוא הנדרה כמשמעו והוא אי אפשר כי לא
כתן הנדרה לפי שעה אלא לעת קיים המצוות לה ורות והנדרה שהיה לפי שעה היינו המזכרים
הפכים פניהם דהיינו כדפי' : על הר גריזים מנינו על כמו אל כי אותיות אה' הש' מתחלפים
כמו שמרשה עקבותיהם בספר יצירה כדפירשנו בפר' קדושים אצל לא תלך רכיל : והיינו שפי'
רש' ראה אבני כתן לפניהם היום ברכה וק' להם האמורות בהר גריזים ובהר עיבל : ר' כמו
שפורש בפרש' אחריו והיה כי יביאך ואת' ברכה וק' להם כפשוטו והלא כל מפורש מה הם כן
לפי זה פי' אחריו וכתת את הנדרה ית' מזכירי' ואת' ודילג' כפשוטו עדיין לא צוה במזכרים
והכי פירשו אפי' כתן לפניכם פי' בידכם וברשותכם ברכה וק' להם דרך הנדרה ודרך הקללה
שתנדרו מה שתנדרו אש' תעשו המצוות הנדרה ואש' תעשו העצרות הקללה : ואח' כי אמר מנה
אחרת וכתת את הנדרה על הר גריזים ואל' זה א' מכמה טעמים האחד כדכ' בלמר ונחר' בחיים
ודאי זה מנה אחרת היא ועוד הכל עיניין אחד לפי משמעת הפרש' ועוד שכל והיה ומוכיח על
עניין ראשון אש' שמהפכה ענר לעתיד ועוד כאמר לכתחילה בנדרה וקללה ואח' כי מיד את
הנדרה והקללה זה ידוע מאותיות בכלה ודגש אחריו ובכל מקום שג' בכלה סימון בפתח ודגש
אחריו לעולם ידוע הוא הכוכב כנר בנקום הידוע בשדה כמו בשדה כהשדה להשדה ההשדה
ואח' הנדרה והקללה הכוכב' למעלה בכתם בלא ידוע כדפירשנו והכל ע"כ עניין אחד הוא כ'
כדפירשנו ומה שפי' בהחמוני והשיג על רש' אינו כר' כלל כדפירשנו : אחרי פירש' כל מקום
שכ' אחרי מופלג הוא וכו' ואת' והלא כאמר בסוף וירא ויהי אחרי הדברים האלה ויגד לאברהם
וכו' ופי' רש' בשבט מהר המוריה וכו' ובפר' פתחם ויהי אחרי המגפה וכו' ופי' רש' משל לרועה
וכו' ואח' ביון הוא ואל' כך פירשו כל מקום שכ' אחרי מופלג הוא וכו' ואפשר מופלג ואפשר קרוב
לפי עינין המורה אצל אחר לעולם קרוב הוא אצ' כך פירשו כל מקום שכ' ר' כל בכל המקומות
והשירות שכל עליהם אחרי מופלג ורחוק הוא ורש' ריוקו מן אחרי דנוק הוא לתיבה שלהחיו
ובאילו כאמר אחרי של הדברים האלה והיינו רחוק : ופי' הוא אל ועשם המקרא מוכיח שהם
שני דברים אקרי קודם בפשטא ודרך כקוד' במשפ' והוא דגש וכו' פי' לפי' אחרי אינו דנוק כלל
אל דרך כי הפשטה אינו משרת שידנוק לתיבה שלהחיו כי הוא נתיבה גדולה כדליתא בשערי
בניכות ויש לה משרת והוא מהפך ודרך כקוד' במשפ' ר' ל' נתיב והייתיב אין משרת לפיכך לעולם
כדליתא בשערי בניכות ועוד דא' ששני מלכים שמשו זה את זה כבנינות ועוד כדפי' הוא אל ה'
דגושה וזה א' כלל בדציקות כי בכל מקום שג' אותיו יהיה בנך התיבה לעולם אחריה ב' ד'
כפת רשויה בדציקו' אלא שמוכרת' הוא ואינו דנוק כגון זה והדומין לו ואש' ס' ד' אמי' שדנוק
הוא לא ידגש הדגש כלל ואש' הייתיב דנוק אז יהפך היתיב לפשט' וכל לפיכך מהפך כדפיר' הוא אל

ואת ארץ תעלה על לב שחרת מוכרת מכה נכונה והלא כלמר י' חרי דניק' הוא כדלעיל כמו
 נמזי' אכלי כי בפלמקום מנא י' ב' ה' דנוק הוא לעולם כד שרשנו בהרמקומ' ו'ל דרך לשון
 הקודש לעמים י' ב' לשון כמו וירש תולע' ויבאש כמו ויבאש וירש תולע' וה' נק' מוקדם
 ומאוחר ויאלוה שרש' כג' שרש' מן הצרוע כלל' כלמר כרפא הצרוע מן הכ' השרש' כדלית'ת
 בספר הכרח'ן כג'ר' הספ'ן ובג'ר' מוקד' ומאוחר' אף כג'ר' כלל' כלמר הל' מהאחרי' כג'ר'
 הירד' דרך מנוח השמש ואחרי' דנוק' אל כג'ר' : ואת' אכלי כג'ר' חזיר והספ'ן והשכר' גם הוא
 נקוד' פ'טעה ועוד דגש' אחרי' אלמקרה קצר הוא והס'ר עומה' וכן הרנה כו' פ'ר' כפ'ס' כדלית'ת
 ואכלי תיבה כפ'י עמ' חזק' קטון נפ'יו והכניא מקב' לשכ'ו וכאילו כקוד' מהספ'ן כפ'טה אכלי
 עומה' אכל חני' גזר' ש'כוס' רפוייה וכל' הד'יקות רפוייה כדפ'רש'נו . וכן ראי' פני' הילך
 פ'טעה ר'ל ראי' חשיבות וכן רבי' חסר תיבו' כמו ידע' דת' ודין יו' ע'י' המסכ'ת וד' ש'י' פרס'
 שרי' של פרס' אלא שמוכרת כפ'סיק : אבר' תאבדון פ'ר'ש'י' אבר' ואח'ר' תאבדון וכו' כ'ל' לפי' אש'ם
 שהוא מוקד' נל' כלל' והר'שון על ש'ם המושב'ה . כדכ'רש'נו בהרנה מק'מות מ'מ' מופ'טה
 לירש'ה : את מנצח'תם פ'ר'ש'י' מנצח' של אכ'ים הרבה מנצ'ה של אכ'ן אחת היא כמו כג'ר' ויקח
 את האכ'ן וכו' מכה זו מוכיר' כול'ם הנא' כלשון יחיד' ואפילו השירה אש'ם' כככתב' כלשון רבי'ם :
 ע'ה עתה פ'ר'ש'י' כמו פ'ר'ש'י' אכ'ן ר'ל שעת' כמו שדין' כ'ו'י' א'יפ'שר שיאמר עת' שדין'
 לולי' עד' לאחר' ממנו שדין' והיינו ל'י'טכ'א שאמר'ו רבותי'כו' אל' עד' ועד' כלל' ולל'טכ'א עד' ולא' עד'
 כלל' לא' לאחר' ממנו שדין' : אשר' תראה' פ'ר'ש'י' אשר' יעלה' כלבדך וכו' פ'ר'ש'י' ו'ש' ראיה' השיר'
 כל' כמו וירא' וסב'ק' אש'ם' ש'ש' אונ'רים וירא' הוא' הפעול' יצא' ופ'ורשו' שלח' כל'ח'י' שרא' וירא'
 כל' כמו כן מ'י'ש' ראיה' שא'י' א'יפ'שר לפרס' כ'א' כל' כמו ולבי' ראה' את' הרבה חכ'מ' וכן הרבה :
 לא' תוכל' פ'ר'ש'י' יכול' אתה' אכל' אויב' דשאי' וכו' פ'ר'ש'י' מהפ'יק' : פ'ן' תנקש' פ'ר'ש'י' תוק'ל'וס' תירג'
 לשון מוקש' וכו' פ'ר'ש'י' כ'ני' ש'רש'ים הם' של מוקש' שרש'ו כקש' ושל קשקש' שרש'ו כקש' . ותנקש' הוא'
 בפעל' קל' כמו תפתן' העיר' ואם' היה' שרש'ו יקש' ויהיה' ה' לו' כפפעל' קל' כמו תורש' וכן קול'ס' ופ'ור'
 הוא' אל' ואפילו' ל'סוד' שפ'סל' ממנו' פ'ר'ש'י' אפילו' לתוספת' אמת'ת'ה . ותכן' המוקש' בקרסול' שרש'ו כקש'
 ומ' יקש' אחר' פ'ן' תוקש' אכל' מוקש'ת' כלמרי' כ'ך' שרש'ו יקש' ור'כ' כפעל' ואיכה' שרש' כלל' ודייק'כ'
 אחרים' פ'ר'ש'י' פ'י'מה' שפ'י' : אחרי' המז'וס' פ'י' : רש'י' אחרי' שתר'אה' ש'אש'מ'ים ממכ'יך' מיד' י'ש' לך' לתת'
 ל' ממכ'י' מה' כשמוד' וכו' פ'ר'ש'י' הוא' מנצ'י'ן בפעל' קל' לפיכך' הש' דמוש' כעבור' כשמוד' . ואחרי'
 דנוק' לתר'אה' כי מקרא' קצר' הוא' אחרי' שתר'אה' ש'כשמוד' ומי' השמוד'ש' הש' ית' שכל' גראש' העכ'י'ן
 כי יכרית' ה' אלהיך' וכו' ופ'ר'ש'י' הוא' ל' אף' אתה' לא' תעשה' כן' שלא' יבואו' אחרים' וישמוד'ך' פ'ר'ש'י'
 השמר' הוא' נוו' כפעל' קל' כמו השמר' הכד' המלא' וכל' נוו' כפעל' קל' לעולם' עומד' על' עצמו'
 והכ'ווי' על' עצמו' ואיך' יבזה' אדם' על' התולדה' השמר' מאחר' כי אין' זה' ברשות' התולדה' לא' ברשות'
 האב' וכל' בודד' ר'ל' השומר' על' עצמו' אש' כו'פ' עלי'ו' כיבוי'ים פ'ר'ש'י' משמעות' בגון' יצא'גו' יצאו'
 בסתר'ים פ'ר'ש'י' כשמוד'רים' לרנ'י' כלל' כפ'יהם' . וכי' מדבר' על' עצמו' לעולם' פ'ר'ש'י' תיבות' כמו יצאו'
 ממני' כשפ'רש'נו כפר' ויש' קל' דצור' ל'ל'וס' והיינו' השמר' השמר' השמר' אדם' לו' מהס' והיינו' כדפ'רש'
 שלא' יבאו' אחרים' וישמוד'ך' ודייק'ים' אחרים' פ'ר'ש'י' שפ'י' : איכה' יעבדו' פ'ר'ש'י' אש'ם' הרב' של
 ע'א' וכו' פ'ר'ש'י' עבדו' ה' אלהי'ת'ן איכה' עתידה' אלה' הוה' תמיד' כי יסיפת' פ'ר'ש'י' אין' הכתה' אלא'
 ג'ירוי' שכל' אש'ם' ה' הכיתך' די' וכו' פ'ר'ש'י' לא' תחלף' כית' מתחלף' לעב'י'ים' ואחר' מה'ן' ג'ירוי' כדפ'ר'ש'י' וכן'
 הכתה' זו' אל' לשון' ג'ירוי' ואף' הסיתך' מפי' צר' פ'ר'ש'י' הסיתך' ותקטית'ה' לשאל' מאת' אביה' פ'רש'ו' כג'לה'
 ממנו' עצה' והר'איה' היא' צא' ושאל'ה' ולא' הוא' ומה' אמרו' רבותי'כו' אל' שנועת' היכת' כי' דוד' של'
 רב' כח'י'ן תקסוס' משוש' שג'טלה' אמונה' וכופ'רים' כל'לוה' תקכו' ש'ש'בישו'ה' שנועה' היסת' פ'ר'ש'י' עצה'
 שכת'יעצו' רב' כח'י'ן וחב'יריו' ותקכו' . לא' תאכל'ך' פ'ר'ש'י' לא' תאכ'ל' לו' לא' תאכ'בו' וכו' פ'ר'ש'י'
 לא'

לא תתאוה אליו לארצו והלשון לשון ארצה מאותיות הפוכות כמו דבש בשש שמלה שלח' אף כאל
תאבה תאבה ושרשו אבב וכן הוא בספרי וכן כתב החמוני וכן אית' בגמ' הא אבב אבה ושמע לו
הייב ואל' שמא הוא לשון דבון וכך פירושו לא תרצ' לוי אבב תקשה על ענמן מהו ל' לא תשמע
אליו דהיינו לא תרצה אלל ודל' כדפירשנו כדאיתא בספרים: הרב תהרגנו פי' רש' ונאמר
אכלי החזירו לנחיה וכו' ואע"פ שהוא מקור בלא בכלם והראשון ע"ש הממשכה מ"מ מוכנה הוא
לרש' בל' על פי' רש' בלי עול שפרקו עולו של ה"ק וכו' פי' לפי' הוא בבת' תיבות כדפי' וכל
דגשות ה' לחסר' אחרת וכאלו נאמר בלי ועל ע"ל רצ' להעל' עולו של ה"ק עולו והיינו כדפי'
קרב לו הכה תכה פי' רש' אס אנך יוכל להמיתו במיתה הכתוב' בו אע"פ שהו' מקור והראשון
ע"ש הממשכה מ"מ מופנה הוא לרש' לה' אלהים פי' רש' לשמו ובשניו פי' לפי' כ' נמשכת כמו
בעבור כמו לעבדים ולשפחות כמכרכו וזהו בעבור ה' לשם אלוקיך דווקא לא תתגדרו פירש
רש' לא תתנו גרירה ושרע בבשר' על מת וכו' פי' לפי' הלשון הוא בדרך ועומד על עבדו ופירש
ינא לאחרים כלל והיינו כדפי' וגרירה ושרט דומין אלל גרירה בכלי שחומר ויתגדרו כמספעת
בחרבות ובמחמ' ושרט ביד ג' ושרט לכפש לא תתנו בבשרכם: נמוט כל בעל משה ידו פי' רש'
נמוט את ידו של כל בעל משה וכו' פי' לפי' זה מקרא הפוך כמו וירם תולעים ויבאש כדפי' לעיל
נמוט הוא מקור בלא בכלם כמו זכור ונמור: אביון פי' רש' דל מעני שה' תואב לכל פי' לפי' שרשו
אבה והיינו כדפי' שר' ותואב ואין לו והי' בלא במקור' שרש כי אותיו' זהו מתחלפי' כדפירשנו
צפר' קדושים אצל לא תלך רכיל והו' למשך החולם וה' לתוספת אמת' אלה לעשות פעולה לשם
כדפירשנו בפר' תוריע אלל טהרה: שמוע תשמע פי' רש' שמוע קימעה וכו' אע"פ שהוא מקור
בלל בכלם והראשון על שם הממשכה מ"מ יתור הוא ומופנה לרש' והעצת פי' רש' כל לשון
הנאמר בשפלה על המולה כפל לשון מפעיל וכו' פירוש לפי' ה' הוא הפעיל והפעיל פי' תגרוס להם
שיביאו לך משכנות: והעצת פי' בעבור שיש לך הון ר' יביאו לך משכנות להלו' להם
ואם היה אמר ועצת היה הפוכו פי' תתן משכנות לאחרים: אצל הוא ולך פירוש בצידו הוא
יהיה לראש פי' יוכפה אחרך ולהלואות ולתן לו בלי משכון בדרך השבים והמושלים ואמר הוא אל
יכול יהא לזה מזה ומלוא לזה תל' לא תעבדו פי' לפי' יהיה לך הון רב ולא תנערך שילך שאלא לא
תעבדו פי' לא תנערך לתת משכון ואל' שמא הוא הפעיל כמו והעצת ובא האתן בנקוד' ה'
הפעיל כמו ויסע משה ויעבדים ויעביר ואל' זה היא כי בכל מקום שהוא הפעיל לא יבא בחולם
כלל ובכל מקום שיבא בחולם מנכין קל והא דאיתן קדוד בפתח ואינו קדוד כדון כדיון קל כמו
אמור ימור תמור כמור מקום שאות ראשונה שאחר האתן הוא אל' הש שהוא ממונ הגרון
ומלכים הם ונא' ש'א ותכו' אף המשרתי לפי'ו יתן תנועתו כמו יאבוק יהרוד יחמוץ ישמור
ודומיה' תעבדו פי' לא תתן להם משכון: אביון פי' רש' התאב תאב קודם וכו' פי' לפי' שרשו
אבה הכל כמו פירשנו לעיל: פתוח תפתח פי' רש' אפילו כמה פעמים אע"פ שהוא מקור
והראשון ע"ש הממשכה מ"מ מופנה הוא לרש': כי פתוח תפתח פי' רש' הרי כי זה משמע
בלשון אלא וכו' פי' לפי' הדנה שמושים לבי כדפירשנו צפר' וירא אלל כי יראה ואחר מהן אלא:
די מחסרו פי' רש' ואי אית' מצווה לעשרו וכן איתא בגמרא צפר' מציאת האש' ת' די מחסרו
אתה מצווה אליו לפרקו ואי את מצווה עליו לעשרו וכל דכן פירושו די דבוק הוא וכאלו נאמר
די של מחסרו ולא כל מחסרו: וקרא עליך פי' רש' יכול מצוה וכו' פי' לפי' יכול וקרא עתיד הכונה
לצווי תל' ולא יקרא ואינו עתיד הכונה לכווי אלא עתיד הכונה לכונה ופי' ואם יקרא מרוב
דוחקו: כתן נתן וכו' פי' מקור הוא מ"מ מופנה לרש' כדפי' לעיל: על כן פי' רש' מפני כל
ל' על משמעת כמו מפני כמו ועל רשכות החלום וכן אית' בפי' רבותיכו המדקדקים אל
ובס' רי: לענין פי' רש' לענין לשון עני אחד הוא וכו' פי' שרשו עני והי' שרש והכ' לכוכה
פי'

פי' לאדם שמדברים עמו אבל בשבי יורדן ה' השכנים בקרית י' הרבים ר'ל הרבה עביו נ'לך ור'א
 בפעולות לעולם לנדים כמו אשבי מס שמריו בית והיא י' באשבים שמרים כי כירא'אם לנכוף
 בדוק ה' כמו י' לנדרו של אשבי וה' תוספת : ונשלת פי' רש' צלי ח' קרוי בישול פילפיל כל דבר
 שבגור לאכלה קרוי בישול כמו ש' הכנסו לאכלותיה עבדים : באכפך פי' רש' צונן האסף
 שחתה מכים וכו' פי' לפ' באספך הוא מקור וה' צבלם וכל מקור יאמר ממנו עבר עתיד צווי
 פעל פעול ופי' הוא צ'ל והוא שמועו פעל בשחתה מכים וכו' : והיית אף שמח פי' רש' חן זה צווי
 לא לשון העתה הכל כדפירשנו לעיל כי כל עתיד יש לו שתי דבר' אחת הכונה לצווי וזולת הכוונת
 הכונה לעתיד ופי' הוא צ'ל והיית אינו צווי ואינו אלא זולת הכוונת והוא : ח'אם כמתנת ידו
 פי' רש' מי שיש לו אוב'ין מרובין וכו' פי' לסי' כמתנת ידו ה' משום דביקות וכל דביקות מביאה
 של ופי' כמתנת של ידו היינו מי שהוא עשיר וביא הד' זה כדפי' הוא צ'ל והלך :

שופטים

ומטורי' דברי נדיקים פי' רש' דברים המבדוק' משפט אמת כד' פירשנו
 אותו באר העיב בפר' משפטים אבל דברי נדיקים : מנבה פי' רש' מנבה
 של אבן אחת וכו' פי' לסי' מנבה אבן אחת כיון ש' ויקח את האבן אשר שם וכאמר ויבוק עליה
 ש' ה' יבוק שחתה היא האבן אשר הוקם להתייבד' אשר לא צוית פי' רש' אשר צויתו שלל לעבור
 פי' אשר לא לעבור אותם כן צויות : ככין פי' רש' מכון העדות רש' צל להראות במחשבת לעונו
 ככין הוא כפעל ק' וה' צ' כפעל' ושרש כן או ככן כי בכל מקו' שיבא כפעל קל בכ' כפעל' יבא כפעל'
 כד' כשורוק כמו כשדר עבר לא תגורו ממנו פי' רש' לא תמנעו מללמוד עליו חובה פילפ' רש'
 צ' שרשו אחר ופי' לא תאמר דברך ותאמר מה שכלבך : לא תגורו פירשנוהו בפר' דברים : ונשל
 הנדול פי' רש' ש' פירוש' הראשון ר'ל הב' הוא צ' כפעל' ושרשו שלל ואמר ממנו כשל כמו מן כד' ככר
 ככר הנדול מן העץ או הב' היא שרש מנכין קל והוא פעל עומד והשיב ישל הנדול קסם מן העץ
 ר'ל שרשו כשל ונכין קל הוא הנדול קוסם מן העץ והוא פעל יונק וכן הביאו בספר הפרחון
 ובדברי רבינו דוד קמחי ז'ל : אלא שפירשו על הנדול ולא על הקסם ר'ל צ'ל כמו שמו' וכן דעת
 רבינו אברהם אש' צ'ל : לא תסיג בגול פי' רש' לשון כסוגו אחר וכו' פי' לפ' שרש' כסג' והרש' צ'ל
 בעבור צ' שרש' וה' צ' בל' האת' תנבלע בדגש כתי' אתן כד' ידו וכו' כסוגו שרש' : קום ורכב פי'
 רש' כולם צעבי כסוג אחד וכו' פי' לפ' והוא בקרא שם הכלל ר'ל שם המין כמו אומ' את האדם
 כל אד' במשמ' הכלל כמו שפירשנו בפ' וישלח אבל שור' וקמור' : עס רב מותך פי' רש' בעיניך הוא
 רב וכו' פי' לפ' מותך כמו מן אותך והמפורש וית' מותך טועה כי בכל מקו' שיב' א' בשמו' חיריק
 ודגש אחריה מפורש מן כי הדגש בעבור כ' מן ואם איכה מקבלת דגש כמו אותיו אח' ע' יהפך
 לצרי פי' יפול הדגש לפכו' כמו מאריך מחמם אחיך וכו' אחרונה משום כוכב וכו' אמצעית תוספת
 אומ' א' שחבור המשרתים אליה כי אין כח להיות דגש בשבי אית' וית' לומר מן ר'ק בשלשה אבל
 מכם און צריך אמת' א' כי ה' לנדים וה' לנכוכה פי' יתקצצו לנכוכה וה' וה' והדגש מן : לא חכנו
 פי' רש' לא דר' בו וכו' פי' לפ' דירת' כאשור' באכלה ושתיה ושמה' בה צ' ח'דש ולפי' זה קראו
 ימי חנוכה לפי שאוכליו ושותיו צהו ושמה' וכן איתא בספר הפרחון וגם הדרש' תדרש' : ולא
 חללו פי' רש' ולא פדאו וכו' צ'ל שרשו חלל פי' לא חללו להיות חולין עדיין : כי האדם ע' השדה
 פי' רש' שמה' האד' וכו' פי' לפ' כי משמע בהרבה עביינים ואחד מהן שמה' כדפירשנו בפר' וירא
 אצל כי יראה וכך פירשו וכו' האדם ע' השדה הוא להתייבד' וכו' פי' אם האדם עשה כע' השדה
 לעשות שלום עמך ולתת לך מ' ודאי לא תעשה לו דבר כמו שמה' : והיה אם שלום תעבד' והעבדים
 כותפי' לך כל אשר להם למה תשחיתם והלא שלמים הם אתך וכתוב לך מ' אצל ע' שם שלא יתנו
 לך מס כנגדו א' לני סדק תשחית ותנבה מנור וכו' : ע' דרתה פי' רש' לשון ירדיו וכו' פי' לפ' שרשו
 ירד וה' לנכוכה וה' לנכבה כמו' ומלכים ירד ונכפילת' י' אע'ר בחיריק על משקל שבתה הבית

מעט הושבת בביתו כי איכ"ל כחשד וג' כ הניאווה שאר רבותיו המדקדקים אל ומוציא בלשון זה שדרך ה' לפול ואפילו הכי הוא עבד כמו והיום רד מואר כמו וידן וכן הרבה :

בי

תנא למלחמה ופסית כענין פירש' לרבות כהנא ס' אשר תבונה וכו' פ' לפי שני משמע שהם שבו כבד ואתה תשנה מהם ומשבויהם : ולקחת לך לאשה פירש' לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע וכו' פ' לפי שני עניינים של עתיד הם אחד הכוונה לזיון ואחד : וזאת הכוונה בדפוסו כפר' דאח ובהרבה מקומות ואמר הוא אל זה הכוונה לזיון ומי שמפורשו וזאת הכוונה אינו אלא עושה לפי פירש' : לא תשמר בה פירש' לא תשתמש בה וכו' פ' לפי שני תשתמש בה בדרך יותר מנאשקן הושראליה וכן אמר רבי חפן פ' כי כהר ראש ישיבה אל כדתכן הגובר כפס מושר' אינו חייב עד שיקבצו כדשמו וישתמש בו מל' : תעמר בו כמנא והתעמר : שימוש הוא אל' של שימוות ועבדות כגון להוליך : כליו אחריו לבית המרחץ וכיוצא בהן כי והתעמר צודד הוא ואינו יוצא כלל כדן התפעל פ' עבדות שצריך לכפשו בלאו זה והשאר אינו מותר ש' כ' מלחמה לפעשה פ' תעשה מה שהיא רתה : ולולי מואר רבותיו אל' כ' שהן אותיות הפסוקות כמו כנס כבש ודומיהן והתעמר כמו והתעמר והיונו לשון רמאות וכן משמע מרדכי רב' אל' ארנה אל' אש' שאמר אין להם שלשים כל' ר' לא כמנא עוד בזה הלשון חילופים ולא בהתפעל : עד דרוש אחר לותו פ' דרשו שלא יהא רמאי פ' לפי שני אומר דרש הייתי לומר אינו חייב בהכרח אל' יחזקנו בדיעה כי הוא פעל' אצל דרוש הוא צווי והיונו כדפיר' דרשו : שלא יהא רמאי : לא תקח הים על הכנים פירש' צעודה על הכנים פ' לפי אצל כשאביה על הכני' מותר ש' על והמפורשו כמו מן אינו לא עושה כדאיתא בדבא מציאה בפרק השואל ולולי מאח' רבותי' אל' כל' לפירשו והארכת ימים הוא הפעול' לשניים כי הו' הפעול' בלתי הפק וזה' מעיד אך אינו כבד אם הוא יונא לשניים או לאחד כמו ופרעה הקריב כמו שפירשנו במקומו ורבותיו אמרו הו' רפעי' דכרי שבו במקומו העומד על עצמו ופי' אש' תעשה כ' האריך ימי' ולפי' הו' לשניים פ' ר' אש' תקח האם מעליהם נער הכנים הו' ומוחו אצל אש' תקח האם מאחריהם אינו : ל' כ' נעה והארכת ימים הכנים כי הו' הו' אל' הפעול' וכל' דרך דעת רש' מוליך למצן ייטב לך אם המנוחה הקלה שאין בה חסרון כיס וכו' כ' ב' למד הק' מן למצן ייטב לך ולא מן והארכת ימים כי אינו כאמר על האדם רק על השופות כדפירשנו : לזכות בית אביה פ' רש' בבית אביה פ' לפי כי מבינו שלשון הקדש כקצר בעינינו שיש הכרע שכן הוא וכברט שתי אותיות שוות כבלע אות בחבירתה כמו וכתתי שרשו כרת ות' שרש כדגש הת' מדבר בעד כפשו בתו בשמים פיהם וכן כל האלפא בית' כבלע כדגש אצל דגש זה אינו בשביל אות כי לא כ' ב' דגש שמד' אות בתחילת התיבה וקראו חכמי הדקדוק אל' ב' דגש קל' לנד אות חלקה ר' ה' הנחלקת לשניים כמו זה דבר מה זה יצד והבירו אך זה בקרא מלי' קצר' וכתקנה כ' כמו בת שון פ' בבית שון לא יעמוד בעל בשמיו פ' כבלע ירדו מים פ' בשמים ורעו והתם דרשו כדגש פ' בדרעה ובהשכל וימות כלל לא בנים פ' ב' לא בנים ויצאה חכם אין כפ' פירו' באין כפ' רק הכסא אגל' מוח' פי' דק בהכסא הסנה אתה מת פי' בהסנה ישוד בהרים פי' בהרים אין אלהים כל מומותיו פי' בכל מומותיו ואם בית אשה כד' פ' בבית אשה לזכות בית אביה פ' בבית אביה ויקברו ביתו פ' בביתו כתבו אומר בית פ' ב' אומר זכרה ירושלים ימי עניים פ' ב' ימי עניים : ויולך חושך ולא אור פ' בחושך כתוב מכמר פי' ב' מכמר וכן איתא בספר הפרחין ל' ד' זה מקומו מדפ' רש' בית אביה בבית אביה ולא יותר : לא יבא עמונו וכו' פי' רש' לאן יבא ישראלית וכו' פי' לפי' לא יבא כאמר דווקא על הכנים אצל עמוניות ומולאבות שכתבנו מותרות לישראל : על דבר פירש' על העצה וכו' פי' לפי' דבר היינו ענה ומכשול ופי' לא קדמו אלא אחרי : ויבא אל מחוץ למחנה פירש' מקומו עקה פי' ויבא הוא עתיד הכוונה לזיון פי' יעשה זאת והיה לכנות עצ' פי' רש'

רש' מנחם להעביר השמש וכו' פי' לפי' לפנות הוא המקור וצב' מקום שצא' בכלל ה' לשון עתיד
כדאיתא בדברי רבינו יוסף קמחי בספר הזכרון והיינו לאחר ספכת הערב ויד תהיה לך פירוש
רש' כתרמו וכו' הרצה מיושני יד כדפירשונו בפר' חוקת אבל ויחם את כל ארצו מידו : על
א' כמו פירוש רש' לנד משאר כלי תבניתך פי' לפי' על כמו עם פי' הכלי ויין ויהיה לך וזה עמו
א' ויבואו האנשים על הכסוס פי' עם ולא שתם על צאן לבן פי' עם : על אובדן פירוש רש' כמו
כלי ויין פי' לפי' כרשו ויין כמו והזכות רחצו והוכיפו עליו א' אמת וצד לעשותו שס' כ' א' על
אורו לאצבי אקרח כדפירשונו בפרשה אשה כי תזריע אצל עמדה ולא יראה בך פירוש רש' ולא
יראה בך הק' פירוש מקרא קנר הוא ולא הזכיר מי לא יראה והוא הק' הזכיר לעיל : קדשה פי'
רש' מקודשת ומזומן לכל וכו' ר'ל הוא שס' כמו עמאה ואיכו פעולה ושס' הכפרד מזומן קדש
פירוש רש' מזומן למשכב זכור פירוש דומיה דקדשה וכאמר וקדשתם היום ומחר וכאמר אל
תגשו אל אשה : לא תשיך פירוש רש' אזהרה ללוא שלא יתן רבית ללוא וכו' פי' לפי' שרש ססך
והכ' היא אות ראשונה של השם כדאית' נדגשות הש' כדון כל תיבה שתחילת יסדה כ' כמו כתון
תתן כי יתן וכו' וצא האיתן בפתח כדון הפעיל כמו ויסע משה שרשו כסע כדפירשונו ב'
צמקומו ופירשו לא תגרם לאחר שיקח מנחם ריבית ולא היה מבין קל היה לא תשך האיתן
בחיוב : ככשך פירוש רש' כמו שתרצה פירוש מצינו כסע בלשון רבון כמו ושלחה לכססה א'
תתככי ככסס כרו פי' כדכסס ובעצתה : י' יה' לניתי פי' רש' אף בשביל ביתו וכו' : פי' לפי' ל'
משמשת כמו צבוב כמו לעבדים ולשפחות כמכרנו : ושמה את אשתו אשר לקח פירוש רש'
ותרגמו ויחדו ית איתתא והמתרגם ויחדו עם איתת' טועה ר'ל רש' חלק על התרגום המתרגם
כן כ' לא כמנא מבניין ככר שחיו ויבא לאחר כי כל בניין ככר לעולם ויבא לאחר כדא' בספר
סאכלל בחלק הדקדוק ואמר הוא א' שאין זה תרגומו של ושמה אלא ושמה ר'ל שמה מבניין קל
יוכל לומר ממנו בודד על עצמו פירוש ושמה את עצמו אבל ככר ושמה ויבא לאשתו פי' האשה
ישמה ויש מהם שכרואו כמו בדרים כמו ושערך צמח וחזריו ר'ל שהם ויבאום ואינם בדרים
כל וקאי על צמח הנמוחה הדיא העת תדע כי כל שער לשון קנכה שערות כמנא שערות לא
נמצא אל השערה ולא יחטא ואם הוא קאי על השער צמיח ר'ל אלא ודאי יבא : כי תשה בדריעך
משאת ממנו פי' רש' כי תחוב בחדירך חוב של כלום פי' לפי' תשה הוא הפעל וגם כזמשאת וקאי
על הלוא הגורם לחזירו שילוא לו כי האיתן ומ' פעל בפתח כדון הפעיל : לא תבא אל ביתו חוזר
על המל' לא תשכב בעצמו פי' רש' לא תשכב ועצמו אצל פי' לפי' מצינו שימשל כ' כמו צבוב
פי' צבוב שבעצמו אצל' ב' צבוב ככר פירשנוהו בפרשת בראשית בתחילתו : אציון פי' רש'
התאב לכל דבר פי' לפי' שרשו אבה פי' שריונה כל דבר ואינו משיג : כמספר פי' רש' ואינו כקוד
כמספר למד שרש דבון וכו' פי' לפי' אילו כת' כמספר הייתי אומר כמספר הזכר ככר כי כל
אותיות בכל המשמל' בפתח ודגש אחריהם בתחיל התיבה לעולם ידוע הוא שזכר ככר אבל
בשאר אינו ידוע איהו מספר כי אינו ידוע ואינו כזכר אלא ודאי כמספר שיאמר אחריו כו' א'
שזכר ככר כדפירשונו : וג' אינו כזכר אחריו ואין בו שום דר' ידועה כי בכל מקום באור
אחריו יס' ב' כ' כד ידע' מהב' שמה מוקדם ומאוחר או בדבור אחר אבל זו לא זכ' כ' א' במספר
ולא כל מספר ולא בא הכתו' לבתום אלא לפרש והיינו כדפיוה' : ובן אין לו פי' רש' עיין עליו
צן או בת או וכו' פי' לפי' כן שרש זכר פי' אינו ככוי אין לו מוס' בים ומי שאין לו ככ' אינו כקרא
בכוי ש' וצדקה גם אככי מומה ואלמ' ויבן האת הנלע לאשה : אשר לא יבנה פירוש רש' כיון
שלא בנה עוב לא יבנה פי' לפי' יבנה הוא בתיד כי בכל מק' שצא האיתן הוא עתיד לבד הבנה
תמיד ואז הוא א' מללא אמר אשר לא בנה הוא עבר כמו עשה קנה אלא יבנה לשון עתיד
ש' : וכקרא שמו פירוש רש' מצוה על כל השומדים לומר וכו' פי' לפי' וכקרא הוא עתיד הכוונה

לנו : לא יהיה לך פירוש אם עקית לא יהי לך כלום פירוש יהיה עתיד הוא זולת הננוי : אשר
קרך פירוש רשע לשון מקרה וכן איתא בספר הפרחון ובדברי רבינו דוד קמחי זל וללשון
תוכנית גם כן שרש קרה כדאיתא בספרים וללשון בתרא שרש קר :

בי

תבא מראשית פירוש ולא כל ראשית פי' לפי כל מקום שבאה מ'תחילת ודגש אחריה
בתחילת התורה לעולם משמשה כמו מן כי הדגש אחריה מביא כ' של מן בכל מקום
בגון מהם במקדש ומבאך וכן כולם ואין מ'משמשת כמו מן בכל דגש אחריה אך אם יבא אחריה
אח' ער שאינם מקבילים דגש רק במקומות הידועים וטעם איתא בדברי אן ופול הדגש לאות
שלפניו ויהיה כרי כמו מארבע א' איך מקבלת דגש וכן מרלך ה' אול מקבלת כלל מחמת אחיך
ח' איכה מקבלת כלל מעמד ע' איכה מקבלת כלל מראשית איכה מקבלת כמו מראות וישע מ
מרעמס : וית שמן פירוש וית אגורי ששמו אגור בתוכו פי' לפי וית דבוק הוא וכאילו כלומר
וית של שמן מדלא אמר וית כדפירשנו במקומו אגורי פי' ששמו עדיין בתוכו ולא נכסחו :
ונשית פירוש לעשר ההמות קול וכו' אינו מטיב על דברי בהן אלא רתחלת דברים כמו ועבו הלוי
ושרשו עבה ודיוקני אחרים פי' מה שפי' : ארמי אבד אבי פי' רשע לבן דקש לעקור את הכל
כשרדף אחר יעקב וכו' ק' ממשע שרש יוצא וכו' לבן דכה לה אבד יעקב והוא דווקא עמד כי
כל עבר בודד' הם ובפרט זו כי כל פעל שיאמר ממנו עבר או עתיד כמו והוא עמד עליה עבר
ולא יכרת ליוכד כן רכב עמד לפני עתיד וכל פעל שיאמר ממנו עבר או עתיד לעולם על עצמו
עומד ואינו יוצא כלל כדאיתא בלוחות המשורה ובספרי רבותינו המדקדקים זל וכל פי' רשע קך
הוא יעקב העבד הוא עצמו לפי שבתחבר אצל רשע כל הימים הללו בשביל ממון כי הרב' רווח
והצלה לפני המוקס ית' ולבן דקש לעקור הכל כשרדף אחריהם וגם כבר ועכשיו דקש סימיו
כדודם בלא וישילוקרע לע' ש' ואלהי כחור יספטו בוינו ומעלה עליו הכתב כאילו עשה מ
מחשבתו ראה כמה הולך יעקב עצמו כל הימים הללו ויורד מצרימה וכו' כדפי' ולפיכך בקרא
יעקב ארמי ארץ כנען עבד מן ארם וכל כיוו וכו' וממנו מסס כי בדרך ארץ בשביל להם
מן ארץ כנען על שמו כמו שאמרנו בנות יתרו איש מצרי הולכו ואמר רבי אברהם א' ע שאינו
אמר על לבן כלל אלא על יעקב וכקרא ארמי כמו יתרא הישמעלי והוא ישראל' וא"כ ע"כ בודד
הוא ואינו יוצא כלל וכת' בלוחות המשורה והא כתי' ארמי אבד אבי משמע שהוא יצא והוא עומד
זל דהכי פי' ארמי שהוא אבי אבד את עצמו לפי שהיה עבי לפיכך בקרא יעקב ארמי לפי שכל
מאדם בהרים והוא יעקב אבד את עצמו וא"כ אינו יוצא עכ"ל ואמר בספר הפרחון ארמי אבד
אבי כנוי הוא כי ר' אבד אבי וחז' ושם האבדור על יעקב ולא על לבן פי' ארמי זה יעקב ששם
כסים וטעם בים בחרם ויורד ל' יצא וכמעט אבד גם כי בנתי מעט ירד אצל עזרו הק' ובהיה
לגוי גדול וזויה ההגדה שמגידים כשנביאים הניבוכים בפתח הכל מועד ונרפסו רבותי להגדת
יציאת מצרים עכ"ל ובמנחם מי שמר לבן האבד את יעקב איכה אלא טעמה וכן איתא בדברי רבי
דוד קמחי זל : וזל' ארמי אבד אבי יעקב היה אבד וקראוהו ארמי לפי שגר בארם ושם היה אבד
כי בצער גדול היה שס' כסים כמו שהתרעם על לבן ואמר היתו ביום אכלני חורב וקרח בלילה
עכ"ל : וכל' כמו שפירשתי : עשיתי ככל אשר צויתני פירוש שמחתי ושמחתי פי' לפי שמחתי
את עצמי ושמחתי את אחרים : האמרת פי' רשע האמרת והאמריך אין להם ער מוכיח במקרא
ולכ' שהן לשון המשכה והנדה וכו' פי' לפי מראש להיות עם קדוש ונאמר והייתם לי קדושים
וכו' ובסוף הפסוק אמר ונאדרל אתכם מן העמי להיות לי היינו כפי' לשון הבדלה וכו' וייקנא
אחרים פי' מה שפי' : ורבי אברהם א' ע"ל פירוש לשון גבוה כמו בראש אמיר ורבינו דוד קמחי
זל ור' הכשרדי פירש לשון אמירה פירוש גרמתו לו שאמר והאמריך גרם לך בלאו" ומודה
להם בדברי רבינו א' ע' ופירשו כמו כן שמור את כל המצוה פירוש רשע' לשון הוה פי' לפי מקו' הוא

כלל

באל בכלם כמו זכור ושמואל לזכור ולשמואל חף כאן כמו לשמואל • וכל מקור ויכל לומר ממנו עבר
 עתיד צווי פעל פעול וזו ויאמר ממנו צווי כמו זכור שמואל • באל העיב פירוש רש"י בנבשי לשון
 כבד פירשתינו כפר דברים אבל הואיל משה באל וכו' : ופשתרות פירש'י למה כקרא שמו
 פשתרות שמשפחות את בעליהם וכו' פירש'י ל' שרשו עשרות יתורא בתורה לא תהי' הקבוצות
 ורבותיו המדקדקים פירש'י שפירשו : מהאחריות פירש'י יבש שמשפחה ואינו זכ' ל' שרשו שאר
 כמו וישאל אך כח ובנח שהוא ממנו הוא ממאל וזה ימין : עד אנדך פירש'י עד תתאחד וכו'
 שתכלה מחלוקת פירש'י לכל אחד בודד כח פירש'י לשון וזו ואינו משמע שתאחד ענין חלה אתה
 בעצמך ואחר עד אנדך • הוהך ל' לכל מקום שאל בודד וכיכוי ויתכנס כשתי תיבות כמו בני
 יצאוני יצאו ממני כמו שפירשנו כפר'י יבש אבל לשלום ול' כ' חדך ופירש'י ענין וממנו וכל
 הכלים ע"י : לשכיה פירש'י לשון וסיבתם וכן פירש'י שרשו שכן • ושל פירש'י לשון וכשל וכו'
 פירש'י שרשו כשל וה' מהי' פ' פעל בלועה כח כד' כל אותיות שתחילת יקודה כ' באל עליהם
 האיתן • יירש הצלל פירש'י יעבהו הארצה רש מן פירש'י יאכלו ואינו מספיק ויכלו הכל יירש
 הוא בכיין כבד מדלל אמר ירש או יירש וכל בכיין כבד יונא לאחר לעולם כמו שפירשנו כפרשת
 כי תבא אל וימח את אשתו והיה ד' ירש ודגש בר' ואיכה מקבלת דגש כפל לכיין והיה קמץ
 ואמר הוא אל וי' הופטר לפרוש לשון ירושה שאם כן ה' ירש כי בכיין קל מן ירש הי' עומדת
 בחינת כ' ייכן יעניב יישן וירא וקדראם יודין הכשרשין ואינם כופלות לעולם וזו י' להעד ה'
 הכשרשין אבל כמנח במקומות מסופלות ואם היה לשון הירשה וגירושין היה לו לכתוב יוריש
 כדפירש הוא אל ודייקב' אחר פירש'י מה' שפ' • אשר לא תכחש לשון פירש'י אשר לא תכיר וכו' •
 פירש'י מצינו שמי' כהן מוכרע לפרשו לשון הנכה כדפירש'י הוא אל והלן וכן איתא בספר הפרהון
 כן ישים פירש'י את אויבכם עליכם וכו' פירש'י שרשו שם וקדראת דורת עלונו ע' לכי טלות
 האמננו בעלם כשרשו והוא אחד מאותיות ה' הוא לפיכך בעלם כי הם קדראם היותיות בקלות
 בחכמת האקובלים ובלום בעתיד ואמר אקום אשוב ודומיהן וכשאל האיתן בקמן וה' בחורין
 לעולם הוא הפעול • והיינו כדפירש'י וישם האויבים עליכם כי הוא יונא לשלושה • וכמהם
 פירש'י לשון עקירה וכן בית גיאוס יסח וכו' פירש'י ל' שרשו נכח ונכחם הוא כמעל קל ודגש כ' •
 בעבור כ' שרש וה' כפעל כתובה יסח הוא בכיין קל ודגש בעבור כ' שרש והתמכרתם שם פירוש
 רש"י אם תבקשו להיות נמכרים להם וכו' • פירש'י והתמכרתם הוא בכיין התפעל וכל התפעל
 עומד על עצמו לעולם למיכד פירוש על עצמו ואמר הוא אל ולא יתכן לפרש והתמכרת לשון
 ומכרתם וכו' ל' הוא התפעל ועומד על עצמו לעולם וכן פירש'י החכם רבינו אברהם אבן עזר' אל

אתם

בבנים ראשיכם שבעיכם פירש'י ראשיכם לשבעיכם כדפירש'י הוא אל חסוד
 חסוד קודם ואם כן ויאמר ראשיכם וקניכם מדאמר ראש וזקן ועוד מדאמר
 כל איש ישראל והוא שבעיכם אם לא תאמר שחשוב חסוד קודם ואחריו כלל ולעבדך בצרות פ'
 רש"י להיותך עובר וכו' פירש'י לעבדך הוא הפעול אבל לעבדך כדפירש'י הוא אל וכן כל מקום
 שתחילת האות חולם אם ידגש עליו אותיות יתכן להטות קמץ כמו אהל אהלנו בעבור ה' ש' פעל
 כתהפכה התכונה כמו תאר תאר וגו' גרנו הדש חדשו וכן הרבה • והתבדך בלכנו פירוש רש"י
 לשון ברכה יחשב בלדו וכו' פירש'י ל' איכה לשון גידופין כמו בך אלקים ומות אלא לשון התפעל
 כדפירש'י הוא אל ועומד על עצמו כד' כד' כל התפעל ואינו יונא כלל לאקדריס : כספר הזה בספר
 התורה הוצא פירש'י הוצא לשון כבדה וכו' פירש'י מספיק באל העיב : וזש את שבוך פירוש
 רש"י היה לו לכתוב והסיד וכו' פירש'י וזש עומד על עצמו פירש'י הוא יסוד עמה כי כל לשון פירוש
 שתי הדורות יש לו יונא ובודד כדפירש'י בתחילת הו"ו ויקרא וכן אמר דנינו יו"פ קמחי בכפר
 וכו' וזו פירש'י מנין בין בודד ויונא לא כתקיימה לשון בידו וכו' • ופירש'י וזש עומד על

עצמו כדפיר וכלל ללשון בפתח ר"ל הוא יונא ומדלא אמר הכיז ש"מ שהוא כאילו אחו כ"ל אחד ואחר והכיז הוא הפעול ר"ל גרם המושגה בלא טורח חבל משמע שאינו עשה הוא

וירך

זן מזה ועשרים טהה אכזבי היום פירש' היום מלאו וימי וזמנתי כיום זה כולתי וכ"פ ללכיהיום בפתח ודגם אחריו ידוע הוא בכל מקום הכיזר כנר כוין בכלה והוא היום כנולד וכלול נתחיל היום ש"תרא אותנו כי טוב הוא ונאמר וירא עליהם את האור כי טוב וינדלוה על דרך דרש' לא ירפך פירש' לא יתן לך רפיון להיו' כנצנצו וכ"פ לפי' הולשון הפעיל וכן בכל מקור' שבה האיתן בפתח לשון הפעיל הוא לנד על אף הע' כשה פתוחים יתנו מהודם למשרתיהם' לקוח פירש' כמו שמור וזכור הלך פירוש לפי' ה"ל כרש ופרשו לקח והוא נקרא מקור בלא בכלם כי ולקח כמו שמור כמו לעמוד וזכור כמו לזכור הלך כמו להלך

האזינו

הנמים פירש' שאני מתרה נהם בשראל ותהיו עדים בדבר וכ"פ לפי' האזינו הוא כווי מביין הפעיל העומד על עצמו כמו וכרעה הקיב' כ

כדפירשנו לשם במקומו כרנבים פירש' וכל ע"ש שהוא יורה כח קרא רבינו וכ"פ פירוש לפי' בדרשו רנב כמו האור בספר הפרהון בשרש רנב' דשא פירש' עשיות הארץ וכ"פ לפי' דשא שם הכלל מכל עשנים ועשב ירק אחד הכל כמו שפירשנו בפר' בראשית ל'ל תוציא הארץ דשא עשב וכו' כי כ"ס האקרא פירש' הרי בי משמש בלשון כאשר וכל פירש' אברהם כמו ש"כ ויחד מהן כ"ל אשר כדפירשנו בפר' וירא לכל כי יראה שחת לו לא פירוש' חבילון לזון ולא ליה וכ"פ לפי' העיון שחת אות' ואין להקב' כפחות ביה ז'ל שחת הוא פעל כבד ועצר ומה שאין כת' שחת לפי שאין ה' דגושה מנא כי נוצא זה הרבה לפי שה' ממוצא הגרון מן העמקות ובנוצטא כדבר כאילו היא דגושה כמו נהם על אמכון כיהמת יכי עשיתם ול' שהוא ש'ד ושם הכפרד שחת ע"מ עור חרש ובה כלכל הדגש כדפירשנו והתרגום מסייע כי חבילו הוא ש'ד כמו בוסלתכו ומה שחקר הדגש בלא תשלוטין המבורה עליו כ"ל ולשני הפירושים משמש לשון רנביו אברהם אש' ז'ל : שחתל פירש' מן תינות הכפולות וכ"פ לפי' הוא מבורה מרובעים ככלל כן חמישיים פירוש שהענר בן ד' איתיות א' ה' ארוב גזרת מרובעים שכלל שתי אותיות הראשונות כמו גלגל' שבעה פתלתל ככלל שתי אחרונות ולפעמים ככלל רק השני כמו דק מתקספס המ' נו תוספת ולפעמים אין כפל כמו ברכם המ' נו שרש : הלי' תגמלו פירש' לשון תימה וכ"פ לפי' כל אדם שבאה ה' שמוס בלא דגש אחריו ומושגה בפתח ומתג בתחילת הפתח הוא לשון תימ' אב' א"ס האות שחריה נגד' כפת בשבא אז יודגש כמ' המחמדים השמ' ויש מהן שבא כוין שחר אותיות כגון הכסוד הנער ערפל הכוזה יעשה הנדכה אחת שהם נגד' כפת ורפוין וגם יש טעם אם נכתב בדגש יש לחוש לטעות גדול' הכסוד הכוד היה מושגת העבר ודאי בעד ערפל ישפטו והכוז להפך כדפירשנו היטב בעיני ה' הכ וכה העברה כוזה זו יעשה' הנדכה הנדכה שברתו אחת היא לך ולפיכך אילו רפויות : יעיד גדולות עמו' פירש' קימו ולא אכרס וכ"פ לפי' יעיד הוא הפעיל לפיכך ה' בפתח כוין איתן שבה בכווד ה' הפעיל ואמר הוא ז'ל הנב גדולות עמוס וכ' דהיינו הפעיל והדגש ב' בעבור י' שרש כי שרשו יצב ועתיד במקום עבד מן יודין הכנלעי' כו גש' יצב אצוק כדאיתא בספר הפרהון ובדברי רבי' דוד קמחי וכן אית' בכפר הזכרון ודברי רבי' אש' ז'ל ולולי מאמר בדותינו ז'ל ז'ל שהוא מקור בלא בכלם כמו דבר שגר ולפניו ולאחריו ומכ"ס שהוא מקור ולדבריהם' ה' איתן צריכה עיון ודקח ה' וכ' פירש' יודא ז'ל שהוא ויקור' ה' נדד יתחזק פירש' רבותיו דרשו על שם העתיד וכן פירש' התרגום מכה יוד האיתן לעולם לעתיד לנד ההוא תמיד' ורש' הביא כל העיניין עבר ועתיד ר"ל הוה תמיד' יתחזק פירש' לעצב ולהבא וכל רש' איתנו הולק על דברי חכמים א"ל עושה פירש' ומוסב כל השניין על זכור מות עולם שהוא עבר ואילו שבה האיתן עתיד הוא כדפירש' הלך' וכן ירכיזוהו על נמתי ארץ כדפירש' ז'ל : שרי פירש' כמו מדה פירש' אותיות' והוא מתחלף ל' ביה כדפירשנו

בפר'

סבמקרא

בצמח קרא לשון סלע ודייקנים אחרים פי'מה שפירש' אינו חולק אלא אמר כולם פירוש חזק צד
חרצ'י מחודד וחזק הוא למחמה ול' דטחת כלע בצורה ופי'ה' יוקנים אחרים צד שבצורה זו
הוא היוצר ה' הבוראת בחוקה ולא מציור היינו קרוב לראשון העושה כל בחכמה ואין צד
המכונן ולא גבור כמו חלקת הכורים פירשו הגדולים ואף בכל דברם לו צד פיר' לשם בודי קבש
וכתן בהם כח לשבול היסודים ויניקים תחת כפיו כככתו בסלעים: שדחת פיר' דע' לכו' שדה
וכו' פ'לפי'אין להשגות לשון שדה כי יש לומר זה ימין זה שמאל ושרשו שדס ואפילו אם יתכנס
שמאל און המ' שייך צו אלא ר'ל פירושן שדה כמו ושרמות וכו' כדפי'והלך: לו קסם ושם פירוש
דע' הכוץ' ושם להם בצרעה וללא המשפטים ובמחומות אחרות והדגש כל מעור שהוא צדי' כצד
לעתיד כדפירשנו בצרעה וללא המשפטים ובמחומות אחרות והדגש כל מעור שהוא צדי' כצד
פי'הכמה ושם להם גמולם בראשם ואמר הוא א' ויש מפרש' ש'ד' כמו ושם וכו' פי' כמו כול
הוא ושם זה נקרא גם כן כעל כמו עוד חרש צדי' במקום דגשות הד' כי איכה מקבלת דגש אלא
אוגדן כן פי' כפפר הזכרון: כי ידיו פירש' כי זה משמש תחילת הדבר וכו' פי' לפירוש הרבה
שימושיו כי וזו אחת מהן כדפירשנו בפרשה וירא אצל כי יראה: ויתכנס פירוש דע' לכו' הפך
מחשבה וכו' ר'ל אינו קאי עליהם כי התפעל הוא ואינו יונא כלל לאחרים אלא לעצמו לעולם
ותחילת המחשבה בתרפכה: עמוד פירש' הוא המשל הענן צעם פי'לפי' הוא גם התואר כמו
ארץ כבול ודייקנים אחר' פי'מה שפי' ועוזב פי'הוא אל מחוץ פירוש הכנסה והוא לעולם כדפי'
והלך: ואין אלהים עמודי פירש' עמוד כנגדילחוח' עמוד דוגמתי וכמוכ' פי'לפי'הנציאון רבותא
המקדוקים אל כמו עמודי ותימה כי לא מצינו במקרא ד'תוספת בל' במקום ת' התפעל כמו ה
הדומותיו מודמן מודכר ופי'הוא אל איכה תוספת אמת'ה אלא להשגות בל' במקום שתי תיבות
עמוד עמודי כדפי'והלך כיוצא בו והנה משתחויתים פי'שחו עצמם לשמש ולירח ואחריהם כנגד
ההיכל והשחיתו כנגדו בטיכוף ריעי כדפי'רש': ואין מודי מנצל פירש'הפוששים צו פירוש
לפי'הוא הפעול ושרשו כל ודגש בל' במקום כ' שרש והל' לפועל וכקוד' הפתח מעיד מר' הפעיל
פי'הפוששים צו: ותלחזו במשפט ידי פי'רש' המשפט הזה לשון פורענות פי'לפי' לשון משפט
רבים ואחר מהן תשלוס היסודים: כמו עקב רב והיה עקב כלומר כוח התשלוס הן לגמול הן
לעונש כדפי'רבים אף ורבים דוד קמחי אל: כי ידיו וכו' פי'רש' מספיק: ואין מודי מנצל
פי'רש' אתכם מן הרע לשון הפעול הוא כדפירשנו: ידי פי'רש' מקום שכובתי וכו' פירוש לפי'
הרבה שימושיו יד וזו אחת מהן כמו שפירשנו בצרעה חוקת אבל ויקח את כל ארצו מידו: אם
שמותי פירש' הרבה אם שאיכה תלויין עם שמושו של כי: כי אל השמים ידי פי'רש' כשאתי
תמיד אבי משרה וכו' פי'לפי'אשא שרשו כשאל'הכ' בדגש ה' והא'תיות ואינו עתיד אלא הוא תמיד
כדפי'והלך: על אשר מעלתם כי פי'רש' מריתם חלילה וחם לא מנילו ולא מרדו אלא פירוש לפי'
החליפו ודיוחו לא במר פי'החליף וכן הוא עצמו לא מרדו אלא גרמו לאחרים:

והאז

לפני מותו פירש' המון למיתתו וכו' פי'לפי' כי לפני משמע שתי הצד' הרבה
רחוק לפני מיתו והבנה השכית דווקא לפני מיתו המון ופי'הוא אל זה סמוך
הוא מדאמר כבר צו מזה ועשרים שנה אכבי היום ולא מצינו שתי יותר ממאה ועשר' שנה ואם
תאמר פרשה זו כבר נאמר זה אי' אישכר מדאמר והאז' ומוסיף על עניין ראשון: והאז' מרבות
קודם פירש' ועמו מקצת רבנות מלאכי קודם וכו' פירוש לפי' מ' משפחת כרו מן כי בכל מקום
מבזה מ' בחיריק ודגש אחריה משמעה כמו מן ואם האות שאחרי אה' העבר שאין להם דגש אף
תשלוס דגש ר'ל הנחת בקריאה יהיה צדי' כמו מארץ ואף זו מרבות כמו מן רבנות כדפי'והלך
והם תכו לרגלך פי'רש' הם ראויים לכך שהיו תכו עצמ' בחרו תחתית ההר פי'לפי' לא שהלשון
עומד על עצמם אלא כך פירושו הוא פעל פיר' כשפעל מאחר ולא מעצמו לעולם וקראוהו חכמה
כדקדק

הקדוקה הוא שלא נזכר שם פעלו פי' אינו כפעל מעצמו לעולם אלא כפעל מאחר ומה שפי' רש"י
ענינו ר"ל הרגמו לענוהן לפי שאחריו נעשה וכשנעשה אכל משה הנוניא לקראת האלקים והק'
כפה עליהם ההר והם תוכו ממנו . ואמר הוא אל תוכו לשון פעלו פי' הוא כפעל כדל' ליחיד תכה
לרבים ולרבות תכו ואמר הוא אל התוכו לתוך מרגלותיו ר"ל כפעל הוא ותפסו לשון מן התרגו'
על הכפלה ואפי' שאין זו כפן תרגומו או פירושו עליהם מהם גרמו . וישא' מדברותיך פי' רש"י
נשאו עליהם וכו' פי' לשי' שרשו כשא' וכ' שהיה ראשונה של יסוד כפלה בזה שאלחיה כדון עשוי
פ' מ' כמו כן אתן יתב' אחר האיתן כנלעת הכ' שרש אף כאן ישא' ה' איתן והוא תמיד הוא
פי' דרכם שמקבלים עליהם עול מלכותך ותורהך לעולם מדברותיך פי' רש"י המ' כדן קרוב ליקוד
פי' דרכה לקרב ליקוד אכל היא אינה יסוד אלא מ' שנאה לעולם על הפועל פי' מי שפועל העניין
ההוא המ' מורה עליו וההתפעל כשנא' מ המורה לפועל כקרא' מתפעל כמו מתפלל מתכל וכן
רבים וזו מתפעל הדגש בד' בעבור ת' התפעל הדגש בד' בעבור הכבדות כדון התפעל ובודד
הוא על עצמו כדפי' הוא אל מהם הי' מדבר וכו' ופי' מה שדברת עמך ואפי' שזעתי מעצמי כי
כל בודד כשתתק' עליו כימיים כשתי יתבו' הם כמו זכי יצאיו כמו יצא' ומוכי כדפירשנו בפרשה
וישכ' אכל דברו לעולם לדבר עמואף כאן מדבר ותיך מה שדברת עמך ופי' הוא אל כמו וי' שמש' לפי
הקול מדבר גם כן התפעל כמו שפירשנו במקומו . ואמר הוא אל מה שהייתה מדבר פירוש לפי
אפי' שהוא פעל יוכל לומר עבר הוא כי כל פועל בודד יתפרש עבר או עתיד כמו והוא עמד
עליהם פי' היה עמד עמד לפני פי' שיעמיד לפני כל הימים אף כאן בודד הוא אשר פירושו לשון
עבר אכל פעל היונה לאחר אינו משמש לא עבר ולא עתיד אלא פעל הוא בזמן האמירה כמו הרב
כפש' אכל חלב ואמר הוא אל ואוכלתם תרגום ש' וזו כושעים על פי דברותיך מן ישא' פי' כשעים
כמו שניויתם ואם כן התיבה ר"ל . כל ש' כתיב' לפי' כדון אלויות וזכרם וא' בע' כדון אלויות ת'
אח' כדפירשנו בפרשה קדושים אכל לא תלך רכיל מדברותיך לפי התרגום המ' משמעה כמו
מ' כדפירשנו ודגש בד' בעבור כמ' והדגש בד' בעבור הכבדות ואמר רבינו אברהם אפי' מהיו
כשאים כלמה שניויתם . וללוי אומר פי' רש"י ועל לוי אומר פי' לפי' משמעה כמו על כמו ואמר
פרעה לבני ישראל לי אחי הוא . מן יקומו פי' רש"י מהיית לרן תקומה פירוש כמו ומהיו
ש' יקומו עוד ולא יהיה להם עוד תקומה . וכוון דא' לידן כימא' זו מילתא יוכל לומר יקומו
וה' אחריכה אינה כ' אמתינה כי כשנא' אמתינה תוספת השם הוא לא ישרא' הפעולה וקראוהו
דבותינו המדקדקים זאת ה' התוספת פירוש לבחות הלשון ואינה משמעה . וכל' ככל מקום
שנא' בזה הכתובים כסתרים כמו ישמעון יאכלון לעולם זכרים וכסות במשמע כי ה' בראש
והמלופוס בזה לעולם לזכרים רבים כסתרים פירוש שאמר מאחריהם וכסו וכסו' לבחון אף
בקבות במשמע כי הם משמעת לבקבה והרי כסתרים וכסתרות בתיבה אחת בלשון עתיד . הררי
קדם פירוש רש"י שהרי הקדמונים וכו' . פי' לפי' קדם הוא ש' של הקדמה ומגזרת פעל כספר
הכרזון ולר' רחם . תנא' פירוש רש"י נרבה זו וכו' פירוש לפי' במקום שתיים בזהרר אחת
וכאילו שתי תיבות תנא' איתא בזהרר אף התורה מורכבת מן עבר ועתיד פי' שנא' בזהרר ועתיד
לנא' כי כאמר לבקבה לשעבר באתה והאיתן לעתיד תנא' . קמח זבולון פירוש רש"י הנלח הנלח
בנא' לחבורה וכו' ר' לזווי הוא ומנכיין קל ועומד על עצמו . הר' יקראו פי' רש"י להר המורה
על פירוש לפי' והוא כקרא' מקור בלא ככלם כמו שפירשנו בפרשה לך לך אכל הרה כסו ובהרצה
מ' מות . ויחא' ראשי עש פירוש רש"י ויתא' גס גד' ר' מקרא' קנר הוא כדפירשנו בזהרר מקומות
דפרשה ברא' אית' יס ודרום פירוש רש"י יס כנרת כפלה בחלקו וכו' פירוש לפי' משה אומר להם
ז' בל' ותיק' . ירעה הוא זנוי בתוספת הכמו' שמעיה . וכימין דבא' פירוש רש"י שם
ענינות ופי' ר' שנא' לשון הקודש בל' באתה תרגום בד' זה לשון ארמי הוא . ד' נימי במדותיך

ברכה

כך זקנתו גם כן פירשו יש מרבותינו המדקדקים אל • מעונה פי' רשע למעון פי' לפי הכסוף
במקום ל' נתחילה כדפי' הוא אל וכדפירשנו בפרשה לך לך אצל הרה ככו : ולהי קדם פי' רשע
מקדם וכו' פי' לפי קדם שם דבר כדפירשנו לעיל • על משקל פעל ויאמר השמד פי' רשע ויאמר
לך השמד ל' מקרא קצר הוא כדפירשנו בהרבה מקומות : בעה בדר פירוש רשע כל יחיד ויחיד
וכו' פי' לכל אחד ואחד מאלו בעוהים ובדר יעיד כי כן פירשו : ויקביר אותו כדר פרשתיו
בפרשת אמור אל הכהנים אצל והשיאו אותם וכו' : עין יעקב פירוש רשע כעין הנכר שברכס
יעקב וכו' • פי' לפי כך כי רשע על בדר וגם על עין כי עין לשון מעין פירוש מקור ישראל וכן
איתא בספר הפרחון ובדברי שאר רבותינו המדקדקים אל פירוש מקור ישראל קבלו ברכות
אניהם וברכות אבותיהם בדפירש הוא אל וברכת משה ואת הנדבכה אשר נדך משה וכל ישראל
ברוכים • אמן : בליק

סליק ספר דברים לדקדוקי רשי זל

נשלמו החומשי תורה חזק

גבי'ה למורא שוי שזכרנו להשלים דקדוק רשי • והיה השלמתו
ערב רה' שנת שז'א • יזכנוככה • להשלים ספרים אחרים
אשר אל פני מחשבתנו מאירים

פת ריווא דטרינטו